

SUOMEN VIRALLINEN TILASTO.

IX.

ALAMAINEN KERTOMUS

SUOMEN OPPIKOULUJEN

TILASTA JA TOIMINNASTA

LUKUVUOSINA 1911—1914.

KOULUTOIMEN YLIHALLITUKSEN JULKAISEMA.

HELSINGISSÄ 1916.

KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA.

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket
095368

SISÄLLYS.

	Siv.
Tilastollisia tietoja	1
I. Yleiskatsaus	4
Alkeisoppilaitosten uudestaan järjestäminen	4
Ylihallituksen alamainen lausunto 4. Armollinen asetus 13.	
Kysymys keskikoulun oppijakson suorittaneille myönnettävistä oikeuksista	16
Valtion oppikouluja koskevien säännösten muuttaminen	19
Armollinen asetus 19. Ylihallituksen toimenpiteet asian johdosta 21. Ylihallituksen alamainen esitys 22. Vanhemman lehtorin viroiksi muutetut kollegan- ja opettajanvirat 22. Voimistelun kollegainvirkain muuttaminen terveysopin ja voimistelun nuoremman lehtorin viroiksi 23.	
Venäjän historian ja maantieteen opetusta koskevat toimenpiteet	25
Kreikkalais-katolisten oppilaiden uskonnon opetusta koskevia määräyksiä	26
Kysymys erityisistä äidinkielen opettajanviroista	27
Kysymys englanninkielen opettajanviran perustamisesta kumpaankin normaali-lyseoon	27
Voimistelun opetus	27
Voimistelun arvosanan ottaminen oppilaiden edistyksen keskiarvoon 27. Tiedustelu oppikoulujen oppilaitten ruumiillisesta kehityksestä 28. Ylihallituksen lausunto sen johdosta 28. Kysymys terveysopin ja voimistelun nuorempien lehtorien ohjesäännöstä 29. Kysymys käytöllisten opettajanäytteiden suorittamisesta voimistelussa ja terveysopissa 30. Anomus voimistelun opettajattarenvirkain asettamisesta vakinaiselle kannalle 31. Naisvoimistelun tarkastajanviran perustamista koskeva anomus 31. Anomus ylimääräisen tarkastajan asettamisesta raittiusopetuksen toimeenpanoa ohjaamaan ja valvomaan 31.	
Piirustuksen opetus	31
Piirustuksen opetuksessa tarpeellisista opetusvälineistä 31. Anomus jatkokursien toimeenpanemisesta oppikoulujen piirustuksen opettajille 32.	
Laulun opetus	32
Anomus laulun opetuksen tarkastuksesta 32.	
Laulun, piirustuksen tai kaunokirjoituksen opettajanvirkoja sekä uusien kielten palkkiovirkoja varten suoritettavat käytölliset opettajakokeet	33
Armollinen asetus 33.	
Käytöllisten opettajanäytteiden arvosteleminen	34
Luokan esimiehen toiminnan järjestäminen	34
Läheistä sukua olevien aineiden arvosta oppilasten luokalta siirtoon nähden	35
Kysymys oppilaitoksissa kunkin lukuvuoden päättyessä toimeenpantavista vuositutkinnoista	36
Ruumiillisen rangaistuksen kiellosta	36
Armollinen asetus 37.	
Eri koululajeille vahvistetut virantoimituspalkkiomäärärahat	37
Koulujen sekalaisten menojen määrärahat	38
Polttopuita ja valaistusta varten osoitetut määrärahat	40
Erinäisissä kouluissa korotetut 40. Polttopuita lämmitystä koskevia määrärahyksiä 41.	

Yksityinen oppilaitos otettu valtion haltuun	42
Armollinen asetus lisälmen yksityisen suomalaisen yhteiskoulun viiden alaluokan muodostamisesta valtion alkeiskouluksi 42.	
Uusia koulurakennuksia y. m.	42
Helsingin suomalaisen realliyseon lisärakennus valmistunut 42. Joensuun suomalaisen tyttökoulun uusi talo valmistunut 43. Helsingin ruotsalaisen tyttökoulun lisärakennus 43. Työmääräraha myönnetty lisä- ja muutosrakennuksia varten Kuopion suomalaisen lyseon koulurakennuksessa 44. Muutos- ja lisärakennustyöt Turun ruotsalaisen klassillisen lyseon huoneustossa 44. Helsingin vanhalle suomalaiselle tyttökoululle ajottu uusi koulutalo 44. Suomalaisen normaalilyseon lisärakennuskysymys 45. Kysymys tontin lunastamisesta Turun suomalaiselle klassilliselle lyseolle ajottua uutta taloa varten saanut toistaiseksi raueta 45. Muut huomioonottamatta jätetyt kouluhuoneustojen laajentamista tai uusien rakentamista koskevat alistukset 46. Kysymys tonttien ostosta Helsingin koulujen tarpeeksi 47.	
Kysymys koulumuseon perustamisesta	48
Ylihallituksen kiertokirjeet	48
Matka- ja apurahat	55.
Kasvatusopilliset matkarahat 55. Matkarahat uusien kielten opettajia varten 57. Matka-apurahat venäjänkielen opettajille ja lisäys näihin matkarakoihin 58. Apurahat opetuksen kuuntelemista varten normaalilyseoissa 59. Kysymys kuuntelestipendien lisäämisestä ja korottamisesta 59.	
Uusia oppikirjoja	60
Tekijäpalkkiot	61
Muita apurahoja	61
Kysymys Ylihallituksen muodostamisesta kollegialisesta virastosta sellaiseksi, jonka johdosta päällikkö yksinomaisesti määrää	62
Ylihallituksen alamainen lausunto 62. Uudistettu anomus Ylihallituksen palkkaussääntöön tehtävistä parannuksista 74.	
Ylihallitus	75
Ylitirehtöörinapulaisen virka 75. Kansakoulujen ylitarkastajan virka 76. Virkakavauksia 76. Alkeiskouluosaston sihteerin virka 78. Alkeiskouluosaston kamreerille myönnetty ero 78. Erinäisiä määrärahoja myönnetty 78. Vahtimestarin palkkaus 79.	
Oppilaitosten tarkastukset	80
Apulaisylitarkastajat 80. Yleiset tarkastukset 80. Venäjänkielen tarkastus 80. Harjoitusaineiden opetukseen kohdistuvia tarkastuksia 80. Voimistelun ja terveysopin tarkastus 81. Piirustuksen opetuksen tarkastus 81. Laulun opetuksen tarkastus 81.	
II. Erinäiset valtion oppilaitokset ja niiden opettajisto	83
Helsinki. Suomalainen normaalilyseo 83. Ruotsalainen normaalilyseo 86. Suomalainen reallilyseo 87. Ruotsalainen reallilyseo 89. Suomalainen tyttökoulu 91. Ruotsalainen tyttökoulu 93. Uusi suomalainen tyttökoulu 95. Yliopistoon jottavat suomenkieliset tyttökoulun jatkoluokat 96. Porvoo. Ruotsalainen klassillinen lyseo 98. Loviisa. Ruotsalainen alkeiskoulu 98.	
Turku. Suomalainen klassillinen lyseo 99. Ruotsalainen klassillinen lyseo 99. Suomalainen reallilyseo 101. Ruotsalainen reallilyseo 101. Suomalainen tyttökoulu 103. Ruotsalainen tyttökoulu 104. Maarianhamina. Ruotsalainen reallilaitos 105. Pori. Suomalainen klassillinen lyseo 106.	
Hämeenlinna. Suomalainen klassillinen lyseo 107. Tampere. Suomalainen klassillinen lyseo 108. Suomalainen reallilyseo 110. Suomalainen tyttökoulu 111.	
Viipuri. Suomalainen klassillinen lyseo 112. Ruotsalainen klassillinen lyseo 113. Suomalainen reallilyseo 115. Suomalainen tyttökoulu 116. Ruotsalainen tyttökoulu 117. Sortavala. Suomalainen reallilyseo 117. Suomalainen tyttökoulu 118.	

Mikkeli. Suomalainen klassillinen lyseo 119. **Heinola.** Suomalainen alkeiskoulu 120. **Savonlinna.** Suomalainen reallilyseo 121.
Kuopio. Suomalainen klassillinen lyseo 122. Suomalainen tyttökoulu 122. **Joensuu.** Suomalainen klassillinen lyseo 123. Suomalainen tyttökoulu 124. **Helsinki.** Suomalainen alkeiskoulu 125.
Nikolainkaupunki. Ruotsalainen klassillinen lyseo 126. Suomalainen reallilyseo 127. Suomalainen tyttökoulu 128. Ruotsalainen tyttökoulu 129. **Kokkola.** Ruotsalainen alkeiskoulu 130. **Jyväskylä.** Suomalainen klassillinen lyseo 130. Suomalainen tyttökoulu 131.
Oulu. Suomalainen klassillinen lyseo 132. Suomalainen reallilyseo 134. Suomalainen tyttökoulu 135. Ruotsalainen realioppilaitos 136. **Raahe.** Suomalainen alkeiskoulu 136. **Tornio.** Suomalainen alkeiskoulu 138.

III. Yksityiset oppilaitokset	140
Tilastollisia tietoja	140
Yksityinen oppilaitos otettu valtion haltuun.....	142
Ylihallituksen lausunto yksityiskoulukomitean laatimista asetusehdotuksista ..	143
Yksityiskoulujen eläkekassa.....	143
Matka-apurahat.....	143
Yleisiä määräyksiä yksityiskouluille myönnettyjen valtionavustusten suhteen ..	144
Erinäiset yksityiset oppilaitokset	145
Helsinki 145. Oulunkylä 149. Porvoo 149. Loviisa 150. Tammisaari 151.	
Hanko 151. Grankulla 152. Karkkila 152. — Turku 152. Maarianhamina 154.	
Salo 154. Pori 154. Uusikaupunki 155. Rauma 155. Forssa 156. Tyrvää 156.	
Kokemäki 157. Ikaalinen 157. Loimaa 157. Parainen 157. — Hämeenlinna	
158. Tampere 158. Toijala 160. Riihimäki 160. Lahti 161. Jämsä 162. — Viipuri	
162. Terijoki 163. Säkijärvi 164. Hamina 164. Kotka 165. Kouvola 166.	
Lappeenranta 166. Käkisalmi 166. Parikkala 167. Sortavala 167. Imatra 168.	
— Mikkeli 168. Heinola 170. Savonlinna 170. Pieksämäki 171. — Kuopio 171.	
Helsinki 172. Joensuu 172. Värtsilä 173. Nurmes 173. — Nikolainkaupunki 173.	
Kristiinankaupunki 174. Pietarsaari 175. Kokkola 175. Lapua 176. Haapamäki	
177. Saarijärvi 177. Viitasaari 177. Jyväskylä 178. Seinäjoki 178. — Oulu	
178. Kemi 179. Kajaani 180. Rovaniemi 180. Tornio 180. Raahe 181.	

Alamainen kertomus

maamme alkeisoppilaitosten toiminnasta 1 päivästä syyskuuta vuonna 1911
1 päivään syyskuuta vuonna 1914 kuluneelta ajalta.

Laajakantoisin niistä uudistuksista, joita tänä kolmivuotiskautena alkeiskoululaitoksen alalla on osaksi suunniteltu, osaksi toimeenpantu, on lyseoiden — muutamia klassillisina lyseoina säilytetyjä kouluja lukuunottamatta — muuttaminen lyseoiksi keskikouluineen ja rinnakkaisine lukio-luokkineen, sekä sen ohessa kaikkien lyseoiden ja niinkään 5-luokkaisten keskikouluiksi muuttuneitten alkeiskoulujen lukusuunnitelmain uudistaminen. Kun puheenaoleva muutos sai vahvistuksensa syyskuun 11 päivänä 1914 annetun armollisen asetuksen kautta ja oli pantava toimeen lukuvuoden 1914—1915 alusta, mikä alku elokuussa 1914 syttyneen maailmansodan takia siirtyi syyskuun 21 päivään, kuuluu siis tämän asetuksen määräyksistä ja soveluttamisesta aiheutuvien enempien toimenpiteiden selostaminen seuraavaan ajanjaksoon, mutta itse asetusta edelläkäyneistä valmisteluista sen sijaan tehdään selkoa jo tässä kertomuksessa. Tärkeimpiä tällä ajanjaksolla käsitellyistä uudistuksista on myöskin kysymys keskikoulun oppijakson suorittaneille myönnettävistä oikeuksista, vaikka kyllä mainittu asia ei vielä ole lopulliseen päätökseen joutunut. Sitä vastoin on puheena olevalla kolmivuotiskaudella saatettu lopulliseen ratkaisuun oppikoulun opettajien palkka- ja eläke-etuja koskeva uudistus, jonka kautta opettajien taloudellinen asema on tullut tuntuvasti parannetuksi.

Näistä nyt mainituista uudistuksista samoin kuin muista koulujen toimintaa jossakin muodossa koskevista ja puheenaolevaan ajanjaksoon kohdistuvista joko jo loppuunsaoritetuista tahi vielä vireillä olevista muutoksista ja muutosehdotuksista tehdään seuraavassa lähemmin selkoa.

Ylempänä mainitusta koulujen uudistuksesta aiheutunut alkeis- Tilastollisia
oppilaitosten uusi ryhmitys, kuten jo sanottu, ei koske vielä selostet- tietoja.

tavana olevaa kolmivuotiskautta. Tämän ajanjakson loppuun asti pysyi valtion lyseoiden lukumäärä samana kuin edellisenä kolmivuotiskautena, ollen 26. Molemmissa normaalilyseoissa (suomalaisessa ja ruotsalaisessa) on ollut täydelliset klassilliset ja realiosastot. Muista lyseoista on 14 ollut klassillisia ja 10 realisia oppilaitoksia, ollen edellisistä 10 opetuskieltään suomenkielistä ja 4 ruotsinkielistä, kun taas realilyseoista 8:ssa oli suomi ja 2:ssa ruotsi opetuskielenä. Viipurin ruotsalaisen klassillisen lyseon alkunpantu kehittyminen realilyseoksi oli ehtinyt edistyä niin pitkälle, että lukuvuonna 1913—1914 enää vain sen 3 ylintä luokkaa oli klassillisia, jonka jälkeen se sitten seuraavan lukuvuoden alusta muuttuikin uudenmalliseksi lyseoksi.

Valtion 5-luokkaisten alkeiskoulujen lukumäärä on lisääntynyt yhdellä, sittenkuin valtio kalenterivuoden 1914 alusta otti Iisalmen yksityisen suomalaisen yhteiskoulun 5 alaluokkaa huostaansa. Nykyisistä 8 keski- (alkeis-) koulusta on tasan toinen puoli suomen-, toinen ruotsinkielisiä.

Mitä valtion tyttökouluihin tulee, ovat ne lukumäärältään edelliseen kolmivuotiskauteen nähden pysyneet entisellään. Niitä on 11 suomenkielistä, joista Tampereen tyttökoulu lukuvuoden 1912—13 alusta lähtien on toiminut täysiluokkaisena, sekä 4 ruotsinkielistä.

Näiden oppilaitosten lisäksi ovat myös toimessa jo lähinnä edellisenä kolmivuotisjaksona Helsinkiin perustetut suomenkieliset yliopistoon johtavat tyttökoulun jatkoluokat.

Oppilaita oli puheenaolevana kolmivuotiskautena (laskettuna kunkin vuoden helmikuun 1 päivänä) seuraavat määrät:

Lyseoissa:

	Klassillisissa.	Realisissa.	Yhteensä.
1911—1912	3,218	3,545	6,763
1912—1913	3,085	3,669	6,754
1913—1914	3,104	3,709	6,813

Alkeiskouluissa:

1911—1912	857
1912—1913	889
1913—1914	1,066

Tyttökouluissa:

1911—1912	3,467
1912—1913	3,588
1913—1914	3,702

Niinkuin ylläolevista tiedoista ilmenee, on yleensä tasaista kasvamista ollut edelleenkin havaittavissa oppilaslukuun nähden, joskin tämä lyseoissa on ollut varsin hidasta, niin että lyseoiden oppilasmäärä tämän kolmivuotisjakson keskimäisenä vuonna hieman aleni, saavuttaen sitten kuitenkin taas viimeisenä vuonna suurimman määränsä. Tyttökoulujen oppilasluku on sen sijaan vuosi vuodelta tuntuvammin noussut, johtuen tämä, paitsi yleensä luokkien oppilasmäärän kasvamisesta, osaksi myöskin siitä, että, kuten edellä jo on kerrottu, tällä ajanjaksolla Tampereen suomalainen tyttökoulu on kehittynyt täysiluokkaiseksi. — Mitä erityisesti alkeiskoulujen oppilasmäärään tulee, on siinä lukuvuonna 1913—1914 huomattava suhteellisesti suurempi nousu, aiheutuen siitä, että, kuten ylempänä jo mainittiin, valtion alkeiskoulujen lukumäärä kalenterivuoden 1914 alusta lisääntyi yhdellä.

Valtion oppikouluissa vakinaisina, virkaatoimittavina ja tunti-opettajina palvelevien opettajien kokonaismäärä oli kyseessä olevana ajanjaksona seuraava:

	Lyseoissa.	Alkeiskou- luissa.	Tyttökou- luissa.
1911—1912	437	85	249
1912—1913	452	89	255
1913—1914	454	97	256

Valtion 3-luokkaisten jatko-opistojen, ruotsalaisen ja suomalaisen, yhteenlasketut oppilasmäärät puheenaolevina vuosina ovat olleet 167, 156 ja 132, sekä suomalaisen tyttökoulun yliopistoon johtavien jatkoluokkain 109, 110, 106. Opettajien luku näissä oppilaitoksissa on yhteensä eri vuosina ollut 55, 56, 54.

Siihen nähden, että Ylihallitus kultakin tämän kolmivuotisjakson lukuvuodelta on julkaissut tilastollisia katsauksia oppikoulujen tilaan ja toimintaan, ei laajempi selonteko mainittuun alaan kuuluvista seikoista tässä yhteydessä ole tarpeen vaatima.

Seuraavassa esityksessä tehdään ensin yleiskatsauksellisesti selkoa tärkeimmistä sekä valtion että yksityisoppilaitoksia koskevista säädöksistä ja toimenpiteistä. Sitten otetaan käsittelyn alaisiksi ne vaiheet ja muutokset, jotka kohdistuvat erinäisiin valtion kouluihin ja niiden opettajakuntiin. Sen jälkeen esitetään lopuksi tiedonannot yksityisistä oppilaitoksista.

I. Yleiskatsaus.

**Alkeisoppi-
laitosten
uudestaan
järjestä-
minen.**

Sittenkuin maan Kenraalikuvernööri kirjeessä elokuun 16 päivästä 1913 oli ilmoittanut Keisarilliselle Suomen Senaatille, että Keisarillinen Majesteetti saman vuoden heinäkuun 29 päivänä oli suvainnut armossa määrätä, että Keisarilliselle Senaatille oli annettava toimeksi tehdä alamainen esitys niistä muutoksista, jotka ovat pantavat toimeen sen alaisten oppilaitosten ohjelmassa venäjänkielen opetuksen lisäämiseksi niissä, kuin myöskin siitä, että vastedes Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon ylioppilaaksi pyrkivältä on vaadittava, että hän mainitussa kielessä on menestyksellä suorittanut tarpeeksi laajan tutkinnon, käski Keisarillinen Senaatti Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeessä marraskuun 19 päivästä 1913 Ylihallituksen Keisarilliseen Senaattiin toimittaa ehdotuksen semmoiseksi venäjänkielen opetuksen järjestelyksi valtion oppikouluissa, että oppilaille, jotka ovat käyneet täydellisen, Yliopistoon johtavan oppikoulun, annetaan hyvän tietopuolisten perusteiden ohessa kyky käytännössä hallita mainittua kieltä siinä määrin, että he voivat Yliopistossa seurata venäjänkielisiä luentoja kuin myöskin ymmärrettävästi puhua sanottua kieltä sekä sillä kirjallisesti esittää ajatuksensa, joskin virheellisesti mitä oikokirjoitukseen ja tyyliin tulee; jossa tarkoituksessa Ylihallitukselle jätettiin täysi toimintavapaus ehdottaa toimenpiteitä tämän perusvaatimuksen täyttämiseksi arastelematta pitemmällekin käyviä muutoksia ja lisäyksiä oppikoulujen opetuksen järjestelyyn yleensä.

Käydessään ylempänä kerrottua ehdotusta laatimaan Ylihallitus, nojautuen Keisarillisen Senaatin antamaan, äsken mainittuun valtuutukseen, katsoi asialliseksi tässä yhteydessä ottaa harkintansa alaiseksi myöskin 15 päivänä helmikuuta 1906 asetetun Koulukomitean laatiman »Alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen järjestelyehdotuksen» helmikuun 22 päivästä 1908, josta komitean mietinnöstä Keisarillinen Senaatti, Kirkollisasiain Toimituskunnan 20 päivänä maaliskuuta 1908 päivätyssä kirjeessä, oli käskenyt Ylihallituksen antaa alamaisen lausunnon; ja päätti Ylihallitus helmikuun 10 päivänä 1914 alamaismmasti esiintuoda seuraavaa:

**Ylihallituk-
sen alamai-
nen lau-
sunto.**

Opetusohjelmaa alkeisoppilaitoksille laadittaessa on otettava huomioon, että näiden laitosten tarkoituksena on laskea perustus hyvälle yleisivistykselle, josta oppilailla olisi hyötyä sekä vastaisissa opinnoissaan että tulevaisessa toiminnassaan. On sen vuoksi tärkeätä, että lukusuunnitel-

maan otettavien opetusaineiden valinta ja kunkin näiden opettamiseen käytettävän tunti- ja tuntiluvun määrääminen kuin myöskin kurssien järjestely tapahtuu niin, että koulun äsken mainittu päämäärä voidaan saavuttaa. Kysymys siitä, miten oppikoulu meillä paraiten olisi järjestettävä, jotta se tarkotustaan vastaisi, on viimeksi ollut kaikenpuolisen harkinnan alaisena äskenmainitussa helmikuun 15 päivänä 1906 asetetussa komiteassa. Sen laatimia, helmikuun 22 päivänä 1908 päivätyssä mietinnössä esitettyjä ehdotuksia ei kuitenkaan voitane sellaisinaan panna maan alkeisoppilaitosten uudestaan järjestämisen perustaksi, varsinkin kun otetaan huomioon se asema, mikä ehdotuksessa on annettu venäjänkielille, jonka tulee, Keisarillisen Majesteetin ylempänä kerrotun armollisen käskyn mukaan, saada edullisempi sija kuin tällä aineella nykyään on. Viitaten siihen selvittelyyn, mikä mainitussa mietinnössä on annettu eri koulumuotoja koskevasta kysymyksestä ja erittäinkin muodostettavaksi ehdotetusta keskikoulusta, saa Ylihallitus alamaisuudessa lausua:

Kun kokemus on osoittanut, että melkoinen osa maan reali- ja klassillisiin lyseoihin kirjoitetuista oppilaista joko taloudellisista syistä tai halusta siirtyä käytännöllisille toimialoille taikka muiden seikkain vaikutuksesta on keskeyttänyt ja yhä keskeyttää koulunkäyntinsä täydellistä kurssia suorittamatta ja kun toiselta puolen vuosi vuodelta yhä arveluttavammassa määrässä kasvava yliopistoon pyrkijäin tulva kehottaa tekemään yrityksiä siihen suuntaan, että osa oppikoulujen oppilaista ohjattaisiin käytännöllisille urille, missä he ehkä paremmin täyttäisivät paikkansa, olisi maan koululaitos niin järjestettävä, että niiden, jotka eivät suorita koko lyseon kurssia, ei tarvitsisi astua elämään enemmän tai vähemmän katkonaisilla tiedoilla varustettuina, vaan että heille annettaisiin tilaisuus hankkia itselleen eheä, joskin vaatimaton tietomäärä, joka samalla muodostaisi sopivan valmistelun ammattikouluun pääsemiseksi. Huomauttaen että alkeisoppilaitosten järjestäminen viimeksimainitun seikan vaatimuksia silmällä pitäen jo kauvan on ollut puheena ja että m. m. armollisella kirjeellä tammikuun 28 päivästä 1891 ja Keisarillisen Senaatin kirjeellä kesäkuun 7 päivästä 1893 nimenomaan on määrätty, että realilyseoiden 5 alaluokalla on järjestettävä päättyvät kurssit, vaikka tätä ajatusta ei toistaiseksi ole tyydyttävästi toteutettu, koulukomitea ehdottaa, että keskikoulu vihdoinkin olisi todenperästä saatava järjestetyksi. Kun komitea kuitenkin samalla puoltaa klassilliset lyseot jatkuvine kursseineen säilytettäväksi, ei äskenmainittu vaatimus tulisi täysin tyydytetyksi, jos komitean ehdotus saavuttaisi hyväksymisen. Se asiain tila, mikä oikeastaan on pannut ajattelemaan keskikoulun järjestämistä, vaatii, että aatteen toteuttaminen ulotetaan kaikkiin oppikouluihin. Keskikoulun tulee olla yleinen, vieläpä samanlainen kaikissa alkeisoppilaitoksissa. Mutta selvää tämän ohessa on, että latina ei voi saada sijaa keskikoulussa, koska se estäisi tarkotuksenmukaisella tavalla järjestämästä sellaisten aineiden opetusta, jotka kansalaiselle ovat tärkeämmät. Puhumattakaan siitä, että tämän kielen taito on yleensä käytännöllisen elämän aloilla tarpeeton, ei latinan ottamista lukusuunnitelmaan oikeuttaisi edes tämän kielen usein

huomautettu merkitys muodollisesti kehittävänä aineena, koska tämä tuskin voisi huomattavammin päästä näkyviin tuntiluvun ollessa vähäinen, eikä suurempaa tuntimäärää latinalle missään tapauksessa ole mahdollista osottaa. Sitä vastoin latinan poistaminen ja sen sijaan enemmän tilan myöntäminen realilyseon aineille tekisi mahdolliseksi järjestää näiden opettamisen niin, että se paremmin kuin ehkä tähän asti voisi tyydyttää oikeutettuja vaatimuksia myöskin opetuksen muodollisesti kehittävään vaikutukseen nähden.

Keskikoulun opetusaineina olisi: uskonto, opetuskieli, toinen kotimainen kieli, venäjä, saksa, historia, maantieto, luonnonhistoria, matemaattikka, luonnonoppi, piirustus ja kaunokirjoitus, voimistelu ja terveystoppi, laulu ynnä kirjanpito. Näiden aineiden tulisi kaikkien, viimeksi mainittua sekä laulua III luokalta alkaen lukuunottamatta, olla pakollisia, ja niissä suoritettujen oppimäärien päätyviä. Suoritetun keskikoulu-kurssin taas tulisi tuottaa sellaiset oikeudet, että oppilaan aikoessaan siirtyä elämänuralle, joka ei välttämättömästi edellytä yliopistovalmistusta, ei ole syytä pitää itselleen epä-edullisena jättää oppilaitos päätettyään puheena olevan kurssin. Ylihallitus onkin saanut käskyn laatia ehdotuksen asetukseksi siitä pätevydestä, joka tällaisen kurssin suorittaneille olisi myönnettävä heidän pyrkiessään ammattikouluihin tai valtion virkaan ja valmistunee Ylihallituksen ehdotus pian Keisarilliseen Senaattiin lähetettäväksi.

Niille, jotka haluavat jatkaa opintoja päästäkseen yliopistoon taikka muuhun korkeakouluun, tarjoutuisi siihen tilaisuus kolmella jatko- eli lukio-luokalla, joiden tehtävä olisi varmistaa, laajentaa ja syventää oppilaan keskikoulussa saavuttamia tietoja sekä sen lisäksi antaa opetusta muutamissa uusissa aineissa, nimittäin latinassa, kreikassa, ranskassa, englanninkielessä ja filosofian alkeissa. Ottaen huomioon, että sinä viiden vuoden aikana, jonka oppilas on käynyt keskikoulua, useissa tapauksissa on selvinnyt, minkälaisiin aineisiin hänellä on taipumuksia ja halua, voitaisiin lukioluokilla opiskeleville myöntää jonkun verran valintavapautta eri aineiden välillä. Siten harrastus opintoihin epäilemättä lisääntyisi ja itse opinnot saattaisivat tulla jossain määrin tieteellisemmin järjestetyiksi.

Sopivin yliopistoon johtavan oppilaitoksen järjestysmuoto, joka parhaiten vastaisi nykyajan sivistystarvetta, olisi meidän oloissamme siis lyseo, jonka viisi alaluokkaa muodostaisi keskikoulun päätyvine kursseineen äsken luetelluissa aineissa, ja jonka lukioluokat jakaantuisivat kahden päälinjaan: realiseen ja klassilliseen. Realilinjalla annettaisiin opetusta kaikissa keskikoulun aineissa, paitsi kaunokirjoituksessa, matemaattikalla olisi tällä linjalla edullinen asema, ranskankieli tulisi lisäksi uutena pakollisena aineena sekä englanninkieli ja filosofian alkeet vapaaehtoisina. Klassillisella linjalla ne oppilaat, jotka vastaisuudessa aikovat antautua latinankielen lukuihin taikka opintoihin, jotka enemmän tai vähemmän edellyttävät sanotun kielen tuntemista, sekä samalla haluavat opiskella kreikankieltä joko teologian tutkintoa tai muuta tarkotusta varten, voivat tarpeellisessa määrässä tähän valmistua, saaden samalla vapautusta rans-

kankielen, luonnonopin ja piirustuksen opetuksesta, jonka ohessa heidän matematiikassa suoritettava oppimäärä olisi realilinjan oppimäärää lyhempi. Sitävastoin viimemainitun linjan muiden sekä pakollisten että varsinaisesti vapaaehtoisten aineiden tulisi olla yhteisinä tälle ja klassilliselle linjalle.

Muuten olisi klassillisen linjan oppilaille myönnettävä oikeus vaihtaa kreikankieli ranskaan taikka, jättämällä pois molemmat nämät kielet, ottaa osaa pitempään matematiikan kurssiin ja luonnonoppiin taikka ensinmainittuun kurssiin ja piirustukseen taikka luonnonoppiin ja piirustukseen.

Edellyttäen että lyseot järjestetään ylempänä ehdotetulla tavalla, on Ylihallitus, pitäen silmällä niitä vaatimuksia, mitkä Kirkollisasiain Toimituskunnan ensinmainitussa kirjeessä on asetettu venäjänkielen opinnoille, katsonut asiakseen ehdottaa tälle aineelle 30 tuntia viikossa. Venäjänkieli saisi siten, varsinkin jos tunnit jaetaan eri luokille tarkoituksenmukaisella tavalla, muun muassa niin että tätä ainetta ruvetaan lukemaan vasta sitten, kun oppilaat opetuskielen ja toisen kotimaisen kielen opetuksessa ovat ennättäneet saada jotakuinkin välttävät alkutiedot yleisessä kieliopissa, tarpeeksi edullisen aseman, jotta koulu voisi antaa oppilaille perusteelliset tiedot mainitussa kielessä.

Lähtien siis siitä, että venäjänkielille annetaan 30 viikkotuntia, saa Ylihallitus, mitä tulee muihin aineisiin, alamaisuudessa esittää seuraavaa:

Uskonnolle pidätetään sen nykyinen tuntimäärä.

Itsestään on selvä, että opetuskielillä koulun perustavana kielenä ja aineen kasvattavaan merkitykseen katsoen tulee olla vankka asema luku-suunnitelmassa. Kielten ahdinko oppilaitoksissamme ei kuitenkaan myönnä tälle kielelle annettavaksi enempää kuin 22 tuntia viikossa.

Jotta oppilaat toisessa kotimaisessa kielessä saisivat edes lähimaillekaan sellaiset tiedot, kuin meillä välttämättömästi on tarpeen, lienee sen opetukselle annettava ainakin 13 tuntia keskikoulussa ja 6 lukioluokilla.

Kun niin kutsutuista uusista kielistä saksa on se, jota meillä eniten tarvitaan käytännössä, on se otettava jo keskikoulun ohjelmaan; ja on 10 tuntia viikossa katsottava vähimmäiseksi määräksi tällä asteella; lukioluokilla taas olisi sille annettava vähintään 3 tuntia luokkaa kohti.

Sitä vastoin ranskankieli voitaisiin, kuten tähänkin asti, sijoittaa lukioluokille sekä antaa sille realilyseoiden nykyinen tuntimäärä: 12.

Mitä historiaan tulee, lienee sen nykyinen tuntiluku säilytettävä, mutta olisivat tunnit jaettavat niin, että keskikoulu, jossa päättynyttä kurssia ehkei muuten ennätettäisi suorittaa, saa 1 tunnin enemmän, kuin mitä nykyään on osotettuna 5 alaluokalle.

Päätyvät ja tarpeeksi laajat kurssit maantiedossa ja luonnonhistoriassa voitane keskikoulussa suorittaa 10 viikkotunnilla kumpaakin ainetta kohti. Luokilla VI ja VII olisi vielä yksi tunti käytettävä oppilaiden tietojen täydentämiseksi molemmissa näissä aineissa.

Matematiikan täytynee, niin tärkeä kuin sen opetus onkin, luovuttaa realilyseoille nykyisin osotetusta tuntimäärästä kaksi keskikoulun asteelta, joten tuntiluku tulisi olemaan 21 viikossa, ja lukioluokkain klassillisen lin-

jan, jossa klassilliset kielet luonnollisestikin vaativat paljon tilaa ja huomiota, tulisi tyytyä 9 viikkotuntiin. Samojen luokkain realilinjalla matematiikan tuntimäärä tulisi olemaan 15.

Kemian ja fysiikan tulee saada asema, joka edes jossain määrin vastaa niiden suurta merkitystä meidän päivinämmme. Niille ehdotetaan 11 tuntia, joista 5 keskikouluun, ottaen huomioon, että puheenaolevat aineet ovat tarpeen oppilaille, jotka V luokalla lopettavat koulunkäyntinsä siirtymään toimialoille taikka ammattiotopistoihin, missä jonkinmoisia tietoja näissä aineissa vaaditaan.

Katsoen piirustuksen ja muovailun esteettisesti kasvattavaan merkitykseen sekä siihen, että näissä aineissa taito on välttämätön oppilaille, jotka aikovat jatkaa teknillisissä oppilaitoksissa taikka tätä taitoa vaativilla toimialoilla, ehdotetaan mainituille aineille ynnä kaunokirjoitukselle 3 tuntia viikossa I ja II luokalla, kummallakin, jolloin opettaja oman harkintansa ja asian haarain mukaan saisi käyttää tunteja joko toisen tai toisen aineen hyväksi, sekä ensinmainituille aineille III—VIII luokalla kullakin 2 tuntia viikossa.

Laulu olisi pysytettävä nykyisessä asemassaan. Voimistelun ja terveysopin tuntien luku olisi vähennettävä 21:een. Sen sijaan laskettaisiin voimistelunopettajalle yksi viikkotunti koulun terveysolojen valvomisesta.

Latinankielelle riittänee 18 tuntia ja kreikankielelle 12.

Vapaaehtoisista aineista kirjanpidolle olisi annettava 2 tuntia, toinen IV, toinen V luokalla, englanninkielelle 4 tuntia kummallakin yläluokkien osastolla ja filosofian alkeille 2 tuntia, toinen VII, toinen VIII luokalla, sekä laululle luokilla III—VIII yksi tunti kullekin.

Sen nojalla mitä ylempänä on esiintuotu, saa Ylihallitus alamaisimmasti ehdottaa täydellisille lyseoille 5-luokkaisine keskikouluineen seuraavanlaista lukusuunnitelmaa, jossa Koulukomitean ehdotuksen mukaisesti tuntien yhteisluku yläluokilla on korotettu 32:ksi.

	Keskikoulu					Lukioluokat										
	I	II	III	IV	V	Yhteensä tunteja	Realilinja				Klassillinen linja					
							VI	VII	VIII	Yhteensä tunteja	Koko lyseon tuntit.	VI	VII	VIII	Yhteensä tunteja	Koko lyseon tuntit.
Uskonto	2	2	2	2	2	10	2	2	2	6	16	2	2	2	6	16
Opetuskieli	5	3	2	2	3	15	2	2	3	7	22	2	2	3	7	22
Toinen kotimainen kieli	4	3	2	2	2	13	2	2	2	6	19	2	2	2	6	19
Venäjänkieli	—	5	5	4	4	18	4	4	4	12	30	4	4	4	12	30
Saksankieli	—	—	4	3	3	10	3	3	3	9	19	3	3	3	9	19
Ranskankieli	—	—	—	—	—	—	4	4	4	12	12	—	—	—	—	—
Latinankieli	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	6	18	18
Kreikankieli	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	4	12	12
Historia	1	1	3	3	4	12	3	3	3	9	21	3	3	3	9	21
Maantieto	4	3	2	1	—	10	1	1	—	2	11	1	1	—	2	11
Luonnonhistoria	2	2	2	2	2	10										
Matematiikka	5	4	4	4	4	21	5	5	5	15	36	3	3	3	9	30
Luonnonoppi	—	—	—	3	2	5	2	2	2	6	11	—	—	—	—	—
Kaunokirjoitus	3	3	—	—	—	6	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—
Piirustus ja muovailu			2	2	2	2	6	2	2	2	6	12	—	—	—	—
Voimistelu	3	3	3	3	2	14	2	2	2	6	20	2	2	2	6	20
Terveys- ja raittiusoppi	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Laulu	2	2	—	—	—	4	—	—	—	—	4	—	—	—	—	4
Yhteensä	31	31	31	31	31	—	32	32	32	—	—	32	32	32	—	—
<i>Vapaaehtoisia aineita:</i>																
Kirjanpito	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Englanninkieli	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	4	—	2	2	4	4
Filosofian alkeet	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	—	1	1	2	2
Laulu	—	—	1	1	1	3	1	1	1	3	6	1	1	1	3	6

Muist. Klassillisen linjan oppilailla on oikeus vaihtaa kreikankieli ranskaan taikka jättämällä pois molemmat nämät kielet, ottaa osaa pitempään matematiikan kurssiin ja luonnonoppiin taikka ensinmainittuun kurssiin ja piirustukseen taikka luonnonoppiin ja piirustukseen.

Tällaisen järjestelyn kautta saavutettavat edut olisivat pääasiassa seuraavat:

että samaan tapaan järjestetty ja kaikille oppilaille yhteinen keskikoulu voisi täyttää niiden yleissivistyksen tarpeen, jotka lyseon kurssia

lopettamatta eroavat koulusta, etsiäkseen toimeentuloaan käytännöllisillä aloilla, taikka siirtyvät erikoisoppilaitoksiin;

että valintaa opintolinjain välillä ei tarvitsisi tehdä, kuten nyt on laita, oppilaan ollessa kehitysasteella, jolloin on mahdoton ratkaista kumpiko linja hänelle on sopivampi, vaan tapahtuisi tämä ikä- ja opintoasteella, jolla jo on ennättänyt käydä ilmi, mihin oppilaalla on taipumuksia ja harrastusta; sekä

että niillä, jotka jatkavat koulunkäyntiään yliopistoon, olisi tilaisuus *kaikissa* lyseoissa valmistautua sekä sellaisiin opintoihin, joille klassillisten lyseoiden on tarkoituksena laskea perustus, että myöskin sellaisia opintoja varten, joiden perustus saadaan realliyseoissa.

Jos Teidän Keisarillinen Majesteettinne kuitenkin katsoisi, että valtion tulisi edelleenkin ylläpitää oppilaitoksia, joissa on laajemmat kurssit latinankielessä, saa Ylihallitus alamaisuudessa ehdottaa, että edellisessä esitetty oppilaitosten muutosehdotus pantaisiin käytäntöön siten, että ainoastaan realliyseot, normaalilyseoiden realilinja niihin luettuna, sekä klassilliset lyseot niillä paikkakunnilla, joilla valtio ylläpitää yksinomaan tällaista oppilaitosta, asteittain muutetaan uudenmuotoisiksi lyseoiksi, jota vastoin niillä paikkakunnilla, joilla nykyään on samankieliset sekä reallietä klassilliset lyseot, klassillinen säilytettäisiin pääasiallisesti sellaisenaan.

Klassillisissa lyseoissa venäjänkielen tuntien lukumäärän voisi, opetuksen tuloksia haittaamatta, määrätä 28:ksi.

Näiden lyseoiden lukusuunnitelma tulisi olemaan seuraava:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Yhteensä
Uskonto	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Opetuskieli	5	3	3	2	2	2	2	3	22
Toinen kotimainen kieli	4	3	2	2	2	2	2	2	19
Venäjänkieli	—	5	4	4	4	4	4	3	28
Latinankieli	—	—	6	5	5	6	6	6	34
Kreikan- tai ranskankieli	—	—	—	—	—	3	3	3	9
Saksankieli	—	—	—	3	3	3	3	3	15
Historia	1	1	3	3	4	3	3	3	21
Maantieto	4	3	2	1	—	—	—	—	10
Luonnonhistoria	2	2	2	2	2	—	—	—	10
Luonnonoppi	—	—	—	—	—	2	2	2	6
Matematiikka	5	4	4	4	4	3	3	3	30
Kaunokirjoitus	3	3	—	—	—	—	—	—	6
Piirustus ja muovailu									
Voimistelu	3	3	3	3	2	2	2	2	20
Terveys- ja raittiusoppi	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Laulu	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Yhteensä	31	31	31	31	31	32	32	32	—
<i>Vapanehtoisia aineita:</i>									
Filosofian alkeet	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Laulu	—	—	1	1	1	1	1	1	6
Piirustus ja muovailu	—	—	1	1	1	—	—	—	3

Alkeiskouluissa olisi keskikoulun lukusuunnitelma astuva voimaan.

Mitä tyttökouluihin tulee, pyytää Ylihallitus alamaisuudessa viitata 31 päivänä toukokuuta 1911 Koulukomitean mietinnön tästä osasta antamaansa lausuntoon, jossa ehdotettu venäjänkielen opiskelu ehkä voitaisiin yliopistoon pyrkiville määrätä pakolliseksi. Kun oppilaitoksilla naissivistystä varten on erikoinen tehtävänsä, joka monessa suhteessa eroaa poikaoppilaitosten ja yhteiskoulujen tarkoitusperästä, voitanev ylioppilastutkintovaatimukset venäjänkielessä asettaa alemmiksi naisoppilaitoksista päästetyille oppilaille ja venäjänkielen tuntien luku niitä varten vahvistaa Ylihallituksen mainitussa lausunnossa ehdotettuun määrään.

Sittenkuin Teidän Keisarillinen Majesteettinne on suvainnut vahvistaa uudet lukusuunnitelmat oppikouluille, saanee Ylihallitus laatia ja vahvistettavaksi alistaa ehdotukset oppikursseiksi eri aineita varten.

Jos vuotuisten tarkastusten lisäksi täydellisissä lyseoissa jokin venäjänkielen opetuksella saavutettavien tulosten valvonta katsottaisiin tarpeen vaatimaksi, voisi se tapahtua niin, että pakollisten kirjallisten ylioppilaskokeiden joukkoon otettaisiin käänös venäjänkielestä opetuskieleen ilman apuneuvoja, taikka vaihtoehtoisesti oppilaan valinnan mukaan lyhyt venäjänkielinen ainekirjoitus tahi jonkun koulukurssiin kuuluvan kertomuksen kirjallinen esitys ulkomuistista.

Mitä puheenalaisen ylioppilaskirjoitukseen muuten tulee, on se Ylihallituksen mielestä otettava käytäntöön vasta sitten, kun uusia lukusuunnitelmia on ennätetty joitakuita vuosia sovelluttaa.

Siihen nähden että saksankielen tuntien lukua on vähennetty, olisi ylioppilastutkinnossa vasta vaadittava ainoastaan kirjallinen käänös mainitusta kielestä opetuskieleen, yhdenmukaisesti sen kanssa, mitä Ylihallitus 21 päivänä toukokuuta 1909 koulukomitean ylioppilastutkintoa koskevasta mietinnöstä antamassaan lausunnossa toisen kotimaisen kielen suhteen jo on ehdottanut.

Lyseoiden uudestaan järjestäminen ehdotetulla tavalla aiheuttaa luonnollisesti eräitä muutoksia oppilaitosten vuosirahansääntöihin ja opetuksen jakoon opettajien kesken. Muun muassa on latinan- ja kreikankieltä varten perustettava vanhemman lehtorinvirka nykyisiin realilyseoihin. Koska kuitenkin on mahdollista, että jollain luokalla ei ilmoittautuisi hallullisia osanottajia näiden aineiden opetukseen, niin että mainittu lehtori ei saisi hänen opetusvelvollisuuttaan vastaavaa tuntimäärää, lienee varovaisinta, että hänet velvoitetaan tarpeen tullen opettamaan myöskin opetuskieltä. Oppilaitoksissa, joiden lukioluokilla on vain vähäinen määrä oppilaita, voitaisiin puheenalainen lehtorinvirka toistaiseksi jättää täyttämättä ja opetus uskoa tuntiopettajille, jolloin kustannukset tulisivat noin 2,000 markkaa pienemmiksi oppilaitosta kohti.

Siihen nähden että kaunokirjoitus- ja piirustustuntien määrä huomattavasti lisääntyisi nykyisestäään, ovat näiden aineiden opettajain palkkaedut tietysti korotettavat; ja on Ylihallitus arvellut, että jos mielitään saada taitavia opettajia, heille olisi vakuutettava palkkiota 2,500 markkaa vuodessa tavallisessa lyseossa ja 3,000 markkaa samasta opetusvelvollisuudesta normaalilyseossa.

Siitä, että klassillisella linjalla luetaan realilinjan oppimäärästä poikkeavaa matematiikan kurssia, seuraa, että tämän aineen opetus klassillisella linjalla tapahtuu toiseen aikaan kuin realilinjalla, joka taas vaatii erityisen 1,260 markkaan nousevan kustannuksen.

Tuntien kokonaisluvun lisääminen VI, VII ja VIII luokalla 32:een viikossa aiheuttaa myöskin 420 markan suuruisen lisäyksen 3 ylitunnilta oppilaitosta kohti. Kaikki tämä, samoin kuin uuden latinan- ja kreikan-kielen lehtorin ylitunnit vaikuttavat sen, että, kuten lähemmin selviää oheeniitetystä tuntijakoehdotuksesta, virantoimituspalkkioiden määräraha on vahvistettava 14,280 markan suuruiseksi jokaista ehdotettuun muotoon järjestettyä lyseota varten. Lyseolle, joka on muodostunut klassillisesta, riittäisi kuitenkin toistaiseksi 560 markkaa vähempi määrä eli 13,720 markkaa, edellyttäen, että luonnonhistorian ja maantiedon opettajan virka pysytetään nuoremman lehtorin virkana.

Erotus toiselta puolen nykyisten lyseoiden sekä toiselta uutta lajia olevan lyseon palkkausmenosäännössä käy ilmi alempana olevasta taulukosta:

Palkkausmenosääntö.

<i>Nykyisessä realilyseossa:</i>	<i>Nykyisessä kl. lyseossa:</i>	<i>Uudenlaisessa lyseossa:</i>
6 vanh. lehtoria.... 27,000:—	6 vanh. lehtoria.... 27,000:—	7 vanh. lehtoria.... 31,500:—
4 nuor. » 16,000:—	5 nuor. » 20,000:—	4 nuor. » 16,000:—
1 piirustus- ja kauno- kirj. opettaja.... 1,400:—		1 piirustus- ja kauno- kirj. opettaja.... 2,500:—
1 englanninkielen opettaja 600:—		1 englanninkielen opettaja 600:—
1 laulunopettaja .. 600:—	1 laulunopettaja .. 600:—	1 laulunopettaja .. 600:—
<u>Virantoim. palkkiot 11,060:—</u>	<u>Virantoim. palkkiot 11,900:—</u>	<u>Virantoim. palkkiot 14,280:—</u>
Summa: Smk 56,660:—	Summa: Smk 59,500:—	Summa: Smk 65,480:—

Uutta lajia olevan lyseon vuotuiset kustannukset tulisivat niinmuodoin 8,820 markkaa kalliimmat kuin realilyseon, sekä 5,980 markkaa kalliimmat kuin klassillisen lyseon kustannukset. Mitä viimeksimainitusta muodostettuun uudentlaiseen lyseoon tulee, voitaisiin kustannukset vähentää 1,060 markalla oppilaitosta kohti, jos luonnonhistorian ja maantiedon opettajanvirka pysytetään nuoremman lehtorin virkana.

Nykyisten 10 realilyseon säännölliset palkkauskustannukset ovat 566,600 markkaa ja 14 klassillisen lyseon 833,000 markkaa. Samat kustannukset nousisivat 10 realilyseosta muodostetuilta uudenlaisilta lyseoilta 654,800 markkaan ja 14 klassillisesta lyseosta muodostetuilta lyseoilta, sellainen kun maksaa 1,060 markkaa vähemmän kuin realilyseosta muodostettu uudentlainen lyseo, 901,880 markkaan. Kustannusten erotus tulisi niinmuodoin kaikkiaan nousemaan 157,080 markkaan.

Kun uudenlaisen lyseon korkeammat kustannukset aiheutuvat pääasiallisesti linjajaosta, on kumminkin, laskettaessa näiden sekä nykyisten

lyseoiden menojen erotusta, otettava huomioon, mitä viimeksi mainittuihin tulee, että armollisella määräyksellä marraskuun 15 päivästä 1904 paikkakunnilla, joissa on ainoastaan toista muotoa oleva oppilaitos, on myönnetty oikeus perustaa klassillisen lyseon III—V luokalle realilinja ja realilyseon samoille luokille klassillinen linja. Kustannukset tällaisista linjoista voidaan laskea noin 2,800 markkaan lyseota ja alkeiskoulua kohti, eli siis 9 klassilliselta ja 3 realilyseolta sekä 7 alkeiskoululta 53,200 markkaan. Tähän tulee vielä lisäksi 6,720 markkaa, mitkä nykyään on otettu Savonlinnan ja Sortavalan realilyseoiden vuosirahansääntöihin kuin myöskin 9,000 markkaa, jolla summalla valtiolaitos ottaa osaa realilinjain ylläpitämiseen Jyväskylän ja Nikolainkaupungin klassillisten lyseoiden ylläpitämiselle. Jos nämät määrät vähennetään ylempänä lasketuista kustannuksista, ei lisäkustannus, vaikka normaalilyseotkin luetaan mukaan, tekisi täyttä 100,000 markkaa. Kun muutamissa oppilaitoksissa klassillisten kielten opetusta voisi hoitaa tuntiopettaja, olisivat kustannukset vielä vähennettävissä noin 20,000 markalla, ja jos jotkut klassilliset lyseot säilytetään, supistuisi erotus nykyään tarvittavien ja oppikoulujen uudestaan järjestämisen johdosta tarpeen vaatimien kustannusten välillä noin 60,000 markkaan.

Kun Ylihallituksen edellämainitussa lausunnossa ei tehty mitään ehdotusta oppikursseiksi venäjänkielessä, näki Keisarillinen Senaatti huhtikuun 15 päivänä 1914 hyväksi käskä Ylihallituksen Keisarilliseen Senaattiin toimittamaan täydellisen ehdotuksen venäjänkielen oppikursseiksi, Ylihallituksen ehdottaman tuntimäärän pohjalla, erittäin kutakin luokkaa varten. Vaaditun ehdotuksen Ylihallitus lähetti saman huhtikuun 28 päivänä.

Hänen Majesteettinsa Keisari suvaitsi sitten, Keisarillisen Senaatin alitusta alamaisesti esiteltäessä, 11 päivänä syyskuuta (29 päivänä elokuuta) 1914 armossa vahvistaa seuraavan asetuksen alkeisoppilaitosten uudestaanjärjestämisestä.

Alkeisoppilaitosten uudestaanjärjestämistä koskeva armollinen asetus.

1 §.

Normaalilyseoiden reaali-osastot sekä kaikki klassilliset ja reaali-lyseot, paitsi Turun klassillisia lyseoita, joissa opetuskielenä on suomen- ja ruotsinkieli, sekä Viipurin ja Tampereen suomenkielisiä klassillisia lyseoita, muutetaan lyseoiksi rinnakkaisine lukioluokkineen, joissa viisi alinta luokkaa muodostavat keskikoulun päättävine oppimäärineen, kun taas kolme ylintä luokkaa, jotka muodostavat lyseon klassillisen ja reaali-osaston, valmistavat korkeakouluihin.

2 §.

Alkeiskoulut nimitetään tästälähin keskikouluiksi.

3 §.

Kaikissa keskikouluissa ja lyseoissa, niihin luettuna normaali- ja klassilliset lyseot, otetaan tulevan lukuvuoden 1914—15 alusta käytäntöön tähän liitetyt opetussuunnitelmat siten, että opetus näiden suunnitelmain mukaan pannaan vuonna 1914—15 käytäntöön lyseoiden ja keskikoulujen I, II ja III luokalla ja lyseoiden VI luokalla, lukuvuonna 1915—16 lyseoiden IV ja VII luokalla ja keskikoulun IV luokalla sekä lukuvuonna 1916—17 lyseoiden V ja VIII luokalla ja keskikoulun V luokalla. Sen ohessa lisätään venäjänkielen tunteja lukuvuonna 1914—15 lyseoiden VII ja VIII luokalla ja vuonna 1915—16 VIII luokalla kolmella viikkotunnilla, joista yksi otetaan matematiikan ja yksi opetuskielen tuntimäärästä.

4 §.

Niistä kolmesta tunnista, jotka lyseoiden VII luokalla ovat varatut historian opetusta varten, käytetään kaksi tuntia Venäjän historian kertaamiseen venäjänkielellä.

5 §.

Kaikki, jotka ovat läpikäyneet viiden luokan oppimäärän lyseossa rinnakkaisine lukioluokkineen tahi keskikoulussa, suorittavat lukuvuoden 1916—17 kevätlukukaudesta alkaen tutkinnot, joiden ohjelman ja järjestyksen Keisarillinen Suomen Senaatti yksissä neuvoin Kenraalikuvernöörin kanssa määrää.

Henkilölle, joka on suorittanut hyväksytyyn tutkinnon, annetaan sen perusteella erityinen päästötodistus arvosanoineen kaikissa keskikoulun oppimäärään kuuluvissa aineissa.

6 §.

Keisarillinen Suomen Senaatti oikeutetaan myöntämään kullekin oppilaitokselle ne lisämäärärahat, joihin tämän asetuksen määräykset antavat aihetta.

I. Lyseon rinnakkaisine lukioluokkineen opetussuunnitelma.

	Keskikoulu						Lukioluokat									
	I	II	III	IV	V	Yhteensä tunteja	klassillinen osasto				realiosasto					
							VI	VII	VIII	Yhteensä tunteja	Yhteensä tunteja lyseossa	VI	VII	VIII	Yhteensä tunteja	Yhteensä tunteja lyseossa
Uskonto.....	2	2	2	2	2	10	2	2	2	6	16	2	2	2	6	16
Venäjänskieli.....	—	5	5	4	4	18	5	5	6	16	34	5	5	6	16	34
Opetuskieli.....	5	3	2	2	3	15	2	2	2	6	21	2	2	2	6	21
Toinen kotimainen kieli.....	4	3	2	2	2	13	2	2	2	6	19	2	2	2	6	19
Saksankieli.....	—	—	4	3	3	10	2	2	2	6	16	2	2	2	6	16
Ranskankieli.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	4	12	12
Latinankieli.....	—	—	—	—	—	—	6	6	6	18	18	—	—	—	—	—
Kreikankieli.....	—	—	—	—	—	—	4	4	4	12	12	—	—	—	—	—
Historia.....	1	1	3	3	4	12	3	3	3	9	21	3	3	3	9	21
Maantieto.....	4	3	2	1	—	10	1	1	—	2	11	1	1	—	2	11
Luonnonhistoria.....	2	2	2	2	2	10										
Matematiikka.....	5	4	4	4	4	21	3	3	3	9	30	5	5	5	15	36
Fysiikka ja kemia.....	—	—	—	3	2	5	—	—	—	—	—	2	2	2	6	11
Kaunokirjoitus.....	3	3	—	—	—	6	—	—	—	—	6	—	—	—	—	6
Piirustus ja muovailu.....			2	2	2	6	—	—	—	—	6	2	2	2	6	12
Voimistelu.....			3	3	3	3	2	14	2	2	2	6	20	2	2	2
Terveysoppi.....	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Laulu.....	2	2	—	—	—	4	—	—	—	—	4	—	—	—	—	4
Yhteensä	31	31	31	31	31	—	32	32	32	—	—	32	32	32	—	—
<i>Vapaaehtoiset aineet:</i>																
Kirjanpito.....	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Englanninkieli.....	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	4	—	2	2	4	4
Filosofian alkeet.....	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	—	1	1	2	2
Laulu.....	—	—	1	1	1	3	1	1	1	3	6	1	1	1	3	6

Muist. Klassillisen osaston oppilaat oikeutetaan vaihtamaan kreikankieli ranskankieleen tai reaali-osaston oppimäärän joko matematiikkaan, fysiikkaan ja kemiaan tai matematiikkaan ja piirustukseen tai fysiikkaan ja kemiaan sekä piirustukseen.

II. Klassillisen lyseon opetussuunnitelma.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Koko tunti- määrä
Uskonto	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Venäjänkieli.....	—	5	5	4	4	5	5	5	33
Opetuskieli	5	3	3	2	2	2	2	2	21
Toinen kotimainen kieli	4	3	2	2	2	2	2	2	19
Latinankieli	—	—	5	5	5	5	5	5	30
Kreikan- tahi ranskankieli.....	—	—	—	—	—	3	3	3	9
Saksankieli	—	—	—	3	3	3	3	3	15
Historia	1	1	3	3	4	3	3	3	21
Maantieto.....	4	3	2	1	—	—	—	—	10
Luonnonhistoria.....	2	2	2	2	2	—	—	—	10
Fysiikka ja kemia	—	—	—	—	—	2	2	2	6
Matematiikka	5	4	4	4	4	3	3	3	30
Kaunokirjoitus	3	3	—	—	—	—	—	—	6
Piirustus ja muovailu									
Voimistelu	3	3	3	3	2	2	2	2	20
Terveysoppi.....	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Laulu	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Yhteensä	31	31	31	31	31	32	32	32	—
<i>Vapaaehtoiset aineet:</i>									
Filosofian alkeet	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Laulu.....	—	—	1	1	1	1	1	1	6
Piirustus ja muovailu	—	—	1	1	1	—	—	—	3

Samalla kun Ylihallitukselle tästä armollisesta määräyksestä ilmoitettiin, määräsi Keisarillinen Senaatti syyskuun 15 päivänä 1914, että tämän johdosta Ylihallituksen tuli ryhtyä niihin toimenpiteisiin ja tehdä Keisarilliselle Senaatille ne esitykset, joihin arnessa säädetty alkeisoppilaitosten uudestaanjärjestäminen antaisi aihetta. Näiden asiain esittäminen ei kuitenkaan enää kuulu tämän kolmivuotiskertomuksen puitteisiin.

Kysymys Sittenkuin Keisarillinen Senaatti, Kirkollisasiain Toimituskunnan keskikoulun maaliskuun 24 päivänä 1909 päivätyn kirjelmän mukaan, oli käsenyt oppijakson Ylihallitusta ei ainoastaan ottamaan tutkittavakseen, mitkä oikeudet

oppilaaksi pääsyyn nähden maan ammattikouluihin ja apteekkilalle olisivat keskikoulun oppijakson tai sitä vastaavan tietomäärän suorittaneille suotavat ja mitkä alat valtion palveluksessa olisivat sanottulla pätevyydellä varustetulle soveliaat, sekä tämän tutkimuksen nojalla ottamaan harkittavakseen, mitä muutoksia ja lisäyksiä mainitun pätevyyden nykyisin tuottamiin oikeuksiin olisi tarpeen, ja valmistamaan ehdotuksen määräyksiksi keskikoulun tietomäärällä varustetun henkilön oikeuksista edellämainituissa suhteissa, vaan myöskin samalla oikeuttanut Ylihallituksen avuksensa kutsumaan asianomaisten keskusvirastojen Ylihallituksen pyynnöstä tarkoitusta varten määrättäviä edustajia sekä muita asiantuntijoita, päätti Ylihallitus, joka jo ennen oli käänntynyt erinäisten keskusvirastojen puoleen saadakseen niiltä tarpeellisia tietoja ja ehdotuksia asiassa, joulukuun 16 päivänä 1910 asiaa valmistamaan keskuudestaan asettaa valiokunnan, jonka puheenjohtajaksi tuli Ylihallituksen ylitirehtööri, vapaaherra Y. K. Yrjö-Koskinen ja jäseniksi virkaatekevä ylitarkastaja, professori E. Bonsdorff, vanhempi tarkastaja, valtioneuvos Alex. Jefremow sekä ylitarkastaja Artturi H. Wirkkunen, joka samalla toimi valiokunnan sihteerinä ja keväällä 1911 Keisarillisen Senaatin myöntämällä matkarahalla kävi Skandinaavian maissa ja Saksassa henkilökohtaisesti tutustumassa näissä maissa toimivan keskikoululaitoksen eri puoliin.

suorittaneille myönnettävistä oikeuksista.

Kun tietoja vastaavista oloista ulkomailla oli hankittu, niin Ylihallitus, jotta valiokunnan töiden hyväksi voitaisiin käyttää tarpeellista asiantuntemusta, 27 päivänä lokakuuta 1911 pyysi Postihallitusta, Rautatiehallitusta ja Tullihallitusta määräämään jonkun soveliaan henkilön osaa ottamaan valiokunnan tehtäviin. Valiokunnassa edustivat siten neuvottelevina jäseninä Postihallitusta yliekspeeditööri P. Oittinen, Rautatiehallitusta liikennetarkastaja K. J. Öller sekä Tullihallitusta asessori K. I. Lagerlöf. Sitä paitsi ottivat esittelijäsihteerinä A. Listo sekä rehtori K. Kerppola pyydettyinä valiokunnan töihin osaa.

Kun keskikoulun oppimäärän päätteeksi useissa Euroopan maissa oli järjestetty erityinen tutkinto ja kun näytti luultavalta, että tämän oppimäärän nojalla saavutettava pätevyys meilläkin edellyttäisi tällaista loppututkintoa, niin Ylihallitus 21 päivänä marraskuuta 1911 kehoitti maan alkeisoppilaitosten rehtoreita ja tyttökoulun johtajattaria, asianomaisia opettajakuntia kuulusteltuaan, toimittamaan Ylihallitukselle lausunnon ja ehdotuksen siitä, miten mainittu tutkinto

meillä sopivimmin voitaisiin järjestää. Aikanaan nämä lausunnot sitten annettiin.

Edellä kerrotulla tavalla karttunutta aineistoa käyttäen Ylihallituksen asettama edellisessä mainittu valiokunta laati asiasta mietinnön ja jätti sen Ylihallitukselle, joka puolestaan siinä lausuttuihin ehdotuksiin yhtyen 20 päivänä toukokuuta 1914 lähetti sen Keisarilliseen Senaattiin. Ylihallituksen ehdotus keskikoulun järjestelyksi meidän maassamme päättyi seuraaviin ponsiin:

että päättyvät oppimäärät on toimeenpantava viidennellä luokalla kaikissa alkeisoppilaitoksissa ja tyttökoulujen ylimmällä luokalla sekä että nämä oppimäärät ovat tarkoin määriteltävät;

että täten muodostuneen keskikoulun viimeisen kevätlukukauden loppupuolella on kaikkien mainitun luokan oppilasten kanssa pantava toimeen Ylihallituksen antamien erityisten ohjeiden mukaan ja oppilaitoksen johtajan valvonnan alla perusteellisia suullisia sekä varsinkin matematiikassa ja kielissä myös kirjallisia kertauksia, joiden tulee eri aineissa käsittää keskikoulun ennätysten koko ala, ja tulee sitä varten

a) mainitun luokan opettajien, oppilaitoksen johtajan ollessa esimiehenä, valmistaa erityinen ohjelma näille kertauksille;

b) asianomaisen aineenopettajan, jonka toimeenpantavaksi oppilasten kuulustelu ja arvostelu lähinnä jää, saada näissä kertauksissa ja oppilasten varsinkin kirjallisissa suorituksissaan osottamien tietojen arvostelussa apua toiselta samassa koulussa työskentelevältä saman taikka läheisten aineiden opettajalta;

että Ylihallituksen asiana on, milloin se erinäisissä oppilaitoksissa voidaan katsoa tarpeelliseksi, toimeenpanemalla tarkastuksia sekä myöskin määräämällä kirjalliset tehtävät valvoa, että täten järjestetty keskikoulun loppusuoritus tulee riittävän tehokkaaksi;

että kaikille oppilaille on täten suoritettujen kertausten jälkeen ja niiden perustuksella annettava erityinen keskikoulun päästötodistus, jonka tulee sisältää arvosana kaikissa keskikoulun aineissa;

että keskikoulun oppimäärän suorittaneille myönnettyistä oikeuksista pääsevät osallisiksi ainoastaan ne oppilaat, joiden päästötodistus oikeuttaisi heidät ylemmällä luokalla opintojansa jatkamaan.

Siihen pätevyYTEEN nähden, mikä keskikoulun oppimäärän suorittaneille olisi myönnettävä, ehdotti Ylihallitus:

että valtion toimesta perustettaisiin tai avustettaisiin keskikoulun oppimäärän pohjalla toimivia oppilaitoksia, joissa tämän oppimäärän suorittaneet saisivat sitä kehitystä, mitä he käytöllisiin toimiin menestyksellä antautuakseen tarvitsevat;

että pätevyysvaatimukset virkamiestoimiin määrättäisiin sellaisiksi, että keskikoulun suorittaneet virka-alalla saavuttaisivat nykyistä suuremmat edistysmahdollisuudet;

että sitä varten valtionrautateilla, postilaitoksessa, tullilaitoksessa ynnä muissa virkakunnissa, missä se katsotaan tarpeelliseksi, pantaisiin toimeen asianmukainen ammattivalmistus, jollaiseen jo valtionrautateilla ja postilaitoksessa alku on olemassa, sekä että tällaisen valmistuksen käyneet, tarpeellisilla tutkinnoilla osotettuaan omistavansa riittävät tiedot, olisivat oikeutetut näissä virastoissa ylenemään niihin toimiin, joista kuhunkin virastoon nähden tarkemmin määrätään;

että keskikoulun oppijakson suorittaneille järjestettäisiin erityisiä opintoja ja tutkintoja pääsyä varten sellaisiin hallinnollisiin virkoihin, joihin edellä kosketeltu ammattivalmistus ei ole tarpeen, niinkuin virastojen rahastonhoitajain, kamreerien, aktuarien, kanslistien, reistraattorien sekä lääninhallintoon kuuluviin virkoihin ynnä muihin toimiin, joihin tuomiovaltaa ei ole yhdistetty; ja olisi erityisillä asetuksilla lähemmin määrättävä ne virat, joita tässä tarkoitetaan, sekä järjestettävä ne opinnot ja tutkinnot, joita niihin pääsemistä varten vaaditaan.

Tämä asia ei ole vielä kyseessä olevalla ajanjaksolla tullut lopullisesti ratkaistuksi.

Edellisissä kolmivuotiskertomuksissa on tehty selkoa alkeis- ja Valtion
tyttökoulujen opettajain palkka- ja eläke-etuja koskevan kysymyk- oppikouluja
sen aikaisemmista vaiheista. koskevien
säännösten
muutta-
minen.

Asia on tämän ajanjakson kuluessa ratkaistu armollisella asetuk-
sella Suomen valtionoppikouluja koskevien säännösten muuttamisesta
16 (3) päivältä syyskuuta 1913, jossa asetuksessa säädetään:

Armollinen
asetus.

1 §.

Valtion oppikoulujen lehtorinvirkoja nimitetään vastedes vanhemman lehtorin viroiksi ja kolleganvirkoja nuoremman lehtorin viroiksi sekä voimistelun kolleganvirkoja nuoremman lehtorin viroiksi terveysopissa ja voimistelussa.

2 §.

Lakkauttamalla toisen lehtorinviran vanhoissa kielissä, niissä lyseoissa, joissa virka vielä on täytetty, kuitenkin vasta nykyisen viranhaltijan poistuttua, sekä määräten, että saksan ja ranskan kielen opetusta klassillisissa lyseoissa kuin myöskin uskonnon sekä luonnonhistorian ja maantiedon opetusta Helsingin realilyseoissa tulee hoitaa vanhempi lehtori, säädetään että yliopettajien sekä lehtorien lukumäärä valtion oppikouluissa on oleva seuraava:

normalilyseoissa 8 yliopettajaa sekä 4 vanhempaa ja 10 nuorempaa lehtoria;

klassillisissa lyseoissa 6 vanhempaa ja 5 nuorempaa lehtoria;

realilyseoissa 6 vanhempaa ja 4 nuorempaa lehtoria, paitsi Helsingin ja Viipurin realilyseoissa, joissa nuorempia lehtoreja on 5;

alkeiskouluissa 5 nuorempaa lehtoria;

Helsingin suomalaisilla tyttökoulun jatkoloukilla 2 vanhempaa lehtoria sekä

muissa tyttökouluissa 3 nuorempaa lehtoria.

3 §.

Valtionoppikoulujen yliopettajat sekä vanhemmat ja nuoremmat lehtorit saavat seuraavan vuosipalkan:

yliopettaja	6,000	markkaa
vanhempi lehtori normalilyseoissa	5,000	»
» » muissa oppilaitoksissa	4,500	»
nuorempi lehtori normalilyseoissa	4,500	»
» » muissa oppilaitoksissa	4,000	»

4 §.

Yliopettajat sekä vanhemmat ja nuoremmat lehtorit saavat 5, 10 ja 15 vuoden nuhteettomasta palveluksesta samassa virassa vuotuista lisäpalkkiota kerrallaan: perheetön opettaja 500 markkaa sekä naimisissa oleva tai ollut opettaja, jolla on yksi tai useampia lapsia, 1,000 markkaa.

Yliopettaja tai vanhempi lehtori, joka nuoremman lehtorin virassa on saanut lisäpalkkiota, säilyttää tämän palkkion yliopettajan tai vanhemman lehtorin virassa, mutta saa seuraavan lisäpalkkion vasta viiden vuoden nuhteettoman palveluksen jälkeen jälkimäisessä virassa. Sama koskee myös vanhemman lehtorin virasta yliopettajaksi nimitettyä.

5 §.

Kalliimpien elantokustannusten vuoksi Helsingissä ja Viipurissa saavat normalilyseon yliopettajat sekä kaikkien valtionoppikoulujen lehtorit mainituissa kaupungeissa palkkiota yliopettajat 1,000 markkaa, vanhemmat lehtorit Helsingissä 600 markkaa, vanhemmat lehtorit Viipurissa 450 markkaa sekä nuoremmat lehtorit Helsingissä 400 markkaa ja Viipurissa 300 markkaa vuodessa.

6 §.

4 ja 5 §:ssä mainittujen lisäpalkkioiden lisäksi voi Keisarillinen Suomen Senaatti, Koulutoimen Ylihallituksen esityksestä, erityisestä määrärahadista, joka tarkoitusta varten otetaan menosääntöehdotukseen, vieläkin myöntää palkkiota enintään 500 markkaa vuodessa sellaisille yliopettajille ja lehtoreille, jotka ovat tehneet itsensä huomatuiksi ansiokkaalla kasvatusopillisella toiminnalla sekä julkaisseet tieteellisesti ansiokkaan teoksen tai ansiokkaan oppikirjan.

7 §.

Yliopettajan täysi eläke on 6,000 markkaa, vanhemman lehtorin 5,000 markkaa ja nuoremmen lehtorin 4,200 markkaa vuodessa.

8 §.

Kolleganviroista muodostettuihin vanhemman lehtorin virkoihin sekä nuoremmen lehtorin virkoihin terveysopissa ja voimistelussa nimitetään ne nykyisistä viranhaltijoista, jotka täyttävät säädetyt kelpoisuusehdot, mutta milloin niin ei ole asian laita muutetaan virka vasta kun nykyinen viranhaltija on virasta poistunut tai hankkinut itsellensä säädetyin kelpoisuuden. Muitten kyseessä olevien virkojen suhteen tapahtuu muuttaminen sikäli kuin nykyiset viranhaltijat poistuvat.

9 §.

Tämä Asetus astuu voimaan $\frac{\text{syyskuun 18}}{\text{lokakuun 1}}$ päivänä 1913 lukuunottamatta 4 §:n säännöksiä, jotka sovelletaan lukien kuluvan vuoden tammi-kuun 1 päivästä (u. l.).

Ne opettajat, joiden palkkaus järjestelyn johdosta tulisi alenemaan, oikeutetaan edelleen pitämään nykyiset palkkausetunsa.

Kirkollisasiain Toimituskunnan Ylihallitukselle lähettämässä kirjeessä syyskuun 26 päivältä 1913 Ylihallituksen käskettiin ryhtyä kaikkiin mainitun asetuksen aiheuttamiin toimenpiteisiin, minkä johdosta Ylihallitus, vaadittuaan alkeisoppilaitosten rehtoreilta ja tyttö-
koulujen johtajattarilta uuden asetuksen aiheuttamat ehdotukset oppi-

Ylihallituksen toimenpiteet asian johdosta.

laitosten muutetuiksi vuosirahasäännöiksi ynnä muut tarpeelliset tiedot, 4 päivänä marraskuuta 1913 Keisarilliselle Senaatille alamaisesti ilmoitti, laatiessaan ehdotukset uusiksi palkkaussäännöiksi erinäisiä alkeisoppilaitoksia ja tyttökouluja varten, uuteen palkkaussääntöön siirtäneensä vain ne opettajat, jotka ilman ehtoja tai ehdoilla, joiden hyväksyminen oli ollut selvä, olivat ilmoittaneet valitsevansa tämän palkkaussäännön, mutta sitä vastoin pysyttänyt entisissä, elokuun 23 päivänä 1883 ja marraskuun 27 päivänä 1885 annettujen armollisten asetusten sekä elokuun 18 päivänä 1892 ja joulukuun 17 päivänä 1901 annettujen armollisten julistusten säätämässä palkkaeduissa ei ainoastaan ne opettajat, jotka sitä olivat halunneet, vaan myöskin ne, jotka palkkaustavan valinnassa olivat olleet epätietoiset, taikka joita Ylihallitus ei ollut katsonut voivansa siirtää uuteen palkkaussääntöön, syystä että he olivat väärin käsittäneet sitä koskevat säännökset.

Ylihallituksen
alamaisen
esitys.

Tähän nähden ja koska näytti kohtuuden mukaiselta, että asianomaisille opettajille suodaan tilaisuus saada tehty valinta tarpeen tullen oikaistuksi, esitti Ylihallitus alamaisesti, että ne oppikoulujen opettajat, jotka olivat jääneet vanhalle palkkaukselle, oikeutettaisiin vastaisuudessa, jos niin haluavat, siirtymään uuteen palkkaussääntöön sekä samalla, jos heidän palkkauksensa vanhan palkkaussäännön mukaan on ollut pienempi kuin mitä he heti siirtymällä uuteen palkkaussääntöön olisivat tulleet nauttimaan, laskemaan palkkauksensa viimemainitun säännön mukaan lokakuun 1 päivästä 1913, kuitenkin viimeksi kosketeltuun etuun nähden, ehdolla että siirtyminen tapahtuu ennen 1914 vuoden helmikuun loppua.

Asiaa joulukuun 17 päivänä 1913 esiteltäessä Keisarillinen Senaatti katsoi oppikoulujen opettajilla olevan Ylihallituksen esityksen mukaisen oikeuden, saaden, siirtyessään uuteen palkkaussääntöön ennenkuin Ylihallituksen kirjanpito siltä vuodelta tulee helmikuun loppussa vuonna 1914 olla päätetyn, laskea palkkauksensa edellämäinitun syyskuun 16 päivänä 1913 annetun armollisen asetuksen 9 §:ssä määrätystä ajasta, mutta myöhemmin siirtyessään vasta sen kuukauden, jona siirtyminen on tapahtunut, lähinnä seuraavan kuukauden 1 päivästä lukien.

Vanhemman
lehtorin vi-
roiksi muu-
tetut kolle-
gan- ja opet-
tajanvirat.

Marraskuun 4 päivänä 1913 Ylihallitus päätti, nojautuen useimainitun armollisen asetuksen säännöksiin, nimittää ja määrätä seuraavat kollegat vanhemmiksi lehtoreiksi, nimittäin: Helsingin ruotsalaisen realilyseon maantiedon, luonnontiedon ja historian kollegan, filosofian liseniaatti Johan Georg Robert Boldtin saman lyseon luonnontiedon ja maantiedon vanhemmaksi lehtoriksi; Helsingin suomalais-

sen realilyseon historian, maantiedon ja luonnonhistorian kollegan Emil Othniel Malmbergin saman lyseon luonnonhistorian ja maantiedon vanhemmaksi lehtoriksi; sekä alempana mainitut klassillisten lyseoiden saksan- ja ranskankielen kollegat kunkin oppilaitoksessaan toimimaan samojen aineiden vanhempina lehtoreina opetusvelvollisuudella myöskin asianomaisen lyseon opetuskielessä: Turun ruotsalaisen klassillisen lyseon kollegan Uno Oskar Berglundin; Turun suomalaisen klassillisen lyseon kollegan Adolf Wilhelm Rankan; Porin suomalaisen klassillisen lyseon kollegan Eeli Granit-Ilmoniemen; Viipurin suomalaisen klassillisen lyseon kollegan Martti Adolf Jakobs-sonin; Mikkelin suomalaisen klassillisen lyseon kollegan Olli Sakari Kivilinnan; Kuopion suomalaisen klassillisen lyseon kollegan Elis Arvelan; Nikolainkaupungin ruotsalaisen klassillisen lyseon kollegan Jonas Emil Strömin sekä Oulun suomalaisen klassillisen lyseon kollegan Eine Elisabeth Salosen, kaikki nämä nimitykset luettavat edellisen lokakuun 1 päivästä, lukuunottamatta kollega Olli Sakari Kivilinnaa, jonka tulisi astua virkaansa vasta tammikuun 1 päivänä 1914.

Samasta armollisesta asetuksesta aiheutuneet, Helsingin molempiin realilyseoihin entisten uskonnon opettajanvirkojen sijaan perustettujen uskonnon ja historiallisen lukemisen vanhemman lehtorin virkojen vakinaistuttamista koskevat toimenpiteet esitetään tuonnempana eri oppilaitoksia käsittelevässä osastossa.

Kun syyskuun 16 päivänä 1913 annetun, Suomen valtionoppikoulujen säännösten muuttamista koskevan armollisen asetuksen 8 §:ssä säädetään, että nuoremman lehtorin virkoihin terveysopissa ja voimistelussa nimitetään ne silloisista viranhaltijoista, jotka täyttävät säädettyt kelpoisuusehdot taikka hankkivat itselleen säädetyt kelpoisuuden, ja kelpoisuusehtona on vaadittava myös käytännöllinen opettajakoe terveys- ja raittiusopissa, mutta silloisista viranhaltijoista ei kukaan ollut sellaista suorittanut, ilmoitti Ylihallitus marraskuun 4 päivänä 1913, että Ylihallituksen oli ollut pakko toistaiseksi pysyttää mainitut opettajat heidän kolleganviroissaan ja siihenastisessa palkkauksessaan, esittäen samalla alamaisesti heidän nimittämistään terveysopin ja voimistelun nuoremiksi lehtoreiksi, siihen nähden että he kuitenkin täyttivät kaikki muut pätevyys ehdot.

Voimistelun kolleganvir-
kain muuttaminen ter-
veysopin ja voimistelun nuoremman lehtorin vi-
roiksi.

Ylihallituksen äskenkerrotun alamaisen esityksen johdosta näki Keisarillinen Senaatti seuraavan joulukuun 17 päivänä hyväksi oikeuttaa Ylihallituksen nimittämään ne silloisista voimistelunkollegoista, jotka olivat suorittaneet helmikuun 14 päivänä 1911 annetussa armollisessa asetuksessa voimistelunopettajan kelpoisuusehdoksi sää-

detyn kurssin alkohologiassa, terveysopin ja voimistelun nuoremmiksi lehtoreiksi, kunkin oppilaitokseensa, velvollisuudella sen ohella ilman eri korvausta avustaa oppilaitoksen rehtoria, vaihtoehtoisesti sen lääkäriä, koulun terveydellisten olojen valvomisessa, noudattaen siinä Ylihallituksen ohjeita.

Samalla Keisarillinen Senaatti oikeutti täten nimitettävät terveysopin ja voimistelun nuoremmat lehtorit, elleivät he tahdo pysyä vanhassa palkkaussäännössä, lukemaan palkkansa ja lisäpalkkionsa yllämainitussa asetuksessa säädettyjen perusteiden mukaisesti, nimitäin palkan 1 päivästä lokakuuta 1913 ja lisäpalkkion vuoden 1913 alusta, huomioon ottamalla, että se ylimääräinen korvaus, joka oli maksettu voimistelunopettajille terveys- ja raittiusopin opetuksesta, oli lakkaava samasta päivästä, josta opettaja saa kantaa nuoremman lehtorin pohjapalkan.

Ylläolevan johdosta päätti Ylihallitus tammikuun 16 päivänä 1914 antaa valtakirjat alempana mainittujen lyseoiden voimistelun kollegoille, kullekin oppilaitokseensa, asianomaisen koulun terveysopin ja voimistelun nuoremman lehtorin virkaan, lukien lokakuun 1 päivästä 1913, nimittäin ruotsalaisen normaalilyseon kollegoille Gustaf Fredrik Waseniukselle ja Gustaf Adolf Rönmanille, suomalaisen normaalilyseon kollegoille, lehtori Ivar Edvard Wilskmanille ja Lauri Magnus Poijärvelle, Porvoon ruotsalaisen klassillisen lyseon kollegalle Karl Gabriel von Pfalerille, Turun ruotsalaisen klassillisen lyseon kollegalle Georg Wilhelm Herpmanille, Turun suomalaisen klassillisen lyseon kollegalle Johan August Blombergille, Porin suomalaisen klassillisen lyseon kollegalle Armas Antti Mikkoselle, Hämeenlinnan suomalaisen klassillisen lyseon kollegalle Karl Edvard Ernesti Suolahdelle, Tampereen suomalaisen klassillisen lyseon kollegalle Bruno Leonard Florströmille, Viipurin ruotsalaisen lyseon kollegalle Max Fredrik Alfthanille, Viipurin suomalaisen klassillisen lyseon kollegalle Akseli Vilho Gunellille, Kuopion suomalaisen klassillisen lyseon kollegalle Ilo Emil Schroederille, Joensuun suomalaisen klassillisen lyseon kollegalle Kustaa Eemeli Levälähdelle, Nikolainkaupungin ruotsalaisen klassillisen lyseon kollegalle Carl Johan Danielsonille, Jyväskylän suomalaisen klassillisen lyseon kollegalle Gustaf Albert Stoorille, Oulun suomalaisen klassillisen lyseon kollegalle Gustaf Wilhelm Englundille, Helsingin ruotsalaisen realilyseon kollegalle August Bernhard Ulfssonille, Helsingin suomalaisen realilyseon kollegalle Johan Fredrik Blomqvistille, Turun ruotsalaisen realilyseon kollegalle Gustaf Alexander Tammelinille, Turun suomalaisen realilyseon kollegalle

Kaarlo Adrian Pulkkiselle, Tampereen suomalaisen realilyseon kollegalle Johan Ludvig Nordinille, Viipurin suomalaisen realilyseon kollegalle Pekka Roihalle, Sortavalan suomalaisen realilyseon kollegalle Eliel Johannes Wartiaiselle, Savonlinnan suomalaisen realilyseon kollegalle Johan Ludvig Markkaselle, Nikolainkaupungin suomalaisen realilyseon kollegalle Paul Julius Christoffer Richterille sekä Oulun suomalaisen realilyseon kollegalle, nimeuvos Alexander Heinrich Blanketille.

Helmikuun 19 päivänä 1914 Kirkollisasiain Toimituskunta käski Ylihallitusta sen lukuvuoden päätyttyä sanotulle Toimituskunnalle lähettämään selostuksen siitä, mihin kokemukseen ja tuloksiin ne Venäjän historian ja maantiedon opetusta koskevat toimenpiteet, joihin Keisarillisen Senaatin viime kolmivuotiskertomuksessa selostetussa kirjeessä maaliskuun 6 päivältä 1912 oli käsketty Ylihallituksen ryhtyä, olivat oppikouluissa johtaneet; ja päätettiin helmikuun 24 päivänä 1914 tämän johdosta maan alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille sekä kaikkien Koulutoimen Ylihallituksen valvonnan alaisten yksityisoppilaitosten johtajille ja johtajattarille lähetettävässä kiertokirjeessä kehottaa heitä, kutakin kohdaltaan, ennen seuraavan kesäkuun 10 päivää Ylihallitukselle lähettämään mainitussa suhteessa tarpeellinen selostus.

Venäjän historian ja maantiedon opetusta koskevat toimenpiteet.

Saavuttamansa kokemuksen nojalla ja saatuaan vaaditun lisäselvityksen asiaan päätti Ylihallitus heinäkuun 29 päivänä 1914 Kirkollisasiain Toimituskunnalle lähetettävässä kirjeessä mainita seuraavaa:

Niinkuin edellämainitussa Keisarillisen Senaatin käskyssä on määrätty, on Venäjän maantietoa alkeisoppilaitoksissa ja tyttökouluissa kahdena viimeksi kuluneena lukuvuotena opetettu siten, että oppimäärä hyväksytyyn oppikirjan johdolla on luettu I luokalla, minkä jälkeen se on kerattu ja täydennetty III ja IV luokalla. Venäjän historian oppimäärä taas on suoritettu Ylihallituksen hyväksymää oppikirjaa käyttäen V luokalla siten, että siihen on käytetty kevätlukukautena yksi opetustunti viikossa. Useista oppilaitoksista lausuttu toivomus, että Venäjän sekä maantietoa että historiaa luettaisiin yhdenjaksoisesti käyttämällä niihin asianomaisilla luokilla tarpeellisen ajan kuluessa maantiedon ja historian koko tuntimäärää eikä, niinkuin tähän saakka on tapahtunut, yksi tunti viikossa pitempänä aikana, on eduksi näiden aineiden opetukselle ja helposti Ylihallituksen järjestettävissä.

Mitä tulee näiden aineiden opetuksella saavutettuihin tuloksiin, niin ovat ne Ylihallituksen tietämän mukaan yleensä tyydyttävät. Sen sijaan

on huomattu, että muita historian osia nyttemmin on vaikea kunnollisesti ehtiä, kun muutenkin niukasta historian tuntimäärästä osa käytetään Venäjän historian erikoisoppimäärän lukemiseen. Viimeksi mainitun aineen opetuksen tuloksiin tämä haitta luonnollisesti kuitenkin ei vaikuta. Ja kun Venäjän historian ja maantiedon opetukselle koulun opetussuunnitelmassa tätä nykyä osotettu tila on osottautunut riittäväksi antamaan oppilaille sellaiset tiedot, jotka kouluopetuksen tuloksilta kohtuudella voidaan vaatia ja jotka suhteellisesti ovat laajemmat kuin oppilasten saavutukset muita maita koskevissa vastaavissa aineissa, voidaan tätä opetusta Ylihallituksen mielestä pitää tarkoitustaan vastaavana.

Opetusvälineitä mainittujen aineiden opetusta varten on kouluihin hankittu pääasiallisesti oppilaitosten omilla varsinaisilla määrärahoilla, jossakin poikkeustapauksessa myöskin Ylihallituksen käyttövaroistaan myöntämällä varoilla.

Kreikkalais-katolisten oppilaiden uskonnon opetusta koskevia määräyksiä.

Sittenkuin Suomen Kreikkalais-katolinen Hengellinen Konsistori oli kirjeessä marraskuun 28 päivältä 1913 Ylihallitukselta pyytänyt, että Ylihallitus huomauttaisi suomalaisten ja ruotsalaisten, yksityisten ja valtion keskioppilaitosten johtajia siitä, että he välttämättömästi kehottaisivat kouluihin pyrkiviä kreikkalais-katolisia oppilaita lähtemään lähimmän kreikkalais-katolisen pappismiehen luo suorittamaan tutkinnon uskonnossa hiippakunnan Päällystön vahvistaman ohjelman mukaisesti sekä etteivät he ottaisi lapsia kouluun ilman pappismiehen hyväksyvää lausuntoa, oli Ylihallitus kirjeessä joulukuun 30 päivältä 1913, esiintuoden, ettei Ylihallitus katsonut olevansa asianomainen antamaan puheenaolevia määräyksiä, Kirkollisasiain Toimituskuntaan lähettänyt Hengellisen Konsistorin edellämainitun esityksen niitä toimenpiteitä varten, joihin asia ehkä antaisi aihetta.

Keisarillinen Senaatti esittelytti itsellensä tämän asian helmikuun 18 päivänä 1914, ja koska elokuun 8 päivänä 1872 annetun armollisen koulujärjestyksen 23 §:n mukaan asianomaisen opettajan on tutkittava oppikouluun pyrkivää ja niin ollen sellaisessa oppilaitoksessa, jossa on erityinen kreikkalais-katolinen uskonnonopettaja, hänen on toimitettava mainittu tutkinto, ei Keisarillinen Senaatti havainnut mitään eri määräyksiä siitä, kenen on mainitunlaisiin kouluihin pyrkijöitä tutkittava, olevan tarpeen, mutta näki sitä vastoin hyväksi sellaisiin oppilaitoksiin nähden, joilla ei ole kreikkalais-katolista uskonnonopettajaa, määrätä, että tällaiseen oppilaitokseen pyrkivän tulee niissä tapauksissa, joissa pääsytutkinto oppikouluun ottamista varten on säädetty, ennenkuin hänet oppilaaksi valtion tai yksityiseen oppikouluun otetaan, lähimmän kreikkalais-katolisen papin luona suorittaa hyväksytty tutkinto uskonnossa tai esittää todistus suorit-

tamastansa sellaisesta tutkinnosta. Sen ohessa näki Keisarillinen Senaatti tarpeelliseksi huomauttaa, että tutkintovaatimusten uskonnossa kreikkalais-katolista uskontoa tunnustaviin lapsiin nähden tulee vastata oppikoulujen eri asteilla evankelis-luterilaista uskontunnustusta olevilta oppilailta asetuksenmukaisesti vaadittavia tietoja.

Maaliskuun 13 päivänä 1914 lopullisesti käsitellessään edellisessä kolmivuotiskertomuksessa mainittua kirjelmää, jossa filosofiantohorit Ralf Saxén, Knut Cannelin ja Oskari Mantere kotimaisten kielten opettajien valtuuttamina olivat anoneet, että täysiluokkaiseen oppikouluihin perustettaisiin erityinen äidinkielen opettajanvirka, Ylihallitus ei kuitenkaan katsonut puheenaolevan anomuksen aiheuttavan toimenpiteitä Ylihallituksen puolelta.

Kysymys erityisistä äidinkielen opettajanviroista.

Kirjeessä lokakuun 29 päivältä 1912 Ylihallitus alamaisesti esitti, että maan kumpaankin normaalilyseoon, näiden oppilaitosten erikoiseen merkitykseen ja tehtävään nähden, perustettaisiin vakinainen englanninkielen opettajanvirka, jota seuraisi 800 markan suuruinen, vuosirahasäännöllä oleva palkkio ja jonka viran haltija saisi lisäpalkkiota määrävuosien palveluksesta.

Kysymys englanninkielen opettajanviran perustamisesta kumpaankin normaalilyseoon.

Asiaa syyskuun 1 päivänä 1914 esiteltäessä Keisarillinen Senaatti näki hyväksi sillä kertaa jättää Ylihallituksen edellämäinitun alamaisten esityksen huomioon ottamatta, mutta antoi samalla Ylihallitukselle toimeksi vastedes, kun tulee kysymys koulujen menosääntöjen muuttamisesta, samassa yhteydessä tehdä uusi esitys puheenaolevien virkojen perustamisesta.

Viime 3-vuotiskertomuksessa on esitetty, miten Ylihallitus, eräiden alkeisoppilaitosten voimistelunopettajain Ylihallitukselle vuonna 1908 tekemän anomuksen johdosta, että maan alkeisoppilaitoksissa ja tyttökouluissa voimistelun arvosana määrättäisiin otettavaksi oppilasten yleisen edistyksen keskiarvoon, oli 29 päivänä joulukuuta 1909 antamallaan päätöksellä selittänyt, että, koska voimassa olevien säädösten mukaan ei mikään estänyt opettajakuntia, jos niin haluavat, ottamasta harjoitusaineiden arvosanoja huomioon mainittuja keskiarvoja laskettaessa, Ylihallituksen mielestä ei vielä silloin ollut pätevää syytä antaa nimenomaisia määräyksiä tässä kohden; mihin nähden Ylihallitus oli jättänyt menettelytavan riippuvaksi opettajakuntain vapaasta harkinnasta kussakin eri oppilaitoksessa.

Voimistelun opetus.
Voimistelun arvosanan ottaminen oppilaiden edistyksen keskiarvoon.

Kun sitten Suomen Voimistelunopettajain Liitto Ylihallitukseen huhtikuun 5 päivänä 1913 jätetyssä kirjoituksessa oli anonut, että maan alkeisoppilaitoksissa ja tyttökouluissa voimistelun arvosana saataisiin ottaa oppilasten yleisen edistyksen keskiarvoon, niin Ylihallitus, siihen nähden että mainitun liiton tarkoittamaa menettelyä jo useissa oppilaitoksissa haitatta oli noudatettu ja koska yhtenäisyyden saavuttaminen tässä kohden oli suotava, seuraavan toukokuun 28 päivänä päätti kiertokirjeessä kehoittaa maan alkeisoppilaitosten rehtoreja ja tyttökoulujen johtajattaria niin toimimaan, että oppilaiden voimistelun arvosana vastedes otetaan huomioon heidän yleisen edistymisensä keskiarvoa laskettaessa, jota vastoin voimistelun arvosana ei saanut vaikuttaa oppilaan pääsemiseen luokalta.

Tiedustelu oppikoulujen oppilaitten ruumiillisesta kehityksestä.

Kirkollisasiain Toimituskunnan lokakuun 25 päivänä 1911 päivätyn kirjeen johdosta, jossa Ylihallituksen oli käsketty antaa alamaitten lausuntonsa muun muassa siitä, oliko maan alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen oppilaitten ruumiillinen kehitys näissä oppilaitoksissa täysin asianmukaisesti järjestetty, sekä, tarpeen vaatiessa ehdottamaan toimenpiteitä ehkä ilmaantuneiden epäkohtien poistamiseksi, ja sittenkuin asianomaiset koulujen rehtorit ja johtajattaret olivat Ylihallituksen kiertokirjeessä marraskuun 4 päivästä 1911 annetun käskyn mukaisesti Ylihallitukselle toimittaneet heiltä vaaditut lausunnot asiasta, päätti Ylihallitus toukokuun 24 päivänä 1912 vaaditaksi lausunnokseen Keisarilliseen Senaattiin alamaisimmasti esittää seuraavaa:

Ylihallituksen lausunto sen johdosta.

Nykyään voimassa olevain lukusuunnitelman mukaan on voimistelua oppikoulujen kullakin luokalla 3 viikkotuntia, paitsi lyseoiden VII ja VIII luokalla, joilla sanotun aineen tuntiluku on kummallakin 2. Opetusta hoitavat opettajat tai opettajattaret, jotka ovat saaneet ammattisivistyksensä siinä järjestyksessä kuin Keisarillisen Aleksanterin-Yliopiston voimistelulaitosta koskevissa, syyskuun 13 päivänä 1894 ja lokakuun 19 päivänä 1908 annetuissa armollisissa asetuksissa säädetään sekä muutenkin täyttävät armollisessa julistuksessa syyskuun 13 päivästä 1894 maan alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen voimistelunopettajan ja -opettajattaren virkoihin pääsyä varten asetetut pätevyys ehdot. Kysymyksessä olevan opetuksen kurssien järjestämistä varten on Keisarillinen Senaatti huhtikuun 14 päivänä 1909 asettanut komitean, jonka laatiman kurssikirjaehdotuksen Ylihallitus tammikuun 23 päivänä 1912 päivätyn kiertokirjeensä ohella on toimittanut maan kaikkiin oppikouluihin. Paitsi varsinaisen voimistelun kautta on oppilaiden ruumiillisesta kehityksestä vielä pidetty huolta panemalla toimeen virkistäviä leikkejä ja urheiluharjoituksia ulkoilmassa.

Tyttökouluissa on sen lisäksi jo kauan annettu opetusta yleisessä terveydenhoidossa; ja on Keisarillisen Senaatin lokakuun 25 päivänä 1911 tekemän päätöksen mukaan tällainen opetus järjestettävä myös alkeisoppilaitoksissa, joissa samoin kuin tyttökouluissakin tämän ohella, pääasiallisesti mainitun aineen yhteydessä, on annettava opetusta myös raittiusopissa.

Mitä tulee koulurakennuksiin, niin ovat oppilaitokset yleensä sijoitetut hyvinkin tarkoituksenmukaisesti rakennettuihin ja sisustettuihin kouluhuoneustoihin, jos kohta onkin muutamia huoneustoja, jotka, erittäin voimistelusalin puolesta, jättävät toivomisen varaa.

Kouluhuoneustojen hoidossa noudatetaan erinäisiä Lääkintöhallituksen laatimia sääntöjä, jotka Ylihallitus maaliskuun 31 päivänä 1910 antamansa kiertokirjeen ohella on toimittanut kaikille koulunjohtajille ja -johtajattarille.

Jos tähän vielä lisätään, että elokuun 8 päivänä 1872 annetun armollisen koulujärjestyksen 113 §:n nojalla on koulun puolesta varattomille oppilaille lääkkeitä ja lääkärinhoitoa kustannettu, ovat tärkeimmät toimenpiteet oppilasten ruumiillisen kehityksen edistämiseksi mainitut.

Jotta kumminkin puheenaoleva asia voitaisiin katsoa täysin tyydyttävällä tavalla järjestetyksi, on ennen kaikkea tärkeätä, että Ylihallituksen aikaisemmin ehdottamat parannukset toteutuisivat. Eritoten tarpeen vaatima olisi koululääkärin asettaminen, josta kysymyksestä Ylihallitus on antanut alamaisen lausuntonsa muun muassa toukokuun 11 päivänä 1910 Suomen eduskunnan 18 päivänä marraskuuta 1909 asiassa tekemän alamaisen anomuksen johdosta, sekä koulujen terveydenhoito-olojen ja voimistelunopetuksen tarkastajan viran perustaminen, josta Ylihallitus joulukuun 30 päivänä 1908 on tehnyt alamaisen esityksen.

Että joistakuista oppilaitoksista puuttuu riittävän tilavat ja tarkoituksenmukaiset huoneustot sekä että toiset koulut taas ovat varsinkin uusien ja parempien voimistelusalien tarpeessa, ovat epäkohtia, jotka olisivat mitä pikemmin korjattavat; ja rohkenee Ylihallitus sen vuoksi alamaisimmasti anoa, että Ylihallituksen erinäisissä tilaisuuksissa tekemät alamaiset alistukset siinä suhteessa saavuttaisivat armollisen hyväksymisen.

Tammikuun 16 päivänä 1914 antamallaan kiertokirjeellä oli Ylihallitus m. m. kehoittanut kaikkien lyseoiden rehtoreja, heidän kuulutuaan koulun terveysopin ja voimistelun nuoremman lehtorin mieltä, Ylihallitukselle toimittamaan lausunnon voimistelunopetuksen tarkastamista varten määrätyn tarkastajan, lehtori Ivar Edvard Wilskmanin, Ylihallituksen kehoituksesta ja hänen neuvoteltuaan asiassa kouluhygieenikko tohtori Max Oker-Blomin sekä voimistelunopettajainliiton vuosikokoukseen saapuneiden vanhempien opettajien kanssa, laatimasta ehdotuksesta ohjeiksi, joita voimistelun ja terveysopin nuorempien lehtorien tulisi seurata heidän täyttäessään tehtävänsä koulujen terveydellisten olojen valvomisessa.

Kysymys terveysopin ja voimistelun nuorempien lehtorien ohjesäännöstä.

Ylihallitus päätti toukokuun 23 päivänä 1914 hyväksyä seuraavan ohjesäännön maan oppikoulujen terveysopin ja voimistelun opettajille ja opettajattarille, nimittäin:

»I. Kaikissa oppikouluissa on asianomaisen terveysopin- ja voimistelun-opettajan tahi -opettajattaren toimesta säännöllisesti kolme kertaa vuodessa syys-, tammi- ja toukokuussa toimitettava kaikkien oppilasten punnitseminen sekä niiden pituuden ja rintakehän mittaaminen, jolloin hengityskyvyn maksimi- ja minimiarvot ovat huomioon otettavat.

Näissä mittaustilaisuuksissa on sen lisäksi silmämääräisesti tarkastettava oppilaissa mahdollisesti olevia

a) skolioosi-ilmiöitä ynnä epämuodostuksia rintakehässä ja yleensä koko luustossa;

b) ihotauteja, joihin hiustauditkin kuuluvat;

c) kuulo- ja näköhäiriöitä tahi vastaavissa elimissä huomattavia tauteja;

d) turvonneita kaularauhasia, risatautia, hammasvikoja tai mahdollisesti alkavaa struumavikaa.

Milloin aihetta ilmaantuu, on asianmukaisesti toimenpiteisiin ryhtyttävä, jotta oppilas joutuu lääkärin tutkittavaksi ja hoidettavaksi.

II. Voimistelun opettaja tai opettajatar on velvollinen avustamaan koulun johtajaa, johtajatarta tai koululääkäreä, missä sellainen on, oppilaitoksen terveydellisten olojen valvomisessa».

Sitäpaitsi Ylihallitus samalla päätti, oheenliittäen vahvistamansa ohjesäännön, maan alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille lähetettävässä kiertokirjeessä asianomaisten tiedoksi ja noudatettavaksi ilmoittaa, että mainittu ohjesääntö oli otettava käytäntöön seuraavan syyslukukauden alusta ja että siinä säädetyissä oppilasten mittauksissa ja tarkastuksissa tehdyt havainnot olivat merkittävät määrätyn kaavan mukaan laadittuun muistiinpanokirjaan.

Kysymys
käytöllisten
opettaja-
näytteiden
suorittami-
sista voimis-
telussa ja
terveys-
opissa.

Erään valituksen johdosta Ylihallitus helmikuun 17 päivänä 1914 antoi sellaisen päätöksen, että voimistelu ja terveysoppi eivät ole toisiinsa sellaisessa kiinteässä yhteydessä, että ne käytännöllisten opettajakokeiden suorittamisessa ehdottomasti olisivat yhdellä arvosanalla arvosteltavat, ja että siis kokeiden suorittaja, jos hän aikaisemmin oli suorittanut opettajanäytteet toisessa näistä aineista, oli oikeutettu suorittamaan ne erikseen toisessa.

Voimistelunopettajatar-yhdistyksen puolesta tehdyn anomuksen johdosta, että voimistelun opettajattarenvirat maan oppilaitoksissa asetettaisiin vakinaiselle kannalle, ei Ylihallitus, käsitellessään asiaa helmikuun 6 päivänä 1914, kuitenkaan katsonut syytä olevan ryhtyä mihinkään toimenpiteeseen.

Anomus voimistelun opettajattarenvirain asettamisesta vakinaiselle kannalle.

Ylihallitukselle jätetyssä kirjelmässä Suomen Voimistelunopettajatar-yhdistys oli anonut, että Koulutoimen Ylihallitukseen ensi tilassa perustettaisiin miestarkastajanviran kanssa samanarvoinen naisvoimistelun tarkastajanvirka. Käsitellessään tätä asiaa maaliskuun 13 päivänä 1914 Ylihallitus ei kuitenkaan katsonut puheenaolevan anomuksen silloin antavan aihetta toimenpiteeseen Ylihallituksen puolelta.

Naisvoimistelun tarkastajanviran perustamisesta koskeva anomus.

Toukokuun 31 päivänä 1910 esitettiin Ylihallitukselle jätetty kirjelmä, jossa »Raittiuden Ystävät» olivat anoneet, että Ylihallitukseen asetettaisiin ylimääräinen tarkastaja raittiusopetuksen toimeenpanoa ohjaamaan ja valvomaan. Koska kuitenkin lukuvuoden 1913—1914 alusta jo oli toimeenpantu terveysopin ja sen yhteydessä annettavan raittiusopin opetuksen kuin myöskin voimistelunopetuksen tarkastuksia eri oppilaitoksissa, päätti Ylihallitus maaliskuun 20 päivänä 1914, ettei tämä hakemus sillä kertaa aiheuttanut muita toimenpiteitä Ylihallituksen puolelta.

Anomus ylimääräisen tarkastajan asettamisesta raittiusopetuksen toimeenpanoa ohjaamaan ja valvomaan.

Piirustusopettajayhdistyksen johtokunnan valtuuttamana oli Helsingin vanhan suomalaisen tyttökoulun piirustuksen opettajatar Anna Sofia Sahlstén Ylihallitukseen jättämässään hakemuskirjassa pyytänyt ryhdyttäväksi sellaisiin toimenpiteisiin, että piirustuksen opetusta varten kouluihin hankittaisiin oma mallisarja tai että tämän aineen opettaja saisi käyttää asianomaisen oppilaitoksen kaikkia niitä kouluvälineitä, jotka edistävät piirustuksen opetusta.

Piirustuksen opetus. Piirustuksen opetuksessa tarpeellista opetusvälineistä.

Hankittuaan tähän asiaan lähempää selvitystä sekä hakijalta itseltään että myöskin Helsingin suomalaisen realilyseon piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajalta, taiteilija Berndt Erik Lagerstamilta, päätti Ylihallitus lokakuun 1 päivänä 1912 maan alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille lähetettävässä kiertokirjeessä kehottaa heitä, kutakin kohdaltaan, yksissä neuvoin asianomaisen koulun piirustuksen ja luonnonhistorian sekä muidenkin aineiden opettajain kanssa, huolehtimaan, että, mikäli mahdollista, piirustuksen tarkoituksenmukaista opetusta varten oppilaitoksessa olisi olemassa sekä tarpeelliset opetusvälineet yleensä että myöskin välttä-

mättömät eläinmallit; ja voitaisiin siinä tarkoituksessa toistaiseksi käyttää eläinoppiin kuuluvia opetusvälineitä, kunnes kirjastoa ja opetuskalustoa varten myönnettyillä koulun vuotuisilla määrärahoilla vähitellen ehdittäisiin hankkia piirustusopetukseen välttämättömästi tarvittavat erityiset eläinmallit.

Anomus jatkokurssien toimeenpanemisesta oppikoulujen piirustusopettajille.

Ylihallitukselle jätetyssä kirjelmässä Suomen piirustusopettajain yhdistyksen johtokunta, huomauttaen että piirustusopettajien valmistus Suomessa vielä monessa suhteessa on vaillinainen ja että piirustusopetuksen tarkastajan lausunnon mukaan ainakin 50 % oppikoulujen piirustusopettajista on kehityksen tarpeessa pysyäkseen muitten maiden piirustusopettajien rinnalla, oli lausunut tarpeelliseksi, että samanlaatuisia oppikursseja, jommoisia on järjestetty kansakoulunopettajille piirustustaidon uusien metodien oppimiseksi, pantaisiin toimeen myöskin oppikoulujen piirustusopettajille; johon nähden yhdistys edellämainitussa kirjelmässä oli anonut, että Ylihallitus ryhtyisi toimeen, jotta tätä tarkoitusta varten valtion varoista myönnettäisiin 4,000 markkaa kahta kesällä vuosina 1914 ja 1915 pidettävää jatkokurssia varten oppikoulujen piirustusopettajille, ohjelman mukaan, joka oli hakemuskirjaan liitetty.

Tämän johdosta ja koska piirustuksen opetus nykyajan kasvatuksessa oli saavuttanut yhä suurempaa merkitystä, mutta sen menestymisen edellytyksiä ovat juuri siinä noudatetut uudet menettelytavat, jotka opettajien suurelle osalle vielä ovat tuntemattomat, päätti Ylihallitus joulukuun 30 päivänä 1913 alamaisesti esittää:

että Suomen piirustusopettajain yhdistykselle armosta osotettaisiin yleisistä varoista 2,000 markan suuruinen avustus kumpanakin vuonna 1914 ja 1915 Ylihallituksen valvonnan alla olevien oppikoulujen piirustusopettajille toimeenpantavia kesäjatkokursseja varten.

Asia ei kuitenkaan ole antanut aihetta erityisiin toimenpiteisiin.

Laulun opetus.

Anomus laulun opetuksen tarkastuksesta.

Ylihallitukselle jätetyssä kirjelmässä vapaaherra Axel von Kothern, neiti Alexandra Ahnger ynnä muut soitannonopettajat ja kuorojen johtajat, esittämillään syillä, anoivat, että Ylihallitus ensi tilassa määräisi jonkun siihen soveliaan henkilön tarkastamaan laulun opetustaan korkeammassa oppilaitoksissa.

Kun Ylihallituksella kuitenkin oli aikomus lähimmässä tulevaisuudessa ottaa käsiteltäväkseen kysymys puheenalaisen opetuksen tarkastuksesta Ylihallitukselle 18 päivänä lokakuuta 1898 vahviste-

tun ohjesäännön 12 §:n 6:n kohdan säädöksen mukaisesti, harkitsi Ylihallitus helmikuun 2 päivänä 1912, että puheenaoleva kirjelmä ei antanut aihetta mihinkään toimenpiteeseen Ylihallituksen puolelta.

Tämä kysymys, josta jo edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on tehty selkoa, on nyt kyseessä olevana ajanjaksona tullut lopullisesti ratkaistuksi.

Keisarillisen Senaatin alamaisesta esityksestä Hänen Majesteettinsa Keisari näet 17 (4) päivänä elokuuta 1913 suvaitsi, muuttamalla elokuun 8 päivänä 1872 annetun Armollisen Koulujärjestyksen 52 §:ää ja elokuun 13 päivänä 1875 erinäisistä muutoksista ja lisäyksistä sekä selityksistä 49, 51 ja 58 §:ään sanotussa Armollisessa Koulujärjestyksessä annetun Armollisen Julistuksen 1 kohdan a-momenttia, sekä kumoamalla heinäkuun 23 päivänä 1896 annetun, käytöllisiä kokeita piirustuksenopettajan virkoja varten koskevan Armollisen Julistuksen, käytöllisten näytteiden suorittamisesta oppikoulujen laulun, piirustuksen tai kaunokirjoituksen opettajanvirkoja varten sekä uusien kielten palkkio-opettajanvirkoja varten Armossa säätää seuraavaa.

Laulun, piirustuksen tai kaunokirjoituksen opettajanvirkoja sekä uusien kielten palkkiovirkoja varten suoritettavat käytölliset opettajakokeet.

Armollinen asetus.

1 §.

Valtion oppikoulujen laulun, piirustuksen tai kaunokirjoituksen opettajanviran hakijan tulee kelpoisuusehtona sellaiseen virkaan näyttää asianomaisessa normalilyseossa suorittaneensa hyväksytyt käytölliset opettajanäytteet.

2 §.

Käytöllisiä opettajanäytteitä laulussa, piirustuksessa tai kaunokirjoituksessa arvostelevat normalilyseon rehtori, kaksi yliopettajaa sekä kummankin normalilyseon opettaja siinä aineessa, jossa näytteet suoritetaan.

3 §.

Kelpoisuusehtona uusien kielten palkkio-opettajanvirkaan oppikouluissa vaaditaan tästedes todistus sellaisista hyväksytyistä opettajanäytteistä, joista säädetään tammikuun 25 päivänä 1906 annetun Armollisen Asetuksen 6 kohdassa.

4 §.

Tällä asetuksella ei muuteta säännöksiä, jotka koskevat käytöllisiä opettajanäytteitä kelpoisuuden saavuttamiseksi opettajattaren virkoihin tyttökouluissa.

**Käytöllisten
opettaja-
näytteiden
arvostele-
minen.**

Edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on jo mainittu Keisarillisen Senaatin Kirkollisasiain Toimituskunnan Ylihallitukseen toimittamasta kirjeestä marraskuun 29 päivältä 1911, ilmoituksella, että Keisarillinen Senaatti, sittenkun Ylihallitus edellisen toukokuun 12 päivänä päivätyssä alamaaisessa kirjeessä oli esittänyt, että heinäkuun 10 päivänä 1873 annetun, m. m. opettajakokelaiden suoritettavia käytöllisiä opettajanäytteitä koskevan armollisen asetuksen 9 §:n sanamuotoa olisi selvennettävä sellaisella, asianmukaisessa järjestyksessä annettavalla määräyksellä, että hyväksyttävää näytettä varten vastaisuudessa olisi vaadittava alimpana äänimääränä kolmannes kaikista arvostelutilaisuudessa käytettävistä olevista äänistä, oli katsottu Ylihallituksen asiaksi antaa ne lähemmät määräykset, jotka edellämainitussa suhteessa voitaisiin pitää tarpeen vaatimina.

Tämän johdosta päätti Ylihallitus joulukuun 15 päivänä 1911 määrätä hyväksyttävää käytöllistä opettajanäytettä varten vaadittavaksi alimmaksi äänimääräksi kolmanneksen arvostelutilaisuudessa käytettävänä olevasta korkeimmasta mahdollisesta ääniluvusta sekä kehoitti normaalilyseoiden rehtoreita, neuvoteltuansa oman oppilaitoksensa yliopettajakunnan ynnä toisen normaalilyseon rehtorin ja yliopettajakunnan kanssa, Ylihallitukseen toimittamaan ehdotuksen approbatur, cum laude approbatur ja laudatur arvosanaa varten käytöllisissä opettajanäytteissä vaadittavasta äänimäärästä.

Saatuinaan nämä lausunnot, Ylihallitus joulukuun 31 päivänä 1912 päätti, että käytännöllisen opettajanäytteen arvostelutalauksessa olisi käytettävä ääniasteikkoa 1—30, jolloin ääniluku 1—9 vastaisi arvosanaa improbatur, 10—14 arvosanaa approbatur, 15—24 arvosanaa cum laude approbatur ja 25—30 arvosanaa laudatur.

**Luokan esi-
miehen toi-
minnan jär-
jestäminen.**

Sittenkuin Ylihallitus tammikuun 20 päivänä 1914 oli kiertokirjeellä kehoittanut maan alkeiskoulujen rehtoreja, opettajakuntaa kuuluttuansa, ennen seuraavan huhtikuun 1 päivää Ylihallitukseen toimittamaan lausuntonsa Ylihallituksen laatimasta ehdotuksesta oppilasten kehitystä valaisevien muistiinpanojen pitämiseksi koulussa sekä samalla laatimaan ja Ylihallitukseen lähettämään ehdotuksen ohjesäännöksi luokan esimiehiä varten, päätti Ylihallitus toukokuun 20 päivänä 1914 maan kaikkien alkeisoppilaitosten rehtoreille lähettää asiasta näin kuuluvan kiertokirjeen:

Nojaten elokuun 8 päivänä 1872 annetun armollisen Koulujärjestyksen 91 §:n säädöksiin, joiden mukaan luokanjohdajain luokkansa yleistä valvontaa ja hoitoa koskevien tehtävien ohella on pidettävä

silmällä, että oppilasten yksilölliset ominaisuudet ja ne olot, joissa he elävät, tulevat koulukasvatuksessa mikäli mahdollista huomioon otetuiksi, on Ylihallitus, saattaaksensa tämän, äskettäin tapahtuneessa oppikoulujen opettajiston palkkain uudessa järjestelyssä edellytetyn luokanjohtajain toiminnan järjestetyksi, valmistuttanut lomakekaavan ohjeineen ja samalla määrännyt, että lomakkeet ovat otettavat käytäntöön tulevan lukuvuoden alusta viidellä aliluokalla sekä sittemmin asteettain seuraavilla luokilla. Tämän ohessa Ylihallitus kehottaa Teitä, kutakin kohdaltansa, pitämään huolta siitä, että sanotut lomakkeet tulevat siinä järjestyksessä kuin oheenpannut ohjeet lähemmin osottavat tarkotukseensa käytetyiksi, jota paitsi Ylihallitus tahoo kiinnittää asianomaisten luokanjohtajain ja opettajakuntain huomiota siihen, että armollisen Koulujärjestyksen jo mainituissa §:ssä olevia määräyksiä, sikäli kuin ne koskevat eri aineissa annettavan opetuksen tasaista ja ilman liikarastitusta tapahtuvaa jakaantumista, tarkasti noudatetaan.

Koska oli syntynyt erimielisyyttä semmoisten läheistä sukua olevien oppiaineiden kuin kasvi- ja eläintieteen, fysiikan ja kemian, alkeisoppilaitosten rehtorit ja tyttökoulujen johtajattaret, heille Ylihallituksen kiertokirjeessä syyskuun 12 päivältä 1913 annetun kehoituksen johdosta, olivat Ylihallitukseen toimittaneet lausuntonsa asiasta, äskenmainittujen oppilaitosten rehtoreille ja johtajattarille lähettää näin kuuluvan kiertokirjeen:

Esiintyneestä syystä ja voimassa olevan armollisen Koulujärjestyksen 5:een ja 34:een §:ään nojaten katsoo Ylihallitus asiakseen määrätä, että ratkaistaessa kysymystä oppilaan siirtämisestä luokalta seuraavalle saman oppiaineen eri haarat, kuten uskonoppi ja kirkkohistoria, jokin kieli ja sen kirjoitus, matematiikan eri osat (aritmetiikka, algebra, geometria ja trigonometria), fysiikka ja kemia, eläinoppi ja kasvioppi, huolimatta siitä, että oppilasta niissä mahdollisesti on arvosteltu eri arvosanoilla, ovat luettavat yhdeksi aineeksi ja kussakin mainituista ryhmistä annettu yksi tahi useampi ala-arvoinen arvosana käsiteltävä yhtenä ala-arvoisena, joten oppilaalla, joka täten on saanut kaksi ala-arvoista arvosanaa, on oikeus ehtojen suorittamiseen, jos hän muuten katsotaan niin valmistuneeksi kuin armollisen Koulujärjestyksen 27 § säättää.

Läheistä sukua olevien oppiaineiden arvosta oppilasten luokalta siirtoon nähdä.

Kysymys oppilaitoksissa kunkin lukuvuoden päättyessä toimeenpantavista vuositutkinnoista. Toukokuun 23 päivänä 1914 esitettiin Ylihallituksessa kysymys elokuun 8 päivänä 1872 annetun arm. koulujärjestyksen 30, 31 ja 32 §§:ssä olevien säännösten muuttamisesta, jotka koskevat oppilaitoksissa kunkin lukuvuoden päättyessä toimeenpantavia vuositutkintoja. Koska äskenmainitut säännökset ovat kokonaan vanhentuneet eivätkä edes enää ole mahdolliset kaikissa kohdin noudattaa, päätti Ylihallitus, jonka mielestä vuositutkinto voitaisiin vaihtaa yksinkertaiseen koulujuhlaan, Hänen Keisarilliselle Majesteetilensa alamaisimmasti ehdottaa, että puheenalaiset säännökset armossa muutettaisiin näin kuuluviksi:

30 §.

Kunakin lukuvuonna on oppilaitosten työ päätettävä koulujuhlalla, joka toimeenpannaan asianomaisen rehtorin tahi johtajattaren johdolla lukuvuoden viimeisenä päivänä, ja johon oppilasten vanhemmilla, holhojilla ja muilla asiaa harrastavilla on vapaa pääsy; ja ovat oppilasten lukuvuoden aikana suorittamat kirjalliset työt ja piirustusharjoitelmat ynnä käsityöt tässä tilaisuudessa nähtäväksi asetettavat.

31 §.

Lukuvuoden päättäjäisissä tulee oppilaitoksen johtajan tahi johtajattaren yleispiirtein ilmoittaa koulutyön tulokset kuluneelta vuodelta, minkä ohessa on annettava todistukset sekä mahdolliset palkinnot ja avustukset.

32 §.

Lukuvuoden päättäjäisiin tulee oppilaitoksen johtajan tahi johtajattaren koulun varoilla julkaista johtamansa oppilaitoksen toiminnasta ja siinä kuluneen lukuvuoden aikana tapahtuneista muutoksista Koulutoimen Ylihallituksen ohjeiden mukaan laadittu kertomus; ja olkoon koulun opettajistolla tilaisuus kertomuksessa julkaista lyhyempiä opetusalaan taikka opetusaineita koskevia tutkimuksia.

Tämä asia on vielä ratkaisematta.

Ruumiillisen rangaistuksen kiellost. Keisarillisen Senaatin lähetevihossa syyskuun 11 päivältä 1912 oli Ylihallituksen käsketty antaa alamainen lausuntonsa Suomen Eduskunnan alamaisesta anomuksesta huhtikuun 29 päivältä 1912, että ruumiillisen rangaistuksen käyttäminen valtion voimassa pitämässä ja kannattamissa kouluissa kokonaan kiellettäisiin; ja päätettiin tämän johdosta tammikuun 3 päivänä 1913, mikäli asia oppikouluja koski, alamaisesti esittää seuraavaa:

Elokuun 8 päivänä 1872 annetun armollisen koulujärjestyksen 39 §:ssä luetellaan eri rankaisulajit, mitkä lyseossa ja alkeiskoulussa yleensä ovat

sallitut. Ruumiillisesta rangaistuksesta siinä ei mitään mainita. Sitä vastoin koulujärjestyksen 40 §:ään, jossa annetaan tarkempia määräyksiä rankaisulajien sovelluttamisesta, on otettu määräys, jonka mukaan edellisen §:n 7:ssä kohdassa säädetty erottamisrangaistus voidaan jättää täytäntöön panematta, jos oppilaan vanhemmat tai holhoja taikka, näiden suostumuksella, johtaja heti antaa sopivan kurituksen ja jos siitä nähtävä parannus seuraa. Voidaan täydellä syyllä kysyä, saavutetaanko edellämaitulla menettelyllä sitä, mitä mainitussa lainkohdassa on tarkoitettu, minittäin oppilaan »nähtävää parannusta». Ylihallituksen mielestä näyttää näissä tapauksissa riittävältä, jos rehtori ajoissa huomauttaa vanhemmille tahi holhojalle, että oppilaan, voidaksensa jäädä oppilaaksi opistoon, ehdottomasti tulee parantaa itseään; mikä keino johtajalla nytkin on tarjolla. Tähän nähden puheena oleva ruumiillinen kuritus voidaan huoletta poistaa koulun kurinpitokeinojen joukosta, ilman että tilalle tarvitaan mitään uusia määräyksiä 39 §:n 7 kohdassa mainitun erottamisrangaistuksen sovelluttamisesta.

Vielä huomauttaen että ruumiillinen kuritus tyttökouluissa ei ole missään muodossa sallittu, saa Ylihallitus vaadituksi alamaiseksi lausunnoksi asiassa esittää:

että Eduskunnan käsillä olevaan alamaiseen anomukseen armossa suostuttaisiin; ja

että siinä tarkoituksessa elokuun 8 päivänä 1872 annetun armollisen koulujärjestyksen 40 §:n toisen kappaleen viimeisessä lauseessa oleva säännös armossa kumottaisiin.

Tämän jälkeen Hänen Majesteettinsa Keisari kesäkuun 6 (touko-
kuun 24) päivänä 1914 armossa suvaitsi, muuttamalla ja täydentämällä asiaa koskevia säännöksiä, kieltää ruumiillisen rangaistuksen käyttämisen kurinpitokeinona valtion ylläpitämissä ja kannattamissa oppilaitoksissa.

Armollinen
asetus.

Kirjeessä marraskuun 4 päivältä 1913 ja sen kera Keisarilliseen Senaattiin lähettämässään ehdotuksessa seuraavan vuoden rahassäännöksi Ylihallitus, siihen nähden että Suomen valtionoppikouluja koskevien säännösten muuttamisesta syyskuun 16 päivänä 1913 annettu armollinen asetus aiheutti muutoksia eräiden oppilaitosten määrärahoihin virantoimituspalkkioita varten ja että mainitut määrärahat muutoinkin kaipasivat järjestelyä, alamaisesti esitti, että virantoimituspalkkiomäärärahat vuoden 1914 alusta lukien vahvistettaisiin klassillisille lyseoille yleensä 11,900 markkaan ja realilyseoille yleensä 11,060 markkaan, kuitenkin seuraavilla poikkeuksilla ja lisäyksillä: että puheenaoleva määräraha Jyväskylän ja Kuopion klassillisissa lyseoissa, joissa kreikan kielen vanhemmat lehtorit edelleen ovat vi-

Eri koulu-
lajeille vah-
vistetut vi-
rantoimi-
tuspalkkio-
määrärahat.

roissaan, määrättäisiin edellisessä 9,030 markaksi ja jälkimäisessä 10,024 markaksi, että määräraha järjestelyn alaisena olevassa Viipurin ruotsalaisessa klassillisessa lyseossa toistaiseksi pysytettäisiin 13,440 markan suuruisena ja että venäjän ja saksan kielten sekä piirustuksen opetusta varten realilinjalla 3,080 markan suuruinen määräraha edelleen säilytettäisiin Porvoon, Nikolainkaupungin ja Jyväskylän klassillisissa lyseoissa sekä samoin kirjaston hoidosta Hämeenlinnan lyseossa myönnetty 420 markan ylimääräinen määräraha kuin myöskin että määräraha Helsingin ruotsalaisessa realilyseossa määrättäisiin 8,820, Helsingin suomalaisessa realilyseossa 8,540 sekä Viipurin suomalaisessa realilyseossa 10,192 markaksi ja että latinanlinjaa varten 3,360 markan suuruinen määräraha edelleen säilytettäisiin Sortavalan ja Savonlinnan realilyseoissa.

Keisarillinen Senaatti helmikuun 3 päivänä 1914 näki hyväksi tähän Ylihallituksen esitykseen suostua.

**Koulujen
sekalaisten
menojen
määrä-
rahat.** Ylihallituksen kirjeessä marraskuun 26 päivältä 1912 tekemästä alamaisesta esityksestä vahvasti Keisarillinen Senaatti joulukuun 4 päivänä 1912 valtion alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen määrärahat sekalaisia menoja varten vuoden 1913 alusta toistaiseksi seuraaviin määriin:

Ruotsalaisen normaalilyseon.	6,000	mk:aan (ent. 6,000 mk)
Suomalaisen normaalilyseon.	6,000	» (» 6,000 »)
Porvoon ruotsalaisen klassillisen lyseon ..	2,400	» (» 1,400 »)
Turun ruotsalaisen klassillisen lyseon ...	2,600	» (» 2,000 »)
Turun suomalaisen klassillisen lyseon ...	2,600	» (» 3,200 »)
Porin suomalaisen klassillisen lyseon	2,600	» (» 1,800 »)
Hämeenlinnan suomalaisen klass. lyseon .	2,400	» (» 1,400 »)
Tampereen suomalaisen klass. lyseon ...	2,600	» (» 1,500 »)
Viipurin ruotsalaisen lyseon	2,200	» (» 1,600 »)
Viipurin suomalaisen klass. lyseon.	2,600	» (» 1,600 »)
Mikkelin suomalaisen klass. lyseon	2,400	» (» 1,750 »)
Kuopion suomalaisen klassillisen lyseon .	2,600	» (» 1,700 »)
Joensuun suomalaisen klassillisen lyseon .	2,400	» (» 1,700 »)
Nikolainkaupungin ruotsalaisen klass. ly- seon	2,400	» (» 2,000 »)
Jyväskylän suomalaisen klassillisen lyseon	2,400	» (» 1,400 »)
Oulun suomalaisen klassillisen lyseon	2,600	» (» 2,000 »)
Helsingin ruotsalaisen realilyseon	4,000	» (» 3,200 »)

Helsingin suomalaisen realilyseon	4,000	mk:aan (ent. 3,800 mk)
Turun ruotsalaisen realilyseon	2,600	» (» 1,950 »)
Turun suomalaisen realilyseon	2,600	» (» 2,000 »)
Tampereen suomalaisen realilyseon	2,600	» (» 3,000 »)
Viipurin suomalaisen realilyseon	2,600	» (» 1,600 »)
Sortavalan suomalaisen realilyseon	2,400	» (» 1,600 »)
Savonlinnan suomalaisen realilyseon	2,200	» (» 1,400 »)
Nikolainkaupungin suomalaisen realilyseon	2,400	» (» 2,000 »)
Oulun suomalaisen realilyseon	2,200	» (» 1,350 »)
Loviisan ruotsalaisen alkeiskoulun	1,200	» (» 700 »)
Maarianhaminan ruotsalaisen realioppilaitoksen	1,200	» (» 900 »)
Heinolan suomalaisen alkeiskoulun	1,200	» (» 700 »)
Kokkolan ruotsalaisen alkeiskoulun	1,200	» (» 700 »)
Oulun ruotsalaisen realioppilaitoksen ...	1,200	» (» 750 »)
Raahen suomalaisen alkeiskoulun	1,200	» (» 700 »)
Tornion suomalaisen alkeiskoulun	1,200	» (» 700 »)
Helsingin ruotsalaisen tyttökoulun	5,000	» (» 5,000 »)
Helsingin vanhan suomalaisen tyttökoulun	5,000	» (» 5,000 »)
Helsingin uuden suomalaisen tyttökoulun	2,450	» (» 2,000 »)
Helsingin suomalaisten yliopistoon johtavien tyttökoulun jatkoluokkien	1,000	» (» 500 »)
Turun ruotsalaisen tyttökoulun	2,000	» (» 1,600 »)
Turun suomalaisen tyttökoulun	2,200	» (» 2,500 »)
Tampereen suomalaisen tyttökoulun	1,600	» (» 1,500 »)
Viipurin ruotsalaisen tyttökoulun	2,000	» (» 1,200 »)
Viipurin suomalaisen tyttökoulun	2,000	» (» 1,700 »)
Sortavalan suomalaisen tyttökoulun	2,000	» (» 1,200 »)
Kuopion suomalaisen tyttökoulun	1,600	» (» 1,000 »)
Joensuun suomalaisen tyttökoulun	1,600	» (» 900 »)
Nikolainkaupungin ruotsalaisen tyttökoulun	2,000	» (» 1,600 »)
Nikolainkaupungin suomalaisen tyttökoulun	1,600	» (» 1,200 »)
Jyväskylän suomalaisen tyttökoulun	1,600	» (» 750 »)
Oulun suomalaisen tyttökoulun	1,600	» (» 1,200 »)

Samalla Keisarillinen Senaatti käski Ylihallituksen huomauttaa asianomaisia oppilaitosten johtajia siitä, että, mainittujen määrärahan näin tultua järjestetyksi eri oppilaitosten tarpeita vastaaviksi, koulujen menot olisivat ehdottomasti sovellettavat käytettävissä

olevien määrärahojen mukaan, niin ettei sivuutuksia vastedes tarvitsi tulla kysymykseen; ja päätti Ylihallitus joulukuun 28 päivänä 1912 tämän johdosta kirjeissä alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille, mikäli asia kutakin koulua koski, antaa tiedon Keisarillisen Senaatin edelläsanoitusta päätöksestä, minkä ohessa Ylihallitus tahtoi heille noudatettavaksi huomauttaa, ettei myöskään määrättyyn vuoteen kohdistuvien menojen suorittamiseen ole oikeus käyttää seuraavan vuoden määrärahaa.

Tämän yhteydessä päätti Ylihallitus myöskin 5-luokkaisten alkeiskoulujen rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille ilmoittaa, että kertomus asianomaisen oppilaitoksen toiminnasta on tästä lähin julaistava jokaiseen vuositutkintoon sekä tästä aiheutuvat menot suoritettava koulun sekalaisten menojen määrärahasta.

Polttopuita ja valaistusta varten osoitetut määrärahat.

Erinäisissä kouluissa korotetut.

Viime 3-vuotiskertomuksessa on esitetty luettelo erinäisten koulujen polttopuita ja valaistusta varten osotettujen määrärahojen korottamisesta, lukien kalenterivuoden 1909 alusta. Sen jälkeen on alempana mainittujen koulujen sanottu määräraha lisätty. Joulukuun 4 päivänä 1911 ja helmikuun 12 päivänä 1913 näki Keisarillinen Senaatti hyväksi korottaa kysymyksessä olevan määrärahan, lukien vuoden 1913 alusta,

Turun suomalaisessa realilyseossa...	4,000 mk:sta	5,000 mk:aan,	ja
Joensuun » » tyttökoulussa..	500	» 1,600	»

Samoin korotettiin helmikuun 3 päivänä 1914 nämät määrärahat allamainituissa oppilaitoksissa, luettuna vuoden 1914 alusta, seuraavasti:

Helsingin suomalaisessa realilyseossa...	7,000 mk:sta	10,000 mk:aan	
» ruotsalaisessa tyttökoulussa..	8,500	» 10,000	»
Loviisan » alkeiskoulussa..	1,600	» 2,000	»
Maarianhaminan ruotsalaisessa realioppilaitoksessa	1,500	» 1,700	»
Raahen suomalaisessa alkeiskoulussa ...	1,500	» 3,000	»
Sortavalan » tyttökoulussa....	1,600	» 4,000	»
Joensuun » » (toistamiseen).....	1,600	» 4,000	»
Nikolainkaupungin suomalaisessa tyttökoulussa	1,600	» 3,000	»

Muista osittain enemmän pysyväisistä, osittain satunnaisista kouluille eri tarkoituksiin myönnettyistä määrärahoista tehdään selkoa asianomaisten koulujen kohdalla.

Sittenkuin Keisarillinen Senaatti Yleisten rakennusten Ylihallitukselle osotetussa Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeessä lokakuun 14 päivältä 1908 oli huomauttanut, että maan oppilaitosten polttopuiden tarve yleensä oli huolestuttavan suuri, että se samanlaisissakin kouluissa oli hyvin erilainen ja että puiden hinta muutamilla paikkakunnilla oli tavattoman korkea, sekä sen johdosta käsenyt sanottua Ylihallitusta panemaan toimeen tutkimuksen asiassa ja aikanaan antamaan siitä lausuntonsa sekä samalla tekemään ehdotuksen siitä, miten polttoaineiden menekkiä mahdollisesti voitaisiin vähentää ja polttoaineita valtion oppilaitoksiin hankkia huokeammalla, lähetti mainittu Ylihallitus kirjeessä kesäkuun 29 päivältä 1909 Kirkollisasiain Toimituskunnalle mainittua asiaa koskevan tutkimuksen ja ehdotuksen. Hankittuansa vielä Metsähallituksen alamaisen lausunnon sekä uuden lausunnon Yleisten rakennusten Ylihallitukselta, näki Keisarillinen Senaatti heinäkuun 11 päivänä 1913 hyväksi määrätä:

Polttopuita ja lämmitystä koskevia määräyksiä.

että Ylihallituksen tulee käskeä valtion oppikoulujen ja seminaarien johtajia ja johtajattaria valvomaan että koulun lämmitysainesten käyttämisessä noudatetaan mahdollisimman suurta säästäväisyyttä sekä kehoittaa sanottujen, samalla paikkakunnalla olevien koulujen rehtoreja ja johtajattaria yhteistoimintaan polttoaineiden hankkimiseksi ostamalla yhteisesti sinä vuodenaikana, jolloin polttoaineet ovat halvimmat, oppilaitosten koko vuositarpeen tai yhteisesti tarjoamalla hankinnan urakalle taikka tekemällä pitempiaikaisen sopimuksen luotettavan hankkijan kanssa polttoaineiden toimittamisesta;

että milloin jollakin paikkakunnalla on vaikea saada polttopuita tai niitä voidaan saada ainoastaan korkeisiin hintoihin, asianomaisten on hyvissä ajoin käännyttävä Metsähallituksen puoleen esityksellä polttopuiden hankkimisesta paikkakunnan kouluille;

että Yleisten rakennusten Ylihallituksen on niin usein kuin katsotaan tarpeen vaativan pantava toimeen keskuslämmityksellä varustettujen oppilaitosten lämmityslaitosten tarkastus, jolloin samalla on lämmittäjille annettava opastusta ja ohjeita, joiden noudattamista koulujen johtajien tulee pitää silmällä;

että kouluhuoneita ei saa lämmittää yli 18 lämpöasteen Celsiusta, jonka silmällä pitämiseksi oppilaitosten johtajien ja johtajattarien tulee pitää huolta että koulun kussakin lämmitettävässä huoneessa on lämpömittari;

että Yleisten rakennusten Ylihallituksen on kunkin lukuvuoden päätyttyä Kirkollisasiain Toimituskunnalle ja Koulutoimen Ylihallitukselle annettava laskelma valtion kunkin oppikoulun ja seminaarin lämmityksen kustannuksesta kutakin kymmentä kuutiometriä kohti edellisenä lukuvuotena, jota varten oppilaitosten johtajien ja johtajattarien tulee vuosittain Yleisten rakennusten Ylihallitukselle antaa tarpeelliset, sanotussa Ylihallituksessa laadittaviin ja asianomaisille toimitettaviin lomakkeisiin täytettävät tiedot; ja

että vanhentuneita lämpöjohtolaitteita uusittaessa tai uusia laitteita asetettaessa järjestelmää valittaessa erikoisesti on kiinnitettävä huomiota lämmitysaineiden vähimpään mahdolliseen kulutukseen.

Yksityinen oppilaitos otettu valtion hallituun.

Niinkuin jo edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on selostettu, olivat Iisalmen kaupungin valtuusmiehet alamaisesti anoneet, että valtio ottaisi Iisalmen suomalaisen yhteiskoulun huostaansa, jossa tapauksessa kaupunki olisi valmis menemään erinäisiin koulutaloo y. m. koskeviin sitoumuksiin valtiolle. Ylihallitus puolsi tätä anomusta, mikäli se koski koulun viittä alaluokkaa.

Armollinen asetus Iisalmen yksityisen suomalaisen yhteiskoulun viiden alaluokan muodostamisesta valtion alkeiskouluksi.

Armollisella asetuksella elokuun 17 (4) päivältä 1913 määrättiin sitten, että Iisalmen kaupungin yksityisen suomalaisen yhteiskoulun viisi alaluokkaa olivat syyslukukauden alusta 1913 otettavat valtion huostaan ja muodostettavat viisiluokkaiseksi alkeiskouluksi poikia ja tyttöjä varten, jossa suoritetaan valtion realilyseoiden viiden alimman luokan päättyvä oppimäärä. Samalla armossa vahvistettiin koulun menosääntö.

Sen ohessa armossa määrättiin:

1) että, oikeuttamalla Iisalmen kaupungin syyslukukaudelta 1913 nostamaan sen valtioavun, joka on myönnetty edellämainttujen luokkien kannattamiseksi, sekä sisäänkirjoitus- ja lukukausimaksut, kaupungin on sanotulta lukukaudelta suoritettava koulun kaikki menot; ja

2) että vuoden 1914 alusta koulun menot ovat kokonaisuudessaan valtiovaroilla suoritettavat ja tarpeelliset määrärahat sitä varten Suomen Suuriruhtinaanmaan rahasääntöehdotuksiin otettavat sekä Iisalmen kaupungin sittemmin valtiolaitokselle vuosittain korvattava se osa sanotuista menoista, josta kaupunki on sitoutunut vastaamaan.

Uusia koulurakennuksia y. m. Helsingin suomalaisen realilyseon lisärakennus valmistunut.

Niinkuin viime kolmivuotiskertomuksessa on esitetty, myönnettiin armossa vuonna 1912 Helsingin suomalaisen realilyseon talon muutos- ja lisärakennuksia varten enintään 386,000 markkaa, ja annettiin määräys työn suorittamisesta.

Vuoden 1914 alussa olivat työt lyseon lisärakennuksella edistyneet niin pitkälle, että kolme yläkerrosta uudessa rakennuksessa silloin voitiin ottaa käyntiin koulun tarkoituksiin, ja lopullisesti valmistui uutisrakennus seuraavana kesänä, joten koulu syysluku-kauden 1914 alusta saattoi käyttää hyväkseen koko uutisrakennusta.

Sittenkuin Keisarillinen Senaatti oli hyväksynyt Joensuun tyttö- Joensuun suomalaisen tyttökoulun uusi talo valmistunut.
koulun uutta taloa varten laaditut piirustukset ynnä niihin kuuluvan 251,500 markkaan päättyvän kustannusarvion, kuten jo edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on mainittu, valmistui talo koulun käytettäväksi syksyllä 1913. Sähkövalaistuksen johtamiseksi kaupungin valaistussentraalista koulutaloon valtuutti Yleisten rakennusten Ylihallitus vielä rakennusaikana käyttämään enintään 3,000 markkaa rakennusmäärärahasa syntyvästä säästöstä.

Vastauksena Yleisten rakennusten Ylihallituksen kirjelmään syys- Helsingin ruotsalaisen tyttökoulun lisärakennus.
kuun 16 päivältä 1912, koskeva lisärakennuksen tarvetta Helsingin ruotsalaista tyttökoulua varten, oli sanotun oppilaitoksen kouluneuvosto, tilan valmistamiseksi vielä yhtä rinnakkaislinjaa varten jo löytyvien A- ja B-osastojen lisäksi, ehdottanut koulun talon laajentamista 5 luokkahuonetta ja päällysvaatehallin sisältävällä lisärakennuksella. Sittenkuin Yleisten rakennusten Ylihallituksessa oli valmistettu piirustukset puheenaolevaa lisärakennusta varten sekä kouluneuvosto ja opettajakunta olivat olleet tilaisuudessa antamaan lausuntonsa ehdotetusta suunnitelmasta talon laajentamiseksi, päätti Koulutoimen Ylihallitus, asiaa lopullisesti käsitellessään tammikuun 31 päivänä 1913, Kirkollisasiain Toimituskuntaan menevässä kirjelmässä anoa suosiollista toimenpidettä siihen suuntaan, että Yleisten rakennusten Ylihallituksen kysymyksessä oleva ehdotus tulisi, huomioonottamalla kouluneuvoston ja opettajakunnan lausumia toivomuksia, toteutetuksi.

Armollisella määräyksellä toukokuun 17 (4) päivältä 1914 myönnettiin sitten siksi vuodeksi kaikkiaan 85,000 markan suuruinen määräraha näitä muutos- ja lisärakennustöitä varten Helsingin ruotsalaisen tyttökoulun kouluhuoneustossa. Keisarillinen Senaatti määräsi tämän Hänen Majesteettinsa armollisen käskyn johdosta, että Yleisten rakennusten Ylihallituksen on Keisarillisen Senaatin kesäkuun 9 päivänä 1914 vahvistamien piirustusten mukaisesti suoritettava mainitut muutos- ja lisärakennustyöt.

Työmäärä-
raha myön-
netty lisä- ja
muutosra-
kennuksia
varten Kuo-
pion suoma-
laisen lyseon
kouluraken-
nuksessa.

Edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on lähemmin selostettu Kuopion lyseon taloa koskeva monivaiheinen kysymys, joka nyt tällä aikakaudella on johtanut alempana esitettäviin toimenpiteisiin. Sit-
tenkuin kaupungin valtuuston Keisarilliseen Senaattiin jättämä uudis-
tettu alamainen anomus, että koulun tontti rakennuksineen myytäi-
siin kaupungille 160,000 markan käteissummaa ja valtiolle uutta
koulurakennusta varten luovutettavaa tonttia vastaan, toukokuun
20 päivänä 1913 oli tullut hylätyksi, teki Keisarillinen Senaatti Yli-
hallituksen ehdotuksesta alamaisen esityksen 110,000 markan suu-
ruisen työmäärärahan myöntämisestä lisä- ja muutosrakennuksia var-
ten lyseon koulurakennuksessa. Tämän johdosta Hänen Majesteet-
tinsa Keisari 17 (4) päivänä toukokuuta 1914 suvaitsi armossa myön-
tää kerta kaikkiaan ylimääräiseen menosääntöehdotukseen otetun
mainitunsuuruisen rahamäärän. Samalla Keisarillinen Senaatti mää-
räsi, että tämän armollisen käskyn johdosta Yleisten rakennusten
Ylihallituksen tulee puheenaolevia lisä- ja muutosrakennuksia varten
samana päivänä vahvistettujen piirustusten mukaan teettää sanotut
työt.

Muutos- ja
lisäraken-
nustyöt Tu-
run ruotsa-
laisen klas-
sillisen ly-
seon huo-
neustossa.

Niiden huomautusten johdosta, jotka Yleisten rakennusten Yli-
hallitus (ja myöhemmin myös kouluneuvosto) oli tehnyt Turun ruotsa-
laiselle lyseolle luovutettujen, valtiolaitokselle kuuluvien huoneusto-
jen suhteen, oli Keisarillinen Senaatti, kuten Kirkollisasiain Toimitus-
kunnan kirjelmässä toukokuun 13 päivältä 1913 ilmoitettiin, nähnyt
hyväksi suostua siihen, että Yleisten rakennusten Ylihallituksen ehdot-
tamat muutostyöt lyseon huoneustossa saatiin suorittaa mainitussa
Ylihallituksessa laadittujen ja lyseon opettajakollegion ja koulu-
neuvoston lausunnon perustuksella sittemmin jonkun verran muutet-
tujen piirustusten ja ehdotusten mukaisesti, johon tarkoitukseen
myönnettiin 60,000 markan suuruinen määräraha.

Helsingin
vanhalle
suomalaisel-
le tyttökou-
lulle aijottu
uusi koulu-
talo.

Edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on mainittu, että uuden
talon rakentamista varten Helsingin vanhalle suomalaiselle tyttö-
koululle annettiin tonttipaikaksi Elisabetin- ja Unioninkatujen kul-
mauksessa oleva sairashuonealue. Sen jälkeen on tarkoitukseen myön-
netty rahoja seuraavasti: Armollisella määräyksellä maaliskuun 10
(helmikuun 25) päivältä 1914 myönnettiin rakennuskustannuksiin
vuoden 1913 arvioon ehdollisesti otetut, käyttämättä jääneet, 300,000
markkaa käytettäväksi vuonna 1914 sekä kaikkiaan 660,000 markkaa
otettavaksi samaa tarkoitusta varten vuosien 1915 ja 1916 arvioihin.

Alamaisen kirjelmän ohella 12 päivältä toukokuuta 1914 Ylihallitus lähetti vahvistettavaksi Yleisten rakennusten Ylihallituksen asianomaisten opettajakuntain pyynnöstä laatimat uudet piirustukset puheenaolevaa koulutaloa varten, johon tulisi sijoitettavaksi Helsingin vanha suomalainen tyttökoulu ja sen jatko-opisto sekä Helsingin yliopistoon johtavat suomenkieliset tyttökoulun jatkoluokat ja päättyi kustannusarvio 1,025,000 markkaan. Saman toukokuun 20 päivänä tapahtuneessa esittelyssä Keisarillinen Senaatti, katsoen m. m. siihen, että kustannusarvio oli entisestä, vuonna 1910 laaditusta arviosta suurentunut noin 50,000 markalla rakennusaineiden sekä työpalkkojen yleisen kallistumisen johdosta, näki hyväksi vahvistaa nämä piirustukset erällä supistuksilla, jonka kautta kustannusarvio oli laskettu alenevan noin 50,000 markalla; minkä lisäksi Yleisten rakennusten Ylihallitukselle annettiin määräys viipymättä ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Ylihallituksen sittemmin tekemän esityksen, että Helsingin vanhalle suomalaiselle tyttökoululle ehdotetun uuden talon rakennustyö joudutettaisiin niin, että Helsingin uusi suomalainen tyttökoulu saisi, jos suinkin mahdollista, vuoden 1916 syksystä siirtyä vanhan suomalaisen tyttökoulun nykyään käyttämään taloon, Keisarillinen Senaatti, asiata kesäkuun 30 päivänä 1914 esiteltäessä, siihen nähden että asianmukaisiin toimenpiteisiin jo oli ryhdytty, jätti huomioonottamatta, mutta antoi kuitenkin Yleisten rakennusten Ylihallitukselle määräyksen laatia ehdotuksen kustannusarvioksi sellaisista vanhan suomalaisen tyttökoulun nykyisessä huoneustossa tehtävistä muutostöistä, jotka voidaan katsoa tarpeellisiksi ennenkuin uusi suomalainen tyttökoulu voi siihen siirtyä.

Vanhan suomalaisen tyttökoulun talon rakennushanke on kuitenkin siirtynyt tuonneemmaksi.

Kysymys suomalaisen normaalilyseon lisärakennuksesta, joka tulisi käsittämään m. m. seuraavat huoneustot: viisi luokkahuonetta, juhlasalin, kirjastohuoneita sekä eri opetussalit maantiedon, luonnonhistorian, fysiikan, kemian ja piirustuksen opetusta varten, kaikki tarpeellisine kokoelma- ja varastohuoneineen, nostettiin jo vuonna 1913 ja hankittiin Yleisten rakennusten Ylihallituksessa laaditut piirustukset sekä summittainen, 311,220 markkaan päättyvä kustannusarvio mainittua lisärakennusta varten, mutta on tämä asia vielä keskeneräinen.

Huhtikuun 13 päivänä 1911 päivätyssä alamaisessa kirjeessä (kts. viime kolmivuotiskertomusta) Ylihallitus esitti, että, koska

Suomalaisen
normaalily-
seon lisä-
rakennus-
kysymys.

Kysymys
tontin lunas-

tamisesta Turun suomalaisen klassillisen lyseon talo oli tarkoitukseensa vähemmän sovelias, mainitulle lyseolle niin pian kuin mahdollista rakennettaisiin uusi talo ja että ensimmäisenä toimenpiteenä sen aikaansaamiseksi Yleisten rakennusten Ylihallitus saisi toimekseen kuulustella ja valita rakennettavalle koulutalolle sopivan tonttialan. Heinäkuun 26 päivänä 1912, esiteltäessä kysymystä erään myytäväksi tarjotun talon ja tontin lunastamisesta sanottuun tarkoitukseen, näki Keisarillinen Senaatti hyväksi määrätä, että puheenalaisen tontin ostaminen valtiolaitokselle oli toistaiseksi raukeava.

Sitä paitsi Turun kaupunki tarjosi puheenaolevaa koulurakennusta varten erään, toimeenpannussa tarkastuksessa hyvin sopivaksi havaitun tonttimaan, jonka lunastamista valtiolle sekä Yleisten rakennusten Ylihallitus että Koulutoimen Ylihallitus kannattivat. Keisarillinen Senaatti, asiaa helmikuun 12 päivänä 1913 esiteltäessä, ei kuitenkaan katsonut mainittujen Ylihallitusten esitysten silloin antavan aihetta mihinkään toimenpiteeseen Keisarillisen Senaatin puolelta.

Muut huomioonottamatta jätetyt kouluhuoneustojen laajentamista tai uusien rakentamista koskevat alustukset.

Tällä kolmivuotiskaudella on myös Oulun suomalaisen reallilyseon rehtorin K. Östbergin esityksestä nostettu kysymys uuden talon rakentamisesta mainitulle lyseolle tahi ainakin sen nykyisten huoneustojen laajentamisesta ja muuttamisesta, niissä vallitsevien epäkohtien poistamiseksi. Yleisten rakennusten Ylihallituksen siltä vaaditussa alamaisessa lausunnossa kannatettua vanhan talon purkamista ja kokonaan uuden talon rakentamista sen sijalle, Keisarillinen Senaatti, asiata lokakuun 9 päivänä 1912 esiteltäessä, ei kuitenkaan nähnyt mahdolliseksi silloin ryhtyä anottuihin toimenpiteisiin, vaan tahtoi käskää Koulutoimen Ylihallitusta tarpeen vaatiessa hankkimaan koululle tarkoitukseen sopivan vuokrahuoneuston. Koulu, joka sitten selostettavana olevan ajanjakson jälkeen onkin muutettu 5-luokkaiseksi keskikouluksi, sijaitsee entisessä rakennuksessaan.

Samoin Keisarillinen Senaatti, esiteltäessä toukokuun 20 päivänä 1914 Ylihallituksen alamaisia esityksiä Porin ja Jyväskylän suomalaisten klassillisten sekä Tampereen ja Viipurin suomalaisten reallilyseoiden huoneustojen laajentamisesta kuin myöskin sopivan huoneuston hankkimisesta Heinolan alkeiskoululle, näki hyväksi jättää asiat sillä kertaa sikseen. Samana päivänä näki Keisarillinen Senaatti niinkään hyväksi jättää huomioon ottamatta Kuopion suomalaisen tyttökoulun kouluneuvoston anomuksen oman talon rakentamisesta tälle koululle sekä Ylihallituksen mainitun anomuksen johdosta tekemän esityksen oman talon rakentamisesta Kuopion suomalaiselle ly-

seolle ja lyseon talon luovuttamisesta sikäläiselle tyttökoululle (vrt. siv. 44).

Vielä jätettiin syyskuun 18 päivänä 1914 huomioon ottamatta Ylihallituksen esitykset Viipurin ruotsalaisen tyttökoulun huoneustojen laajentamisesta sekä uuden voimistelusalin rakentamisesta Porvoon ruotsalaiselle klassilliselle lyseolle ynnä muista sanotussa lyseossa suoritettaviksi ehdotetuista muutostöistä.

Keisarillisen Senaatin lähetepäätöksellä helmikuun 20 päivältä 1913 käskettiin Ylihallituksen antaa lausuntonsa Yleisten rakennusten Ylihallituksen alamaisen esityksen johdosta, että viimemainitun Ylihallituksen v. t. ylitirehtöörille, yliarkkitehti J. J. Ahrenbergille annettaisiin tehtäväksi yhdessä Koulutoimen Ylihallituksen ja Teollisuushallituksen edustajain kanssa ryhtyä neuvotteluihin asianomaisten kaupungin valtuutettujen kanssa soveliaiden tonttien hankkimisesta vaihdon tai oston kautta Töölön ja Kallion kaupunginosista Helsingin kaupunkia erinäisten oppilaitosten tarpeeksi.

Kysymys tonttien ostosta Helsingin koulujen tarpeeksi.

Tätä käskyä noudattaen päätti Ylihallitus seuraavan maaliskuun 8 päivänä esiintuoda, mitenkä, kuten kokemus jo useiden vuosien kuluessa oli osoittanut, nykyiset valtionoppilaitokset pääkaupungissa eivät enää edes likimäärin voineet täyttää paikkakunnan kasvavaa sivistystarvetta, mikä myös selvästi kävi esille Yleisten rakennusten Ylihallituksen erinäisistä tšekäläisistä valtionkouluista hankkimista tilastollisista tiedoista näihin kouluihin hyväksytyjen pyrkijöiden lukumäärästä, joita puuttuvan tilan takia ei oltu voitu vastaanottaa. Kun niin muodoin tuntuva uusien alkeisoppilaitosten tarve Helsingissä oli olemassa, näytti yliarkkitehti Ahrenbergin tekemä ehdotus, että valtiolaitoksen ajoissa tulisi varata itselleen sopivia tontteja tulevia oppilaitoksia varten sellaisissa osissa Helsingin kaupunkia kuin Töölössä ja Kalliossa, jotka jo muodostavat huomattavia asuntoalueita, Ylihallituksen mielestä ansaitsevan kaikkea huomiota, ja tahtoi Ylihallitus sen vuoksi puolestaan kannattaa tehtyä ehdotusta ja samalla alistaa, eikö Ylihallitukselle voitaisi hankkia tilaisuutta olla yhden ylitarkastajansa kautta edustettuna siinä neuvottelukunnassa, joka ehkä saisi toimekseen huomioonottamalla vastaisia tarpeita neuvotella asianomaisten kanssa tonttipaikkojen hankkimisesta mainittua tarkoitusta varten.

Ehdotus sanotuista tonttipaikoista on sittemmin lähetetty Keisarilliseen Senaattiin.

**Kysymys
koulumu-
seon perus-
tamisesta.**

Kirjeessä 22 päivältä tammikuuta 1907 Ylihallitus, niinkuin, lähinnä edellisessä kolmivuotiskertomuksessa mainitaan, esiintuomilansa perusteilla teki alamaisesti esityksen erityisen kasvatusopillisia tarpeita vastaavan koulumuseon perustamisesta sekä sen hoidon järjestämisestä kuin myöskin tarpeellisten määrärahojen myöntämisestä sanottuun tarkoitukseen, minkä jälkeen Ylihallitus vielä kirjeessä 4 päivältä marraskuuta 1913 anoi tarpeellisen määrärahan ottamista vuoden 1914 menosääntöön.

Asiaa helmikuun 3 päivänä 1914 esiteltäessä ei Keisarillinen Senaatti kuitenkaan katsonut mahdolliseksi silloin ryhtyä toimenpiteisiin Ylihallituksen ehdottaman museon perustamiseksi.

**Ylihallituksen
kiertokirjeet.**

Seuraavat kiertokirjeet, jotka sisältävät alkeisoppilaitosten ja opettajiston toimintaa sekä yleisiä kouluoloja koskevia tiedonantoja ja määräyksiä, on tänä kolmivuotiskautena Ylihallituksen toimesta annettu:

Syyskuun 15 päivänä 1911 (lyseoiden rehtoreille, Helsingin suomalaisten yliopistoon johtavien tyttökoulun jatkoluokkien v. t. johtajattarelle sekä ruotsalaisen jatko-opiston johtajattarelle), joita kehoitetaan Kenraalikuvernöörinkanslian Ylihallitukselta vaatiman selostelun laatimista varten Ylihallitukseen toimittamaan täydentäviä tietoja yliopistoon johtavien oppikoulujen tilasta ja toiminnasta lukuvuosina 1908—09, 1909—10 ja 1910—11).

Syyskuun 12 päivänä 1911 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille sekä seminaarien ja aistivalliskoulujen johtajille), kehoitus Ylihallitukseen toimittamaan tietoja Ylihallituksen alaisissa oppilaitoksissa vuonna 1912 tarvittavista pienemmistä uutisrakennuksista sekä vuonna 1913 todennäköisesti esiintyvistä tarpeista.

Marraskuun 4 päivänä 1911 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), joita kehoitetaan Ylihallitukseen toimittamaan lausunto siitä, onko oppilasten ruumiillinen kehitys asianmukaisesti järjestetty sekä ehdottamaan asian ehkä aiheuttamia toimenpiteitä.

Marraskuun 21 päivänä 1911 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), mukana lyhyt selonteko keskikoulun päätteeksi Skandinaviassa ja Saksassa toimeenpannun tutkinnon menosta, ja kehoitetaan rehtoreja ja johtajattaria, asianomaista opettajakuntaa kuulusteltuaan, Ylihallitukseen toimittamaan lausunto ja ehdotus siitä, miten mainittu tutkinto meillä sopivimmin voitaisiin järjestää.

Joulukuun 15 päivänä 1911 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), mukana Keisarillisen Senaatin Siviilitoimituskunnan saman joulukuun 6 päivänä päivätty kirjelmä, koskeva Viipurin läänin muuhun Suomeen yhdistämisen satavuotisjuhlan virallisen viettämisen kieltoa.

Joulukuun 28 päivänä 1911 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), mukana Keisarillisen Senaatin Siviilitoimituskunnan saman joulukuun 22 päivänä päivätty kirjelmä, koskeva samaa asiaa.

Joulukuun 28 päivänä 1911 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), koskee sekalaisia menoja sekä polttopuita ja valaistusta varten osotettujen määrärahojen käyttämistä kolmena edellisenä vuotena.

Tammikuun 23 päivänä 1912 (Ylihallituksen valvonnan alla olevien sekä valtion että yksityisten alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen rehtoreille ja johtajattarille), mukana kappale vuonna 1909 asetetun kurssikirjakomitean laatimaa voimistelun kurssikirjanehdotusta lyseoita varten, I.

Tammikuun 26 päivänä 1912 (Ylihallituksen valvonnan alla olevien sekä valtion että yksityisten alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen rehtoreille ja johtajattarille), mukana lyhennysote Keisarillisen Senaatin Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeestä, joka koskee raittiusopetuksen järjestämistä maan kouluihin, ja kehoitetaan rehtoreja ja johtajattaria, kutakin kohdastaan ja asianomaista opettajakuntaa kuulusteltuaan, Ylihallitukseen lähettämään lausunto asiassa.

Tammikuun 30 päivänä 1912 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), joita käsketään ennen saman vuoden helmikuun 20 päivää Ylihallitukseen toimittamaan Kenraalikuvernöörinkanslian vaatimat tiedot kaikista asianomaisessa oppilaitoksessa palvelevista sääntöpalkkaisista ja ylimääräisistä opettajista sekä opettajattarista.

Helmikuun 2 päivänä 1912 (Ylihallituksen valvonnan alla olevien sekä valtion että yksityisten alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen rehtoreille ja johtajattarille), joita kehoitetaan, asianomaista opettajakuntaa kuulusteltuaan, Ylihallitukseen toimittamaan lausunto yksityiskoulukomitean laatimasta, yksityisoppikoulujen lainsäädäntöä ja valtionavustusta koskevassa mietinnössä tehdyistä ehdotuksista.

Helmikuun 6 päivänä 1912 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), joita kehoitetaan, anoessaan määrä-

rahoja huonekalujen sekä muun oppilaitokselle tarpeellisen kaluston hankkimiseksi, oheenliittämään kustannusarvion myös jostakin vankilasta.

Helmikuun 20 päivänä 1912 (alkeisoppilaitosten rehtoreille sekä tyttökoulujen johtajattarille), koskeva sitä järjestystä, missä opettajien ja opettajattarien virkavapausanomukset ovat jätettävät Ylihallitukseen.

Helmikuun 23 päivänä 1912 (Ylihallituksen valvonnan alla olevien yksityisoppilaitosten kouluneuvostoille), lähempiä määräyksiä yksityiskoululle myönnetyn valtioavun maksamista koskevasta tilauksesta.

Maaliskuun 2 päivänä 1912 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), koskee kevätlukukauden 1912 päättämistä toukokuun 25 päivänä.

Maaliskuun 12 päivänä 1912 (yksityisten alkeisoppilaitosten johtajille ja tyttökoulujen johtajattarille), joita, suuremman samankaltaisuuden saavuttamiseksi, kehoitetaan oheenliitetyn kaavakkeen mukaan vastaisuudessa laatimaan kunkin lukuvuoden lopussa annettavat kertomukset.

Huhtikuun 30 päivänä 1912 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja johtajille sekä tyttökoulujen johtajattarille), koskee Venäjän historian ja maantiedon opetuksen järjestämisestä annettujen määräysten toteuttamista seuraavasta lukuvuodesta alkaen eri luokkien oppimääriä suunniteltaessa.

Toukokuun 24 päivänä 1912 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille sekä kaikkien Ylihallituksen valvonnan alla olevien yksityisten oppilaitosten kouluneuvostoille), sisältää lähempiä ohjeita raittiusopetuksen järjestelyä varten.

Heinäkuun 31 päivänä 1912 (Ylihallituksen valvonnan alaisten yksityisoppilaitosten johtajille ja johtajattarille), joita huomautetaan siitä, että tiedonannot lukusuunnitelmasta, oppilashuvusta kullakin luokalla erikseen y. m. ovat Ylihallitukseen toimitettavat syyskuun kuluessa.

Syyskuun 3 päivänä 1912 (kaikille lyseoiden ja alkeiskoulujen rehtoreille, tyttökoulujen johtajattarille sekä kaikkien Ylihallituksen alaisten yksityisten oppilaitosten johtajille ja johtajattarille, seminaarien sekä aistivialliskoulujen johtajille ja johtajattarille ynnä kansakouluntarkastajille), mukana jäljennös Keisarillisen Senaatin Kirkollisasiain Toimituskunnan 30 päivänä edellistä elokuuta päivätyistä kirjelmästä, joka koskee Borodinon taistelun satavuotispäivän viettämistä.

Lokakuun 1 päivänä 1912 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), koskeva piirustuksen opetusta varten tarpeellisia opetusvälineitä.

Marraskuun 8 päivänä 1912 (alkeisoppilaitosten rehtoreille, tyttökoulujen johtajattarille ja kaikkien Ylihallituksen valvonnan alaisen yksityiskoulujen kouluneuvostoille), joita käsketään pitämään huolta siitä, että Keisarillisen Senaatin määräyksen mukaisesti, ellei niin jo ole tapahtunut, hankitaan Hänen Majesteettinsa Keisarin muotokuva koulun juhlasaliin tai sitä vastaavaan huoneeseen.

Marraskuun 15 päivänä 1912 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille sekä kaikkien Ylihallituksen valvonnan alaisten yksityisoppilaitosten johtajille ja johtajattarille), koskee Venäjän historian ja maantiedon opetuksessa käytettäviä oppikirjoja, erikoisen Venäjän valtakunnan kartan hankkimista sekä puheenalaisissa aineissa suoritettujen oppimäärien selostamista koulujen vuosikertomuksissa.

Joulukuun 10 päivänä 1912 (alkeisoppilaitosten rehtoreille sekä tyttökoulujen johtajattarille kuin myöskin näiden oppilaitosten kouluneuvostoille), koskee niitä perusteita, joiden mukaan valtion koulujen vapaaoppilaspaikat ovat laskettavat.

Joulukuun 21 päivänä 1912 (alkeiskoulujen rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille sekä kaikkien Ylihallituksen valvonnan alaisen yksityisoppilaitosten johtajille ja johtajattarille), joita, ynnä johtamansa koulun opettajia, siihen nähden että koulujen rauhalliselle toiminnalle on välttämätöntä, että niiden sekä opettajat että oppilaat pysyvät erillään valtiollisista mielenosotuksista ja valtiollisesta kiihoksesta, käsketään mainitussa kohden tarkoin valvomaan oppilasten käytöstä sekä myöskin itse välttämään sellaista menettelyä, joka voi antaa aihetta muistutuksiin.

Tammikuun 10 päivänä 1913 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), n. s. näytetuntien toimeenpanemisesta vähintään kaksi kertaa lukukaudessa.

Tammikuun 15 päivänä 1913 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), joita kehoitetaan Ylihallitukseen toimittamaan oman ynnä asianomaisen opettajakunnan lausunnon Eduskunnan alamaisesta anomuksesta huhtikuun 23 päivältä 1912 kansakoulun asettamisesta kokonaisuudessaan oppikoulun pohjakouluksi.

Tammikuun 18 päivänä 1913 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), koskee esityksen tekemistä rinnakkaisluokkien ylläpitämiseen tarpeellisista määrärahoista.

Helmikuun 28 päivänä 1913 (kaikkien Ylihallituksen valvonnan alaisten sekä valtion että yksityisoppilaitosten rehtoreille, johtajille ja johtajattarille), joille, oheenliittämällä ote Romanovin suvun 300-vuotisen hallituksen muistoksi Suomessa vietettävää juhlaa varten asetetun komitean vahvistetusta pöytäkirjasta, ilmoitetaan lähemmin juhlaa varten laaditun ohjelman erinäisistä kohdista. ■

Huhtikuun 1 päivänä 1913 (kaikkien Ylihallituksen valvonnan alla olevien sekä yleisten että yksityisten oppikoulujen rehtoreille, johtajille ja johtajattarille), huomautus 8 päivänä elokuuta 1872 annetun armollisen koulujärjestyksen 23 ja 27 §§:ien sekä saman koulujärjestyksen 21 §:n, kuten se muutettuna kuuluu heinäkuun 15 päivänä 1905 annetussa armollisessa asetuksessa, määräysten tarkasta noudattamisesta.

Toukokuun 7 päivänä 1913 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), mukana Ylihallituksen hyväksymä kaava luokkapäiväkirjaksi.

Toukokuun 28 päivänä 1913 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), koskee voimistelun arvosanan huomioonottamista oppilaan yleisen edistymisen keskiarvoa laskettaessa, jolloin sanottu arvosana ei kuitenkaan saa vaikuttaa oppilaan pääsemiseen luokalta.

Heinäkuun 23 päivänä 1913 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), mukana Keisarillisen Senaatin määräykset, jotka koskevat polttopuiden hankkimista ja lämmitysaineiden käyttämisessä noudatettavaa säästäväisyyttä ynnä muita lämmityksen ja lämmityslaitosten kanssa yhteydessä olevia seikkoja.

Syyskuun 19 päivänä 1913 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), joita kehoitetaan Ylihallitukseen lähettämään oman ja vakinaisten opettajien ja opettajattarien ansio-luettelot.

Syyskuun 19 päivänä 1913 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille sekä kaikkien Ylihallituksen valvonnan alaisten yksityisoppilaitosten kouluneuvostoille), käsketään hankki-
maan Venäjän maata ja oloja koskevia tarkotustaan vastaavia opetusvälineitä ja poistamaan sopimattomat välineet.

Syyskuun 26 päivänä 1913 (alkeisoppilaitosten rehtoreille sekä tyttökoulujen johtajattarille), joita kehoitetaan Ylihallitukseen lähettämään syyskuun 16 päivänä 1913 annetun armollisen asetuksen määräyksistä aiheutuvia ehdotuksia ja selvityksiä.

Marraskuun 7 päivänä 1913 (alkeisoppilaitosten rehtoreille sekä tyttökoulujen johtajattarille), joita kehoitetaan Ylihallitukseen toimittamaan oppilaitoksen kirjaston hoitajan lausunnon oheenliitetystä H. F. Soverin laatimasta »Kirjallisuuden Luokittelijasta».

Marraskuun 7 päivänä 1913 (kaikkien Ylihallituksen valvonnan alaisten yksityisoppilaitosten kouluneuvostoille), lähetetään edellämainittu teos.

Marraskuun 25 päivänä 1913 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille sekä kaikkien Ylihallituksen valvonnan alaisten yksityisoppilaitosten kouluneuvostoille), koskee oppilaitosten valaisemista niinä Keisarillisina ja Keisarillisen Perheen juhlapäivinä, joina kouluissa tulee olla lupa.

Tammikuun 9 päivänä 1914 (alkeisoppilaitosten rehtoreille sekä tyttökoulujen johtajattarille), mukana jäljennös Keisarillisen Senaatin Kirkollisasiaintoimituskunnan kirjeestä joulukuun 17 päivältä 1913, joka koskee opettajain oikeutta vastaisuudessa siirtyä syyskuun 16 päivänä 1913 annetussa armollisessa asetuksessa vahvistettuun uuteen palkkaussääntöön.

Tammikuun 16 päivänä 1914 (maan lyseoiden rehtoreille), ilmoitus lyseoiden virassa olevien voimistelunkollegain nimittämisestä terveysopin ja voimistelun nuoremmiksi lehtoreiksi ja kehoitus rehtoreille ryhtymään tästä nimityksestä johtuviin toimenpiteisiin.

Maaliskuun 6 päivänä 1914 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille sekä kaikkien Ylihallituksen valvonnan alaisten yksityiskoulujen johtajille ja johtajattarille), käsketään oppilaitoksista poistamaan erinäiset sopimattomiksi katsotut sivistyshistorialliset kuvataulut ja kehoitetaan hankkimaan Venäjän historiaa ja maantietoa valaisevia opetusvälineitä.

Maaliskuun 13 päivänä 1914 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille sekä kaikkien Ylihallituksen valvonnan alaisten yksityisoppilaitosten kouluneuvostoille), mukana jäljennös Keisarillisen Senaatin Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeestä helmikuun 18 päivältä 1914, joka koskee kouluihin pyrkivien kreikkalais-katolisten oppilaiden sisäänpääsyttökintoa uskonnossa.

Maaliskuun 17 päivänä 1914 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), sisältää määräyksen lähisukua olevien aineiden arvosta oppilaiden luokalta siirtoa ratkaistaessa.

Huhtikuun 3 päivänä 1914 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille sekä kaikkien Ylihallituksen valvonnan

alaisten yksityisoppilaitosten kouluneuvostoille), mukana jäljennös Keisarillisen Senaatin Kirkollisasiaintoimituskunnan kirjeestä edellisen helmikuun 18 päivästä, joka koskee osanottoa valtiollisiin mielenosotuksiin ja valtiolliseen kiihotukseen.

Toukokuun 20 päivänä 1914 (kaikkien alkeisoppilaitosten rehtoreille), sisältää määräyksen Ylihallituksen valmistuttamien oppilaista tehtävien muistiinpanolomakkeiden käytäntöön ottamisesta.

Toukokuun 23 päivänä 1914 (alkeisoppilaitosten rehtoreille sekä tyttökoulujen johtajattarille), ilmoitetaan, että oheenliitetty Ylihallituksen samana päivänä vahvistama ohjesääntö oppikoulujen terveysopin ja voimistelun opettajille ja opettajattarille on otettava käytäntöön seuraavan syyslukukauden alusta.

Heinäkuun 9 päivänä 1914 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille sekä kaikkien Ylihallituksen valvonnan alaisten yksityisoppilaitosten johtajille ja johtajattarille), mukana jäljennös Keisarillisen Senaatin Kirkollisasiaintoimituskunnan kirjeestä saman heinäkuun 7 päivästä, joka koskee Bromarfin pitäjässä mainitun kuun 16—22 päivinä pidettävää pohjoismaista ylioppilas- ja kymnasistikokousta.

Elokuun 3 päivänä 1914 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille sekä seminaarien ja aistivalliskoulujen johtajille), mukana Keisarillisen Senaatin edellisen heinäkuun 31 päivänä antama kiertokirje, joka koskee toimenpiteitä nykyisen sotatilan varalta.

Elokuun 3 päivänä 1914 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille, seminaarien ja aistivalliskoulujen johtajille, kansakoulujen piiritarkastajille sekä kaikkien Ylihallituksen valvonnan alla olevien yksityisten oppilaitosten kouluneuvostoille), mukana Keisarillisen Senaatin 1 päivänä samaa elokuuta antama kiertokirje, joka koskee maamme sotatilaan asettamista.

Elokuun 11 päivänä 1914 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille, seminaarien ja aistivalliskoulujen johtajille sekä kaikkien Ylihallituksen valvonnan alla olevien yksityisten oppilaitosten kouluneuvostoille), koskee seuraavan syyslukukauden alkamista maamme kouluissa.

Elokuun 19 päivänä 1914 (oppikoulujen rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille), mukana Keisarillisen Senaatin Talousosaston kanslian 10 päivänä samaa elokuuta antama kiertokirje, joka koskee keskus- ja paikallisvirastoissa palvelevia reserviin kuuluvia, vakinaiseen sotapalvelukseen kutsuttuja henkilöitä.

Kesäkuun 27 päivänä 1872 ja syyskuun 24 päivänä 1896 annettujen armollisten kirjeiden sekä elokuun 20 päivänä 1906 annetun armollisen käskyn ynnä siihen perustuvan syyskuun 20 päivänä 1906 annetun armollisen määräyksen mukaan yleisistä varoista käytännöllis-kasvatusopillisia tai tieteellisiä opintoja varten ulkomailla määrättyjä matka-apurahoja ovat tällä kolmivuotiskaudella seuraaviin määrään nauttineet:

Matka- ja apurahat.
Kasvatusopilliset matkarahat.

Vuonna 1912, Hämeenlinnan suomalaisen klassillisen lyseon historian ja suomenkielen lehtori, filosofiantohtori Eevert Johannes Laine ja Kuopion suomalaisen klassillisen lyseon matematiikan ja fysiikan lehtori Henrik Edvard Johannes Hårdh, kumpikin 3,000 markkaa; ruotsalaisen normaalilyseon saksan- ja ranskankielen yliopettaja, filosofiantohtori Ivan Uschakoff ja Turun suomalaisen klassillisen lyseon maantiedon, luonnonhistorian ja kaunokirjoituksen kollega Bernhard Armas Ensiö, kumpikin 1,500 markkaa, sekä ruotsalaisen norma lilyseon venäjänkielen yliopettaja Victor Robert Ziliacus, suomalaisen normaalilyseon kotimaisten kielten yliopettaja, filosofiantohtori Aukusti Valdemar Koskimies, Tampereen suomalaisen klassillisen lyseon latinan ja kreikankielen lehtori, oppilaitoksen rehtori, filosofiantohtori Kaarle Kustaa Jaakkola, Porvoon ruotsalaisen klassillisen lyseon historian ja ruotsinkielen lehtori, filosofianlisensiaatti Ahti Konrad Ottelin, Oulun realilyseon uskonnon ja ruotsinkielen lehtori Georg Adolf Vaenerberg, ruotsalaisen normaalilyseon latinan ja ruotsinkielen kollega Karl Alfons Sevonius ja Helsingin ruotsalaisen realilyseon laulun opettaja Anders Joel Lofstrand, kukin 1,000 markkaa.

Vuonna 1913, Viipurin ruotsalaisen tyttökoulun johtajatar Aino Maria Ottelin ja Helsingin ruotsalaisen realilyseon rehtori Karl Severin Ahonius, kumpikin 3,000 markkaa; Nikolainkaupungin suomalaisen realilyseon luonnonhistorian ja maantiedon lehtori Edvard Rudolf Hammarström ja Oulun suomalaisen realilyseon luonnonhistorian ja maantiedon lehtori Pekka Aappo Rantaniemi, kumpikin 1,500 markkaa, sekä Sortavalan realilyseon matematiikan ja luonnonopin lehtori Frans Henrik Koskinen, Tampereen realilyseon samojen aineiden lehtori Juho Kahilus, ruotsalaisen normaalilyseon kollega, filosofianlisensiaatti Alexander August Emil Mickwitz, Heinolan alkeiskoulun uskonnon ja ruotsinkielen kollega Kuuno Adalbert TalviOja, Helsingin suomalaisten yliopistoon johtavien tyttökoulun jatkoluokkien saksan ja ruotsin opettajatar, filosofianmaisteri Dagmar Irene Emelús, Viipurin suomalaisen tyttökoulun piirustuksen opettajatar,

rouva Anna Elisabeth Valle ja Helsingin suomalaisen realilyseon piirustuksen opettaja, taiteilija Berndt Erik Lagerstam, kukin 1,000 markkaa.

Vuonna 1914, Helsingin ruotsalaisen normaalilyseon venäjänkielen nuorempi lehtori Knut Arvid Laurent 3,000 markkaa, Raahen alkeiskoulun ruotsin- ja suomenkielen nuorempi lehtori Clarice Malmberg 3,000 markkaa; Kuopion suomalaisen klassillisen lyseon maantiedon, luonnonhistorian ja kaunokirjoituksen nuorempi lehtori Kurt Henrik Enwald 2,000 markkaa; Viipurin suomalaisen klassillisen lyseon matematiikan ja fysiikan vanhempi lehtori Karl John Leonard Tammele, Viipurin ruotsalaisen lyseon terveystopin ja voimistelun nuorempi lehtori Max Fredrik Alfthan, Helsingin suomalaisen normaalilyseon venäjänkielen nuorempi lehtori Aksel Rafael Rosenqvist, Helsingin vanhan suomalaisen tyttökoulun ruotsin- ja suomenkielen nuorempi lehtori Alku Artur Johannes Sieberg, Tornion alkeiskoulun uskonnon, historian ja suomenkielen nuorempi lehtori Väinö Herman Perälä, suomalaisen normaalilyseon tuntiopettaja, filosofianmaisteri Enok Konrad Westergren, Grankullan yksityisen ruotsalaisen yhteiskoulun johtaja, filosofianmaisteri J. M. Hagelstam ja Kemin yksityisen suomalaisen yhteiskoulun johtajatar Edit Elisabet Hällfors, kukin 1,000 markkaa.

Tehdystä anomuksesta on Ylihallitus oikeuttanut seuraavien edellisen ajanjakson stipendinsaaajista siirtämään matkansa toiseen aikaan: marraskuun 4 päivänä 1911 myönnettiin ruotsalaisen normaalilyseon kollegalle Volter Ludvig Granitille oikeus siirtää matkansa seuraavaan kesälomaan; marraskuun 10 päivänä 1911 suostuttiin Oulun suomalaisen klassillisen lyseon latinankielen lehtorin, filosofiantohtori Walter Johannes Snellmanin hakemukseen, että hän seuraavan kevätlukukauden puolivälin tienoista lähtien saisi suorittaa jällelläolevan osan stipendimatkastaan. Sittenkuin Ylihallitus oli oikeuttanut Turun ruotsalaisen realilyseon lehtorin, filosofianlisensiaatti Anton Amandus Karstenin lykkäämään stipendillä kesällä 1910 alkamansa, mutta keskeyttämänsä opintomatkan seuraavaan vuoteen, myönnettiin hänelle hänen anomuksestaan oikeus vielä siirtää sanotun stipendimatkan lopettamisen kesälomaan vuonna 1912.

Ylempänä mainituista tämän kolmivuotiskauden stipendinsaaajista ovat seuraavat saaneet siirtää matkansa tuonneemmaksi: toukokuun 3 päivänä 1912 myönsi Ylihallitus Helsingin ruotsalaisen realilyseon laulun opettajalle Anders Joel Löfstrandille oikeuden lykätä matkansa saman vuoden loppuun; syyskuun 17 päivänä 1912 suostuttiin Hämeenlinnan suomalaisen klassillisen lyseon lehtorin, filosofiantohtori Eevert Johannes Laineen hakemukseen, että hän saisi oikeuden suo-

rittää loppuosan matkastaan seuraavan kesä-, heinä- ja elokuun aikana; marraskuun 15 päivänä 1912 samoin sallittiin ruotsalaisen normaalilyseon kollegan Karl Alfons Sevoniuksen lykätä kesken jääneen ulkomaanmatkansa joksikin ajaksi seuraavalla kevätlukukaudella; samoin suotiin huhtikuun 26 päivänä 1913 Helsingin ruotsalaisen realilyseon venäjänkielen lehtorille, rehtori Karl Severin Ahoniukselle oikeus seuraavan lokakuun 1 päivään siirtää matkalle lähdön. Lisäksi keskeytyi elokuussa 1914 useiden erilaisia stipendejä saaneiden ulkomainen opintomatka silloin puhjenneen sodan takia.

Armollisen kirjeen mukaan lokakuun 10 päivältä 1894 ja armollisella määräyksellä tammikuun 26 päivältä 1911 oppikoulujen saksan-, ranskan- ja englanninkielen opettajille kesäloman aikana tehtäviä opintomatkoja varten myönnettyjä matka-apurahoja ovat tällä ajanjaksolla nauttineet seuraavat henkilöt: Vuonna 1912 Turun suomalaisen realilyseon ruotsin- ja saksankielen kollega Johannes Mikael Almark ja Viipurin suomalaisen klassillisen lyseon saksan- ja ranskan-kielen kollega Martti Adolf Jakobsson 1,000 markkaa kumpikin sekä Helsingin ruotsalaisen tyttökoulun opettaja Sigrid Maria Charlotta Sederholm, Helsingin suomalaisen realilyseon englanninkielen opettajatar Inez Schreck, Turun ruotsalaisen tyttökoulun ranskankielen opettajatar Anna Matilda Sonné ja suomalaisen normaalilyseon saksan- ja ranskankielen tuntiopettaja, filosofian kandidaatti Bror Erik Hildén, kukin 750 markkaa; vuonna 1913: Helsingin uuden suomalaisen tyttökoulun saksan- ja ranskankielen opettajatar, virkaa toimittava johtajatar Johanna Wilhelmina Asp ja Helsingin suomalaisten yliopistoon johtavien tyttökoulun jatkoluokkien englanninkielen virkaa toimittava opettajatar Johanna Sofia Granström, kumpikin 1,000 markkaa, sekä Heinolan alkeiskoulun saksan- ja venäjänkielen kollega Adolf Severin Nylund, Tornion alkeiskoulun saksan- ja venäjänkielen kollega Viktor Kustaa Trast, Helsingin suomalaisen realilyseon saksan- ja suomenkielen apulaiskollega Fredrik Julius Lindström ja Oulun suomalaisen tyttökoulun maantiedon ja ranskankielen opettajatar Anna Emilia Hägg, kukin 750 markkaa; vuonna 1914: Turun ruotsalaisen klassillisen lyseon saksan-, ranskan- ja ruotsinkielen vanhempi lehtori Uno Oskar Berglund ja Sortavalan suomalaisen realilyseon saksan- ja ranskankielen vanhempi lehtori Iivar Edvard Kerkkola, kumpikin 1,000 markkaa; Helsingin ruotsalaisen realilyseon saksan- ja ranskankielen vanhempi lehtori Axel Emil Rosendahl, Oulun yksityisen suomalaisen yhteiskoulun ja yksityisen jatko-opiston saksan-

Matkarahat uusien kielten opettajia varten.

kielen opettajatar Ida Margareta Hägg, Turun yksityisen suomalaisen jatko-opiston ranskan- ja ruotsinkielien opettajatar Signe Wilén ja Turun suomalaisen realliyseon englanninkielien opettajatar Ella Törn-gren, kukin 750 markkaa.

Matka-apu-
rahat venä-
jänskielen
opettajille ja
lisäys näi-
hin matka-
rahoihin.

Kun armollisilla kirjeillä syyskuun 14 päivältä 1899 ja maaliskuun 2 päivältä 1911 venäjänkielen opettajille ja opettajattarille osotetut 4 matka-apurahaa olivat näyttäytyneet lukumäärältään riittämättömiksi, päätti Ylihallitus syyskuun 29 päivänä Hänen Keisarilliselle Majesteetillensa alamaisimmasti esittää, eikö mainittua tarkoitusta varten menosääntöön otettua 3,000 markan määrärahaa seuraavan kalenterivuoden alusta voitaisi korottaa 6,000 markkaan vuodessa, jaettavaksi kahdeksana 750 markan suuruisena apurahana samassa järjestyksessä ja muutenkin samoilla ehdoilla kuin neljästä aikaisemmasta matkarahasta armollisessa määräyksessä 14 (1) päivästä helmikuuta 1911 on säädetty. Armollisella 2 päivänä helmikuuta (20 päivänä tammikuuta) 1912 annetulla määräyksellä tähän esitykseen suostuttiin.

Huhtikuun 3 päivänä 1912 jakoi Keisarillinen Senaatti ylempänä mainitut aikaisemmin myönnetyt 3,000 markkaa seuraaville henkilöille, kullekin 750 markkaa: Turun ruotsalaisen klassillisen lyseon lehtorille Uno Elis Lindströmille, Porvoon ruotsalaisen klassillisen lyseon lehtorille Walter Gustaf Krancille, Helsingin vanhan suomalaisen tyttökoulun, suomalaisten Yliopistoon johtavien tyttökoulun jatko-luokkien sekä suomalaisen jatko-opiston opettajalle, filosofiankandidaatti Uno Johannes Vuorjoelle ja Porvoon yksityisen suomalaisen yhteiskoulun opettajalle, luutnantti Sanfrid Mikanderille. Sittemmin Keisarillinen Senaatti saman huhtikuun 17 päivänä määräsi, että ylempänä mainitut lisämatka-apurahoiksi myönnetyt 3,000 markkaa vuonna 1912 olivat annettavat seuraaville hakijoille, kullekin 750 markkaa: Tampereen yksityisen suomalaisen yhteiskoulun opettajalle, luutnantti Vilhelm Theodor Mathelinille, Iisalmen yksityisen suomalaisen yhteiskoulun opettajalle, filosofiankandidaatti Konstantin Aleksanteri Salmiselle, Haminan yksityisen suomalaisen yhteiskoulun opettajalle, filosofianmaisteri Ville Hurmalaiselle ja Raahen alkeiskoulun v. t. kollegalle, filosofianmaisteri Hilja Janhuselle.

Myöhempinä vuosina ovat puheenaolevia matkarafoja saaneet: vuonna 1913 Lahden yhteiskoulun opettaja, filosofianmaisteri Antti Taivainen, Savonlinnan lyseon virkaatekevä lehtori, filosofianmaisteri Konstantin Kononoff, Turun suomalaisen yhteiskoulun opettaja, fi-

losofiankandidaatti Yrjö Paatero, Forssan yhteiskoulun opettaja, filosofiankandidaatti Juho Oskari Saarinen, Oulun suomalaisen yhteiskoulun opettaja, filosofiankandidaatti Otto Fredrik Karjaluoto, Kuopion suomalaisen yhteiskoulun opettaja, filosofiankandidaatti Artturi Railo, Kouvolan yhteiskoulun opettajatar, filosofiankandidaatti Ester Äijälä ja Riihimäen yhteiskoulun opettajatar, filosofiankandidaatti Helmi Karoliina Hämäläinen; vuonna 1914: Turun suomalaisen reallilyseon vanhempi lehtori Iivari Waldemar Wanaja, Turun suomalaisen klassillisen lyseon vanhempi lehtori Oskar Fredrik Palmros, Sortavalan suomalaisen reallilyseon vanhempi lehtori Aleksanteri Rantalainen, Helsingin ruotsalaisen reallilyseon virkaatoimittava vanhempi lehtori Julius Johannes Lundqvist, Lapuan yksityisen suomalaisen yhteiskoulun johtajatar Hilja Elisabet Riipinen, Kajaanin yksityisen suomalaisen yhteiskoulun opettajatar Olivia Grundström, Värtsilän yksityisen suomalaisen yhteiskoulun opettajatar Elma Aulis, ja Kotkan yksityisen ruotsalaisen yhteiskoulun opettajatar Nadeschda Gestrin.

Opetuksen kuuntelemista varten normaalilyseoissa määrätty kaksi apurahaa Ylihallitus maaliskuun 8 päivänä 1912 antoi Jyväskylän suomalaisen klassillisen lyseon latinan- ja suomenkielen kollegalle Sakari Aleksanteri Ruotsalolle ja Heinolan alkeiskoulun uskonnon ja ruotsinkielen kollegalle Kuuno Adalbert TalviOjalle; vuonna 1913 Jyväskylän suomalaisen tyttökoulun matematiikan, fysiikan ja luonnonhistorian kollegalle Herman Hämäläiselle ja Turun suomalaisen tyttökoulun suomen- ja ruotsinkielen kollegalle Aron Josef Sarlinille; vuonna 1914 Savonlinnan suomalaisen reallilyseon saksan- ja ranskan kielen vanhemmalle lehtorille William Alfred Juutilaiselle ja Oulun suomalaisen tyttökoulun matematiikan ja luonnontiedon nuoremmalle lehtorille Johan Robert Tervaskannolle.

Apurahat
opetuksen
kuuntele-
mista varten
normaalily-
seoissa.

Syyskuun 23 päivänä 1913 Ylihallitus alamaisimmasti ehdotti, että armollisen kirjeen mukaan 27 päivästä kesäkuuta 1872 alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen opettajille opetuksen kuuntelemista varten kahden kuukauden ajan normaalilyseossa vuosittain annettavien kahden 500 markan suuruisen apurahan lisäksi menosääntöön vielä otettaisiin kaksi uutta kuuntelustipendiä kuin myöskin että stipendit kukin korotettaisiin 800 markkaan, perustellen tämän esityksensä sillä, että oppikoulujen opettajakunta, sen jälkeen kuin puheeksi tulleet kuuntelustipendit perustettiin, on suuresti kasvanut, eikä niiden rahamääräkään ole katsottava riittäväksi, kun ottaa huomioon

Kysymys
kuuntelusti-
pendien li-
säämisestä
ja korotta-
misesta.

nykyolojen suuremmat vaatimukset elanto- y. m. kustannuksiin nähden ja varsinkin sen tärkeän seikan, että stipendiatin tulee itse palkata sijainen.

Keisarillinen Senaatti ei kuitenkaan, käsitellessään asiaa seuraavan helmikuun 3 päivänä, nähnyt olevan syytä suostua sanottuun esitykseen.

Uusia oppi-
kirjoja.

Useita uusia oppikirjoja on Ylihallitus Koulujärjestyksen 80 §:n nojalla tänäkin ajanjaksona hyväksynyt alkeisoppilaitoksissa käytettäväksi, jättäen kuitenkin niiden käytäntöön ottamisen, mitä valtion oppilaitoksiin tulee, riippuvaksi asianomaisten opettajain hakemuksesta ja Ylihallituksen harkinnasta kussakin eri tapauksessa. Aineittain ryhmitettyinä ovat nämä oppikirjat seuraavat:

Arthur Hjeltin ja Paavo Virkkusen yhteisesti toimittama »Raamatullinen lukukirja». — Muutettu ja lisätty painos oppikirjasta: »I skolan och utom skolan. Lärobok i ryska språket» sekä »Koulussa ja koulun ulkopuolella. Venäjänkielen oppikirja», toimittanut Valter Gustaf Kranck; Victor Robert Zilliacuksen laatima »Rysk öfningsbok». — Ilmi Hallsténin toimittama »Suomenkielen alkeiskirja»; V Tarkkaisen ja O. I. Brummerin toimittama »Poimintoja vanhemmasta suomalaisesta kirjallisuudesta»; Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kustantama »Kantelettaren runoja, alkeisopetusta varten julkaistu valikoima». — Georg David Efraim Jacobsonin toimittama »Svensk läsebok för elementarläroverken» (Ruotsalainen lukemisto alkeisoppilaitoksia varten) sekä saman tekijän »Sanasto» edelliseen; Sam. Hagelinin laatima »Sana- ja mallikokoelma V. Vaseniusen Ruotsinkielien alkeiskurssin 14—58 lukuihin»; »Ruotsinkielien harjoituksia», toimittanut Alfred Ingman; Aron Josef Sarlinin toimittama »Ruotsinnosharjoituksia Artur Siegbergin lyhennettyyn ruotsin kieliooppiin suomalaisia kouluja varten»; »Lärobok i svenska för nybegynnare», toimittanut Jenny Polén. — Ralf Eino Saxénin laatima »Finsk ordböjningslära»; Aron Josef Sarlinin toimittama »Övningsbok till professor E. N. Setäläs Finska språkets satslära». — Karl Adolf Koveron toimittama »Käännöstehtäviä suomesta latinaksi, I osa». — Urban Solmu Nyströmin toimittama »Hilfsbuch zum Deutschen Lehrbuch für den Anfangsunterricht»; I. Hortlingin kirjoittama »Tysk grammatik». — Artturi Heikki Virkkusen ja Pietari Toikan kirjoittama »Venäjän historian oppikirja» ja »Lärobok i Rysslands historia»; Karl Onni Gerhard Hannikaisen toimittama vanhan ajan historian oppikirja lukemistoi-neen; »Uuden ajan historian oppikirja», kirjoittanut Karl Olof Lin-

deqvist. — »Laskuoppi alkeisoppilaitoksia varten», toimittanut Efrain Elo; Kaarle Robert Cederin kirjoittama »Luvunlaskun oppikirja»; Gösta Masalinin toimittama »Småskolans exempelsamling». — K. F. Lindmanin kirjoittama »Lärobok i Fysik för elementarläroverkens högre klasser, I, II»; S. V. Hintikan kirjoittama »Epäorganinen kemia». — »Lärobok i zoologi», kirjoittanut Allan Calonius; Johan Alfred Jotunin kirjoittama »Alkeismaantiede oppikouluja ja seminaareja sekä yksinopiskelua varten»; Reinhold Roineen toimittama »Venäjän maantiede» ja »Rysslands geografi»; Johan Eemil Aron ja Lauri Teodor Helteen toimittama »Oppikoulujen Venäjän maantieto» ja »Lärobok i Rysslands geografi för elementarläroverken»; kustannusosakeyhtiö Otavan julkaisema uusi koulukartasto. — Suomen yleisen laulunopettajakokouksen asettaman toimikunnan laatima »Koulujen Laululipas» niminen oppikirja; Axel Olof Törnuddin toimittama »Koulun Laulukirja».

Tekijäpalkkioina on Keisarillinen Senaatti myöntänyt erinäisiä Tekijäpalkkia. rahamääriä seuraaville oppikirjain toimittajille: Helmikuun 14 päivänä 1912 filosofiankandidaatti Konstantin Aleksanteri Salmiselle hänen toimittamansa kirjateoksen »Venäjänkielen verbien korostus» painatuskustannusten lyhentämiseksi 500 markkaa; joulukuun 2 päivänä 1912 Rauman seminaarin lehtorille Aksel Törnuddille 200 markkaa korvaukseksi niistä menoista, joita hänellä on ollut laulunopetuksen tarkastamiseksi toimittamiensa ohjeiden ja siinä tarkoituksessa säveltämiensä laulujen painatuksen monistuksen ja lähetyskustannusten suorittamisessa; filosofianmaistereille Y. Karilalle ja H. J. Wiherjuurelle kehoitukseksi heidän osottamastaan harrastuksesta »Venäjänkielen Ääntämisoppaan» laatimisessa 300 markkaa; toukokuun 26 päivänä 1914 seuralle »Raittiuden Ystävät» 1,000 markan suuruisen avustuksen sen tappion peittämiseksi, mikä seuralle on syntynyt yhteiskunnallista alkoholikysymystä käsittelevän havaintoväline-taulusarjan kustantamisesta oppikoulujen raittiuseropetusta varten.

Huhtikuun 3 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi Suomen Maantieteelliselle Yhdistykselle 2,000 markan määrärahan n. s. maantieteellisten päivien toimeenpanemista varten seuraavan elokuun kuussa, joiden tarkoituksena on saattaa koolle maan alkeisoppilaitosten, seminaarien ja kansakoulujen opettajat sekä tutustuttaa heitä uudempiin virtauksiin geografisen tieteen ja opetuksen alalla. Muita apurahoja.

Maaliskuun 20 päivänä 1912 myönnettiin 3,000 markan suuruinen avustus Jyväskylän kaupungissa seuraavana kesänä pidettävien yliopistollisten kurssien yhteyteen järjestettävien tieteellisten, pedagogisten luentokurssien kustantamiseen.

Huhtikuun 29 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti myönsi Suomen Voimistelunopettajain Liitolle 900 markan suuruisen apurahan kouluhygienisen kurssin kustantamiseksi sekä voimistelullisten luentojen toimeenpanemiseksi 400 markkaa eli yhteensä 1,300 markkaa, mikä kurssi ja luennot oli aijottu seuraavana kesänä pidettäväksi Jyväskylän kesäyliopiston yhteydessä.

Tammikuun 7 päivänä 1914 Kirkollisasiain Toimituskunta myönsi Helsingissä saman kuun 8—10 päivinä pidettävän historian tutkijain ja opettajain kokouksen toimeenpanemista ja sen pöytäkirjojen julkaisemisesta koituvia kustannuksia varten 500 markan suuruisen määrärahan, ehdolla että kysymyksessäolevan kokouksen toimikunta Ylihallitukselle luovuttaa tarpeellisen määrän kokouksen painettua pöytäkirjaa kouluihin jaettavaksi.

Kysymys Sittenkun maan Kenraalikuvernööri kirjeessä elokuun 1 päivästä 1911 Keisarilliseen Senaattiin oli lähettänyt Ministerivaltiosihteerin kirjeen edellisen heinäkuun 26 päivästä, jossa ilmoitetaan, että Keisarillinen Majesteetti saman kuun 25 päivänä oli suvainnut armossa suostua Keisarillisen Senaatin anomukseen saada armollisesti harkittavaksi alistaa ehdotuksen sellaisiksi muutoksiksi voimassa oleviin asetuksiin, että Teollisuushallitus muodostettaisiin kollegialisesta virastosta virastoksi, jonka johdosta päällikkö yksinomaisesti määrää, sekä samalla armossa antaa Senaatille toimeksi valmistaa ja armolliseen harkintaan lähettää ehdotuksen Suomen muidenkin kollegialisten virastojen uudestaan muodostamisesta saman perusteen mukaan, käski Keisarillinen Senaatti marraskuun 29 päivänä 1911 Koulutoimen Ylihallitusta ennen seuraavan tammikuun 15 päivää Keisarilliseen Senaattiin toimittamaan lausuntonsa asiassa sekä edellämäinitun perusteen mukaan laadittavan ehdotuksen Ylihallituksen uudestaan muodostamiseksi.

Ylihallitus tämän johdosta tammikuun 5 päivänä 1912 lähetti seuraavan alamaisen lausuntonsa asiassa:

Ylihallituksen alamaisen lausunnon.

Kirkollisasiaintoimituskunnan kirjelmässä viime marraskuun 29 päivästä Teidän Keisarillinen Majesteettinne on käskenyt Ylihallituksen Keisarilliseen Senaattiin toimittaa alamaisen lausunnon ja ehdotuksen Ylihallituksen uudestaan muodostamisesta sen perusteen mukaan, että se

muuttuisi kollegialisesta virastosta semmoiseksi, jonka johdosta päällikkö yksinomaisesti määrää.

Tätä käskyä täyttääkseen pyytää Ylihallitus ensinnä kiinnittää huomiota siihen monipuoliseen ja vastuunalaiseen tehtävään, mikä sillä on maan oppilaitosten korkeimpana kaitsijana. Siitä pitäen kuin erityinen Koulutoimen Ylihallitus maahamme perustettiin, on koulujen lukumäärä täällä paisunut entisestään monikertaiseksi. Niiden ohjaus ja valvonta vaatii asianomaisen viraston puolelta mitä huolellisinta harkintaa ja tästä johtuva työtaakka muodostuu vuosi vuodelta yhä suuremmaksi. Viime vuonna Ylihallituksen kanslioihin jätettyjen asiakirjojen luku nousi jo lähes 8,400 ja samalta ajalta oli virastosta lähtevien toimituskirjain lukumäärä, maksumääräykset siihen luettuina, noin 34,000. Näin laajan ja vastuunalaisen tehtävän tarkoituksenmukaista suoritusta varten olisi epäilemättä maan koululaitoksen kannalta suotavaa, että päätöksen tekoon useammat Ylihallituksen jäsenistä edelleen saisivat ottaa osaa.

Jos kuitenkin muutokseen katsotaan tarpeelliseksi ryhtyä, vaatisi Ylihallituksen mielestä maan koululaitoksen etu, että ne muodot, joissa asiain käsittely Ylihallituksessa tähän saakka on tapahtunut, säilytetään, mikäli ne soveltuvat siihen uuteen järjestelyyn, mikä Ylihallituksen johdossa puheenaolevan uudistuksen kautta mahdollisesti pannaan toimeen. Tähän nähden Ylihallitus, laatiessaan ehdotuksen uudeksi ohjesäännöksi, on siinä säilyttänyt asiain harkintaa ja ratkaisua helpoittavina neuvottelevina laitoksina ne täysi-istunnot ja osasto-istunnot, jotka Ylihallitukselle 18 päivänä lokakuuta 1898 annetussa armollisessa ohjesäännössä mainitaan. Myöskin on Ylihallitus sitä mieltä, että näissä istunnoissa edelleen olisi pidettävä pöytäkirja, koska se, säilyttäen Ylihallituksen jäsenille mahdollisuuden esittää mielipiteensä esiintyvissä asioissa, epäilemättä olisi omansa ylläpitämään heissä virkeämpää harrastusta käsiteltäviin kysymyksiin ja samalla edesvastuun tunnetta Ylihallituksen toiminnan tuloksista. Erittäin suotavana ja asiain lopullista ratkaisua helpoittavana pitää Ylihallitus edelleen sitä, että tästä pöytäkirjasta ote, milloin Ylihallituksessa erimielisyyttä on ilmaantunut, Keisarilliseen Senaattiin menevän toimituskirjan oheen liitettäisiin. Sillä tällaisen toimenpiteen kautta joutuisivat ne eri näkökohdat ja se asiantuntemus, mikä asian vireillä ollessa on tuotu esille, sen lopullisessa ratkaisussakin harkinnan alaiseksi. Kun Ylihallitus virastona, huolimatta päätösten tekemisessä tapahtuvasta muutoksesta, tulisi toimimaan entiseen tapansa, on Ylihallitus ohjesääntöehdotuksessa semmoisinaan säilyttänyt ne tätä nykyä voimassa olevat säädökset, joissa viraston yleiset tehtävät määritellään.

Edellisessä huomautetuista näkökohdista aiheutuvien muutosten lisäksi Ylihallitus, ehdotusta uudeksi ohjesäännöksi laatiessaan, on ottanut huomioon ne uudet virat, joita Ylihallitukseen vuoden 1898 jälkeen on perustettu taikka joiden perustamisesta vielä ratkaisemattomia alamaaisia alistuksia on tehty. Niistä samoin kuin muistakin nykyiseen ohjesääntöön tarpeellisista muutoksista huomautetaan seuraavassa eri §§:ien kohdalla.

§ 1. Siihen sängen huomattavaan asemaan nähden, mikä Keisarillisen Senaatin päätöksellä huhtikuun 9 päivältä 1908 Ylihallituksen tarkastettaviksi määrättyillä kansanopistoilla sekä lukumäärän että merkityksen puolesta jo on yleistä kansansivistystä tarkoittavina laitoksina, pitää Ylihallitus luonnollisena asiana, että ne mainitaan Ylihallituksen valvonnan alaisten opetuslaitosten joukossa.

Mitä sitten tulee tässä §:ssä lueteltuun Ylihallituksen henkilökuntaan, niin pitää Ylihallitus välttämättömän tarpeen vaatimana, että ne ylitarkastajanvirat alkeisoppilaitoksia varten, joiden perustamista Ylihallitus on ehdottanut alamaississa alistuksissa 1, 5 ja 26 päivältä toukokuuta 1908, niin pian kuin mahdollista saataisiin toimeen. Alkeisoppilaitosten tarkastajavoimat ovat nimittäin Ylihallituksessa yhä vieläkin samalla kannalla, mille ne asetettiin armollisessa julistuksessa 24 päivältä marraskuuta 1869, lukuunottamatta venäjänkielen tarkastusta, joka muihin aineisiin verraten tässä suhteessa on poikkeusasemassa. Siitä kehityksestä, mikä alkeisoppilaitosten alalla meidän maassamme enemmän kuin neljän vuosikymmenen aikana on tapahtunut, selviää jo itsestään, että Ylihallituksen nykyisillä tarkastusvoimillaan on vaikea kyllin tehokkaasti suorittaa sitä tärkeitä tehtävää, mikä sen velvollisuudeksi varsinkin oppilaitosten silmälläpidtoon nähden on määrätty. Kun vielä ottaa huomioon sen toiseikan, että kielet, sekä kotimaiset että vieraat — venäjänkieltä lukuunottamattakaan — muihin oppiaineisiin verraten anastavat kerrassaan hallitsevan aseman oppikoulujemme lukusuunnitelmissa sekä että muutenkin monien ja useinkin eriluontoisten aineiden tarkastus on yhdistetty yksiiin käsiin, olisi edelläehdotettu työvoimain lisääminen Ylihallituksessa yksistään jo tältäkin kannalta katsoen välttämättömän tarpeen vaatima. Myöskin maan kansakoululaitoksen vuosi vuodelta yhä tuntuvampi laajentuminen yhdessä muiden kansansivistystä tarkoittavien laitosten lisääntymisen kanssa tekee välttämättömän tarpeelliseksi, että Ylihallitukseen asetetaan toinen näitä aloja edustava ylitarkastaja, jonka haltijan erityisen silmälläpidon alaisiksi tulisivat kansakoulut, kun taas toisen varsinaisena toimialana olisivat seminaarit ja kansanopistot. Tähän nähden Ylihallitus uuteen ohjesääntöehdotukseen on ottanut kaksi ylitarkastajanvirkaa kansakouluosastoa varten, ja pyytää Ylihallitus alamaisesti ehdottaa, että perustettavaan uuteen virkaan, sitä haettavaksi julistamatta, siirrettäisiin, oikeudella säilyttää tarkastajanvirassa saavuttamansa palkkionlisäykset, Ylihallituksen kansakouluntarkastajista vanhin, filosofianmaisteri Alexander Haapanen, joka, niinkuin oheenliitetystä ansioluettelosta näkyy, on virkaan täysin pätevä ja pitkät ajat ansiokkaasti on ylitarkastajanvirkaa hoitanut. Vanhempi tarkastaja venäjänkielen opetusta varten on jo kauvan ollut Ylihallituksen jäsenenä. Koska hän selvästi on yksi ylitarkastajista, on Ylihallitus ottanut hänet niiden luetteloon. Osallisina kaikkien Ylihallituksen kansakouluosastolla esiintyvien asiain valmistuksessa ja ratkaisussa ovat muodostuneen käytännön nojalla myös kansakouluntarkastajat, joten heidän mainitseminen Ylihallituksen jäsenten joukossa nyttemmin on vain jo olevan asiantilan toteamista. Samoin on

laita aistivalliskoulujen tarkastajan, joka alaansa koskevilla kysymyksissä on ollut ja edelleen on pidettävä Ylihallituksen jäsenenä. Lisäksi on Ylihallitus varsinaisten jäsenten joukkoon ehdottanut otettavaksi koulujen terveydenhoito-olojen ja voimistelunopetuksen tarkastajan, jollaisen virkailijan asettamista oppilaitosten terveydenhoidollisia oloja silmälläpitämään Ylihallitus alamaaisessa alistuksessa 30 päivältä joulukuuta 1908 on ehdottanut Ylihallitukseen asetettavaksi.

Sitä vastoin Ylihallitus ehdotuksestaan on katsonut voivansa tykkäänään poistaa neuvottelevan jäsenen, jonka sija jo lähes vuosikymmenen ajan on ollut täyttämättä. Tämän ylimääräisen jäsenen osanotto Ylihallituksen töihin on aikanaan pääasiallisesti rajoittunut jäsenyyteen Ylihallituksen istunnoissa, ja kun nämä, jos uusi ohjesääntö astuu voimaan, merkitykseltään muuttuvat, käy samalla myöskin mainittu jäsen tarpeettomaksi. Myöskään Ylihallitus ei ole katsonut olevan syytä ottaa tässä §:ssä esiintyvään luetteloon mies- ja naispuolista käsityöopetuksen tarkastajaa, jotka Ylihallitus alamaaisessa lausunnossaan 19 päivältä huhtikuuta 1905 on ehdottanut asetettaviksi, ja johtuu tämä siitä, että mainitun aineen opetusta paraikaa harkitsee erityinen, Teidän Keisarillisen Majesteettinne armossa asettama komitea.

Muut tässä §:ssä mainitut Ylihallituksen virkailijat ovat jo olemassa.

§ 2. Tämä nykyiseen ohjesääntöön ehdotettu lisäys johtuu ylitirehtöörin muuttuneesta asemasta.

§ 3. Tähän nykyisen ohjesäännön 2 §:ää vastaavaan §:ään on tehty ainoastaan ne muutokset, jotka aiheutuvat 1 §:ssä mainituista Ylihallituksen uusista virkailijoista.

§ 4. Vastaa nykyisen ohjesäännön 3 §:ää. Lisäykset koskevat vain uusien virkailijain pätevyyttä.

§ 5. Nykyisen ohjesäännön 4 § muuttamatta.

§ 6. Vastaa nykyisen ohjesäännön 5 §:ää. Ehdotus, että Ylihallituksen tarkastajat ja sihteerit siirrettäisiin kahdeksannesta seitsemänteen arvoluokkaan, johtuu heidän virka-asemastaan, jota paitsi venäjänkielen tarkastajat jo ovat määrätty mainittuun arvoluokkaan kuuluviksi. Aktuaarius, jonka toimi armollisen asetuksen kautta 28 (15) päivältä toukuuta 1909 on uudelleen järjestetty, on tämän johdosta ehdotettu asetettavaksi kahdeksanteen arvoluokkaan. Uudet virkailijat, apulaissihteerin ja apukamreerin, ehdottaa Ylihallitus asetettaviksi edellisen yhdeksänteen, jälkimäisen kymmenenteen arvoluokkaan sekä notariukset siirrettäviksi kahdennestatoista yhdenteentoista luokkaan.

§ 7. Vastaa nykyisen ohjesäännön 6 §:ää. Ehdotettu uusi sanamuoto johtuu osaksi ylitirehtöörin muuttuneesta asemasta, osaksi siitä, että Ylihallituksen täysi-istunnot, jotka nykyinen ohjesääntö määrää koko Ylihallitukselle yhteisiksi, itse asiassa jo vuosikymmeniä on pidetty erikseen kummallakin osastolla. Tämä asiantila olisi selvin sanoin myöskin ohjesäännössä todettava. Lisäksi on Ylihallitus ehdottanut, että nykyisessä ohjesäännössä määrättyjä osasto-istuntoja kutsuttaisiin jaosto-istunnoiksi, koska tämä nimitys paremmin vastaisi näiden istuntojen kokoonpanoa ja merkitystä.

§ 8. Vastaa nykyisen ohjesäännön 7 §:ää. — Nykyisen ohjesäännön 8 §:n määräykset on mainittu 7 §:ssä.

§ 9. Muutettu sanamuoto aiheutuu pääasiallisesti siitä, että Ylihallituksen istunnot ovat merkitykseltään muuttuneet.

§ 10. Tähän §:ään on lisätty istunnoissa pidettävää pöytäkirjaa koskevat määräykset.

§ 11. Tämän §:n säädös on ylitirehtöörin muuttuneesta asemasta nykyiseen ohjesääntöön aiheutunut lisäys.

§§ 12—16. Näihin §§:iin, jotka vastaavat nykyisen ohjesäännön §§ 11—15, on ehdotettu vain pieniä muodollisia muutoksia.

§ 17. Vastaa nykyisen ohjesäännön 16 §:ää. Alamaisessa lausunnossaan 22 päivältä helmikuuta 1907 Ylihallitus on ehdottanut, että korvaukseksi niiltä päiviltä, joina virkamatkalla oleva on velvollinen oleskelemaan kaupungissa, nykyisen matkustussäännön myöntämään päivärahaan suotaisiin 25 % lisäys. Kun varsinkin alkeisoppilaitosten ylitarkastajain virkamatkat suurimmaksi osaksi ovat sellaisia, jotka vaativat kaupungissa oleskelua, ja kun nykyinen päiväraha kaupungeissa useinkaan ei riitä edes välttämättömän toimeentulon kustannuksiin, olisi erittäin tarpeellista, että Ylihallituksen mainittu ehdotus uutta ohjesääntöä laadittaessa otettaisiin huomioon.

§§ 18 ja 19. Ehdotetut muutokset nykyisen ohjesäännön §§:iin 17 ja 18 ovat ainoastaan muodollisia.

Uuden ohjesääntöehdotuksen yhteydessä Ylihallitus on katsonut asiakseen alamaisesti laatia myöskin ehdotuksen Ylihallituksen menosäännön uudistamiseksi. Useimpain Ylihallituksen jäsenten ja virkamiesten nykyiset palkkaedut on nimittäin määrätty sellaisina aikoina, jolloin elantokustannukset ja muut toimeentulon ehdot Helsingissä olivat paljon huokeammat kuin tätä nykyä. Niinpä ylitarkastajan palkkaedut ovat yhä vielä samalla kannalla, jolle ne asetettiin armollisessa kirjeessä 7 päivältä lokakuuta 1891 ja useimpien muiden Ylihallituksen virkailijain palkkaus on määrätty vielä voimassa olevassa Ylihallituksen ohjesäännössä 18 päivältä lokakuuta 1898. Ottamalla huomioon, että Ylihallituksen virkailijain asema on yleensä sellainen, että heidän lukuisain virkamatkain sekä myöskin itse virastossa vuosi vuodelta yhä lisääntyvien töiden vuoksi on pakko käyttää kaiken aikansa virkatehtäviin, on selvä, että nykyiset parikymmentä taikka puolitiehen toistakymmentä vuotta sitten määrätty palkkaedut eivät enää mitenkään saata vastata niitä kustannuksia, joita toimeentulo pääkaupungissa vaatii. Siten on lähellä se vaara, että Ylihallituksen virkojen avoimiksi joutuessa ei enää ole tarjona sitä valintaa, mikä niiden täyttämiseen sopivilla haltijoilla olisi välttämätöntä. Palkkauksen nykyisellä kannalla ollessa ei täysiä palkkionlisäyksiä nauttivalla lehtorilla ole sanottavaa taloudellista etua siirtyessään esim. ylitarkastajan virkaan, jossa palkkaedut kuitenkin ovat melkoista paremmat kuin tarkastajain y. m. viroissa. Osotteeksi siitä, että Ylihallituksen virkailijain palkkaedut kaipaavat yleistä järjestelyä, pyytää Ylihallitus vielä alamaisesti viitata siihen, että Teidän Keisarillinen Majesteettinne

jo useita vuosia sitten on joillekuille vanhemmille Ylihallituksen jäsenille suonut mieskohtaista palkkionlisäystä, ja hiljakkoin ovat jotkut toiset Ylihallituksen virkailijat olleet pakoitettut tekemään samaa tarkoitettavia alamaisia anomuksia.

Edelläsanotun nojalla Ylihallitus, huomioon ottamalla useissa virastoissa ja laitoksissa viime aikoina tapahtuneen palkkaetujen uudestaan järjestämisen, on laatinut ohjesääntöehdotukseen liittyvän palkkaus-säännön, jonka Ylihallitus alamaisesti pyytää alistaa Teidän Keisarillisen Majesteettinne armollisesti vahvistettavaksi ja määrättäväksi nyt alkaneen kalenterivuoden alusta voimaan astumaan. Ylihallituksen ehdote-tuista uusista virkailijoista on terveydenhoito-olojen ja voimistelun opetuksen tarkastaja asetettu palkkaetujen puolesta samaan asemaan kuin yli-tarkastajat, siihen nähden, että häneltä, syistä mitkä Ylihallitus alamai- sessa lausunnossaan 30 päivältä joulukuuta 1908 on maininnut, olisi pä- tevyysehtona vaadittava m. m. lääketieteen lisensiaattitutkinnon suo- rittaminen, ja että hänen olisi käytettävä kaikki aikansa virkatehtäviin.

Ehdotus Ylihallituksen uudeksi ohjesäännöksi, alamaisesti laadittuna edellisessä mainittujen näkökohtien mukaan, tulisi siten olemaan seuraava:

1 §.

Koulutoimen Ylihallituksena, joka sijaitsee Helsingin kaupungissa ja pitää silmällä maan alkeisoppilaitoksia ja tyttökouluja sekä seminaareja, kansakouluja, kansanopistoja ja muita kansansivistystä tarkoittavia opetus- laitoksia kuin myös aistivialliskouluja, on koulutoimen ylitirehtööri, yli- tirehtöörinapulainen, seitsemän ylitarkastajaa alkeisoppilaitoksia sekä kaksi ylitarkastajaa kansakouluja varten, neljä kansakouluntarkastajaa, koulujen terveydenhoito-olojen ja voimistelun opetuksen tarkastaja, yksi aistivialliskoulujen tarkastaja sekä kaksi sihteeriä, toinen alkeiskoulu- asioita, toinen kansakoulutointa ynnä aistivialliskouluja varten. Alkeis- oppilaitosten ylitarkastajista edustaa yksi erittäin historiallisia tieteitä, yksi klassillisia, yksi kotimaisia, yksi uusia kieliä, yksi venäjänkieltä, yksi matematiikkaa ynnä fysiikkaa ja kemiaa sekä yksi luonnonhistoriaa ja maantietoa. Kansakoulujen ylitarkastajista edustaa toinen etusijassa seminaareja ja kansanopistoja, toinen kansakouluja.

Ylihallituksessa on sen ohessa kaksi venäjänkielen opetuksen tar- kastajaa, kaksi kamreeria, toinen alkeiskouluja ja toinen kansa- ja aisti- vialliskouluja varten, aktuarius, apulaissihteeri kansakoulutointa ja aisti- vialliskouluja varten, apukamreeri, kaksi notariusta, kirjanpitäjä, revii- sori, kolme kanslistia ja kanslianapulainen sekä puutarhanhoidon neuvoja.

2 §.

Kaikki asiat Ylihallituksessa päättää ylitirehtööri. Hänen ollessa estettynä astuu hänen sijaansa ylitirehtöörinapulainen.

3 §.

Ylitirehtöörin nimitämme Me Suomen Senaattimme alamaisestä esi- tyksestä.

Kun ylitirehtöörinapulaisen tahi ylitarkastajan virka on avoinna, tulee Ylihallituksen julkipanolla ja ilmoituksella maan virallisissa sanomalehdissä kehottaa halullisia hakijoita kolmenkymmenen päivän kuluessa toimittamaan Ylihallitukseen virkahakemuksensa asianmukaisine ansio-luetteloineen, jotka hakemukset Ylihallituksen sitten tulee, ynnä oman lausuntonsa kanssa asiasta, lähettää viran täyttämistä varten Keisarilliseen Senaattiin.

Ylihallituksen tarkastajat, sihteerit, kamreerit ja aktuariuksen nimittää Keisarillinen Senaatti, sittenkuin Ylihallitus, asianmukaisesti kuulutetun kolmenkymmenen päivän hakemusajan jälkeen, on tehnyt virkaehdotuksen ja sen Keisarilliseen Senaattiin lähettänyt.

Apulaissihteerin, apukamreerin, notariukset, kirjanpitäjän, reviisorin, kanslistit ja puutarhanhoidon neuvojan asettaa Ylihallitus kuulutetun kolmenkymmenen päivän hakemusajan jälkeen. Kanslianapulaisen ja vahtimestarit ottaa Ylihallitus.

4 §.

Ylitirehtöörinapulaiseksi ja ylitarkastajiksi määrätään miehiä, jotka tarpeellisten tieteellisten opintojen ohella ovat maan oppilaitoksissa palvellemalla saavuttaneet kokemusta opetustoimessa. Ylitirehtöörinapulaisen tahi kansakoulujen ylitarkastajan viran hakijalla tulee sen ohessa olla tarpeellinen taito ja kokemus kansakoulutoimessa.

Tullaksensa kysymykseen kansakouluntarkastajan virkaa täytettäessä pitää hakijan olla filosofian kandidaatti- ja kasvatustutkinnon suorittanut sekä kansakoulutoimeen hyvin perehtynyt.

Terveydenhoito-olojen ja voimistelun opetuksen tarkastajan virkaan vaaditaan suoritettu lääketieteen lisensiaattitutkinto ja kasvatustutkinto sekä tarpeellinen pätevyys voimistelussa.

Aistivilliskoulujen tarkastajanvirkaan pääsemiseen vaaditaan suoritettu filosofian kandidaatti- tahi jumaluusopillinen erotutkinto, taikka myös julkaistuilla teoksilla osotettu tieteellinen sivistys, kasvatustutkinto sekä tarpeellinen kokemus koulusta ja opetuksesta yleensä ja aistivilliskoulusta erittäin.

Sihteeiksi määrätään henkilöitä, jotka ovat suorittaneet oikeustutkinnon ja käytöllisesti valmistautuneet tuomarinvirkaan. Apulaissihteerin tulee olla joko oikeus- tahi ylemmän hallintotutkinnon suorittanut.

Venäjänsä kielen opetuksen tarkastajain pätevyys-ehdoista säädetään armollisessa julistuksessa 8 päivästä elokuuta 1901.

Kamreerinvirkaan vaaditaan suoritettu alempi hallintotutkinto.

Aktuariuksen virkaan vaaditaan filosofian kandidaattitutkinto korkeammalla arvosanalla tilastotieteessä ja kansantaloudessa sekä osotettu perehtyminen tilastollisten tutkimustöiden suorittamiseen.

Apukamreeriksi, notariukseksi, kirjanpitäjäksi, revisoriksi, kanslistiksi ja kanslianapulaiseksi otetaan henkilöitä, jotka ovat näyttäneet omaavansa siihen toimeen tarpeellista tietoa ja kokemusta.

Puutarhanhoidon neuvojan toimeen vaaditaan riittävän yleissivistyksen ohessa tarpeelliset ammattitiedot.

5 §.

Ylitirehtööri sekä Ylihallituksen virkamiehet, ylemmät ja alemmat, ovat velvolliset, ennenkuin astuvat toimiinsa, vannomaan säädetyn virkavalan, ylitirehtööri Keisarillisen Senaatin ja muut Ylihallituksen edessä.

6 §.

Ylitirehtöörillä on arvo arvojärjestyksen viidennessä, ylitirehtöörinapulaisella ja ylitarkastajilla kuudennessä, tarkastajilla ja sihteereillä seitsemännessä, kamreereilla ja aktuariuksella kahdeksannessa, apulaissihteerillä yhdeksännessä, apukamreerilla kymmenennessä ja notariuksilla yhdennessätoista luokassa; ja luetaan he, sekä omaan että leskiensä ja lastensa eläkeoikeuteen nähden, siviilikuntaan.

7 §.

Ylitirehtöörille avuksi asiain käsittelyssä kokoontuu Koulutoimen Ylihallitus kahtena eri osastona täysi-istuntoihin ja jaosto-istuntoihin; osastoista käsittelee toinen alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen, toinen kansakoulutoimen ja aistivialliskoulujen asioita.

Ylihallituksen kokouksissa johtaa puhetta ylitirehtööri sekä hänen ollessa estettynä ylitirehtöörinapulainen. Jos heillä kumpaisellakin on este, niin puheenjohtajana toimii virassa vanhin saapuvilla oleva ylitarkastaja.

Ylihallituksen alkeiskouluosaston täysi-istuntoon ottavat osaa ylitirehtöörinapulainen, ylitarkastajat ja alkeiskouluosaston sihteeri; jaosto-istunnossa ovat saapuvilla ylitirehtöörinapulainen, alkeisoppilaitosten ylitarkastajat ja osaston sihteeri. Kansakouluosaston täysi-istuntoon ottavat osaa ylitirehtöörinapulainen, ylitarkastajat, kansakouluntarkastajat ja kansakouluosaston sihteeri; jaosto-istunnossa ovat saapuvilla samat henkilöt paitsi alkeisoppilaitosten ylitarkastajia. Sen lisäksi ottaa kansakouluosaston istuntoihin osaa aistivialliskoulujen tarkastaja ja Ylihallituksen istuntoihin yleensä terveydenhoito-olojen ja voimistelun opetuksen tarkastaja, mikäli käsiteltävät asiat heidän toimialaansa koskevat.

8 §.

Ylihallitus kokoontuu täysi-istuntoihin käsitelläksensä tärkeämpiä asioita, joihin kuuluvat:

kysymykset, joista Keisarillinen Senaatti on vaatinut Ylihallituksen lausunnon;

alamaiset esitykset, jotka tarkoittavat muutosta koulutoimelle voimassa oleviin vuosirahansäätöihin ja asetuksiin;

virkaehdotusten laatiminen;

virkein täyttäminen Ylihallituksessa, alkeisoppilaitoksissa, tyttökouluissa, seminaareissa ja aistivialliskouluissa;

Keisarillisen Senaatin asettamien Ylihallituksen alaisten virkamiesten virkavapauden ja virkaeron hakemukset;

opettajain ja opettajattarien virkavirheitä koskevat asiat; sekä muuten, kun ylitirehtööri erityisestä syystä katsoo sen tarpeelliseksi.

Muut asiat, niinkuin alamaisten lausuntojen antaminen ainoastaan toista osastoa koskevista valituksista, esitykset lisäpalkkioista tahi lainsäätämästä palkkionkorotuksesta, valtioavusta maalaiskansakouluille ja määrärahoista jonkun erityisen oppilaitoksen tarvetta varten, kuin myös kaikki juoksevat hallintoasiat, käsittelee kumpikin jaosto itsekseen.

9 §.

Täysi-istunnossa tulee olla saapuvilla vähintään viisi jäsentä, niistä paitsi sihteeräi ainakin kaksi siitä osastosta, johon asia kuuluu. Alkeiskouluosaston täysi-istuntoon otettakoon apujäseneksi, kun tarve vaatii, kansakouluntarkastaja tahi toinen sihteeri. Jäsenten luku jaosto-istunnossa on oleva vähintään kolme, puheenjohtaja ja sihteeri siihen luettuna; ja on, milloin jaosto-istunnon jäsenluku jäävin johdosta taikka muusta syystä tulisi olemaan tässä määrättyä pienempi, jäsen toisesta osastosta kutsuttava saapuville.

10 §.

Kaikki esiintulevat asiat esittää Ylihallitukselle puheenjohtaja; mutta sellaiset asiat, jotka vaativat erityistä valmistusta, ovat sitä ennen, asian laatua myöten, asianomaisen ylitarkastajan, tarkastajan tahi sihteerin läpikäytävät, joitten tulee kirjallisesti selvittää asia ja siitä ensiksi ajatuksensa lausua.

Ylihallituksen istunnoissa on tehtävä pöytäkirja, johon myöskin ylitirehtöörin päätös asiassa on merkittävä ja on pöytäkirjasta jäljennös alamaisten esitysten ja lausuntojen ohessa Keisarilliseen Senaattiin lähetettävä, milloin eri mielipiteitä Ylihallituksessa asiasta on lausuttu.

11 §.

Ylihallituksesta ulosmenevät toimituskirjat ja määräykset allekirjoittaa ylitirehtööri ja varmentaa sihteeri.

12 §.

Muutosta Ylihallituksen päätökseen haettakoon, milloin ei ole erittäin säädetty, Keisarillisen Senaatin Talousosastossa kirjallisella valituksella, joka, ynnä Ylihallituksen päätös asiassa, on ennen kello kahtatoista kuudentenakymmenentenä päivänä siitä kuin päätös tehtiin osaston rekistraattorinkonttoriin annettava, jos valittajan puhevalta on katsottava säilytetyksi.

13 §.

Ylihallituksen tulee:

1:ksi valvoa kaikkia sen silmälläpidon alaisiksi asetettuja sekä julkisia että yksityisiä oppilaitoksia ja siinä suhteessa katsoa että opetusta annetaan tarkasti noudattamalla voimassa olevia määräyksiä; pitää ankarasti silmällä kuria niissä ja tarkasti valvoa että oppilaille annetaan oikeat käsitteet alamaisen velvollisuudesta ja kunnioituksesta esivaltaa kohtaan sekä säädyllyydestä ja yleisestä järjestyksestä; pitää silmällä opettajain opettaja-

tointa ja mitenkä he nuorisoa kohtelevat kuin myös heidän käytöstään ja elämätään; sekä seminaareista ja kansakouluista joka viides vuosi ja alkeisoppilaitoksista ja tyttökouluista joka kolmas vuosi Keisarilliseen Senaattiin antaa seikkaperäinen kertomus näitten oppilaitosten toiminnasta kuin myös, milloin se tarpeelliseksi nähdään, ehdotuksia semmoiseksi toimenpiteiksi, joita pidetään tarpeellisina opetuksen edistämiseksi ja niitten silmälläpitämiseksi tarkoituksenmukaisimmalla tavalla;

2:ksi käsitellä ja valmistella kaikkia niitä maan koulutointa koskevia asioita, jotka ovat armollisesti ratkaistaviksi alistettavat;

3:ksi alkeisoppilaitoksiin, tyttökouluihin, seminaareihin ja aistivialiskouluihin säädetyssä järjestyksessä ehdottaa tahi asettaa johtajat ja opettajat sekä johtajattaret ja opettajattaret kuin myös tarkasti katsoa että he täyttävät velvollisuutensa;

4:ksi yksityisiin oppilaitoksiin nähden harjoittaa sitä silmälläpitoa, joka 7 päivänä huhtikuuta 1858 annetun, yksityisten Suomen oppilaitosten asettamista Hallituksen silmälläpidon alaisiksi koskevan armollisen asetuksen mukaan on ollut maan Tuomiokapitulien asiana;

5:ksi muuten esille ottaa, ratkaista ja täytäntöön saattaa kaikki semmoiset maan koulutointa koskevat asiat, jotka voimassa olevain asetusten mukaan kuuluvat Ylihallitukselle;

6:ksi asianomaisella ylitarkastajalla tai tarkastajalla, niin usein kuin tapahtua saattaa ja asianhaarat sitä vaativat, tarkastuttaa Ylihallituksen valvonnan alaiset oppilaitokset ja käytettäköön tässä, milloin niin tarpeelliseksi katsotaan, piirustuksen, laulun ynnä muiden harjoitusaineiden opetuksen arvostelemista varten asianymmärtävän henkilön apua, joka siitä saa yleisistä varoista kyyti- ja päivärahaa;

7:ksi vuosittain valmistaa ja painoon toimittaa tarkka tilastollinen katsaus eri oppilaitosten tilasta ja toiminnasta; sekä

8:ksi muuten täyttää mikä erityisten asetusten mukaan on Ylihallituksen velvollisuutena.

14 §.

Jos ylitirehtööri katsoo tarpeelliseksi itse käydä tarkastusmatkalla, lähteköön semmoiselle matkalle, josta kuitenkin ilmoitus on tehtävä Keisarilliselle Senaatille.

15 §.

Piispa ja Tuomiokapituli ovat edelleen velvolliset, kukin hiippakunnassaan, valvomaan uskonnonopetusta oppilaitoksissa ja sitä varten ei ainoastaan tapahtuvissa tarkastuksissa tutkimaan, kuinka kristinoppia oppilaille opetetaan, vaan myöskin asianomaisten paikallisten kirkkoherrain tahi pastorien kautta pitämään sen opetusta huomionsa alaisena sekä siitä Ylihallitukselle lähettämään muistutuksensa ja ehdotuksensa.

16 §.

Seminaarien silmälläpitoa ja kansakoulujen paikallistarkastusta hoidetaan siitä erittäin säädetyllä tavalla. Muitten oppilaitosten valvomisessa

on Ylihallituksella apuna kullekin koululle erityinen tai useammille yhteinen kouluneuvosto, johon kuuluu vähintään kolme ja enintään viisi jäsentä. Kouluneuvostojen jäseniksi tulee asianomaisten kuntien kolmeksi vuodeksi erältään ehdottaa useampia sopivia henkilöitä, joista Ylihallitus nimittää tarpeellisen lukumäärän. Kouluneuvoston puheenjohtajan valitsevat sen jäsenet keskuudestaan.

Kouluneuvosto on välittömässä kirjevaihdossa Ylihallituksen kanssa ja tulee sen kirjallisesti vastata niihin oppilaitosta koskeviin kysymyksiin, jotka Ylihallitus saattaa sille tehdä. Kouluneuvoston tehtävistä muuten säädetään Koulujärjestyksessä.

17 §.

Virkamatkoilla saa ylitirehtööri kyyti- ja päivärahaa matkustussäännön neljännessä, ylitirehtöörinapulainen, ylitarkastajat sekä terveydenhoito-olojen ja voimistelun opetuksen tarkastaja viidennessä, muut tarkastajat, sihteerit, kamreerit ja aktuarius kuudennessä, apulaissihteeri, apukamreeri, notarius ja puutarhanhoidon neuvoja seitsemännessä luokassa, kuitenkin niin, että heidän päivärahaansa, milloin viranteko vaatii oleskelua kaupungissa, niiltä päiviltä lisätään 25 %.

18 §.

Kesäkuukausina saavat ylitirehtööri, ylitirehtöörinapulainen, ylitarkastajat ja tarkastajat sekä Ylihallituksen muut virkamiehet virkalomaa, ylitirehtööri, ylitirehtöörinapulainen, ylitarkastajat ja tarkastajat kuuden ja muut virkamiehet neljän viikon ajaksi.

19 §.

Ylitirehtööriä, ylitirehtöörinapulaista, ylitarkastajaa, tarkastajaa ja sihteeriä vastaan virkavirheestä tehdyt syytteet ottaa käsiteltäväksi ja tuomitsee Keisarillinen Turun Hovioikeus.

Jos muu Ylihallituksen virkamies tavataan virheestä tai laiminlyönnistä virassa syytetään häntä alioikeudessa.

20 §.

Tämä ohjesääntö astuu voimaan kuun päivänä 191 , jolloin lokakuun 18 päivänä 1898 Suomen Koulutoimen Ylihallitukselle annettu Keisarillisen Majesteetin armollinen ohjesääntö ynnä muut asiasta annetut säännökset lakkaavat voimassa olemasta.

Koulutoimen Ylihallituksen menosääntö.

1 ylitirehtööri, palkkaa	10,000	
palkkiota	6,000	16,000
1 ylitirehtöörinapulainen, palkkaa	8,000	
palkkiota	3,000	11,000
	<u>Siirto</u>	<u>27,000</u>

		Siirto	27,000
9 ylitarkastajaa, palkkaa à 8,000	72,000		
palkkiota à 2,000	18,000		90,000
1 terveydenhoito-olojen ja voimistelun tarkastaja,			
palkkaa	8,000		
palkkiota	2,000		10,000
2 sihteeriä, palkkaa à 6,500	13,000		
palkkiota à 2,000	4,000		17,000
4 kansakouluntarkastajaa, palkkaa à 6,500	26,000		
palkkiota à 2,000	8,000		34,000
1 aistivalliskoulujen tarkastaja, palkkaa	6,500		
palkkiota	2,000		8,500
2 venäjänkielen tarkastajaa, palkkaa à 5,500.....	11,000		
palkkiota à 1,500.....	3,000		14,000
2 kamreeria, palkkaa à 6,000	12,000		
palkkiota à 1,500	3,000		15,000
1 aktuaari, palkkaa	6,000		
palkkiota	1,000		7,000
1 apulaissihteeri, palkkaa	4,000		
palkkiota	2,000		6,000
1 apukamreeri, palkkaa	3,000		
palkkiota	2,000		5,000
1 kirjanpitäjä, palkkiota			5,000
1 revisori, palkkiota			4,000
2 notariota, palkkaa à 2,400	4,800		
palkkiota à 600	1,200		6,000
1 kanslisti alkeiskouluosastolla, palkkiota			2,500
1 » kansakouluosastolla, »			3,000
1 » » »			2,400
1 kanslianapulainen, palkkiota			1,500
Ylihallituksen toistaiseksi asetettavan maalaiskansakouluja varten tarkoitetun puutarhaopetuksen neuvojan palk- kaamiseksi			4,000
Tarpeellisten lasku- ja kirjoitusapulaisten palkkaamiseksi ak- tuarille sekä tarverahoiksi			4,800
Palkkiota Ylihallituksen talon hoidosta			400
1 vahtimestari, paitsi vapaata asuntoa ja lämpöä, palkkaa .	800		
palkkiota	620		1,420
1 vahtimestari, paitsi vapaata asuntoa ja lämpöä, palkkaa	800		
palkkiota	720		1,520
Asunnon vuokraamiseksi toiselle vahtimestarille, K. Senaatin päätöksen mukaan huhtikuun 14 päivältä 1910, toistai- seksi			800
		Siirto	270,840

	Siirto	270,840
Talonmiehen palkkaamiseksi Ylihallituksen taloon, paitsi huoneustoa ja lämpöä		900
2 siivojaa, paitsi vapaata asuntoa ja lämpöä, palkkiota à ..	480	960
Kesäloman valmistamiseksi Ylihallituksen virkamiehille		2,500
Puhtaaksikirjoitus		12,100
Kirjasto		600
Tarverahoja (siirtomääräraha)		6,000
Määräraha polttopuihin ja valaistukseen (arviomääräraha) ..		2,500
Matkakustannuksia (arviomääräraha)		13,000
Painatuskustannuksia		10,000
	Yhteensä	319,400

Muist. I. Ylitirehtöörinapulainen, ylitarkastajat sekä terveydenhoito-olojen ja voimistelun opetuksen tarkastaja saavat palkkionkorotusta 1,000 markkaa 5 ja 10 vuoden palveluksesta jossakin näistä toimista; tarkastajat, sihteeri, kamreerit ja aktuaari 750 markkaa samoin 5 ja 10 vuoden palveluksesta; apulaissihteeri, apukamreeri, kirjanpitäjä, reviiatori ja notarit 500 markkaa kukin niinkään 5 ja 10 vuoden palveluksesta.

Muist. II. Kanslistit, kanslianapulainen ja puhtaaksikirjoittajat saavat palkkionkorotusta 300 markkaa vuodessa 5 ja 10 vuoden palveluksesta.

Muist. III. Vahtimestarit saavat palkkionkorotusta 100 markkaa 5, 10 ja 15 vuoden nuhteettomasta palveluksesta.

Uudistettu
anomus Yli-
hallituksen
palkkaus-
sääntöön
tehtävistä
parannuk-
sista.

Lisävalaistuksena tähän palkkauskysymykseen päätti Ylihallitus lokakuun 10 päivänä 1913 lähettää näin kuuluvan alamaisen kirjeen:

Uutta ohjesääntöehdotustansa koskevassa alamaisessa lausunnossaan tammikuun 5 päivästä 1912 on Ylihallitus käsitellyt myöskin jäsentensä ja virkamiestensä nykyisiä palkkaetuja sekä samalla alamaisesti esittänyt, että, koska sanotut osittain parikymmentä, osittain puolitiehen toistakymmentä vuotta sitten määrätty palkkaukset eivät enää mitenkään saata vastata niitä kustannuksia, joita toimeentulo pääkaupungissa vaatii, Ylihallituksen laatima ja ohjesääntöehdotukseen liitetty uusi palkkaussääntö armollisesti vahvistettaisiin ja määrättäisiin kalenterivuoden 1912 alusta voimaan astumaan. Koska kuitenkin tämä kysymys, mikäli Ylihallituksen tiedossa on, lienee vielä valmistelun alaisena, pyytää Ylihallitus lisävalaistukseksi nimenomaan puheenaolevaan palkkausasiana alamaisuudessa saada esiintuoda seuraavaa.

Sittenkuin syyskuun 16 päivänä 1913 arnessa vahvistetun asetuksen kautta kauan kaivattu ja kieltämättömän tarpeen vaatima parannus maan alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujeen opettajain palkkauksessa on tullut suotuisaan päätökseen saatetuksi, tarjoutuu itsestään tilaisuus verrata koulunopettajille nyttemmin vahvistettuja palkkaetuja Ylihallituksen

nykyään voimassa olevaan palkkaussääntöön, jossa suhteessa samalla paikkakunnalla ja siis samoissa elanto-oloissa olevien normaalilyseoiden opettajain palkkaus soveltuu lähimmäksi vertauskohdaksi. Normaalityseon sääntöpalkkainen opettaja, joka on saavuttanut kaikki palkkionlisäykset ja joka myöskin on tullut osalliseksi tieteellisten tai kirjallisten ansioiden tuottamasta lisäkorvauksesta, nauttii vakinaisia palkkaetuja seuraavissa määrin, nimittäin: yliopettaja 10,500, vanhempi lehtori 9,100 ja nuorempi lehtori 8,400 markkaa. Lisäksi on normaalilyseoilla vuotuinen 30,000 markan suuruinen virantoimituspalkkiomääräraha ylityön korvaukseksi, joka korvaus nousee yli 2,000:kin markan joillekin opettajille.

Jos verrataan näitä palkkaetuja Ylihallituksen nykyiseen palkkaussääntöön, niin huomataan, että on olemassa silmiinpistävä epäsuhde siinä, että alkeisoppilaitosten opettajisto on taloudellisesti edullisemmassa asemassa kuin ne viranomaiset, joille koulujen ylin johto ja valvonta on uskottu, ylitarkastajain kun esimerkiksi tulee alottaa palveluksensa 7,000 markan palkalla ja 1,000 markan palkkiolla, mitkä palkkausedut vasta 10 vuoden palveluksen jälkeen nousevat yhteensä 10,000 markkaan. Tällainen asiantila on epäilemättä katsottava luonnottomaksi, varsinkin kun otetaan huomioon, että ylitarkastajain virkoihin määrätään koulun alalla kokeneita henkilöitä, jotka jo opettajina säännöllisesti ovat ennättäneet saada palkkionlisäyksiä, mitkä he, astuen uuteen virkaan, menettävät.

Huomauttaen että ne parannukset, jotka Ylihallitus jo alussa mainitussa alamaaisessa lausunnossaan on esittänyt tämän laitoksen koko virkakunnan palkkaussääntöön, ovat työn laadun ja riittävän toimeentulon kannalta välttämättömän tarpeen vaatimat, saa Ylihallitus uudelleen Teidän Keisarillisen Majesteettinne armolliseen harkintaan jättää, eikö Ylihallituksen jäsenten, virkamiesten ja muun henkilökunnan palkkausetujen uudestaan järjestäminen Ylihallituksen ehdottamaan suuntaan olisi pantava toimeen ja määrättävä noudatettavaksi kuluvan kalenterivuoden 1913 alusta.

Tämä kysymys on vielä lopullisesti ratkaisematta.

Ylihallituksen henkilökunnassa on tällä ajanjaksolla tapahtunut Ylihallitus. seuraavia muutoksia:

Hänen Majesteettinsa Keisari näki hyväksi marraskuun 29 päivänä 1911 armossa nimittää ja määrätä Ylihallituksen ylitirehtöörinapulaisten, valtioneuvos Werner Nikolai Tawaststjernan Kuopion läänin kuvernööriksi. Täten avonaiseksi joutunutta ylitirehtöörinapulaisten virkaa hoitamaan toistaiseksi ja siksi kunnes virka saattaisi tulla laillisessa järjestyksessä vakinaisesti täytetyksi määräsi Keisarillinen Senaatti joulukuun 22 päivänä 1911 Rauman seminaarin johtajan, filosofiantohtori Kaarlo Alfred Franssilan, joka, valtioneuvos Ta-

Ylitirehtöörinapulaisten virka.

waststjernalle myönnetyn virkavapauden aikana, oli sanottua virkaa hoitanut jo edellisen lokakuun 1 päivästä lähtien. Mainittuun ylitirehtöörinapulaisen virkaan tuli tohtori Franssila sittemmin nimityksi ja määrättyksi toukokuun 28 päivänä 1912.

Kansakoulu-
jen ylitarkastajan
virka.

Sittenkuin kansakoulujen ylitarkastajanvirka ylitarkastaja, filosofiantohtori Gustaf Ferdinand Lönnbeck'in toukokuun 2 päivänä 1912 tapahtuneen kuoleman jälkeen oli joutunut avonaiseksi, nimettiin ja määrättiin seuraavan joulukuun 18 päivänä kansakoulujen ylitarkastajaksi Heinolan seminaarin johtaja, filosofianmaisteri Konrad Hildén.

Virka-
vapauksia.

Ylitarkastajalle, filosofiantohtori Lauri Nevanlinnalle myönsi Keisarillinen Senaatti kesäkuun 13 päivänä 1912 sairauden vuoksi virkavapautta seuraavan heinäkuun 15 päivästä syyskuun 1 päivään, ja samoin kesäkuun 3 päivänä 1913 sanotusta päivästä seuraavan heinäkuun 15 päivään, sekä jätti molemmilla kerroilla ylitarkastaja Nevanlinnan virkatehtävien hoitamisen mainittuina aikoina Ylihallituksen järjestettäväksi omassa keskuudessaan. Ylitarkastaja Nevanlinnan nauttiessa jatkuvaa virkavapautta kivuloisuuden vuoksi joulukuun 15 päivästä 1913 seuraavan maaliskuun 1 päivään sekä viimeksimainitusta päivästä kesäkuun 1 päivään 1914, Keisarillinen Senaatti joulukuun 17 päivänä 1913 ja maaliskuun 11 päivänä 1914 määräsi hänen virkaansa sanottuina aikoina hoitamaan Sortavalan suomalaisen realilyseon matematiikan, fysiikan ja kemian vanhemman lehtorin Frans Henrik Koskisen. Ylitarkastaja Nevanlinnan samasta syystä edelleen nauttiessa virkavapautta heinäkuun 15 päivästä 1914 seuraavan syyskuun 1 päivään, jätti Keisarillinen Senaatti hänen virkatehtäviensä hoitamisen sillä aikaa Ylihallituksen järjestettäväksi omassa keskuudessaan.

Kun ylitarkastaja, filosofiantohtori Artturi Heikki Virkkunen kirjallisia töitä varten nautti virkavapautta kahden kuukauden ajan, lokakuun 15 päivästä 1912 lukien, toimi Keisarillisen Senaatin määräyksen mukaan lokakuun 14 päivältä 1912, hänen sijaisenaan mainittuna aikana Jyväskylän klassillisen lyseon rehtori ja lehtori, filosofianliseniaatti Kaarlo Jonatan Jalkanen. Ylitarkastaja Virkkusen ollessa, kansanedusmieheksi valittuna, estetty virkaansa hoitamasta keväällä 1914, määräsi Keisarillinen Senaatti helmikuun 18 päivänä 1914 hänen virkaansa hoitamaan Kuopion suomalaisen klassillisen lyseon rehtorin ja vanhemman lehtorin, filosofiantohtori Karl Onni Gerhard

Hannikaisen niin kauan kuin ylitarkastaja Virkkunen edustajana tulisi ottamaan osaa koolla olevan Eduskunnan työhön, ylitarkastaja Virkkuselle kuitenkin jätetyllä oikeudella, mikäli aika salli, itsekin ottaa osaa Ylihallituksen töihin.

Kansakoulujen ylitarkastajalle Ylihallituksessa, filosofiantohtori Gustaf Ferdinand Lönnbeck'ille myönnettiin virkavapautta helmikuun 1 päivästä 1912 seuraavan kesäkuun 1 päivään, jona aikana hänen virkaansa hoitamaan määrättiin kansakoulujen tarkastaja Ylihallituksessa, filosofianmaisteri Alexander Haapanen. Ylitarkastaja Lönnbeck'in sillä välin tapahtuneen kuoleman kautta avonaiseksi joutunutta ylitarkastajanvirkaa määrättiin tarkastaja Haapanen edelleen hoitamaan kesäkuun 1 päivästä 1912 siksi, kunnes se tulisi vakinaisesti täytetyksi.

Virkaatekevälle ylitarkastajalle Haapaselle myönnettiin sairauden vuoksi virkavapautta marraskuun ajaksi 1912, jolloin viran hoitajana toimi kansakouluntarkastaja Ylihallituksessa, filosofianmaisteri Hjalmar Wladimir Basilier.

Kansakoulujen ylitarkastajalle Ylihallituksessa Konrad Emil Hildénille myönsi Keisarillinen Senaatti tehdystä anomuksesta virkavapautta tammi-, helmi- ja maaliskuun ajaksi 1914 sekä määräsi kansakouluntarkastajan Ylihallituksessa Artturi Johannes Tarjanteen sinä aikana hoitamaan ylitarkastaja Hildén'in virkaa.

Sen johdosta, että Keisarillinen Senaatti syyskuun 17 päivänä 1910 oli vapauttanut venäjänkielen opetuksen nuoremman tarkastajan, kanslianeuvos Alfred Thillot'n tästä virastaan niin kauaksi aikaa kuin hän asianomaisesta määräyksestä hoitaa nuoremman ylikielenkääntäjänapulaisen virkaa Keisarillisen Senaatin venäjänkielen kielenkääntäjänkonttoorissa, määrättiin marraskuun 8 päivänä 1911 ylikielenkääntäjänapulainen, filosofianmaisteri Fredrik Heiskanen aikaisemmin määrätyn sijaisen, ent. venäjänkielen lehtorin Edvard Wilhelm Palanderin asemesta, joka oli toimesta luopunut, hoitamaan syyslukukauden 1911 loppuun sanottua kanslianeuvos Thillot'n tarkastajanvirkaa Ylihallituksessa. Sitten Keisarillinen Senaatti huhtikuun 3 päivänä 1912 antoi ylikielenkääntäjänapulaiselle Heiskaselle uuden määräyksen hoitaa mainittua virkaa kevätlukukauden 1912 loppuun. Jotta puheenaolevan tarkastajanviran hoito tulisi pysyvämmiin järjestetyksi, määräsi Keisarillinen Senaatti toukokuun 8 päivänä 1912 Ylihallituksen esityksestä Savonlinnan suomalaisen realilyseon venäjänkielen lehtorin, kollegiasessori Ivar August Wolde-
mar Sevón'in syyskuun 1 päivästä 1912 hoitamaan useinmainittua

tarkastajanvirkaa toistaiseksi ja siksi aikaa kuin kanslianeuvos Thillot yllämainitusta syystä oli estetty sitä hoitamasta.

Alkeiskou-
luosaston
sihteerin
virka.

Keisarillinen Senaatti elokuun 9 päivänä 1912 vapautti lakitie-
teidenkandidaatti Alvari Robert Ylösen, joka 27 päivänä huhtikuuta
1911 oli määrätty hoitamaan Ylihallituksen alkeiskouluosaston avoinna
olevaa sihteerinvirkaa, sanotusta viransijaisuudesta elokuun 20 päi-
västä 1912 lähtien toistaiseksi, jotta hänellä olisi tilaisuus suorittaa
venäjänkielen stipendimatka, sekä määräsi hovioikeudenauskultantti,
insinööri Johannes Jääskeläisen siksi ajaksi tätä virkaa hoitamaan.

Tähän Ylihallituksen alkeiskouluosaston avonaiseen sihteerinvir-
kaan Keisarillinen Senaatti sitten syyskuun 6 päivänä 1912 nimitti ja
määräsi Kirkollisasiain Toimituskunnan protokollasihteerin Ivar Wal-
demar Groundstroemin.

Alkeiskou-
luosaston
kamreerille
myönnetty
ero.

Huhtikuun 29 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti tehdystä hake-
muksesta vakuutti alkeiskouluosaston kamreerille Karl Edvard Wege-
liukselle 6,000 markan suuruisen vuotuisen elinkautiseläkkeen, minkä
johdosta Ylihallitus myönsi hänelle eron virasta, lukien seuraavan tou-
kokuun 1 päivästä. Samalla määräsi Ylihallitus kamreeri Wegeliuksen
edelleen ja kunnes virka saattoi tulla täytetyksi hoitamaan kysymyk-
sessäolevaa kamreerinvirkaa.

Erinäisiä
määrärahoja
myönnetty.

Ylihallituksen tarpeisiin on tämän ajanjakson kuluessa myön-
netty seuraavat määrärahat:

Marraskuun 29 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti myönsi ka-
lenterivuodeksi 1911 enintään 3,000 markan suuruisen lisäyksen Yli-
hallituksen vuosirahasäännössä matkakustannuksia varten olevaan
13,000 markan suuruisen määrärahaan. Keisarillisen Senaatin pää-
töksen mukaan maaliskuun 15 päivästä 1912 myönnettiin sitten sanot-
tuun määrärahaan 2,000 markan pysyväinen lisäys. Marraskuun 20
päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti salli, että tämä 15,000 markan
suuruinen määräraha matkakustannuksia varten saatiin mainittuna
vuonna ylittää korkeintaan 5,000 markalla, jonka ohessa määrättiin,
että sanottu määräraha oli seuraavasta vuodesta lähtien korotettava
20,000 markaksi. Vuotta 1913 varten sitä paitsi lokakuun 22 päivänä
1913 myönnettiin tähän määrärahaan 12,000 markan lisäys. Helmi-
kuun 3 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti lopuksi, siihen nähden että
Ylihallitukseen kutsuttujen apulaistarkastajain matkat melkoisesti
nostavat puheenaolevia matkakustannuksia, korotti Ylihallituksen

Oppilaitosten tarkastukset.

Apulaisylitarkastajat.

Kirjeessä toukokuun 7 päivältä 1912 Ylihallitus esiintoi, että kun Ylihallituksen alkeiskouluosastolla, lukuunottamatta venäjänkielen tarkastusvoimia, tarkastajanvirat lukumääräänsäkin nähden ovat yhä vielä samalla kannalla kuin mille ne asetettiin armollisessa julkutuksessa 24 päivältä marraskuuta 1869, ja Ylihallituksen suoritettavat työt olivat suuressa määrässä lisääntyneet samalla kuin maan koulu-laitos neljän vuosikymmenen aikana oli monikertaiseksi laajentunut, Ylihallituksen nyttemmin oli sangen vaikea kyllin tehokkaasti suorittaa sitä alkeisoppilaitosten tarkastusta, mikä sen velvollisuudeksi on määrätty, sekä anoi sentähden, että Ylihallitukselle myönnettäisiin oikeus seuraavana lukuvuonna yhdeksän kuukauden ajaksi (syyskuun 1 p:stä kesäkuun 1 p:ään) kutsua avuksensa kaksi oppikoulun alalla perehtynyttä opettajaa, joiden tehtäväksi ensi sijassa tulisi avustaa koulujen tarkastusten toimittamisessa, kuin myöskin että heidän palkkaamiseksi osotettaisiin 9,000 markkaan nouseva ylimääräinen määräraha sekä että heidät oikeutettaisiin matkoistaan lukemaan korvausta voimassa olevan matkustusohjesäännön 5 luokan mukaan. Tähän Ylihallituksen esitykseen näki Keisarillinen Senaatti toukokuun 22 päivänä 1912 hyväksi suostua.

Näiksi apulaisylitarkastajiksi Ylihallitus sitten kutsui Savonlinnan suomalaisen realilyseon rehtorin, lehtori Emil Johannes Buddénin, jolle annettiin määräys tähän toimeen syyskuun 20 päivänä 1912, ja Viipurin suomalaisen realilyseon lehtorin Urban Solmu Nyströmin kutsumuskirjeellä lokakuun 1 päivältä 1912. Samallaiseen järjestykseen suostui Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen esityksestä helmikuun 12 päivänä 1913 edelleen myös lukuvuodeksi 1913—1914.

Yleiset tarkastukset.

Sittenkuin ylempänä mainitut apulaisylitarkastajat syksystä 1912 alkaen pääasiallisena tehtävänään ovat ottaneet osaa oppilaitosten tarkastuksiin, ovat Ylihallituksen vakinaiset ja apulaisylitarkastajat toimittaneet yleisiä tahi heidän edustamiinsa aineisiin kohdistuvia tarkastuksia niin monessa koulussa, että tämän ajanjakson sisällä on saatu jokseenkin kaikki oppilaitokset tarkastetuiksi.

Venäjänkielen tarkastus.

Tämän lisäksi, kuten ennenkin, on venäjänkielen opetusta kerran vuodessa tarkastettu kaikissa oppilaitoksissa.

Harjoitusaineiden opetukseen kohdistuvia tarkastuksia.

Mitä n. s. harjoitusaineisiin tulee, on tällä ajanjaksolla suoritettu sekä voimistelun ja terveysopin että piirustuksen ja laulun tarkastuksia, niinkuin seuraavassa lähemmin selostetaan.

Ylihallituksen toukokuun 10 päivänä 1913 tekemän alamaisten Voimistelun esityksen mukaisesti Keisarillinen Senaatti saman toukokuun 29 päivänä oikeutti Ylihallituksen lukuvuodeksi 1913—1914 kutsumaan avukseen jonkun voimistelun opetukseen perehtyneen henkilön tämän opetuksen tarkastamista varten eri oppilaitoksissa ja myönsi ehdotetun apulaistarkastajan palkkaamiseksi 4,500 markan suuruisen määrärahan sekä oikeutti hänet laskemaan virkamatkoistaan korvausta matkustussäännön 5 luokan mukaan. Edelläkerrotun Keisarillisen Senaatin suostumuksen nojalla päätti Ylihallitus kesäkuun 18 päivänä 1913 kutsua ja määrätä lehtori Ivar Edvard Wilskmanin apulaistarkastajaksi Ylihallituksen alkeiskouluosastolle, seuraavan syyskuun 1 päivästä lukien.

ja terveysopin tarkastus.

Kyseessä olevana lukuvuotena onkin lehtori Wilskman toimittanut sanottua tarkastusta.

Kuten viime kolmivuotiskertomuksessa esitetään, oli Helsingin Piirustuksen suomalaisen reallilyseon piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajan, taiteilija Berndt Erik Lagerstamin määrä kalenterivuonna 1911 kahden kuukauden ajan tarkastaa piirustuksen opetusta maan alkeisoppilaitoksissa ja tyttökouluissa. Käytettyään kevätlukukauden 1911 lopulla puheenaolevaan tarkastukseen yhden kuukauden, suostui Keisarillinen Senaatti taiteilija Lagerstamin esityksestä siihen, että hän saisi siirtää jällellä olevan tarkastustoimintansa seuraavaan kevätlukukauteen, jolloin lukuvuoden 1911—1912 piirustuksen opetuksen tulokset parhaiten olisivat havaittavissa. — Ylihallitus maaliskuun 15 päivänä 1912 vahvisti hänen laatimansa matkasuunnitelman, jonka mukaan hän sitten sinä lukukautena toimittikin erinäisissä kouluissa piirustuksen opetuksen tarkastamisen.

opetuksen tarkastus.

Koska Ylihallitus oli huomannut laulun opetuksen maan alkeisoppilaitoksissa ja tyttökouluissa kaipaavan erityistä asiantuntijan toimitettavaa tarkastusta, niin Ylihallitus kirjelmässä maaliskuun 27 päivältä 1912 Ylihallitukselle lokakuun 18 päivänä 1898 annetun armollisen ohjesäännön 12 §:n 6 momentin säännöksen perusteella alamaisesti esitti, että Rauman seminaarin musiikin lehtori Aksel Olof Törnudd, joka oli suostuvainen lukuvuonna 1912—1913 neljän kuukauden aikana tarkastamaan laulun opetusta maan alkeisoppilaitoksissa ja tyttökouluissa, määrättäisiin sanottuun toimeen ja että hän saisi oikeuden tässä tarkastustoimessaan hyväkseen lukea hänelle matkustussäännön 6 luokan mukaan lehtorina tulevan korvauksen,

Laulun opetuksen tarkastus.

sekä että hänen sijaisensa palkkaamiseksi yleisistä varoista myönnettäisiin 400 markkaa kuukautta kohti eli yhteensä korkeintaan 1,600 markkaa. Tähän Ylihallituksen esitykseen Keisarillinen Senaatti huchtikuun 17 päivänä 1912 suostui, jonka johdosta Ylihallitus seuraavan elokuun 21 päivänä vahvisti lehtori Törnuddin laatiman matkasuunnitelman laulun opetuksen tarkastusta varten lukuvuonna 1912—1913 maamme alkeisoppilaitoksissa ja tyttökouluissa. Sanotun tarkastuksen suorittikin lehtori Törnudd mainittuna aikana.

II. Erinäiset valtion oppilaitokset ja niiden opettajisto.

Helsinki.

Suomalainen normaalilyseo. Oppilaitoksen vakinaisessa opettajakunnassa on kysymyksessä olevan ajanjakson kuluessa tapahtunut seuraavia muutoksia.

Avoinna olevaan matematiikan, fysiikan ja kemian yliopettajanvirkaan Keisarillinen Senaatti maaliskuun 13 päivänä 1912 nimitti ja määräsi saman normaalilyseon mainittujen aineiden lehtorin, filosofiantohtori Otto Wilhelm Nevanlinnan. Hänen jälkeensä avoimeksi joutuneeseen matematiikan, fysiikan ja kemian lehtorinvirkaan Ylihallitus marraskuun 19 päivänä 1912 nimitti Nikolainkaupungin suomalaisen realilyseon samojen aineiden lehtorin, filosofianlisensiaatti Petter August Heinriciuksen, luettuna huhtikuun 1 päivästä 1913. Valtakirja mainittuun virkaan annettiin hänelle tammikuun 18 päivänä 1913.

Luonnonhistorian ja maantiedon kollegaksi nimitti Ylihallitus huhtikuun 19 päivänä 1912 filosofianmaisteri Rolf Krogeruksen, lukien seuraavan syyskuun 1 päivästä, ja antoi hänelle valtakirjan kesäkuun 18 päivänä 1912.

Kirjeessä maaliskuun 21 päivästä 1911 Ylihallitus alamaaisesti oli esittänyt, että, kun koulun menosäännössä oleva kymmenes kolleganvirka oli varattava suomenkielen opetukselle, uusi kolleganvirka kouluun perustettaisiin luonnonhistoriassa ja maantieteessä ja että sitä varten lyseon menosääntöön otettaisiin 4,200 markan suuruinen määräraha. Sittemmin Ylihallitus kirjeessä seuraavan kesäkuun 8 päivästä ilmoitti, että Ylihallitus oli ollut pakoitettu julistamaan edellämainitun kolleganviran haettavaksi opetusvelvollisuudella luonnonhistoriassa ja maantiedossa ja anoi, että yhdestoista kolleganvirka perustettaisiin suomenkielen opetusta varten. Asiaa helmikuun 18 päi-

vänä 1914 esiteltäessä ei Keisarillinen Senaatti nähnyt olevan syytä Ylihallituksen edellämainittuun esitykseen suostua.

Rinnakkaisosastoja varten on seuraavia määrärahoja myönnetty: Heinäkuun 26 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi lukuvuodeksi 1912—1913 realilinjan II luokan rinnakkaisosaston kustannuksiin 5,623 markkaa sekä klassillisen linjan III ja VI luokan rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi yhteensä 10,082 markkaa; samoin heinäkuun 11 päivänä 1913 rinnakkaisosastojen ylläpitämistä varten realilinjan III sekä klassillisen linjan III ja VII luokilla lukuvuonna 1913—1914 yhteensä enintään 16,830 markan suuruisen määrärahan.

Koska oppilaitoksen käytettävänä oleva vuotuinen virantoimituspalkkiomääräraha oli tarkoitukseen riittämätön siitä syystä, että koulun saksan- ja ranskankielen opettajantoimi on henkilökohtainen lehtorin- (vanhemman lehtorin) virka, joka muuttuu kollegan- (nuoremman lehtorin) viraksi vasta nykyisen viranhaltijan poistuttua, näki Keisarillinen Senaatti, Ylihallituksen esityksestä, lokakuun 25 päivänä 1911 hyväksi määrätä, että koulun vuosimääräraha virantoimituspalkkioita varten oli lukuvuoden 1911—1912 alusta korotettava 100 markalla niin kauvaksi aikaa kuin saksan- ja ranskankielen lehtori, filosofiantohtori Filip Hjalmar Hahl on nykyisessä virassaan.

Koska suomalaisessa normaalilyseossa opettajakandidaattien luvun yhä karttuessa heidän annettavien harjoitustuntien määrä muutamissa aineissa oli kasvanut niin suureksi, että asianomaisten yliopettajain ei enää ollut mahdollista hoitaa kaikkia näitä tunteja niinkuin opettajakandidaattien asianmukainen valmistelu vaatisi, oli koulun rehtori laatinut ehdotuksen asian järjestämiseksi niin, että puheenalainen epäkohta toistaiseksi saataisiin poistetuksi. Tämän ehdotuksen nojalla päätti Ylihallitus kirjeessä syyskuun 26 päivältä 1913 alamaisesti esittää:

että suomalaisen normaalilyseon yliopettaja, jonka osalle lukukauden kuluessa tulee enemmän kuin 50 harjoitustuntin valmistelu, kuuntelu ja arvostelu, oikeutettaisiin yliopettajakunnan kunakin lukukautena tehtävän ja Ylihallituksen hyväksyttävän suunnitelman mukaan käyttämään muun samaa ainetta edustavan opettajan taikka toisen yliopettajan apua opettajakokelasten harjoitustuntien järjestämisessä ja johtamisessa, ehdolla että arvolause jokaisen ohjattavana olevan opettajakandidaatin opettajantaipumuksesta on asianomaisen yliopettajan annettava;

että yliopettajaa avustavalle opettajalle vakuutettaisiin 5 markan korvaus kustakin hänen näin tavoin järjestämästään ja ohjaamastaan tunnista, ja

että tätä tarkoitusta varten suomalaisen normaalilyseon vuosi-
rahasääntöön seuraavan kalenterivuoden alusta armossa osotettaisiin
1,500 markan suuruinen arviomääräraha, kuin myöskin syyslukukau-
deksi 1913 750 markkaa.

Keisarillinen Senaatti seuraavan lokakuun 29 päivänä näki hyväksi
suostua tähän Ylihallituksen esitykseen, kuitenkin niin, että korvaus
yliopettajaa avustavalle opettajalle lasketaan 140 markan mukaan
viikkotunnilta. Helmikuun 3 päivänä 1914 korotettiin sanottu mää-
räraha, syyslukukauden alusta 1914 lukien, 2,500 markkaan vuodessa,
josta korotuksesta vuoden 1914 rahasääntöehdotukseen oli syysluku-
kautta varten 1914 otettu 500 markkaa.

Muita määrärahoja on myönnetty seuraavasti:

Elokuun 11 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti edelleen myönsi
filosofian alkeiden opetuksen toimeenpanemista varten seuraavana
lukuvuonna VIII luokan oppilaille vapaaehtoisena aineena kahtena
tuntina viikossa 280 markan suuruisen ylimääräisen määrärahan.
Niinikään myönnettiin heinäkuun 26 päivänä 1912 ja heinäkuun 25
päivänä 1913 samaan tarkoitukseen lukuvuosiksi 1912—1913 ja 1913
—1914 samansuuruiset apurahat. Kaunoluvun opetuksen järjestä-
miseksi vapaaehtoisena aineena yläluokkien oppilaille Keisarillinen Se-
naatti lokakuun 16 päivänä 1912 myönsi 420 markan suuruisen mää-
rärahan ja heinäkuun 25 päivänä 1913 samaan tarkoitukseen luku-
vuodeksi 1913—1914 560 markkaa.

Piirustussalin sisustamiseen sekä istumapenkki- ja kirjastohylly-
jen hankkimiseen myönnettiin toukokuun 22 päivänä 1912 4,248 mar-
kan ylimääräinen määräraha. Syyskuun 5 päivänä 1913 myönnettiin
yhteensä 1,350 markkaa telefonin sekä erinäisten voimistelutelineiden
y. m. hankkimista varten. Marraskuun 19 päivänä 1913 Keisarillinen
Senaatti salli, että 1913 vuoden määräraha lämmitystä ja valaistusta
varten saatiin sivuuttaa enintään 2,500 markalla. Koulun kirjastoon
kuuluvien yliopistollisten väitöskirjain sidottamiseen myönnettiin
heinäkuun 14 päivänä 1914 400 markkaa.

Lisäksi on Ylihallitus oppilaitosten satunnaisten tarpeiden mää-
rarahasta myöntänyt koulun erinäisiin tarpeisiin avustuksia seuraa-
vin määrin: Joulukuun 5 päivänä 1911 300 markkaa normaalilyseon
edellisen vuosikertomuksen yhteydessä otsikolla »Luettelo Suomalaisen
Normaalilyseon kirjaston kasvatustiedettä ja kouluja käsittelevästä

kirjallisuudesta» julaistun liitteen painatuskustannusten suorittamiseksi; toukokuun 7 päivänä 1912 150 markkaa koulun oppilasten piirustuskokoelman toimittamista varten Dresdenin kaupungissa seuraavana kesänä (elokuun 12—18 p:nä 1912) pidettävään piirustuksen opetuksen edistämistä tarkoittavaan näyttelyyn.

Sen johdosta, että kevätlukukauden 1912 lopussa oli kulunut normaalilyseon Helsingissä eletystä toiminta-ajasta 25 vuotta, oli koulun rehtori valmistanut katsauksen opiston vaiheisiin ja toimintaan kyseenäolevana aikana; tämän katsauksen painatuskustannusten suorittamiseen Ylihallitus lokakuun 1 päivänä 1912 antoi 200 markkaa. Vielä myönsi Ylihallitus tammikuun 31 päivänä 1913 koulun kirjastossa tehdyistä järjestämistöistä aiheutuneiden kustannusten korvaamiseksi 200 markkaa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut yliopettaja, teologiantohtori Paavo Emil Virkkunen.

Opettajakandidaattien luku on ollut eri lukuvuosina: 1911—1912, syyslukukaudella 47, kevätlukukaudella 56; 1912—1913, syyslukukaudella 59, kevätlukukaudella 68; 1913—1914, syyslukukaudella 78, kevätlukukaudella 77.

Käytöllisiä opettajanäytteitä suoritettiin samaan aikaan eri vuosina: 50, 38, 45.

Oppilaita on ollut eri lukuvuosina: 499, 498, 509.

Kouluneuvosto: Professori E. N. Setälä (puheenjohtaja), ylimääräinen professori J. J. Karvonen, teologiantohtori E. Kaila (vuoteen 1912), professori O. Tarjanne, ylikonduktööri J. Ahla sekä kelloseppä K. Z. Simola (vuodesta 1912).

Ruotsalainen normaalilyseo. Oppilaitoksen latinan- ja kreikan kielen yliopettajan, filosofiantohtori Karl Hjalmar Appelqvist'in syyskuun 14 päivänä 1911 tapahtuneen kuoleman kautta avonaiseksi joutuneeseen yliopettajanvirkaan Keisarillinen Senaatti lokakuun 16 päivänä 1912 nimitti ja määräsi koulun kysymyksenalaisten kielten lehtorin, filosofianlisensiaatti Johannes Mikael Granitin, lukien toukokuun 1 päivästä 1913. Hänen jälkeensä Ylihallitus marraskuun 7 päivänä 1913 nimitti latinan- ja kreikankielen vanhemman lehtorin virkaan, johon oli astuttava 1 päivänä toukokuuta 1914, filosofianmaisteri Johan Frans Einar Pontán'in sekä antoi hänelle valtakirjan tammikuun 9 päivänä 1914.

Historiallisten tieteiden yliopettaja, filosofiantohtori ja professori Emil Böök, joka oli anonut eläkettä ja eroa virastaan syyskuun 1 päi-

västä 1914, kuoli ennenkuin mainittu eläke ja ero ehdittiin myöntää, heinäkuun 15 päivänä 1914.

Määrärahaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten myönsi Ylihallitus syyskuun 26 päivänä 1913 65 markkaa eksperttien hyvittä-miseksi heidän osanotostaan eräiden käytöllisten opettajanäytteiden arvostelemiseen, sekä niinkään elokuun 6 päivänä 1914 600 markkaa koulun rehtorin normaalilyseon 50-vuotisesta toiminnasta laatiman historiikin painatusavustukseksi.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut yliopettaja, teologiantohtori Vilhelm Teodor Rosenqvist.

Marraskuun 1 päivänä 1912 Ylihallitus yliopettajan, filosofian-tohtori Karl Hjalmar Appelqvist-vainajan jälkeen määräsi lehtorin, nimitetyn yliopettajan, filosofianlensensiaatti Johannes Mikael Granitin toistaiseksi olemaan koulun vararehtorina.

Opettajakandidaattien lukumäärä on eri lukuvuosina ollut: 1911—1912, syyslukukaudella 16, kevätlukukaudella 18; 1912—1913, syys-lukukaudella 16, kevätlukukaudella 17; 1913—1914, syyslukukaudella 20, kevätlukukaudella 21.

Käytöllisiä opettajanäytteitä suoritettiin samaan aikaan eri vuo-sina: 19, 6, 18.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 498, 492, 480.

Kouluneuvosto: Professori F. W. Gustafsson (puheenjohtaja), professori O. Heikel, intendentti K. Appelberg, pankinjohtaja A. Lundqvist ja ylimääräinen professori Hj. v. Bonsdorff.

Suomalainen realilyseo. Tämän kolmivuotiskertomuksen yleisessä osassa mainitun, syyskuun 16 päivänä 1913 annetun armollisen ase-tuksen 2 §:n mukaan olivat m. m. uskonnon opettajanvirat Helsingin realilyseoissa muutettavat vanhemman lehtorinviroiksi. Kun suoma-laisessa realilyseossa asetuksen ilmestyessä mainittu opettajanvirka oli täyttämättä, voitiin täten uudestaan muodostettu uskonnon ja historiallisen lukemisen vanhemman lehtorinvirka ilman muuta julis-taa haettavaksi. Maaliskuun 13 päivänä 1914 Ylihallitus nimitti tä-hän virkaan, lukien lokakuun 1 päivästä 1914, Mikkelin suomalaisen klassillisen lyseon samojen aineiden vanhemman lehtorin Toimi Armas Valtarin. Tästä nimityksestä tehdyn valituksen johdosta Keisarilli-nen Senaatti heinäkuun 21 päivänä 1914, koska lehtori Valtari sillä välin oli kuollut, kumoamalla Ylihallituksen valituksenalaisen pää-töksen, lykkäsi asian takaisin Ylihallitukseen sen uudestaan käsitel-

täväksi. Ylihallitus sitten elokuun 6 päivänä 1914 nimitti virkaan teologiankandidaatti Robert Ylösen. Valtakirja hänelle annettiin seuraavan lokakuun 5 päivänä.

Joulukuun 30 päivänä 1913 suostui Keisarillinen Senaatti siihen, että suomen- ja saksankielen apulaiskollega, filosofianmaisteri Fredrik Julius Lindström sekä matematiikan ja fysiikan apulaiskollega, filosofianmaisteri Hugo Waldemar Stenberg saadaan, lukien lokakuun 1 päivästä 1913, määrätä edelleen toistaiseksi hoitamaan puheenaolevia toimia ylimääräisinä nuorempina lehtoreina samoilla palkkaeduilla kuin vakinaisilla nuoremmilla lehtoreilla syyskuun 16 päivänä 1913 annetun armollisen asetuksen mukaan on ja myöskin oikeudella valita joko sanotulla asetuksella vahvistetun palkkausjärjestelyn tai vanhan palkkaussäännön mukainen palkkaus. Lisäksi suostui Keisarillinen Senaatti joulukuun 30 päivänä 1913 siihen, että filosofianmaisteri Väinö Johannes Heikkilä toistaiseksi, lukien tammikuun 1 päivästä 1914, saadaan asettaa historian, suomenkielen ja maantiedon ylimääräiseksi nuoremmaksi lehtoriksi samoilla oikeuksilla kuin edellämainitut. Näitten ylimääräisten nuorempien lehtorien palkkaus määrättiin kokonaisuudessaan suoritettavaksi rinnakkaisluokkien ylläpitämiseksi kunkin vuoden menosääntöön otetusta määrärahasta.

Armollisella määräyksellä toukokuun 17 (4) päivältä 1914 vahvistettiin armollinen asetus oikeuden myöntämisestä lisäpalkkioon Helsingin molempien realilyseoiden englanninkielen opettajille sekä hyväksyttiin sen ohessa tarkoitusta varten kummankin koulun vuoden 1914 rahasääntöön otettavaksi 120 markan suuruinen määräraha sanotun lisäpalkkion tuottaman menon suorittamiseksi vuonna 1914.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi I—V luokilla lukuvuonna 1911—1912 myönnettiin elokuun 11 päivänä 1911 27,094 markkaa; niinkään samaan tarkoitukseen heinäkuun 26 päivänä 1912 lukuvuodeksi 1912—1913 27,594 markkaa sekä heinäkuun 11 päivänä 1913 lukuvuodeksi 1913—1914 yhteensä enintään 27,609 markkaa.

Lokakuun 16 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi lyseon talonmiehelle, joka koulun lisärakennuksella silloin alkaneiden töiden takia jäi asunnotta, saman lokakuun 11 päivästä siksi kunnes hänelle voidaan asunto osoittaa, 600 markan mukaan vuodessa laskettavan vuokramäärärahan.

Niinkuin edellä yleisessä osassa on kerrottu, valmistui koulun rakenteilla oleva lisärakennus lopullisesti lukuvuoden 1914—1915 aluksi. Uusien huonekalujen hankkimiseksi ja vanhojen huonekalujen korjausta varten sekä lisärakennuksen muuhun sisustamiseen myönnet-

tiin armollisella määräyksellä toukokuun 17 (4) päivältä 1914 kerta kaikkiaan 10,000 markkaa.

Rehtorina on edelleen ollut vanhempi lehtori, filosofiantohtori Kaarlo Fredrik Kerppola.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 431, 425, 439.

Kouluneuvosto: Professori W. Ruin (puheenjohtaja), päätirehtööri T. Laitinen, pormestari L. Cajander (vuoteen 1912), valtioneuvos A. W. Helander, rakennusmestari I. V. Tikka ja intendentti, filosofiantohtori Th. Schwindt (vuodesta 1912).

Ruotsalainen realilyseo. Ruotsin- ja suomenkielen lehtori Knut Emil Lindgrén kuoli lokakuun 10 päivänä 1912. Armollisella määräyksellä huhtikuun 18 (5) päivältä 1913 ruotsin- ja saksankielen kollega, germanisen filologian dosentti, filosofiantohtori Torsten Evert Karsten nimitettiin germanisten kielten ylimääräiseksi professoriksi Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon, lukien toukokuun 1 päivästä 1913.

Koulussa oli täten joutunut avonaiseksi kaksi opettajanvirkaa, nim. molempien kotimaisten kielten lehtorinvirka sekä ruotsin- ja saksankielten kolleganvirka. Sittenkuin armollisen asetuksen kautta 16 päivältä syyskuuta 1913 vanhemman lehtorin virkojen lukumäärä tällaisissa oppilaitoksissa oli säädetty 6:ksi, joilla kaikilla tulisi olemaan vakinaiset haltijat, niin pian kuin saman asetuksen kautta säädetty uskonnon opettajanviran sekä luonnonhistorian ja maantiedon kolleganviran muuttaminen vanhemman lehtorin viroiksi oli ehditty suorittaa, päätti Ylihallitus lokakuun 17 päivänä 1913, koska niin muodoin opetusvelvollisuutta edellisessä, molempien kotimaisten kielten lehtorinvirassa, ei enää voitu yhdistää vanhemman lehtorin virkaan, ja ottaen huomioon elokuun 26 päivänä 1904 vahvistetun tuntijaon realilyseoille, joissa ruotsi on opetuskielenä, julistaa suomenkielen nuoremman lehtorin viran sekä ruotsin- ja saksankielen nuoremman lehtorin viran haettaviksi. Maaliskuun 17 päivänä 1914 Ylihallitus sitten suomenkielen nuoremman lehtorin virkaan nimitti Turun suomalaisen tyttökoulun ruotsin- ja suomenkielen nuoremman lehtorin Aron Josef Sarlinin. Tehtyjen valitusten johdosta Keisarillinen Senaatti kuitenkin seuraavan lokakuun 7 päivänä kumosi Ylihallituksen päätöksen, määräten, että Turun ruotsalaisen realilyseon suomenkielen nuorempi lehtori Kaarle Jalmari Rostedt oli virkaan nimitettävä. Ruotsin- ja saksankielen nuoremman lehtorin virkaan Ylihallitus toukokuun 12 päivänä 1914 nimitti filosofianmaisteri Nils Holger Petersén'in, minkä nimityksen Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten

johdosta niinkään kumosi, nimittäen virkaan filosofiantohtori Ivar Johannes Hortlingin.

Venäjänkielen nuorempi lehtori Wladimir Jevstratoff kuoli kesäkuussa 1914.

Niinkuin jo suomalaisen realilyseonkin kohdalla on mainittu, säädettiin asetuksessa syyskuun 16 päivältä 1913, että myös tässä koulussa uskonnon opettajanvirka oli muutettava vanhemman lehtorin viraksi. Kun Ylihallituksen mielestä oli tarkoituksenmukaisinta ja niin muodoin toivottavaa, että virka mahdollisimman pian voitaisiin julistaa haettavaksi, mutta koska Ylihallitus oli epätietoinen siitä, asettivatko yllämainitun armollisen asetuksen 8 §:ssä olevat säädökset ehkä esteen tällaiselle toimenpiteelle, ennenkuin uskonnon opettajanviran silloinen haltija, pastori Gustav Calixtus Bondestam, joka marraskuun 5 päivänä 1907 oli saanut virkavahvistuskirjan tähän virkaan, olisi luopunut virasta, anoi Ylihallitus huhtikuun 28 päivänä 1914 Keisarilliselta Senaatilta lähempiä määräyksiä asiassa. Kun Keisarillinen Senaatti seuraavan toukokuun 26 päivänä oli selittänyt estettä ei olevan viran aukijulistamiseksi, päätti Ylihallitus sitä seuraavan kesäkuun 9 päivänä antaa erokirjan pastori Bondestamille, lukien syyskuun 1 päivästä 1914, sekä julistaa uskonnon ja historiallisen lukemisen vanhemman lehtorin viran mainitussa lyseossa haettavaksi.

Niinkuin jo ennen (siv. 88) on tullut mainituksi, suvaitsi Hänen Majesteettinsa Keisari toukokuun 17 päivänä 1914 armossa vahvistaa armollisen asetuksen oikeuden myöntämisestä lisäpalkkioon Helsingin molempien realilyseoiden englanninkielen opettajille sekä sen ohessa hyväksyä tarkoitusta varten 1914 vuoden rahasääntöön otettavaksi 120 markan suuruisen määrärahan kumpaakin koulua varten sanotun lisäpalkkion tuottaman menon suorittamiseksi vuonna 1914.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi viidellä alaluokalla Keisarillinen Senaatti myönsi 11 päivänä elokuuta 1911 lukuvuodeksi 1911—1912, heinäkuun 26 päivänä 1912 lukuvuodeksi 1912—1913 sekä heinäkuun 11 päivänä 1913 lukuvuodeksi 1913—1914, kullakin kerralla 25,130 markan määrärahan.

Heinäkuun 11 päivänä 1912 myönnettiin 692 markan 45 pennin ylimääräinen määräraha erinäisen tarpeelliseksi huomatuun kaluston hankkimista sekä muutamien pienempien korjausten suorittamista varten. Joulukuun 18 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti salli, että koulun sekalaisten menojen määräraha sinä vuonna saatiin ylittää 1,320 markalla. Uusien luonnonhistoriallisten kokoelmien säilytyskaappien sekä kahden kuvaripustimen hankkimista varten myönnet-

tiin kesäkuun 27 päivänä 1913 925 markkaa. Samoin myönnettiin elokuun 18 päivänä 1914 477 markan 65 pennin määräraha eräiden huonekalujen korjausta varten.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut vanhempi lehtori Karl Severin Ahonius.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 385, 389, 401.

Kouluneuvosto: Filosofianmaisteri E. Nordström (puheenjohtaja), apteekkari K. A. Aschan (vuoteen 1912), professori T. W. Tallqvist, everstiluutnantti R. Schauman, filosofiantohtori V. Hackman ja apteekkari E. Stigzelius (vuodesta 1912).

Suomalainen tyttökoulu. Huhtikuun 27 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti määräsi koulun uskonnon, historian ja maantiedon kollegan, jumaluusopinkandidaatti Yrjö Arvi Vilho Loimarannan, hänen suostumuksensa mukaisesti, edelleen toistaiseksi, luettuna heinäkuun 1 päivästä 1911, olemaan ylimääräisenä esittelijänä kirkollisia asioita varten Kirkollisasiain Toimituskunnassa. Sitten hän marraskuun 28 päivänä 1912 annetulla armollisella avoimella kirjeellä nimettiin Kirkollisasiain Toimituskunnan esittelijäsihteeriksi. Hänen jälkeensä avoimeksi joutuneeseen uskonnon ja historian kolleganvirkaan Ylihallitus kesäkuun 4 päivänä 1913 nimitti filosofianmaisteri Heikki Julius Linnoven, oikeudella astua virkaan seuraavan joulukuun 1 päivänä. Valtakirjan hän sai elokuun 4 päivänä 1913.

Rinnakkaisosastoja on koko tällä ajanjaksolla ollut järjestettynä koulun kaikille luokille. Niiden ylläpitämiseksi Keisarillinen Senaatti myönsi: elokuun 25 päivänä 1911 lukuvuodeksi 1911—1912 25,330 markkaa, heinäkuun 26 päivänä 1912 lukuvuodeksi 1912—1913 23,240 markkaa ja tämän lisäksi lokakuun 16 päivänä 1912 1,500 markkaa, sekä heinäkuun 11 päivänä 1913 lukuvuodeksi 1913—1914 yhteensä enintään 25,530 markkaa.

Keisarillinen Senaatti heinäkuun 26 päivänä 1912 näki hyväksi sallia, että edelleen seuraavanakin lukuvuonna saatiin tyttökoulun I ja II luokalla rinnakkaisosastoineen sekä valmistavilla luokilla opettaa piirustusta vapaaehtoisena aineena, kuin myöskin tarkoitusta varten myöntää 1,440 markkaa. Samoin tuli tämä opetus Keisarillisen Senaatin elokuun 22 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaan järjestetyksi ja kustannetuksi myös lukuvuotta 1913—1914 varten. Armollisella määräyksellä toukokuun 17 (4) päivältä 1914 myönnettiin sitten piirustuksen opetuksen kustantamiseksi tyttökoulun I ja II

sekä valmistavilla luokilla 960 markkaa vuodessa, tammikuun 1 päivästä 1914 lukien.

Maaliskuun 6 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti määräsi, että koulun käyttämä kaasuväläistys oli vaihdettava sähköväläistykseen kuin myöskin, että koululla ruokailevien oppilasten tarpeeksi oppilaitoksen keskikäytävän yhteydessä olevaan konttoriin oli sijoitettava pienempi hellauuni kaasukeittiöineen, ja osotti näitä muutostöitä varten Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi 3,670 markan määrärahan. Huhtikuun 17 päivänä 1912 myönsi Keisarillinen Senaatti samoin Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi enintään 20,000 markkaa ajanmukaisen käymälän rakentamiseksi kouluun. Kahden ompelukoneen hankkimiseksi koululle myönnettiin lokakuun 8 päivänä 1913 260 markan ylimääräinen määräraha.

Ylihallitus taas määrärahastaan oppilaitosten tilapäisiä tarpeita varten antoi marraskuun 12 päivänä 1912 94 markan 90 pennin suuruisen korvauksen niistä menoista, jotka olivat aiheutuneet koulun 18 päivänä lokakuuta 1912 toimeenpanemasta surujuhlasta professori B. F. Godenhjelm-vainajan muistoksi, sekä marraskuun 11 päivänä 1913 samoin 52 markkaa rouva Ida Godenhjelm-in muistoksi koulussa vietetyn surujuhlan kustannusten korvaamiseksi.

Tyttökouluun liittyvälle *jatko-opistolle* on säädetyssä järjestyksessä lukuvuosittain vahvistettu oppikurssit, ehdotukset opetuksen järjestämisestä sekä menosääntö seuraavasti: elokuun 11 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti vahvisti lukuvuodeksi 1911—1912 oppilaitokselle varsinaisen ja ylimääräisen menosäännön, päättyen edellinen 24,600 ja jälkimäinen 4,475 markkaan, eli siis molemmat yhteensä 29,075 markkaan; samoin myönnettiin syyskuun 6 päivänä 1912 lukuvuodeksi 1912—1913 varsinaisiin kustannuksiin 24,600 markkaa ja ylimääräisiin 4,475 markkaa eli yhteensä 29,075 markkaa; niinikään myönnettiin heinäkuun 25 päivänä 1913 lukuvuodeksi 1913—1914 opiston kustannuksiin kaikkiaan 31,850 markkaa.

Kun syyslukukauden alussa 1912 opistoon sisäänkirjoitettujen oppilaiden monilukuisuus ja niiden joukossa useitten ylioppilastutkinnon suorittaneiden ja yliopistoon johtavien oppilaitosten korkeimmilta luokilta eronneitten oppilaiden suurempi kehitys teki vaikeaksi suomenkielen ja sielutieteen yhteisen opetuksen, suostui Keisarillinen Senaatti syyskuun 20 päivänä 1912 siihen, että sanotuissa aineissa puheenaolevana lukuvuotena saatiin panna toimeen rinnakkaiskurssit mainituille oppilaille ja myönsi tarkoitusta varten 1,575 markan ylimääräisen määrärahan.

Keisarillinen Senaatti joulukuun 4 päivänä 1912 suostui siihen, että suomenkielen ja maantieteen tuntimäärää saataisiin lisätä yhdellä viikkotunnilla opiston I ja II osastolla, eli yhteensä neljällä tunnilla, ja että tämän opetuksen kustantamiseen saataisiin käyttää 900 markan suuruinen määrä jatko-opiston ylläpitämistä varten sinä lukuvuotena osotetusta määrärahasta.

Sittenkuin Helsingin suomalaisen jatko-opiston pedagogisen johtokunnan jäsen, Helsingin suomalaisten yliopistoon johtavain tyttökoulun jatkoluokkien virkaatekevä johtajatar Johanna Otilie Andersin oli kuollut ja saman johtokunnan jäsen, Helsingin vanhan suomalaisen tyttökoulun nuorempi lehtori Gustaf Onni Immanuel Hallstén oli pyytänyt vapautusta jäsenyydestään, näki Keisarillinen Senaatti heinäkuun 14 päivänä 1914 hyväksi vapauttaa lehtori Hallsténin, silloin päättyneen lukuvuoden lopusta lukien, hänen toimestaan puheenaolevassa pedagogisessa johtokunnassa sekä Ylihallituksen tekemän ehdotuksen mukaisesti määrätä Helsingin suomalaisen jatko-opiston uskonnon, sielutieteen ja kasvatustieteen opettajan, teologiantohtori Antti Jaakko Pietilän sekä saman jatko-opiston alkeisopetuksen harjoitustuntien johtajan, lehtorinrouva Ilmi Hallsténin samasta ajasta alkaen toistaiseksi, tohtori Pietilän ensimmäiseksi jäseneksi ja jatko-opiston johtajattaren apulaiseksi sekä lehtorinrouva Hallsténin toiseksi jäseneksi mainittuun johtokuntaan.

Oppilaita on jatko-opistossa eri lukuvuosina ollut: 114, 104, 81, joista opettajatodistuksen saatuaan eri vuosina erosi: 24, 28, 26. Käytöllisiä opettajanäytteitä on suoritettu samaan aikaan: 15, 17, 19.

Tyttökoulun oppilasmäärä oli mainittuina vuosina: 464, 449, 445.

Kouluneuvosto. Lehtorinrouva Alma Jalava (puheenjohtaja), valtioneuvoksenrouva J. Danielson-Kalmari, professori V. Vasenius, tohtori K. A. Rönholm ja faktori J. A. Railio.

Ruotsalainen tyttökoulu. Tyttökoulun ja siihen liittyvän jatko-opiston johtajatar Alma Charlotta Langhoff kuoli 1 päivänä toukokuuta 1914.

Rinnakkaisosastoja varten oppilaitoksen kaikilla luokilla Keisarillinen Senaatti elokuun 25 päivänä 1911 myönsi lukuvuodeksi 1911—1912 23,730 markkaa ja samoin heinäkuun 26 päivänä 1912 lukuvuodeksi 1912—1913 yhteensä 23,900 markkaa. Heinäkuun 11 päivänä 1913 myönnettiin niinkään rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi II—V luokilla sekä kahden rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi I luokalla yhteensä korkeintaan 30,580 markan suuruinen määräraha.

Heinäkuun 26 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti näki hyväksi sallia, että edelleen seuraavanakin lukuvuonna saatiin tyttökoulun I ja II luokalla rinnakkaisosastoinen sekä valmistavilla luokilla opettaja-piirustusta vapaaehtoisena aineena, kuin myöskin tarkoitusta varten myöntää 1,440 markkaa. Niinikään myönnettiin samaan tarkoitukseen myös lukuvuotta 1913—1914 varten samansuuruinen määräraha. Armollisella määräyksellä toukokuun 17 (4) päivältä 1914 myönnettiin piirustuksen opetuksen kustantamiseksi tyttökoulun I ja II sekä valmistavilla luokilla 960 markkaa vuodessa, tammikuun 1 päivästä 1914 lukien.

Huhtikuun 8 päivänä 1914 myönnettiin 3,050 markkaa eräitä muutostöitä varten koulussa ja annettiin Yleisten rakennusten Ylihallitukselle asianmukainen määräys näiden töiden suorituksesta.

Tyttökoulun yhteydessä toimivan *jatko-opiston* oppikurssit, ehdotukset opetuksen jakamiseksi sekä menosääntö on voimassa olevien säädösten mukaisesti erittäin kutakin lukuvuotta varten vahvistettu. Elokuun 11 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti vahvisti lukuvuodeksi 1911—1912 ja samoin syyskuun 6 päivänä 1912 lukuvuodeksi 1912—1913, kummallakin kerralla menosäännön opettajatarosastoa varten 24,350 markaksi ja ylioppilasosaston kolmatta luokkaa sekä saksan-kielen opetusta varten toisella luokalla kuin myöskin ranskan-, venäjän- ja englanninkielen opetusta varten ensimmäisellä ja toisella luokalla ynnä muihin pienempiin menoihin 14,500 markaksi eli yhteensä koko oppilaitokselle 38,850 markaksi. Samoin myönnettiin heinäkuun 25 päivänä 1913 lukuvuodeksi 1913—1914 oppilaitoksen kustannuksiin kaikkiaan 39,300 markkaa.

Lokakuun 22 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti salli, että sen vuoden 450 markan suuruudesta määrärahasta terveysoppia varten, mikä kokonaisuudessaan säästy, saatiin käyttää 175 markkaa venäjän-kielen opetuksen lisäämistä varten yhdellä viikkotunnilla.

Jatko-opiston oppilasmäärä on eri vuosina ollut: 53, 52, 51. Opettajatodistuksen saatuaan erosi eri vuosina: 15, 8, 13. Oppilaitoksen ylioppilaslinjalta saivat päästötodistuksen samoina vuosina: 10, 8, 13. Käytöllisiä opettajanäytteitä suoritettiin samana aikana: —, 7, 7.

Tyttökoulun oppilasmäärä on ollut eri vuosina: 445, 459, 505.

Koulunewosto: Valtioneuvoksenrouva H. Estlander, presidentinrouva C. Montgomery, ylimääräinen professori A. G. Wallensköld, entinen seminaarinjohtaja F. W. Sundwall (puheenjohtaja) ja tohtori E. Wasastjerna.

Uusi suomalainen tyttökoulu. Toukokuun 31 päivänä 1913 Ylihallitus määräsi koulun opettajattaren ja v. t. johtajattaren, filosofiankandidaatti Johanna Wilhelmina Aspin koulun vakinaiseksi johtajattareksi.

Sittenkuin kollega Lyyli Kallioniemi-Heikinheimo oli saanut pyytämänsä eron, nimitti Ylihallitus helmikuun 23 päivänä 1912 uskonnon ja historian kolleganvirkaan filosofianmaisterin, sacr. min. kandidaatin Kaarlo Sakari Kallioniemen, ja antoi hänelle valtakirjan puheenalaiseen virkaan huhtikuun 23 päivänä 1912.

Voimistelun opettajatar Anna Huldén kuoli elokuun 3 päivänä 1912. Hänen jälkeensä avoimeksi tulleeseen voimistelun opettajattaren virkaan Ylihallitus joulukuun 28 päivänä 1912 nimitti Oulun suomalaisen tyttökoulun voimistelun opettajattaren Agnes Johanna Haggmanin ja antoi hänelle virkavahvistuskirjan seuraavan helmikuun 26 päivänä. Tammikuun 24 päivänä 1913 Ylihallitus pyynnöstä myönsi eron piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajattarelle, rouva Hanna Augusta Hirn-Nordlundille, helmikuun 1 päivästä 1913 lukien. Hänen jälkeensä avonaiseksi joutuneeseen virkaan nimitettiin toukokuun 28 päivänä 1913 Viipurin suomalaisen tyttökoulun piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajatar, rouva Anna Elisabeth Valle, joka sai virkavahvistuskirjan seuraavan heinäkuun 28 päivänä.

Rinnakkaisosastoja on tähänkin kouluun edelleen täytynyt järjestää. Niiden ylläpitämiseksi neljällä alimmalla luokalla lukuvuonna 1911—1912 Keisarillinen Senaatti elokuun 25 päivänä 1911 myönsi yhteensä 18,770 markkaa. Samoin myönnettiin rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi I—V luokalla lukuvuodeksi 1912—1913 heinäkuun 26 päivänä 1912 yhteensä 24,670 markkaa ja samaan tarkoitukseen lukuvuodeksi 1913—1914 yhteensä enintään 25,470 markkaa. Keisarillinen Senaatti syyskuun 6 päivänä 1912 antamallaan päätöksellä salli, että V luokka lukuvuonna 1912—1913 sai työskennellä kahtena eri osastona, vaikkakin sen oppilasluku oli 39 eikä niin muodoin nousut Keisarillisen Senaatin edellisen heinäkuun 26 päivänä rinnakkaisluokan perustamisen ehdoksi asettamaan vähimpään lukumäärään, aiheutuen tämä toimenpide siitä syystä, että koulun käytettävissä ei ollut huonetta, johon näin suuri luokka jakamattomana olisi mahtunut.

Oman huoneuston puutteessa nousivat koulun vuokratarpeisiin myönnetyt määrärahat vuokrakautta 1911—1912 varten yhteensä 14,890 markkaan. Sen jälkeen koululle neljän vuoden ajaksi, luettuna

1 päivästä kesäkuuta 1912, vuokrattiin huoneusto entisessä paikassa (talossa N:o 5 Vironkadun varrella), johon tarkoitukseen Keisarillinen Senaatti joulukuun 30 päivänä 1911 myönsi yhteensä 48,800 markkaa. Lisäksi on koululla kesäkuun 1 päivästä 1912 edelleen ollut vuokratuna huoneusto kolmea luokkaa varten Vironkadun 3:ssa 4,200 markan sekä voimistelusalit (Hallituskadun 15:ssä) 1,680 markan vuotuisesta vuokrahinnasta. Kun oppilasluvun lisääntyessä tila eri luokahuoneissa oli käynyt yhä riittämättömämmäksi, salli Keisarillinen Senaatti toukokuun 7 päivänä 1913, että talosta N:o 5 Vironkadun varrella saatiin vuokrata kahden huoneen lisähuoneusto kolmen vuoden ajaksi, seuraavan kesäkuun 1 päivästä lukien, 660 markan vuosi- vuokrasta. Sittemmin myönnettiin seuraavan kesäkuun 13 päivänä Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi 700 markkaa mainitussa huoneustossa toimitettavia korjaustöitä varten.

Tammikuun 28 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti korotti entisen 1,600 markan suuruisen määrärahan asunnon vuokraamista varten johtajattarelle seuraavan kesäkuun 1 päivästä 2,400 markkaan vuodessa, jolloin yhtä huoneista käytetään johtajattaren vastaanotto- ja kansliahuoneena.

Heinäkuun 26 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi 1,850 markan suuruisen määrärahan erinäisen kaluston hankkimiseksi koululle. Heinäkuun 11 päivänä 1913 myönnettiin uusien pulpettien, luokkataulun ja kalustokaapin hankkimista varten 520 markkaa. Samoin myönnettiin elokuun 18 päivänä 1914 kahden Singerin ompelukoneen ostamiseksi 332 markan 10 pennin ja oppilaspulpettien y. m. hankkimiseksi 315 markan suuruisen ylimääräinen määräraha, eli siis yhteensä 647 markkaa 10 penniä.

Oppilaita on koulussa ollut eri vuosina: 291, 327, 348.

Kouluneuvosto: Tohtori Ellen Ahlqvist (puheenjohtaja), professori Th. Homén, filosofiantohtori Tekla Hultin (vuoteen 1912), neiti M. Renvall, professori K. Grotenfelt ja (vuodesta 1912 alkaen) kansakouluntarkastaja M. Pesonen.

Yliopistoon johtavat suomenkieliset tyttökoulun jatkoluokat. Ranskan- ja saksankielen opettajatar, v. t. johtajatar Johanna Otilie Andersin kuoli huhtikuun 7 päivänä 1914. Hänen jälkeensä avoimeksi joutunut ranskan- ja saksankielen opettajattarenvirka täytettiin tuonempana.

Rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi opiston I luokalla lukuvuonna 1911—1912 Keisarillinen Senaatti syyskuun 8 päivänä 1911 myönsi

5,930 markkaa, II luokalla lukuvuonna 1912—1913 heinäkuun 26 päivänä 1912 6,000 markkaa sekä samoin II luokalla lukuvuonna 1913—1914 enintään 5,395 markan määrärahan.

Oppilaitos on jatkuvasti ollut sijoitettuna Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen taloon N:o 17 Vuorikadun varrella 7,800 markan vuosivuokrasta, jonka lisäksi voimistelusalin vuokraamiseen erikseen on myönnetty tämän ajanjakson eri vuosina 600, 400 ja 500 markkaa. Maaliskuun 2 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti vahvisti vuokravälikirjan, jolla oppilaitoksen käytettäväksi, lukien seuraavan kesäkuun 1 päivästä samaan päivään vuonna 1916, edelleen luovutettiin koulun silloiset huoneustot 8,900 markan vuosivuokrasta.

Armollisella määräyksellä toukokuun 17 (4) päivältä 1914 myönnettiin jatkoluokkain luokanjohtajattarien palkkaamiseksi 600 markan suuruinen vuotuinen määräraha, tammikuun 1 päivästä 1914 lukien.

Helmikuun 7 päivänä 1913 Ylihallitus myönsi omasta vuosirahasta sääntöön oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten otetusta määrärahaan kaunoluvun kurssin toimeenpanemista varten koulussa mainittuna keväänä 71 markan suuruisen erän.

Maaliskuun 19 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti salli, että jatkoluokilla saatiin lukuvuodeksi 1913—1914 järjestää väliaikaista opetusta kaunoluvussa enintään kolme tuntia viikossa sekä myönsi tarkoitusta varten enintään 420 markkaa.

Toukokuun 20 päivänä 1914 Ylihallitus antoi 73 markan 55 pennin apurahan opettajatar Hanna Andersin-vainajan muistoksi vietetyn juhlan menojen korvaamiseksi.

Heinäkuun 11 päivänä 1912 myönnettiin sekalaisten menojen määrärahaan vuodelta 1912 950 markan lisäys. Lokakuun 29 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti salli, että oppilaitoksen määräraha polttopuita, valaistusta ja palveluskuntaa varten saatiin mainittuna vuonna sivuuttaa 167 markalla 72 pennillä.

Oppilaita on ollut: 109, 110, 106.

Kouluneuvosto: Sama kuin Helsingin vanhan suomalaisen tyttö-koulun.

Porvoo.

Ruotsalainen klassillinen lyseo. Kollega Fredrik Rudolf Wahlforsin kuoleman jälkeen avoinna olleeseen matematiikan kolleganvir-

kaan Ylihallitus lokakuun 13 päivänä 1911 nimitti Wiipurin ruotsalaisen klassillisen lyseon saman aineen kollegan Georg Mathias Lindén'in, lukien toukokuun 1 päivästä 1912, sekä antoi hänelle valtakirjan joulukuun 12 päivänä 1911. Maaliskuun 24 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti vakuutti matematiikan ja fysiikan vanhemmalle lehtorille Berndt Axel Nybergille vuotuisen elinkautisen 5,000 markan suuruisen eläkkeen syyskuun 1 päivästä 1914, josta ajankohdasta lähtien hän oli pyytänyt eroa virastaan. Ylihallitus sitten huhtikuun 3 päivänä 1914 myönsi hänelle sanotun eron. Latinankielen nuorempi lehtori Ernst Johan Lönnberg kuoli heinäkuun 22 päivänä 1914.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut nuorempi lehtori, filosofianliseniaatti Anders Allardt. Marraskuun 17 päivänä 1911 Ylihallitus määräsi lehtorin, filosofiantohtori Ahti Konrad Ottelinin olemaan koulun vararehtorina.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 140, 146. 142,

Kouluneuvosto: Pormestari M. Schauman (puheenjohtaja), pankinjohtaja A. Gulin, rouva Natalia Linsén (vuoteen 1912) sekä vuodesta 1912: professori A. Bergholm, kauppaneuvos R. W. Ekblom ja lehtorinrouva H. Lindblad.

Loviisa.

Ruotsalainen alkeiskoulu. Kollega Uno August Jahnsenin tultua nimitetyksi Raahan seminaarin lehtoriksi nimitti Ylihallitus marraskuun 21 päivänä 1911 matematiikan ja luonnonopin avonaiseen kolleganvirkaan filosofianmaisteri Frithiof Reinhold Westlinin, jonka nimityksen Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten johdosta seuraa- van huhtikuun 17 päivänä kumosi, nimittäen virkaan filosofianmaisteri Bruno Fridolf Gabriel Mellbergin, jolle Ylihallitus sitten antoi valtakirjan 7 päivänä toukokuuta 1912.

Rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi I luokalla lukuvuonna 1911—1912 Keisarillinen Senaatti elokuun 25 päivänä 1911 myönsi korkeintaan 5,203 markkaa. Heinäkuun 26 päivänä 1912 myönnettiin rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi lukuvuonna 1912—1913 koulun kahdella ensimmäisellä luokalla yhteensä 9,911 markan suuruinen määrä- raha, sekä heinäkuun 11 päivänä 1913 luokilla II ja III lukuvuonna 1913—1914 enintään 10,060 markkaa.

Syyskuun 8 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti myönsi pulpettien ja penkkien ostamiseen sekä vanhojen pulpettien korjaamiseen 512 markan 50 pennin määrärahan ja samoin heinäkuun 11 päivänä 1912 samallaiseen tarkoitukseen 480 markkaa. Marraskuun 29 päivänä 1911 myönnettiin 650 markan lisäys koulun sekalaisten menojen määrärahaan siltä vuodelta, sekä niinkään joulukuun 18 päivänä 1912 460 markan suuruinen lisäys sen vuoden määrärahaan sekalaisia menoja varten. Määrärahaan polttopuita ja valaistusta varten myönnettiin elokuun 22 päivänä 1913 siksi vuodeksi 400 markan suuruinen lisäys. Projektiokoneen ja tarpeellisten lisälaitteiden hankkimista varten koululle myönnettiin helmikuun 18 päivänä 1914 enintään 1,000 markan suuruinen määräraha.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut nuorempi lehtori Alexander Nylund.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 169, 196, 188.

Kouluneuvosto: Pormestari G. Kuhlefelt (puheenjohtaja), kaupunginlääkäri E. Ekelund, filosofianmaisteri V. E. Linderoos, tohtorinrouva E. Hirn sekä (vuodesta 1912) neiti E. Hamberg.

Turku.

Suomalainen klassillinen lyseo. Elokuun 14 päivänä 1913 Ylihallitus myönsi koulun laulun opettajalle Juho Viljo Mikkolalle hänen pyytämänsä eron mainitusta virastaan, lukien seuraavan syyskuun 1 päivästä. Hänen jälkeensä nimitettiin 30 päivänä joulukuuta 1913 laulunopettajanvirkaan laulunopettaja Johannes Äyräs, ja annettiin hänelle virkavahvistuskirja helmikuun 28 päivänä 1914.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut vanhempi lehtori Johan Markus Ahlman.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 246, 249, 242.

Kouluneuvosto: Lakitieteenkandidaatti A. Mikkola (puheenjohtaja), lääketieteenlisensiaatti J. Aarnio, kirkkoherra O. J. Caselius (vuoteen 1912), kirjakauppias W. Mustelin, senaattori H. Lilius sekä (vuodesta 1912) lasimestari K. A. A. Wirtanen.

Ruotsalainen klassillinen lyseo. Historian, maantieteen ja ruotsinkielen kollega Johan Fredrik Appelroth kuoli helmikuun 12 päivänä 1912.

Opettajatar Charlotte Finströmin kuoltua perustettuun saksan- ja ranskankielen kolleganvirkaan opetusvelvollisuudella myöskin ruotsinkielessä Ylihallitus maaliskuun 15 päivänä 1912 nimitti filosofianmaisteri Oskar Uno Berglundin, lukien seuraavan syyskuun 1 päivästä, minkä nimityksen Keisarillinen Senaatti tehdyn valituksen johdosta vahvisti heinäkuun 11 päivänä 1912, jonka jälkeen asianomaiselle seuraavan elokuun 7 päivänä annettiin valtakirja.

Avonaiseen luonnonhistorian, maantieteen ja kaunokirjoituksen kolleganvirkaan, johon oli astuttava toukokuun 1 päivänä 1913, Ylihallitus lokakuun 4 päivänä 1912 nimitti filosofianmaisteri Carl Wilhelm Fontellin ja antoi hänelle valtakirjan seuraavan joulukuun 3 päivänä. Toukokuun 20 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti vakuutti matematiikan ja fysiikan vanhemmalle lehtorille Jakob Emil Amnellille, jolle Ylihallitus sittemmin seuraavan toukokuun 29 päivänä myönsi hänen pyytämänsä eron syyskuun 1 päivästä 1914, 5,000 markan elinkautisen eläkkeen.

Huhtikuun 29 päivänä 1914 myönnettiin sen vuoden sekalaisten menojen määrärahaan korkeintaan 1,000 markan suuruinen lisäys koulun kirjaston sekä luonnonhistoriallisten ja fysikaalisten kokoelmien muutosta aiheutuvia kustannuksia varten.

Kun koulun huoneustoon hankittiin keskuslämmityslaitos ja siitä syystä kävi tarpeelliseksi asettaa erityinen koneenkäyttäjäksi tai lämmittäjäksi, joka samalla toimisi talonmiehenä, esitti Ylihallitus kesäkuun 9 päivänä 1914, että hänen palkkaamiseksiin osoitettaisiin 1,200 markan vuotuinen määräraha, lukien syyskuun 1 päivästä 1914, sekä että koulun silloinen määräraha pihan ja katuosien sekä latrinien puhtaana pitoa varten samasta ajasta lähtien lakkautettaisiin. Heinäkuun 28 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti myönsi sillä kertaa sanottuun tarkoitukseen seuraavaa syyslukukautta varten 425 markan suuruisen määrärahan ja päätti, että vastedes annetaan lausunto Ylihallituksen esityksestä muissa kohdin.

Rehtorina on edelleen suurimman osan kyseessäolevasta ajanjaksosta toiminut vanhempi lehtori Gustaf Reinhold Törngren. Tammikuun 4 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi lehtori Uno Elis Lindströmille hänen pyytämänsä vapautuksen vararehtorin toimesta ja määräsi opiston lehtorin Emil August Jalavan koulun vararehtoriksi. Kun sitten Keisarillinen Senaatti tammikuun 28 päivänä 1914 sairaloisuuden vuoksi pyynnöstä vapautti rehtorintoimen hoitamisesta rehtorin ja vanhemman lehtorin Törngrenin, määrättiin samalla koulun rehtoriksi vanhempi lehtori, vararehtori Jalava.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 220, 222, 240.

Kouluneuvosto: Lääketieteenlisensiaatti W. Stadius (puheenjohtaja), varakonsuli A. Jacobsson, varatuomari K. Alfthan, kunnallisuusneuvos C. G. Wahlström ja filosofiantohtori K. J. Hartman.

Suomalainen realilyseo. Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi, joita kaikkina tämän ajanjakson lukuvuosina on ollut I—IV luokilla, on määrärahoja myönnetty seuraavasti: elokuun 11 päivänä 1911 seuraavaksi lukuvuodeksi 21,936 markkaa; heinäkuun 26 päivänä 1912 lukuvuodeksi 1912—1913 sekä samoin heinäkuun 11 päivänä 1913 lukuvuodeksi 1913—1914, kummallakin kerralla enintään 20,706 markkaa.

Marraskuun 1 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti myönsi sekalaisten menojen määrärahaan sanottuna vuonna 650 markan lisäyksen, sekä määräsi, että määräraha seuraavan vuoden alusta alkaen oli korotettava 2,000 markkaan vuodessa.

Kesäkuun 13 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi opetusvälineiden hankkimista varten seuraavat määrarahat, nimittäin: piirustusvälineisiin 500 markkaa, fysikaalisiin opetusvälineisiin 1,000, maantieteellisiin ja luonnonhistoriallisiin opetusvälineisiin 900, voimistelutelineistöä varten koulun pihamaalle 400 ja kaappien hankkimiseksi sekä fysiikan opetuksen välineiden säilyttämistä varten että koulun kirjastoon, yhteensä 660 markkaa, eli siis kaikkiaan 3,460 markkaa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut vanhempi lehtori, teologiankandidaatti Einar Fredrik Napoleon Candolin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 349, 370, 373.

Kouluneuvosto: Hovioikeudenaktuaario O. Lindstedt (puheenjohtaja), kamreeri H. Liipola, hovioikeudenasessori A. Luoma (kuoli 26/1 1913), ylimääräinen professori L. Strähle ja pankinjohtaja L. Gestrin.

Ruotsalainen realilyseo. Sittenkuin Keisarillinen Senaatti loka-kuun 1 päivänä 1912 oli nimittänyt ja määrännyt koulun rehtorin ja uskonnon sekä historiallisen lukemisen lehtorin, jumaluusopinkandidaatti Konrad Felix Ahlmanin Kaarinan pitäjän kirkkoherraksi, nimitti Ylihallitus näin avoimeksi joutuneeseen uskonnon ja historiallisen lukemisen vanhemman lehtorinvirkaan helmikuun 17 päivänä 1914 Wiipurin ruotsalaisen lyseon samojen aineiden vanhemman lehtorin Max Oskar von Bonsdorffin, sekä antoi hänelle valtakirjan huhtikuun 18 päivänä 1914.

Marraskuun 19 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti vakuutti matematiikan, fysiikan ja kemian vanhemmalle lehtorille, filosofiantoh-tori Evert Sjöblomille elinkautisen 5,000 markan vuotuisen eläkkeen, jonka johdosta Ylihallitus seuraavan joulukuun 2 päivänä myönsi hänelle eron virasta, luettuna tammikuun 1 päivästä 1914. Täten avoimeksi tulleeseen matematiikan, fysiikan ja kemian vanhemman lehtorin virkaan nimitettiin huhtikuun 18 päivänä 1914 ja valtuutettiin seuraavan kesäkuun 17 päivänä, lukien tammikuun 1 päivästä 1915, Wiipurin ruotsalaisen lyseon matematiikan ja fysiikan vanhempi lehtori, filosofiantoh-tori Carl Axel Alenius.

Kaunoluvun sekä siihen kuuluvan puheteorian opetuksen järjes-tämiseksi vapaaehtoisena aineena yhtenä viikkotuntina korkeimpien luokkien oppilaille lukuvuonna 1913—1914 Keisarillinen Senaatti heinäkuun 11 päivänä 1913 myönsi 140 markan suuruisen määrärahan. Sittemmin Ylihallitus tammikuun 27 päivänä 1914 suostui siihen, että tätä syyslukukautena 1913 aloitettua oppijaksoa kaunoluvussa saatiin jatkaa syyslukukautena 1914.

Tammikuun 24 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi 500 markkaa projektiokoneen hankkimista varten. Koulun kaasuvai-laituksen vaihtamista varten sähkövalaistukseen myönsi Kirkollisiasiain Toimituskunta huhtikuun 19 päivänä 1912 enintään 2,300 markkaa. Tammikuun 29 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi 1,150 markan suuruisen ylimääräisen määrärahan m. m. uusien luokkataulu-ten ja estradin ostamiseksi sekä 1,200 markkaa uuden ja tarkoituksen-mukaisen soittokoneen hankkimiseksi koululle. Huhtikuun 2 päivänä 1913 myönnettiin 1,155 markkaa uusien piirustuspulpettien hankki-mista varten; samoin fysikaalisen ja kemiallisen oppisalin kalustami-seksi heinäkuun 11 päivänä 1913 ylimääräinen 1,050 markan suurui-nen määräraha; niinkään skioptikonkuvien ja fysikaalisten koneiden sekä kemiallisten välineiden ostamista varten helmikuun 3 päivänä 1914 1,505 markkaa. Vielä Keisarillinen Senaatti huhtikuun 8 päi-vänä 1914 myönsi 4,300 markkaa pienempiä muutostöitä varten kou-lussa, ja annettiin Yleisten rakennusten Ylihallitukselle asianmukai-nen määräys näiden töiden suorituksesta.

Oppilaitoksen rehtorina toimi edelleen vanhempi lehtori, teologian-kandidaatti Konrad Felix Ahlman. Hänen siirryttyään Kaarinan pi-täjän kirkkoherraksi määrättiin tammikuun 28 päivänä 1914 vanhempi lehtori ja vararehtori, filosofianlisen-siaatti Anton Amandus Karsten koulun rehtoriksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 216, 205. 213.

Kouluneuvosto: Kauppaneuvos F. v. Rettig, lääketieteentohtori A. v. Bonsdorff (puheenjohtaja), tehtailija N. Boman, kauppias E. Nylund (vuoteen 1912), pankinjohtaja G. Wentzel sekä (vuodesta 1912) veistonopettaja M. Ingman.

Suomalainen tyttökoulu. Kollega, filosofiantohtori Johan Wilhelm Juveliuksen siirryttyä historian ja suomenkielen lehtorinvirkaan saman kaupungin suomalaiseen realilyseon, Ylihallitus täten avoimeksi joutuneeseen ruotsin- ja suomenkielen kolleganvirkaan lokakuun 10 päivänä 1911 nimitti Tampereen suomalaisen realilyseon ruotsinkielen kollegan Aron Josef Sarlinin, lukien toukokuun 1 päivästä 1912, sekä antoi hänelle valtakirjan joulukuun 9 päivänä 1911. Opettajatar Karin Palmrosin kuoleman kautta avoimeksi tulleeseen saksan- ja ranskankielen opettajattarenvirkaan Ylihallitus lokakuun 31 päivänä 1911 nimitti ja seuraavan joulukuun 30 päivänä valtuutti neiti Tyyne Maria Wuorisen. Sittenkun kollega Albert Johan Soveri oli siirtynyt Oulun suomalaisen klassillisen lyseon uskonnon ja historiallisen lukemisen lehtoriksi, Ylihallitus toukokuun 24 päivänä 1912 täten avonaiseksi joutuneeseen uskonnon ja historian kolleganvirkaan nimitti filosofianmaisteri Kaarle Julius Finnbergin, luettuna maaliskuun 1 päivästä 1913, sekä antoi hänelle valtakirjan heinäkuun 23 päivänä 1912.

Rinnakkaisosastoja, osittain kaksinkertaisiakin, on suuren oppilasmäärän tähden oppilaitokseen edelleenkin täytynyt järjestää. Niitä varten on määrärahoja myönnetty seuraavasti. Elokuun 25 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti myönsi lukuvuodeksi 1911—1912 yhtä rinnakkaisosastoa varten joka luokalle sekä V luokan toista rinnakkaisosastoa varten yhteensä 27,955 markkaa. Heinäkuun 26 päivänä 1912 myönnettiin yksinkertaisten rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi lukuvuonna 1912—1913 II—V luokalla ja kahden rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi I luokalla yhteensä 28,330 markkaa. Heinäkuun 11 päivänä 1913 myönnettiin lukuvuodeksi 1913—1914 yksinkertaista rinnakkaisosastoa varten läpi koko koulun sekä toista rinnakkaisosastoa varten II luokalla yhteensä enintään 27,690 markkaa.

Maaliskuun 13 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti salli, että koulun johtajattaren asunnon huoneita saataisiin seuraavan kesäkuun 1 päivästä alkaen toistaiseksi käyttää vahtimestarin asuntona ja oppilaiden ruokailuhuoneena sekä niihin sijoittaa koulun kirjasto ja kokoelmat kuin myöskin että johtajattarelle saadaan asunnoksi vuokrata yksityishuoneusto, jota viimeksi mainittua tarkoitusta varten myönnettiin enintään 2,000 markan suuruinen määräraha vuodessa, makset-

tavaksi toistaiseksi ja siksi kunnes hänelle vastaisuudessa mahdollisesti voitaisiin antaa sopiva huoneusto, ja siis kuluvaiksi kalenterivuodeksi korkeintaan 1,166 markkaa 69 penniä. Samalla määrättiin, että se 500 markan määräraha, minkä Keisarillinen Senaatti elokuun 28 päivänä 1911 oli myöntänyt asunnon vuokraamiseen vahtimestarille, samasta ajasta oli lakkaava.

Joulukuun 31 päivänä 1912 myönsi Ylihallitus vuoden 1912 vuosi-~~raha~~rahastaan 300 markkaa koulun opetusvälineiden kartuttamista varten.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 363, 385, 377.

Kouluneuvosto: Tuomiokapitulinnotaario A. Malmgren (puheenjohtaja, kuoli 1914), kihlakunnantuomari O. Westerling, lääketieteellisensiaatti L. Ringbom, lehtorinrouva A. Schultz ja rehtorinrouva M. Ahlman.

Ruotsalainen tyttökoulu. Maaliskuun 6 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten johdosta vahvisti Ylihallituksen päätöksen toukokuun 10 päivästä 1911, jolla Ylihallitus nimitti historian, maantieteen ja ruotsinkielen kollegaksi filosofianmaisteri Henrik Adolf Karstenin, oikeuttaen hänen astumaan virkaan syyskuun 1 päivänä 1912. Tämän johdosta Ylihallitus antoi hänelle valtakirjan huhtikuun 3 päivänä 1912.

Rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi II luokalla lukuvuotena 1911—1912 Keisarillinen Senaatti syyskuun 8 päivänä 1911 myönsi korkeintaan 4,595 markkaa. Samoin myönnettiin lokakuun 16 päivänä 1912 rinnakkaisosastoa varten II luokalla lukuvuonna 1912—1913 4,800 markkaa sekä III luokalla syyskuun 1912 aikana ylläpidettyä rinnakkaisosastoa varten 447 markkaa 99 penniä. Niinikään myönnettiin heinäkuun 11 päivänä 1913 rinnakkaisosaston ylläpitämistä varten III luokalla lukuvuonna 1913—1914 enintään 5,014 markan suuruinen määräraha.

Joulukuun 4 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi johtajattarelle poisjääneiden asuntoetujen korvaukseksi 100 markkaa kuu-
kaudessa, edellisen syyskuun 1 päivästä laskettuna, kuitenkin ei pitemmäksi aikaa kuin kesäkuun 1 päivään 1913, sekä määräsi, että vuodesta 1913 alkaen ja kunnes asetuksenmukainen asunto johtajattarelle voidaan koulutalossa hankkia, menosääntöön otetaan korkeintaan 1,500 markan määräraha vuodessa johtajatarasunnon vuokraamista varten. Huhtikuun 8 päivänä suostuttiin siihen, että mainittu

määräraha saadaan kokonaisuudessaan hänelle suorittaa vuokratilana, kunnes asetuksenmukainen vapaa asunto hänelle voidaan osoittaa.

Toukokuun 29 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi koululle ylimääräisen korkeintaan 1,200 markan suuruisen määrärahan skioptikonkoneen ynnä episkopin hankkimista varten.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 174, 177, 186.

Kouluneuvosto: Oikeuspormestari R. v. Willebrand (puheenjohtaja), lääketieteellisensiaatti G. A. Tollet sekä rouvat H. Malmgren, A. Lönnblad ja K. Lilius.

Maarianhamina.

Ruotsalainen realioppilaitos. Oppilaitoksen rehtori, matematiikan, luonnonhistorian ja fysiikan kollega Ivar Ferdinand Bergroth kuoli maaliskuun 20 päivänä 1913. Maaliskuun 13 päivänä 1914 nimitettiin ja seuraavan toukokuun 12 päivänä valtuutettiin filosofianmaisteri Hugo Wilhelm Kranck luonnonhistorian ja maantieteen nuoremaksi lehtoriksi.

Armollisella määräyksellä heinäkuun 13 (kesäkuun 30) päivältä 1912 osoitettiin 1,500 markan vuotuinen määräraha, lukien tammi-kuun 1 päivästä 1912, käsitöiden ja englannin tahi ranskan kielen opettajattaren palkkaamista varten.

Ylimääräisiä määrärahoja on myönnetty seuraavasti: Joulukuun 20 päivänä 1911 myönnettiin 150 markkaa voimistelutelineen hankkimiseen. Heinäkuun 11 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi korkeintaan 200 markan lisäyksen sen vuoden sekalaisten menojen määrärahaan. Syyskuun 12 päivänä 1913 antoi Ylihallitus omasta määrärahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten 350 markan suuruisen summan oppilaitoksen sekalaisten menojen määrarahassa sinä vuonna odotetun vajauksen peittämiseksi sekä samoin 42 markkaa muutamien koulun pulpettien korjaamista varten. Lokakuun 29 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi sen vuoden määrärahaan polttopuita ja valaistusta varten 280 markan 81 pennin lisäyksen. Telefoonin hankkimiseksi oppilaitokselle myönnettiin helmikuun 18 päivänä 1914 190 markan suuruisen määräraha.

Rehtorintointa on koulun rehtorin, kollega Bergrothin kuoleman jälkeen hoitanut nuorempi lehtori Otto Wilhelm Drake.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 133, 117, 134.

Kouluneuvosto: Kaupunginlääkäri A. Gylling (puheenjohtaja), hovineuvos W. Blåfield (vuoteen 1912), merikapteeni H. Korsström, rouvat P. Hjelt ja O. Schröder sekä (vuodesta 1912) tuomari Hj. Sundel.

Pori.

Suomalainen klassillinen lyseo. Matematiikan ja fysiikan lehtorin David Lassilan toukokuun 12 päivänä 1912 tapahtuneen kuoleman kautta avonaiseksi joutuneeseen vanhemman lehtorinvirkaan Ylihallitus joulukuun 30 päivänä 1913 nimitti ja seuraavan helmikuun 28 päivänä valtuutti filosofianmaisteri Bruno Julius Malmion, lukien toukokuun 1 päivästä 1914. Toukokuun 29 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti tehdystä hakemuksesta vakuutti historian, maantiedon ja kaunokirjoituksen kollegalle Karl Emil Nordbergille hänen virasta erotessaan 3,500 markan suuruisen vuotuisen elinkautiseläkkeen, minkä johdosta Ylihallitus pyynnöstä seuraavan kesäkuun 12 päivänä antoi hänelle virkaeron, lukien syyskuun 1 päivästä 1912. Täten avoimeksi tulleeseen virkaan, johon oli astuttava 1 päivänä syyskuuta 1913, Ylihallitus lokakuun 22 päivänä 1912 nimitti filosofiankandidaatti Elias Wilhelm Suomalaisen. Valtakirja hänelle annettiin seuraavan joulukuun 21 päivänä.

Sittenkuin filosofiantohtori Antti Kaasalainen, jonka Ylihallitus lokakuun 7 päivänä 1910 oli määrännyt kahtena koetusvuotena, lukien toukokuun 1 päivästä 1911, hoitamaan historian ja suomenkielen lehtorin, sittemmin vanhemman lehtorin virkaa, oli koepalveluksensa loppuun suorittanut, nimitti Ylihallitus hänet helmikuun 10 päivänä 1914 vakinaisesti historian ja suomenkielen vanhemmaksi lehtoriksi sekä antoi hänelle valtakirjan huhtikuun 11 päivänä 1914. Matematiikan ja luonnonhistorian nuoremmalle lehtorille Frans Aleksanteri Lönnmarkille vakuutti Keisarillinen Senaatti kesäkuun 9 päivänä 1914 4,200 markan vuotuisen elinkautisen eläkkeen. Ylihallitus sen jälkeen saman kesäkuun 26 päivänä myönsi hänelle pyytämänsä eron, syyskuun 1 päivästä 1914 lukien.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi lyseon kahdella ensimmäisellä luokalla lukuvuonna 1911—1912 myönnettiin elokuun 11 päivänä 1911 10,656 markkaa. Heinäkuun 26 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti salli, että lukuvuonna 1912—1913 saataisiin III luokalla, jolla oppilasmäärä tulisi olemaan niin suuri, että luokka joka tapauksessa täytyisi jakaa, ylläpitää rinnakkaisosastoa realiopetuksen antamista varten niille oppilaille, jotka haluavat suorittaa vain keskikoulun kurssin, ehdolla että realilinjalle halukkaiden oppilaiden lukumäärä

lukuvuoden alussa nousee ainakin 10:een sekä myönsi tähän tarkoitukseen sanotuksi lukuvuodeksi 4,990 markkaa. Samoin Keisarillinen Senaatti heinäkuun 11 päivänä 1913 suostui siihen, että IV luokalla saataisiin lukuvuonna 1913—1914 ylläpitää osittaista rinnakkaisosastoa realiopetuksen antamista varten niille luokan oppilaille, jotka edellisenä vuonna olivat saaneet sitä opetusta III luokan rinnakkaisosastolla, sekä myönsi tarkoitusta varten 910 markan suuruisen määrärahan.

Seuraavia ylimääräisiä määrärahoja on vielä myönnetty: Tammiukuun 16 päivänä 1912 Ylihallitus antoi määrarahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten 423 markkaa 60 penniä kirjastoluettelujen kuntoonpanemista varten sekä kirjastotarpeiden hankkimiseen. Lokakuun 3 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi 280 markan määrärahan filosofian alkeitten, etupäässä sielutieteen ja logiikan, opettamiseksi lukuvuonna 1912—1913 kahtena tuntina viikossa. Niinikään Ylihallitus elokuun 13 päivänä 1914 oppilaitosten satunnaisten menojen määrarahasta myönsi 200 markkaa Venäjän historian ja Venäjän maantiedon opetusvälineiden hankkimiseen. Vielä myönsi Ylihallitus samasta määrarahasta toukokuun 23 päivänä 1914 75 markan suuruisen korvauksen vanhemmalle lehtorille, tohtori Antti Kaasalaiselle koulun rahakokoelman järjestämisestä.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut vanhempi lehtori Lars Hugo Sandelin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 218, 218, 203.

Kouluneuvosto: Kunnallisneuvos O. Lilius (puheenjohtaja, kuoli 22/12 1913), filosofianmaisteri K. G. Ollonqvist, piirilääkäri Hj. Nordling, pakkahuoneentarkastaja V. G. Pesonius ja varatuomari W. Revell.

Hämeenlinna.

Suomalainen klassillinen lyseo. Historian ja suomenkielen lehtorin, filosofianlisensiaatti Väinö Gunnar Lindströmin tultua nimitetyksi samanlaiseen virkaan suomalaiseen normaalilyseoon, Ylihallitus lokakuun 6 päivänä 1911 nimitti Oulun realilyseon historian ja suomenkielen lehtorin, filosofiantohtori Eevert Johannes Laineen tämän koulun samojen aineiden lehtoriksi, antaen hänelle valtakirjan joulukuun 5 päivänä 1911. Sittenkuin Keisarillinen Senaatti joulukuun 3 päivänä 1913 oli vakuuttanut matematiikan nuoremmalle lehtorille

Henrik Eliel Hårdhille 4,200 markan vuotuisen elinkautisen eläkkeen, myönsi Ylihallitus joulukuun 12 päivänä 1913 hänelle pyytämänsä eron, lukien tammikuun 1 päivästä 1914. Lehtori Hårdhin jälkeen nimitti Ylihallitus toukokuun 15 päivänä 1914 matematiikan ja luonnonopin nuoremman lehtorin virkaan, johon kuuluu myöskin opetusvelvollisuus kaunokirjoituksessa, filosofianmaisteri Juho Vilho Koistisen, lukien tammikuun 1 päivästä 1915, ja antoi hänelle valtakirjan heinäkuun 14 päivänä 1914.

Venäjänkielen vanhempi lehtori Emil Aaltio kuoli helmikuun 8 päivänä 1914.

Heinäkuun 11 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi 240 markan suuruisen ylimääräisen määrärahan oppilaspulpettien korjaimista varten; samoin heinäkuun 26 päivänä 1912 sen vuoden sekalaisien menojen määrärahaan enintään 1,500 markan lisäyksen. Toukokuun 7 päivänä 1913 myönnettiin 7,893 markkaa lyseon rakennusten yhdistämistä varten kaupungin vesi- ja lokaviemäriverkkoon. Sitä paitsi Ylihallitus määrärahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten myönsi seuraavat avustukset: joulukuun 31 päivänä 1912 600 markkaa skioptikonkoneen ostamista varten, sekä syyskuun 5 päivänä 1913 Hämeenlinnan normaalilyseolaisten juhlaulkaisutoimikunnalle 549 markan 67 pennin suuruisen summan mainitun julkaisun painatuskustannusten korvaamiseksi.

Rehtorintointa hoiti aluksi vararehtori, kollega Filemon Onnela. Kun Ylihallitus sittemmin pyynnöstä vapautti hänet vararehtorin toimesta, syyskuun 1 päivästä 1912 lähtien, on rehtorintointa sen jälkeen hoitanut vanhempi lehtori Juho Sefanias Suomalainen, jonka Ylihallitus mainitusta ajasta alkaen määräsi toimimaan koulun vararehtorina.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 155, 160, 150.

Kouluneuvosto: Kollegineuvos C. Bartram (puheenjohtaja), tohtori K. von Fieandt, kuritushuoneentirehtööri O. Leistén, pastori R. Hernberg ja ruununvouti L. J. Tötterman.

Tampere.

Suomalainen klassillinen lyseo. Jumaluusopintohtori Antti Jaakko Pietilän jälkeen avoimeksi joutuneeseen uskonnon ja historiallisen lukemisen lehtorinvirkaan nimitettiin lokakuun 13 päivänä 1911

ja valtuutettiin seuraavan joulukuun 12 päivänä Sortavalan suomalaisen realilyseon samain aineiden lehtori, teologiankandidaatti Juhani Hämäläinen, lukien maaliskuun 1 päivästä 1912.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi lukuvuonna 1911—1912 viidellä alimmalla luokalla myönnettiin elokuun 11 päivänä 1911 25,667 markkaa; luokilla I—IV lukuvuonna 1912—1913 heinäkuun 26 päivänä 1912 19,952 markkaa, jonka lisäksi lokakuun 3 päivänä 1912 myönnettiin rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi mainittuna lukuvuonna myöskin V luokalla 5,600 markan määräraha. Niinikään myönsi Keisarillinen Senaatti lukuvuodeksi 1913—1914 rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi neljällä alimmalla luokalla enintään 20,180 markkaa.

Syyskuun 22 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti Tampereen kaupungin rahatoimikamarin tekemän pyynnön johdosta myönsi 650 markan suuruisen ylimääräisen määrärahan lyseon taloon kuuluvien katuosien ylläpidosta vuonna 1910 syntyneen menoeran suorittamiseksi. Maaliskuun 13 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi koulun tonttiin sattuvien katuosien puhtaanapidosta vuosina 1907, 1908 ja 1909 sekä vuonna 1911 olleiden kustannusten korvaamiseksi yhteensä 2,030 markan ylimääräisen määrärahan, sekä päätti, luetuna vuoden 1912 alusta, korottaa 600 markasta 1,250 markkaan vuodessa lyseon vuosirahansäännössä olevien sekalaisten määräraha-in c) kohdan määrärahan, joka vastakin, kuten siihen asti, oli osotettu katujen ja pihamaan puhtaanapitoa sekä huoneustojen siivoamista varten. Vielä myönnettiin kesäkuun 14 päivänä 1912 vanhojen pulpettien korjaamiseen ja maalaamiseen 625 markkaa, sekä toukokuun 20 päivänä 1914 erinäisten opetusvälineiden ja oppilasvaa'an hankkimista varten 1,000 markkaa.

Lisäksi myönsi Ylihallitus lokakuun 24 päivänä 1911 omasta vuosirahasääntöön oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten otetusta määrärahastaan 300 markkaa korvaukseksi kollega Antti Erkki Puuposelle lyseon kirjaston uudestaan järjestämisestä.

Rehtorina on edelleen toiminut vanhempi lehtori, filosofiantohtori Kaarle Kustaa Jaakkola.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 355, 332, 335.

Koulunuevosto: Rehtori K. Länkelä (puheenjohtaja), tohtori O. Nyman, varatuomari K. Osmonsalo (vuoteen 1912), pastori E. Hyytiäinen, lehtori V. Malinen ja (vuodesta 1912) oikeuspormestari K. W. Walldén.

Suomalainen realilyseo. Maantiedon ja luonnonhistorian lehtorin, filosofiantohtori Otto Karl Hjalmar Schulmanin tultua nimitetyksi ja määrättyksi samojen aineiden yliopettajanvirkaan ruotsalaisessa normaalilyseossa, Ylihallitus maaliskuun 5 päivänä 1912 täten avoimeksi joutuneeseen virkaan nimitti Oulun suomalaisen klassillisen lyseon luonnonhistorian, maantiedon ja kaunokirjoituksen kollegan Antti Rietrikki Helaakosken, lukien lokakuun 1 päivästä 1912, ja antoi hänelle valtakirjan puheenalaiseen virkaan toukokuun 4 päivänä 1912. Maaliskuun 6 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti tehdyn valituksen johdosta vahvisti Ylihallituksen päätöksen lokakuun 31 päivästä 1911, jolla laulunopettajanvirkaan nimitettiin soiton- ja laulunjohtaja Sixtus Bernhard Lundelin, jonka johdosta Ylihallitus huhtikuun 10 päivänä 1912 antoi hänelle virkavahvistuskirjan puheenalaiseen opettajanvirkaan. Huhtikuun 3 päivänä 1912 Ylihallitus nimitti ja seuraavan kesäkuun 2 päivänä valtuutti avonaisena olleeseen matematiikan, fysiikan ja kemian lehtorinvirkaan Oulun realilyseon samojen aineiden lehtorin Juho Kahiluksen, lukien lokakuun 1 päivästä 1912.

Kun kahdesti avoimeksi julistettuun ruotsin- ja saksankielen kolleganvirkaan ei ketään hakijaa ollut ilmoittautunut, päätti Ylihallitus sen sijaan julistaa haettavaksi ruotsin- ja suomenkielen kolleganviran. Tähän virkaan Ylihallitus sitten lokakuun 17 päivänä 1912 nimitti Oulun suomalaisen realilyseon ruotsin- ja suomenkielen kollegan Otto Puupposen, lukien toukokuun 1 päivästä 1913, sekä antoi hänelle valtakirjan joulukuun 16 päivänä 1912.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi on myönnetty: Elokuun 11 päivänä 1911 lukuvuodeksi 1911—1912 I luokalla 4,668 markkaa ja seuraavan syyskuun 8 päivänä samaa lukuvuotta varten II luokalla niinikään 4,668 markkaa; syyskuun 6 päivänä 1912 lukuvuodeksi 1912—1913 I ja II luokalla yhteensä 9,336 markkaa; sekä heinäkuun 11 päivänä 1913 lukuvuodeksi 1913—1914 II ja III luokalle enintään 9,450 markkaa.

Keisarillinen Senaatti lokakuun 3 päivänä 1912 myönsi määrärahan kreikkalais-venäläistä uskonnonopetusta varten syyslukukaudeksi 1912 128 markan ja vuodeksi 1913 280 markan vuotuisen lisäyksen, sekä määräsi, että Ylihallituksen tuli vastedes vuotuisiin menosääntöehdotuksiinsa ottaa samansuuruinen lisäys, niin kauan kuin se on tarpeen vaatima.

Joulukuun 12 päivänä 1911 asetti Kirkollisiasiain Toimituskunta Ylihallituksen käytettäväksi 1,100 markan suuruisen määrärahan kou-

lurakennuksen halkonostinlaitoksen jatkamiseen kolmanteen kerrokseen asti sekä sen muuttamiseen sähkövoimalla käyväksi. Tammikuun 24 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi vuoden 1911 sekalaisen menojen määrärahaan 470 markan 78 pennin lisäyksen ja määräsi samalla, että mainittu määräraha vuoden 1912 alusta oli korotettava 3,000 markkaan vuodessa.

Heinäkuun 26 päivänä 1912 myönnettiin uusien pulpettien hankkimiseksi 880 markkaa; samoin heinäkuun 11 päivänä 1913 uusien pulpettien ostamista, vanhojen korjaamista ja maalaamista sekä luokkataulujen maalaamista varten yhteensä 1,100 markan ylimääräisen määrärahan. Vielä myönsi Keisarillinen Senaatti maaliskuun 24 päivänä 1914 300 markkaa kemiallisen kaluston laajentamiseksi; niinkään seuraavan kesäkuun 16 päivänä uusien voimistelutelineiden hankkimista ja vanhojen korjaamista varten 1,050 markan suuruisen ylimääräisen määrärahan. Sitä paitsi antoi Ylihallitus oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten osoitetusta määrärahasta 200 markkaa koulun vuosikertomuksen painatuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

Oppilaitoksen rehtorina on edelleen ollut vanhempi lehtori, va-paaherra Eino Sakari Yrjö-Koskinen.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 278, 305, 298.

Kouluneuvosto: Kunnallisneuvos C. W. Åkerlund (puheenjohtaja, kuoli 7/XI 11), tehtailija H. Liljeroos (puheenjohtaja), filosofianmaisteri A. E. Lindfors ja oikeuspormestari K. W. Walldén (molemmat viimeksimainitut vuoteen 1912), kauppias N. Tirkkonen sekä vuodesta 1912: varatuomarit K. Osmonsalo ja W. Soivio sekä kauppias K. Ojanen.

Suomalainen tyttökoulu. Toukokuun 31 päivänä 1913 Ylihallitus määräsi koulun kollegan ja v. t. johtajattaren, filosofiankandidaatti Toini Voipion koulun vakinaiseksi johtajattareksi. Matematiikan ja fysiikan kollegaksi, opetusvelvollisuudella myöskin luonnonhistoriassa, nimitti Ylihallitus maaliskuun 5 päivänä 1912 filosofiankandidaatti Vilho Tommisen, lukien seuraavan syyskuun 1 päivästä, ja antoi hänelle valtakirjan tähän virkaan toukokuun 4 päivänä 1912. Kollega Tommisen syyskuun 19 päivänä 1912 tapahtuneen kuoleman kautta avonaiseksi tulleeeseen kollegan- eli sittemmin nuoremman lehtorin virkaan, johon oli astuttava 1 päivänä toukokuuta 1914, Ylihallitus joulukuun 23 päivänä 1913 nimitti ja seuraavan helmikuun 21 päivänä valtuutti filosofianmaisteri Eetu Johannes Reinilän. Saksan-, ranskan- ja suomenkielen opettajattarenvirkaan nimitettiin helmikuun 28 päi-

vänä 1913 ja valtuutettiin seuraavan huhtikuun 29 päivänä filosofian kandidaatti, neiti Aale Ilmoniemmi. Uskonnon ja ruotsinkielen nuoremman lehtorin virkaan, johon oli astuttava 1 päivänä syyskuuta 1913, Ylihallitus joulukuun 5 päivänä 1913 nimitti neiti Ida Maria Hollméruksen, jonka jälkeen hänelle annettiin valtakirja helmikuun 3 päivänä 1914.

Vielä tuli voimistelun opettajattarenvirkaan huhtikuun 26 päivänä 1913 nimitetyksi neiti Bertta Laura Maria Tanner, ja seuraavan kesäkuun 26 päivänä sai hän virkavahvistuskirjan sanottuun toimeen. Helmikuun 28 päivänä 1913 nimitettiin piirustuksen ja kaunokirjoituksen sekä seuraavan maaliskuun 4 päivänä myös laulun opettajantai opettajattarenvirkaan Nikolainkaupungin tyttökoulun piirustuksen ja kaunokirjoituksen sekä laulun opettajatar Hilja Katarina Tolvanen. Virkavahvistuskirja edelliseen virkaan hänelle annettiin huhtikuun 29 ja jälkimäiseen toukokuun 3 päivänä 1913.

Elokuun 11 päivänä 1911 koululle seuraavaksi lukuvuodeksi vahvistetun menosäännön yhteydessä Keisarillinen Senaatti myöskin vahvisti vuokravälikirjan, jolla koulun virkaatekevä johtajatar oli 1,500 markan vuosimaksusta 5 vuoden ajaksi, kesäkuun 1 päivästä 1911 lukien, vuokrannut johtajattaren asunnon. Syyskuun 20 päivänä 1912 vahvistettiin tälle koululle, joka silloin alkaneen lukuvuoden alusta toimi viisiluokkaiseksi laajennettuna, erällä normaalimenosääntöön ehdotetuilla muutoksilla, 51,150 markkaan päättyvä ja syyskuun 1 päivästä 1912 toistaiseksi noudatettava menosääntö.

Seuraavat ylimääräiset määrärahat on koululle myönnetty: Heinäkuun 26 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi erinäisen kaluston hankkimiseksi 2,000 sekä pianinon ostamiseksi 1,000 markkaa, ja tammikuun 29 päivänä 1913 samoin 2,200 markkaa 75 penniä fyysikaalisen opetuskaluston hankkimista varten.

Oppilaita on ollut: lukuvuonna 1911—1912 (neljällä luokalla) 141, sekä kahtena seuraavana lukuvuonna, koulun ollessa täysiluokkaisena, 172, 185.

Kouluneuvosto: Rouvat O. Lavonius (puheenjohtaja) ja E. Pesonen, pankinjohtaja J. Arajärvi, tohtori A. Frestadius (kuollut v. 1914) ja insinööri K. K. Waaramäki.

Viipuri.

Suomalainen klassillinen lyseo. Täytettävänä olleeseen matemaatiikan kolleganvirkaan Ylihallitus joulukuun 20 päivänä 1911 nimitti

filosofianmaisteri Antti Arvid Jauhon, lukien 1 päivästä syyskuuta 1912, ja annettiin hänelle valtakirja helmikuun 19 päivänä 1912. Hänen tultua nimitetyksi Oulun reallilyseon matematiikan, fysiikan ja kemian vanhemmaksi lehtoriksi, Ylihallitus hänen jälkeensä avonaiseksi tulleeseen matematiikan nuoremman lehtorin virkaan joulukuun 30 päivänä 1913 nimitti ja seuraavan helmikuun 28 päivänä valtuutti filosofiankandidaatti Toivo Antero Valtavuon, lukien loka-kuun 1 päivästä 1914.

Syyskuun 6 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi 5,164 markkaa rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi II luokalla lukuvuonna 1912—1913, sekä samaan tarkoitukseen heinäkuun 11 päivänä 1913 III luokkaa varten lukuvuodeksi 1913—1914 enintään 5,292 markkaa.

Ylimääräisiä määrärahoja on koululle myönnetty seuraavasti: Sekalaisten menojen määrärahaan myönnettiin marraskuun 29 päivänä 1911 sitä vuotta varten 475 markan 28 pennin sekä samoin joulukuun 18 päivänä 1912 siksi vuodeksi 694 markan 72 pennin lisäykset. Maaliskuun 12 päivänä 1912 Kirkollisasiain Toimituskunta asetti Ylihallituksen käytettäväksi 245 markan 50 pennin suuruisen määrärahan sähköventtiilin ja soittojohtojen hankkimista varten kouluun. Maaliskuun 20 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi 1,000 markkaa uusien pulpettien ostamista varten sekä kesäkuun 9 päivänä 1914 samaan tarkoitukseen ynnä uusien kiipeämisköysien ja tankojen asettamiseksi koulun voimistelusaliiin 1,224 markan 45 pennin suuruisen ylimääräisen määrärahan.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut vanhempi lehtori Antti Daniel Helander.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 238, 233, 242.

Kouluneuvosto: Kauppaneuvos J. Lallukka (puheenjohtaja, kuoli I/XII 1913), hovioikeudenasessori E. Forsström (vuodesta 1912), lääketieteenlisensiaatti K. Schröder ja opettaja T. Ora.

Ruotsalainen klassillinen lyseo (muodostumassa reallilyseoksi). Elokuun 22 (9) päivänä 1912 Hänen Keisarillinen Majesteettinsa armossa vahvisti asetuksen tämän lyseon lukuvuoden 1912—1913 alusta asteittain muuttamisesta reallilyseoksi, jossa ruotsi on opetuskielenä, siten, että mainitun lukuvuoden alusta III ja IV luokka ja vuosittain sen jälkeen vuoroonsa kukin seuraava luokka muutetaan realiluokaksi, mutta että sen ohella kuitenkin, tarpeen vaatiessa, IV—VIII luokilla väliaikaisesti annetaan klassillista opetusta klassillisen lyseon silloisille oppilaille.

Joulukuun 11 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti noudatettavaksi vahvasti lukusuunnitelmat koululle siksi aikaa, jolloin se lukuvuoden 1912—1913 alusta lähtien asteettain muodostuisi klassillisesta realilyseoksi sekä sitä seuraavaksi ajaksi; ja päätti Ylihallitus tammi-kuun 1 päivänä 1913 tämän johdosta lähettää koulun rehtorille oikeaksi todistetut jäljennökset mainituista lukujärjestelmistä, jonka ohessa hänelle samalla oli ilmoitettava, että lukusuunnitelmia lyseon realilinjaa varten luokilla VII ja VIII lukuvuonna 1914—1915 sekä luokalla VIII sitä seuraavana lukuvuonna voitaisiin noudattaa ainoastaan ehdolla, että Wiipurin kaupunginkunta samallaisten perusteiden mukaan kuin siihen asti kustantaisi näitten realiluokkain ylläpidon kysymyksessä olevina kahtena lukuvuotena, josta Wiipurin Valtuustolle rehtorin toimesta oli annettava tieto.

Sittenkuin matematiikan kollega Georg Mathias Lindén oli nimitetty vastaavaan toimeen Porvoon ruotsalaiseen klassilliseen lyseoon, nimitettiin siten avonaiseksi joutuneeseen matematiikan ja luonnonopin kolleganvirkaan tammikuun 15 päivänä 1913 filosofianmaisteri, neiti Selma Elisabet Quist, lukien seuraavan toukokuun 1 päivästä, sekä annettiin hänelle valtakirja maaliskuun 19 päivänä 1913. Suomenkielen kollegan Reinhold Roineen siirryttyä piiritarkastajanvirkaan, täten avonaiseksi joutuneeseen kolleganvirkaan nimitettiin lokakuun 24 ja valtuutettiin joulukuun 23 päivänä 1911 filosofianmaisteri Yrjö Rosendal, lukien 1 päivästä kesäkuuta 1912. Luonnonhistorian, maantieteen ja kaunokirjoituksen nuorempi lehtori Arthur Boman kuoli kesäkuun 18 päivänä 1914.

Ylimääräisiä määrärahoja on koululle sen eri tarpeita varten myönnetty seuraavasti: Huhtikuun 3 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi 1,639 markan 60 pennin määrärahan voimistelusalin telineiden korjaamiseen sekä erinäisten uusien hankkimiseen. Joulukuun 18 päivänä 1912 myönnettiin sekalaisten menojen määrärahaan mainittua vuotta varten 400 markan suuruinen lisäys. Fysikaalisen konekokoelman täydentämistä sekä skioptikonkoneen ja siihen tarvittavien lisälaitteiden hankkimista varten Keisarillinen Senaatti toukokuun 21 päivänä 1913 myönsi yhteensä 4,000 markan määrärahan. Kesäkuun 9 päivänä seuraavaa vuotta myönnettiin uusien pulpettien ostamiseen 2,320 markkaa, vanhojen korjaamiseen 120 markkaa, opettajapulpetin ja -tuolin sekä kahden kaapin hankkimista varten 570 markkaa, tarve-esineiden ostamiseen kemian opetusta varten 500 markkaa, kuin myös skioptikonkuvien ostoa varten 200 markkaa, siis

kaikkia yllämainittuja tarkoituksia varten yhteensä 3,710 markan suuruinen ylimääräinen määräraha.

Tämän lisäksi Keisarillinen Senaatti joulukuun 4 päivänä 1912 salli, että koulun kirjaston katalogiseeraamisesta kirjastonhoitajalle, lehtori Max Oskar von Bonsdorffille vuosina 1913—1915 lyseon määrärahasta virantoimituspalkkioita varten suoritetaan korvausta, lasketuna neljän tunnin mukaan vuosittain eli siis 560 markkaa vuodessa, ehdolla että lehtori von Bonsdorff tästä palkkiosta suorittaa kysymyksessä olevan tehtävän loppuun.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut vanhempi lehtori Gustaf Waldemar Wahlroos.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 156, 157, 154.

Kouluneuvosto: Kauppaneuvos W. Hackman (puheenjohtaja), rovasti S. F. Gräsbeck, kaupunginlääkäri M. Gadd ja everstiluutnantti H. Wärnhjelm.

Suomalainen realilyseo. Täytettävänä olevaan historian ja suomenkielen lehtorinvirkaan nimitti Ylihallitus lokakuun 24 päivänä 1911 Joensuun suomalaisen klassillisen lyseon samain aineiden lehtorin, filosofianlisensiaatti Onni Johannes Brummerin, lukien 1 päivästä seuraavaa toukokuuta, sekä antoi hänelle valtakirjan sanottuun virkaan joulukuun 23 päivänä 1911.

Rinnakkaisosastot ovat kuluneenakin ajanjaksona olleet tässä oppilaitoksessa tarpeen vaatimat. Niitä varten on määrärahoja myönnetty seuraavasti: Elokuun 11 päivänä 1911 lukuvuodeksi 1911—1912 rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi neljällä alimmalla luokalla yhteensä 21,436 markkaa; heinäkuun 26 päivänä 1912 ja heinäkuun 11 päivänä 1913 rinnakkaisosastoja varten viidellä alaluokalla lukuvuosina 1912—1913 ja 1913—1914, kummallakin kerralla 27,395 markkaa.

Muita ylimääräisiä määrärahoja on myönnetty seuraavin erin: Heinäkuun 11 päivänä 1912 myönnettiin 1911 vuoden sekalaisten menojen määrärahaan 1,875 markan 48 pennin lisäys, ja helmikuun 12 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti samoin salli, että sanottu määräraha vuodelta 1912 saatiin sivuuttaa 1,940 markalla. Heinäkuun 11 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi erinäisen kaluston hankkimiseksi koululle 880 markkaa. Fysikaalisen opetuskaluston täydentämistä varten myönnettiin helmikuun 5 päivänä 1913 ylimääräinen 1,000 markan määräraha.

Rehtorintointia on edelleen hoitanut vanhempi lehtori, teologiankandidaatti Lauri Pohjala.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 372, 369, 369.

Kouluneuvosto: Lääketieteenliseniaatti P. A. Thuneberg (puheenjohtaja), everstiluutnantti A. Brunou, tehtailija M. Pietinen (molemmat viimeksimainitut vuoteen 1912), rakennusmestari A. Isaksson sekä vuodesta 1912: pastori N. Vitikainen ja varatuomari J. Brofeldt.

Suomalainen tyttökoulu. Tehdystä hakemuksesta Keisarillinen Senaatti huhtikuun 29 päivänä 1914 vakuutti koulun johtajattarelle Alina Maria Olivia Renforsille 3,000 markan suuruisen vuotuisen elinkautisen eläkkeen, jonka johdosta Ylihallitus toukokuun 5 päivänä 1914 myönsi hänelle hänen anomansa eron johtajattaren- ja siihen yhdistetystä opettajattarentoimestaan, syyskuun 1 päivästä 1914 lukien. Elokuun 6 päivänä 1914 määrättiin hän syyskuun 1 päivästä 1914 edelleen toistaiseksi hoitamaan johtajattaren virkaa.

Avonaiseen saksankielen opettajattarenvirkaan Ylihallitus tammikuun 16 päivänä 1912 nimitti Oulun suomalaisen klassillisen lyseon saman aineen opettajattaren, neiti Maria Kristina Ryselinin, lukien seuraavan huhtikuun 1 päivästä, sekä antoi hänelle valtakirjan mainittuun virkaan maaliskuun 19 päivänä 1912. Piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajattaren, rouva Anna Elisabeth Vallen siirrettyä vastaavaan toimeen Helsingin uuteen tyttökouluun, Ylihallitus marraskuun 28 päivänä 1913 hänen jälkeensä nimitti sanottujen aineiden opettajan- tai opettajattarenvirkaan neiti Erika Katarina Relanderin ja antoi seuraavan tammikuun 27 päivänä hänelle virkavahvistuskirjan.

Suuren oppilasmäärän tähden on rinnakkaisosastojen, osaksi kaksinkertaistenkin järjestäminen tähän oppilaitokseen edelleenkin käynyt tarpeen vaatimaksi. Niiden ylläpitämiseksi on Keisarillinen Senaatti myöntänyt: Elokuun 25 päivänä 1911 lukuvuodeksi 1911—1912 yhtä rinnakkaisosastoa varten joka luokalle 21,700 markkaa sekä toista rinnakkaisosastoa varten I—III luokille 12,110 markkaa, eli kaikkiaan 33,810 markkaa; samoin syyskuun 6 päivänä 1912 rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi lukuvuonna 1912—1913 koulun kaikilla luokilla sekä toistakin rinnakkaisosastoa varten I ja II luokalla yhteensä 29,790 markkaa; niinikään heinäkuun 11 päivänä 1913 lukuvuodeksi 1913—1914 samoja rinnakkaisosastoja varten kuin lukuvuonna 1911—1912 yhteensä enintään 34,630 markkaa.

Helmikuun 12 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti suostui siihen, että syyskuun 1 päivästä 1913 johtajattaren asunnoksi vuokrataan huoneusto 1,500 markasta 1,900 markkaan korotetusta vuosivuok-
rasta, johon sisältyy myös maksu lämmöstä.

Luonnonhistoriallisten ja fysikaalisten opetusvälineiden täydentä-
miseksi Keisarillinen Senaatti huhtikuun 29 päivänä 1914 myönsi 1,000
markan suuruisen ylimääräisen määrärahan. Sitä paitsi Ylihallitus
joulukuun 31 päivänä 1912 omasta määrärahastaan oppilaitosten sa-
tunnaisia tarpeita varten myönsi 300 markkaa koulun opetusvälinei-
den kartuttamista varten.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 456, 459, 458.

Kouluneuvosto: Lääninkamreerinrouva H. Rönneberg, lääketie-
teenlisensiaatti A. v. Fieandt (vuoteen 1912), kauppianrouva E. Pe-
sonen, kauppias E. W. Sellgren ja lääketieteenlisensiaatti W. Järn-
ström (vuodesta 1912).

Ruotsalainen tyttökoulu. Laulun opettajattaren Ellen Johanna
Relanderin jälkeen avonaiseksi julistettuun laulun opettajan- tai opet-
tajattarenvirkaan Ylihallitus lokakuun 4 päivänä 1912 nimitti neiti
Ingeborg Helena Janssonin ja antoi hänelle seuraavan joulukuun 6
päivänä virkavahvistuskirjan.

Vuosiksi 1911 ja 1912 myönsi Keisarillinen Senaatti marraskuun
29 päivänä 1911 ja joulukuun 18 päivänä 1912 sekalaisten menojen
määrärahaan kummallakin kerralla 400 markan lisäyksen. Vielä
myönnettiin heinäkuun 11 päivänä 1913 ylimääräinen 3,625 markan
määräraha vesiklosettien laittamista varten kouluun.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 165, 155, 159.

Kouluneuvosto: Professori P. W. Granberg (puheenjohtaja),
rouva O. von Pfaler ja konsuli L. Pacius sekä (vuodesta 1912) tohto-
rinrouva I. von Numers.

Sortavala.

Suomalainen reallityseo. Uskonnon ja historiallisen lukemisen leh-
torinviran haltijan, jumaluusopinkandidaatti Juhani Hämäläisen siir-
ryttyä vastaavaan toimeen Tampereen suomalaiseen klassilliseen lyse-
oon, tähän hänen jälkeensä avonaiseen lehtorinvirkaan huhtikuun 13
päivänä 1912 nimitettiin ja seuraavan kesäkuun 12 päivänä valtuutet-
tiin filosofiankandidaatti, pastori Veli Abiel Heikinheimo, lukien maa-
liskuun 1 päivästä 1913. Sittenkuin lehtori Heikinheimo oli nimitetty

Janakkalan seurakunnan kappalaisen virkaan, myönsi Ylihallitus hänelle huhtikuun 1 päivänä 1913 hänen pyytämänsä eron mainitusta lehtorinvirasta, lukien seuraavan syyskuun 1 päivästä. Siten uudestaan avoimeksi joutuneeseen uskonnon ja historiallisen lukemisen lehtorinvirkaan Ylihallitus lokakuun 14 päivänä 1913 nimitti filosofianmaisteri Albert Vilhelm Valfrid Bruunin, oikeudella astua toimeen 1 päivänä syyskuuta 1914, sekä antoi hänelle joulukuun 16 päivänä 1913 valtakirjan.

Luonnonhistorian ja maantiedon lehtorin, filosofiantohtori Walter Mikael Linnaniemen tultua nimitetyksi entomologian apulaisvirkaan Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon, Ylihallitus helmikuun 27 päivänä 1914 nimitti luonnonhistorian ja maantiedon vanhemmaksi lehtoriksi filosofianmaisteri Einar Fieandt'in, lukien 1 päivästä syyskuuta 1914, sekä antoi hänelle valtakirjan seuraavan huhtikuun 28 päivänä.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi on myönnetty: Elokuun 11 päivänä 1911 lukuvuodeksi 1911—1912 III luokalla 4,912 markkaa; samoin heinäkuun 26 päivänä 1912 lukuvuodeksi 1912—1913 IV luokkaa varten 5,248 markkaa, sekä heinäkuun 11 päivänä 1913 II luokkaa varten seuraavaksi lukuvuodeksi enintään 4,608 markkaa.

Muita määrärahoja on koululle myönnetty seuraavasti: Joulukuun 20 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti myönsi sekalaisten menojen määrärahaan sitä vuotta varten enintään 700 markan lisäyksen. Veden-suodatin- ja pesulaitteiden hankkimista varten myönnettiin heinäkuun 11 päivänä 1913 304 markan suuruinen ylimääräinen määräraha.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut nuorempi lehtori Kaarlo Samuli Kaikkonen.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 253, 240, 241.

Kouluneuvosto: Rehtori C. W. Alopaeus, lehtori T. Lehtinen (puheenjohtaja vuodesta 1912), tohtori G. J. Winter (puheenjohtaja vuoteen 1912), tuomarinrouva M. Berg ja vapaaherratar H. Boije (kolme viimeksimainittua vuoteen 1912) sekä vuodesta 1912: piirilääkäri W. Starck ja lehtori K. A. Waaranen.

Suomalainen tyttökoulu. Lokakuun 9 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti oikeutti Ylihallituksen sivuuttamaan koulun sekalaisten menojen määrärahan 503 markalla 50 pennillä. Huhtikuun 17 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti salli, että koulun 1,600 markan suuruinen määräraha polttopuita ja valaistusta varten, joka, koulun siirrettyä uuteen taloonsa, oli tarkoitukseensa riittämätön, saatiin siltä vuodelta

sivuuttaa enintään 3,400 markalla. Toukokuun 7 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti suostui siihen, että koulun pihamaa saataisiin ta-
sottaa ja varustaa istutuksilla, sen lokaviemäri yhdistää kaupungin
lokaviemäriverkkoon ja myönsi 10,000 markkaan nousevasta kustan-
nusarviosta siksi vuodeksi 5,000 markkaa. Toukokuun 13 päivänä
1914 myönnettiin 2,691 markkaa koululle kuuluvan katukäytävän te-
teettämiseen.

Skiioptikonkoneen ja fysikaalisten opetusvälineiden hankkimista
varten myönnettiin huhtikuun 29 päivänä 1914 1,400 markan suurui-
nen ylimääräinen määräraha.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 133, 130, 133.

Kouluneuvosto: Vuoteen 1912 sama kuin realifitseon. Vuodesta
1912 lähtien: tohtori G. J. Winter (puheenjohtaja), tuomarinrouva
M. Berg, vapaaherratar H. Boije, johtajatar H. Fabritius ja filosofian-
maisteri A. Saloheimo.

Mikkeli.

Suomalainen klassillinen lyseo. Avoimna olleeseen uskonnon ja
historiallisen lukemisen lehtorinvirkaan nimitettiin lokakuun 17 päi-
vänä 1911 ja valtuutettiin seuraavan joulukuun 16 päivänä Helsingin
suomalaisen realilyseon uskonnonopettaja, filosofianmaisteri, pastori
Toimi Armas Waltari, lukien 1 päivästä syyskuuta 1912. Vanhempi
lehtori Valtari kuoli heinäkuussa 1914.

Voimistelun kollegan Georg Vilhelm Herpman'in siirrettyä vas-
taavaan virkaan Turun ruotsalaiseen klassilliseen lyseoon nimitti Yli-
hallitus täten avoimeksi joutuneeseen virkaan lokakuun 24 päivänä
1911 voimistelunopettaja Jarl Gustav Anian Jakobssonin, lukien tou-
kokuun 1 päivästä 1912, sekä antoi hänelle valtakirjan joulukuun 22
päivänä 1911. Heinäkuun 23 päivänä 1913 myönnettiin hänelle pyy-
tämänsä ero sanotusta virasta, lukien syyskuun 1 päivästä 1913. Hä-
nen jälkeensä nimitti Ylihallitus joulukuun 20 päivänä 1913 terveys-
opin ja voimistelun nuoremaksi lehtoriksi Oulun ruotsalaisen reali-
oppilaitoksen poika-oppilasten voimistelun opettajan Onni Armas Pe-
sosen, lukien syyskuun 1 päivästä 1914, sekä antoi hänelle valtakirjan
helmikuun 18 päivänä 1914. Sittenkuin soitonjohtaja Johan Leonard
Linnala, jonka Ylihallitus maaliskuun 1 päivänä 1910 oli määrännyt
kahtena koetusvuotena hoitamaan laulun opettajanvirkaa, oli koepal-
veluksensa loppuun suorittanut, nimitti Ylihallitus hänet huhtikuun 3

päivänä 1912 koulun laulun opettajaksi, sekä antoi hänelle seuraavan kesäkuun 2 päivänä virkavahvistuskirjan puheenaolevaan virkaan.

Kun saksan- ja ranskankielen opettajatar, rouva Julia Maria Sofia Loenbom oli pyytännyt eroa virastaan, määräsi Keisarillinen Senaatti lokakuun 3 päivänä 1912, että saksan- ja ranskankielen opettajantoimet ovat, hänen erotessaan virastaan, ei kuitenkaan ennen seuraavan vuoden tammikuun 1 päivää, lakkautettavat ja mainittuja virkoja varten löytyvät määrärahat valtiolaitokselle pidätettävät sekä että näiden opettajantoimien sijaan samasta ajasta on tähän lyseoon perustettava kolleganvirka saksan- ja ranskankielissä, opetusvelvollisuudella myöskin suomenkielessä. Lokakuun 15 päivänä 1912 Ylihallitus myönsi rouva Loenbomille virkaeron, lukien seuraavan tammikuun 1 päivästä. Täten perustettuun uuteen saksan- ja ranskankielen kolleganvirkaan Ylihallitus helmikuun 28 päivänä 1913 nimitti filosofiankandidaatti Olli Sakari Kivilinnan, lukien tammikuun 1 päivästä 1914, ja antoi hänelle valtakirjan huhtikuun 29 päivänä 1913.

Toukokuun 25 päivänä 1912 Kirkollisasiain Toimituskunta myönsi Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi 500 markan suuruisen määrärahan kaupungin vesijohtolaitokseen liittyvän vedenotto- paikan sijoittamista varten lyseon pihamaalle. Toukokuun 7 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi 4,244 markkaa lyseon rakennusten yhdistämistä varten kaupungin vesijohtoverkkoon.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut nuorempi lehtori Viktor Hugo Rensvald.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 122, 118, 125.

Kouluneuvosto: Piirilääkäri E. A. Hillbom (puheenjohtaja), professori H. G. Hällström (vuoteen 1912), pormestari G. P. Alopæus, kirkkoherra, tohtori J. A. Cederberg, apteekkari A. A. Vatanen ja (vuodesta 1912) liikennetirehtööri A. F. Granfelt.

Heinola.

Suomalainen alkeiskoulu. Latinan- ja ruotsinkielen kollega, ent. rehtori Karl Oskar Grönros kuoli 14 päivänä helmikuuta 1912. Maantiedon ja luonnonhistorian kolleganvirkaan Ylihallitus lokakuun 4 päivänä 1912 nimitti sekä seuraavan joulukuun 3 päivänä valtuutti filosofiankandidaatti Juho Kustaa Viktorinus Tuomisen, lukien toukokuun 1 päivästä 1913. Lokakuun 4 päivänä 1912 Ylihallitus määräsi

voimistelunopettaja Niilo Valvanteen kahtena koetusvuotena hoitamaan avoinna olevaa voimistelun opettajanvirkaa.

Marraskuun 1 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti myönsi sekalaisten menojen määrärahaan sitä vuotta varten 618 markan 11 pennin lisäyksen. Toukokuun 20 päivänä 1914 myönnettiin 542 markan 20 pennin suuruinen ylimääräinen määräraha voimistelutelineistön täydentämiseksi.

Marraskuun 19 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti korotti määrärahan huoneuston vuokraamista varten koululle 1,000 markalla eli 3,500:sta 4,500 markkaan vuodessa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut nuorempi lehtori Knut Eliel Sonck.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 105, 118, 122.

Kouluneuvosto: Seminaarin lehtori J. Lindén, neiti E. Lindholm, nimineuvos W. Törnblom, postimestari C. Törnroos sekä (vuodesta 1912) rouva C. Grönroos.

Savonlinna.

Suomalainen realliyseo. Historian ja suomenkielen lehtorin, filosofiantohtori Oskar Albin Kallion toiseen samallaisen virkaan siirtymisen kautta avonaiseksi joutuneeseen virkaan Ylihallitus syyskuun 8 päivänä 1911 nimitti Nikolainkaupungin suomalaisen tyttökoulun maantiedon, historian ja suomenkielen kollegan Onni Ilmari Lehtosen, lukien syyskuun 1 päivästä 1912, antaen hänelle valtakirjan tähän virkaan marraskuun 7 päivänä 1911.

Heinäkuun 9 päivänä 1913 Ylihallitus vapautti lehtori William Alfred Juutilaisen vararehtorin toimesta, lukien seuraavan syyskuun 1 päivästä sekä määräsi kollega Pekka Fredrik Jyrkänkosken (Brax) mainitusta päivästä lähtien toimimaan koulun vararehtorina.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut vanhempi lehtori Emil Johannes Buddén sekä hänen toimiessaan apulaisylitarkastajana Koulutoimen Ylihallituksessa koulun vararehtori, lehtori Juutilainen ja hänen jälkeensä vararehtori, nuorempi lehtori Jyrkänkoski.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 142, 147, 151.

Kouluneuvosto: Kaupunginlääkäri O. Tavaststjerna (puheenjohtaja vuoteen 1912), pormestari E. Alopæus (puheenjohtaja vuodesta 1912), kauppaneuvos A. Auvinen, pankinjohtaja A. Sikio, tuomiokapitulinsihteerit M. E. Forsström (vuoteen 1912) sekä (vuodesta 1912) asessori M. Tarkkanen.

Kuopio.

Suomalainen klassillinen lyseo. Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi on myönnetty: elokuun 11 päivänä 1911 kolmelle ensimmäiselle luokalle lukuvuodeksi 1911—1912 yhteensä 14,900 markan määräraha; samaan tarkoitukseen heinäkuun 26 päivänä 1912 lukuvuodeksi 1912—1913 yhteensä 15,000 markkaa, sekä syyskuun 6 päivänä 1912 rinnakkaisosaston ylläpitämistä varten mainittuna lukuvuonna myös IV luokalla 5,400 markkaa; niinkään luokkia I—IV varten lukuvuodeksi 1913—1914 heinäkuun 11 päivänä 1913 yhteensä enintään 20,312 markkaa.

Heinäkuun 11 päivänä 1912 myönnettiin erinäisen kaluston hankkimiseksi kouluun 1,080 markan ylimääräinen määräraha. Kesäkuun 30 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti asetti Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi 4,400 markan suuruisen määrärahan vesi- ja viemärijohdon hankkimista varten lyseoon.

Sitä paitsi myönnettiin armollisella määräyksellä heinäkuun 21 (8) päivältä 1913 mieskohtainen 450 markan suuruinen lisäpalkkio koulun vahtimestarille Markus Hamaralle, maksettavaksi toistaiseksi ja siksi kuin oppikoulujen vahtimestarien palkkaus ehkä tulee uudestaan järjestetyksi, kuitenkin niin, että vahtimestarinapulaisen palkkaamiseksi ennen myönnetty 300 markan määräraha lakkautettiin.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut vanhempi lehtori, filosofiantohtori Karl Onni Gerhard Hannikainen.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 351, 344, 341.

Kouluneuvosto: Tohtori J. V. Johnsson (puheenjohtaja), pankinjohtaja O. Wallenius, insinööri I. O. Telén (vuoteen 1912), varatuomari R. Jack, kirjakauppias S. Kastegrén sekä (vuodesta 1912) apteekkarikari E. Piispanen.

Suomalainen tyttökoulu. Historian, maantiedon ja suomenkielen kollega Uno Wilhelm Telén kuoli syyskuun 29 päivänä 1912. Hänen jälkeensä avoimeksi joutuneeseen historian ja suomenkielen nuoremman lehtorin virkaan, johon kuuluu opetusvelvollisuus myöskin maantiedossa, nimitettiin lokakuun 10 päivänä 1913 ja valtuutettiin seuraavan joulukuun 9 päivänä filosofianmaisteri Jaakko Seppo Sakari Suomalainen, lukien toukokuun 1 päivästä 1914.

Tammikuun 29 päivänä 1913 myönsi Keisarillinen Senaatti 1,155 markan ylimääräisen määrärahan koulun huonekaluston, voimiste-

lutelineistön ja opetusvälineiden täydentämiseksi. Opetusvälineiden hankkimista varten myönsi myöskin Ylihallitus joulukuun 30 päivänä 1913 omasta määrärahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten 200 markkaa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 149, 148, 162.

Kouluneuvosto: Kruununvouti E. R. Lundson (puheenjohtaja), tohtori G. Forstén, pastori H. Wichmann, rouvat E. Stenius-Aarneenkallio ja L. Kantele (vuoteen 1912) sekä (vuodesta 1912) rouva A. Kotilainen.

Joensuu.

Suomalainen klassillinen lyseo. Lokakuun 20 päivänä 1911 nimettiin voimistelunopettaja Kustaa Emil Levälahti voimistelun kollegaksi, lukien syyskuun 1 päivästä 1912, ja annettiin valtakirja joulukuun 19 päivänä 1911. Historian, maantiedon ja suomenkielen lehtorin, filosofianlisensiaatti Onni Johannes Brummerin siirrettyä vastaavaan virkaan Viipurin suomalaiseen realilyseoon, Ylihallitus hänen jälkeensä historian ja suomenkielen lehtorinvirkaan huhtikuun 30 päivänä 1912 nimitti ja seuraavan heinäkuun 3 päivänä valtuutti filosofianmaisteri Aukusti Vilho Rantasalon, lukien toukokuun 1 päivästä 1913. Sittenkuin filosofiankandidaatti Abraham Rikhard Ruoranen, joka helmikuun 10 päivänä 1911 oli määrätty kahdeksi koevuodeksi hoitamaan luonnonhistorian, maantiedon ja kaunokirjoituksen kolleganvirkaa, oli koevuotensa loppuun palvellut, nimitti Ylihallitus maaliskuun 19 päivänä 1913 hänet mainittujen aineiden kollegaksi sekä antoi hänelle valtakirjan seuraavan toukokuun 18 päivänä.

Huhtikuun 4 päivänä 1913 Ylihallitus myönsi saksan-, ranskan- ja suomenkielen kollegalle, filosofianlisensiaatti Väinö Pekka Kataralle hänen pyytämänsä eron mainitusta kolleganvirasta, lukien seuraavan syyskuun 1 päivästä. Hänen jälkeensä avoimeksi joutuneeseen virkaan, joka armollisen asetuksen mukaan syyskuun 16 päivästä 1913 oli muutettava saksan- ja ranskankielen vanhemman lehtorin viraksi, johon kuuluu opetusvelvollisuus myöskin suomenkielessä, Ylihallitus helmikuun 17 päivänä 1914 nimitti ja seuraavan huhtikuun 18 päivänä valtuutti filosofiankandidaatti Bror Erik Hildénin, lukien syyskuun 1 päivästä 1914.

Rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi I luokalla lukuvuonna 1913—1914 myönnettiin heinäkuun 11 päivänä 1913 enintään 4,491 markkaa.

Marraskuun 19 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi kreikkalais-katolisen uskonnonopetuksen hoitamiseksi 128 markan suuruisen lisäyksen sen vuoden määrärahaan puheena olevaa tarkoitusta varten sekä määräsi, että määräraha seuraavan vuoden alusta oli korotettava 280 markalla vuodessa.

Oppilaitoksen muihin tarpeisiin on myönnetty seuraavat ylimääräiset määrärahat: Lokakuun 16 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi 513 markkaa tarpeellisten palokalujen hankkimiseksi koululle. Seuraavan joulukuun 18 päivänä Keisarillinen Senaatti salli, että sen vuoden sekalaisten menojen määräraha saatiin sivuuttaa 1,140 markalla, ja saman joulukuun 28 päivänä Kirkollisasiain Toimituskunta myönsi fysiikkahuoneen lattian kaltevoimiseen 119 markan suuruisen määrärahan. Tammikuun 29 päivänä 1913 myönnettiin 2,523 markkaa koulukaluston erinäisiin korjauksiin ja lisäyksiin sekä erinäisen uuden kaluston hankkimista varten koulun opettajainhuoneeseen ja rehtorinkansliaan; samoin huhtikuun 8 päivänä 1914 1,994 markkaa pienempiä muutostöitä varten lyseossa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut vanhempi lehtori Karl Albert Wegelius.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 182, 171, 196.

Kouluneuvosto: Piirilääkäri S. F. Parviainen (puheenjohtaja, kuollut), pankinjohtaja A. Danielson, kauppias A. Neppenström, apteekkari H. Olsoni, pankinjohtaja T. Turunen (vuoteen 1912) sekä (vuodesta 1912) pormestari W. Wallenius (puheenjohtaja).

Suomalainen tyttökoulu. Uskonnon ja ruotsinkielen kollegaksi nimitti Ylihallitus marraskuun 10 päivänä 1911 neiti Hedvig Gunnel Ranckenin sekä antoi hänelle valtakirjan sanottuun toimeen 9 päivänä tammikuuta 1912.

Koulun tarpeisiin on useita kertoja myönnetty erinäisiä määrärahoja. Koska koulu syyskuun 1 päivästä 1913 tuli muuttamaan sille rakennettuun uuteen, keskuslämmityksellä varustettuun taloon ja sen johdosta erityinen lämmittäjä kävi koululle tarpeelliseksi, suostui Keisarillinen Senaatti siihen, että koulun vuosirasääntöön vuoden 1914 alusta otetaan 800 markan suuruinen määräraha lämmittäjän palkkaamiseksi, jolle sen ohessa vakuutettiin vapaa asunto ja lämpö, ja että tätä tarkoitusta varten syyslukukauden ajaksi 1913 osoitetaan 266 markan 65 pennin suuruinen määräraha.

Lokakuun 25 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti salli, että koulun määräraha polttopuita ja valaistusta varten saatiin sanottuna vuonna

sivuuttaa korkeintaan 238 markalla. Samoin myönnettiin lokakuun 3 päivänä 1912 polttopuu- ja valaistusmäärärahaan siksi vuodeksi enintään 146 markan 73 pennin lisäys. Niinikään salli Keisarillinen Senaatti helmikuun 12 päivänä 1913, että koulun 500 markan suuruisen määräraha polttopuita ja valaistusta varten siltä vuodelta saatiin sivuuttaa 1,100 markalla.

Tammikuun 29 päivänä 1913 myönnettiin 750 markan suuruisen ylimääräinen määräraha uuden harmoonin hankkimista varten; samoin huhtikuun 17 päivänä 1913 uusien huonekalujen hankkimiseen, piirustusten kustantamiseen sekä vanhojen huonekalujen kuntoonpanemiseen yhteensä 11,000 markkaa sekä tarvittavan uuden voimistelutelineistön hankkimista varten 3,000 markkaa. Helmikuun 3 päivänä 1914 myönnettiin koulun pihamaan ja tonttia ympäröivien katuosien puhtaanapitoa varten 300 markan suuruisen vuosimääräraha, suoritettavaksi 1914 vuoden alusta, ja 400 markan ylimääräinen määräraha fyysikaalisen kaluston täydentämiseksi. Helmikuun 18 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti salli, että koulun 1913 vuoden määräraha sekalaisia menoja varten saatiin pihamaan ja koulun tonttia ympäröivien katuosien puhtaanapidosta edellisen syyslukukauden aikana koituneiden kustannusten suorittamisesta johtuneen menon peittämiseksi sivuuttaa 100 markalla. Tämän lisäksi myönsi Ylihallitus joulukuun 21 päivänä 1912 omasta vuosirahansääntöön oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten sinä vuonna otetusta määrärahastaan 200 markkaa vieraskielisen kirjallisuuden hankkimiseksi oppilaita varten.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 98, 100, 105.

Kouluneuvosto: rehtori K. A. Wegelius (puheenjohtaja), rouvat H. Cederberg, O. Judin ja M. Parviainen sekä kauppias M. G. Piipponen.

Iisalmi.

Suomalainen alkeiskoulu. Kuten yleiskatsauksessa on kerrottu, otti valtio kalenterivuoden 1914 alusta Iisalmen yhteiskoulun 5 alinta luokkaa huostaansa Iisalmen alkeiskoulun nimellä, jota vastoin 3 ylintä luokkaa ovat alkeiskoulun yksityiset jatkoluokat. Alkeiskoulun virat, joihin oli astuttava tammikuun 1 päivänä 1915, täytettiin seuraavasti:

Venäjän- ja saksankielen nuoremman lehtorin virkaan Ylihallitus joulukuun 23 päivänä 1913 nimitti Tornion alkeiskoulun samojen aineiden nuoremman lehtorin Viktor Kustaa Trastin ja antoi hänelle valtakirjan helmikuun 24 päivänä 1914. Maaliskuun 13 päivänä 1914

nimitettiin filosofianmaisteri Eino Adolf Lundén suomen- ja ruotsinkielen nuoremmaksi lehtoriksi ja annettiin hänelle valtakirja seuraavan toukokuun 12 päivänä. Uskonnon, historian ja suomenkielen nuoremmaksi lehtoriksi nimitti Ylihallitus maaliskuun 20 päivänä 1914 filosofiankandidaatti Ville Koistisen sekä antoi hänelle valtakirjan seuraavan toukokuun 19 päivänä. Matematiikan ja luonnonopin nuoremman lehtorin virkaan Ylihallitus toukokuun 12 päivänä 1914 nimitti filosofianmaisteri Karl Erhard Wohlströmin, jonka päätöksen Keisarillinen Senaatti tehdyn valituksen johdosta joulukuun 1 päivänä 1914 vahvisti. Valtakirja hänelle annettiin saman joulukuun 15 päivänä.

Helmikuun 24 päivänä 1914 nimitettiin neiti Rauha Sauramo Oksanen koulun piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajattareksi ja annettiin hänelle virkavahvistuskirja huhtikuun 25 päivänä 1914. Helmikuun 24 päivänä 1914 Ylihallitus koulun laulunopettajan virkaan nimitti yhteiskoulun opettajan Kustaa Reinhold Castrénin, johon virkaan annettiin hänelle virkavahvistuskirja huhtikuun 25 päivänä 1914. Maaliskuun 13 päivänä 1914 nimitettiin hänet myöskin poikoppilaiden voimistelun ja terveystopin opettajanvirkaan. Virkavahvistuskirjan viimeksimainittuun opettajanvirkaan sai hän toukokuun 12 päivänä 1914. Naisoppilasten voimistelua ja hoitoa varten asetettuun opettajattarenvirkaan Ylihallitus huhtikuun 24 päivänä 1914 nimitti neiti Suoma Aura Penttilän sekä antoi kesäkuun 26 päivänä 1914 hänelle virkavahvistuskirjan. Luonnonhistorian ja maantiedon nuoremman lehtorin viran täytti Ylihallitus vasta tuonnempana.

V. t. rehtorina toimi kesäkuun 1 päivään 1914 Kuopion suomalaisen tyttökoulun nimitetty nuorempi lehtori Jaakko Seppo Sakari Suomalainen, ja siitä lähtien hoitaa rehtorintointa toistaiseksi laulun ja voimistelunopettaja Kustaa Reinhold Castrén.

Oppilaita oli koulussa lukuvuonna 1913—1914 136.

Kouluneuvosto: Kansakoulujen piiritarkastaja O. Vuorisalmi (puheenjohtaja), ruununvouti K. O. Hurskainen, apteekkarinrouva K. Ignatius, pormestarinrouva H. Olsoni ja tohtori V. Svanberg.

Nikolainkaupunki.

Ruotsalainen klassillinen lyseo. Joulukuun 20 päivänä 1911 Ylihallitus nimitti lehtorin Jyväskylän kansakouluseminaarissa, insinööri

Uno August Jansson'in koulun matematiikan ja fysiikan lehtoriksi, lukien syyskuun 1 päivästä 1912, minkä nimityksen Keisarillinen Senaatti tehdyn valituksen johdosta toukokuun 1 päivänä 1912 vahvisti, jonka jälkeen Ylihallitus toukokuun 21 päivänä 1912 antoi hänelle valtakirjan. Pyynnöstä Ylihallitus elokuun 14 päivänä 1913 myönsi insinööri-lehtori Janssonille, joka oli siirtynyt Tampereen teknillisen opiston opettajaksi, eron lehtorinvirastaan, lukien seuraavan syyskuun 1 päivästä. Lehtori Janssonin jälkeen nimitettiin joulukuun 23 päivänä 1913 ja valtuutettiin seuraavan helmikuun 21 päivänä lyseon matematiikan ja fysiikan vanhemman lehtorin virkaan filosofianlisen-siaatti Ernst Bruno Saxén, oikeudella astua virkaan 1 päivänä syyskuuta 1914.

Heinäkuun 26 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti salli, että vuodesta 1913 lähtien edelleen toistaiseksi saataisiin ylläpitää realiosasto koulun neljällä ylimmällä luokalla, ehdolla kuitenkin että oppilasluku mainitulla osastolla nousee keskimäärin vähintään 10:een kullakin luokalla, jonka ohessa Keisarillinen Senaatti myönsi edelleen kevätlukukaudeksi 1913 tarkoitusta varten 2,171 markkaa, laskettuna 1,000 markan mukaan vuotta ja luokkaa kohti, edellytyksellä että kaupunki suorittaa muut yllämainitun osaston kustannukset. Sen jälkeen myönnettiin joulukuun 18 päivänä 1912, lukuvuodesta 1913—1914 alkaen toistaiseksi, mainitun realisen rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi samoilla ehdoilla kuin ennen 1,000 markan määräraha jokaista toimessa olevaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 4,000 markkaa vuodessa.

Huhtikuun 8 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti myönsi 5,200 markkaa pienempiä muutostöitä varten koulussa, antaen asianmukaisen määrärahan näiden töiden suorittamisesta Yleisten rakennusten Ylihallitukselle.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut vanhempi lehtori Gustaf Adolf Hedberg.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 220, 219, 208.

Kouluneuvosto: Pankinjohtaja, hovioikeudenasessori B. Hemmer (puheenjohtaja), eversti E. A. Alfthan, hovioikeudenneuvos V. Cajanus (molemmat viimeksimainitut vuoteen 1912), kauppias C. J. Finnilä, tohtori A. G. Rosendal sekä vuodesta 1912: pormestari I. W. Hasselblatt ja hovioikeudennotario H. Boucht.

Suomalainen realilyseo. Koska aikaisemmin koepalvelukseen määrätty venäjänkielen lehtori, filosofianmaisteri Tauno Hugo Salo-

nen ei ollut saanut vahvistusta tähän virkaan, nimitettiin siihen loka-kuun 13 päivänä 1911 filosofiankandidaatti Robert Sigfrid Järvelä. Valtakirja hänelle annettiin seuraavan joulukuun 12 päivänä. Avoimna olevaan piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajanvirkaan nimitti Ylihallitus lokakuun 24 päivänä 1911 taiteilija Toivo Talven, antaen hänelle virkavahvistuskirjan seuraavan joulukuun 22 päivänä.

Sittenkuin matematiikan ja fysiikan lehtori, filosofianliseniaatti Petter August Heinricius oli siirtynyt suomalaisen normalilyseon matematiikan, fysiikan ja kemian vanhemmaksi lehtoriksi, nimitettiin siten avoimeksi joutuneeseen vanhemman lehtorinvirkaan saman koulun matematiikan ja luonnonopin nuorempi lehtori Frans Vihtori Saukko, lukien huhtikuun 1 päivästä 1914, minkä nimityksen Keisarillinen Senaatti tehdyn valituksen johdosta marraskuun 19 päivänä 1913 vahvisti. Sittenkuin Keisarillinen Senaatti huhtikuun 29 päivänä 1914 oli vakuuttanut suomen- ja saksankielen nuoremmalle lehtorille Carl Viktor Cajanderille 4,200 markan vuotuisen elinkautiseläkkeen, myönsi Ylihallitus hänelle hänen pyytämänsä virkaeron, seuraavan syyskuun 1 päivästä lukien.

Heinäkuun 11 päivänä 1913 myönsi Keisarillinen Senaatti rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi lukuvuonna 1913—1914 II luokalla enintään 4,673 markkaa. Niinikään myönnettiin syyskuun 5 päivänä 1913 esittelijäsihteerin H. R. Baeck-vainajan lahjoitusrahaston varoista latinan opetusta varten kolmella yläluokalla edelleen entinen määrä 2,800 markkaa vuodessa, ehdolla että VI luokalla vähintään 5 oppilasta käyttää hyväkseen opetusta ja että seuraavilla joku jatkaa lukujaan.

Rehtorintointia on edelleen hoitanut nuorempi lehtori Edvard Eliel Levon. Koulun vararehtoriksi määräsi Ylihallitus heinäkuun 9 päivänä 1913 lehtorin Edvard Rudolf Hammarströmin, syyskuun 1 päivästä 1913 lähtien.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 199, 209, 211.

Kouluneuvosto: Hovioikeudenviskaali, vapaaherra E. Palmén (puheenjohtaja), kauppias J. Tingvald, pakkahuoneentarkastaja V. Sarelius, tohtori A. J. Sundholm ja hovioikeudenasesori A. F. Berger.

Suomalainen tyttökoulu. Historian, maantiedon ja suomenkielen kollegan Onni Ilmari Lehtosen siirryttyä historian ja suomenkielen lehtoriksi Savonlinnan suomalaiseen realilyseon, Ylihallitus huhtikuun 30 päivänä 1912 nimitti täten avoimeksi joutuneeseen virkaan filosofiankandidaatti Albert Hesekeel Sivénin, lukien syyskuun 1 päivästä 1913. Valtakirja hänelle annettiin kesäkuun 29 päivänä 1912.

Piirustuksen ja kaunokirjoituksen sekä laulun opettajattaren Hilja Katarina Tolvasen tultua nimitetyksi samojen aineiden opettajattareksi Tampereen suomalaiseen tyttökouluun, täytti Ylihallitus täten avoimeksi joutuneet virat seuraavasti: Laulun opettajattareksi nimettiin lokakuun 3 päivänä 1913 neiti Eine Anna Maria Silvenius. Virkavahvistuskirjan puheenalaiseen toimeen hän sai joulukuun 2 päivänä 1913. Täyttäessään taas lokakuun 24 päivänä 1913 piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajan- tai opettajattarenvirkaa, päätti Ylihallitus nimittää saman paikkakunnan suomalaisen realilyseon piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajan Toivo Talven edellisen virkansa ohessa toimimaan myöskin tyttökoulun mainittujen aineiden opettajana, sekä antoi hänelle tarpeellisen virkavahvistuskirjan joulukuun 30 päivänä 1913.

Marraskuun 20 päivänä Keisarillinen Senaatti salli, että koulun määräraha polttopuita varten saatiin mainittuna vuonna sivuuttaa korkeintaan 600 markalla.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 163, 182, 163.

Kouluneuvosto: Tohtori K. Hedman, lehtori R. Hammarström (puheenjohtaja), hovioikeudenasessori A. Wichmann (vuoteen 1912), rouvat E. Levon ja E. Ansas sekä arkkitehti A. W. Stenfors (vuodesta 1912).

Ruotsalainen tyttökoulu. Saksan- ja ranskankielen opettajatar Ebba Emilia Akola kuoli joulukuun 10 päivänä 1911. Toukokuun 22 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti tehdystä hakemuksesta vakuutti saksankielen opettajattarelle, neiti Lydia Charlotta Wahlforss'ille elinkautisen 2,400 markan eläkkeen, minkä johdosta Ylihallitus seuraavan kesäkuun 5 päivänä antoi hänelle virkaeron, luettuna syyskuun 1 päivästä 1912. Marraskuun 22 päivänä 1912 Ylihallitus nimitti saksankielen opettajattarenvirkaan filosofianmaisterin, neiti Helmi Sofia Antman'in sekä antoi hänelle valtakirjan tammikuun 21 päivänä 1913. Marraskuun 26 päivänä 1913 kuoli ranskankielen opettajatar Emmy Sofia Streng. Toukokuun 23 päivänä 1914 Ylihallitus nimitti haettavaksi julistamaansa ranskan- ja saksankielten opettajattarenvirkaan opettajattaren Mathilda Wilhelmina Sundholmin sekä antoi hänelle valtakirjan heinäkuun 29 päivänä 1914.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 172, 169, 169.

Kouluneuvosto: Hovioikeudennotario G. Aminoff (jäsen ja puheenjohtaja vuoteen 1912), tohtori K. A. Boucht (puheenjohtaja vuodesta 1912), konsuli E. Trummer, rouva H. Schauman (molemmat vii-

meksimainitut vuoteen 1912), rouva G. Stenberg sekä vuodesta 1912: säästöpankinkamreeri A. Berger, insinööri-tohtori G. Heikel ja rouva L. Nystén.

Kokkola.

Ruotsalainen alkeiskoulu. Sen jälkeen kuin Keisarillinen Senaatti heinäkuun 28 päivänä 1914 oli vakuuttanut latinan- ja ruotsinkielen nuoremmalle lehtorille Gustaf Richard Janssonille 4,200 markan vuotuisen elinkautisen eläkkeen, myönsi Ylihallitus hänelle seuraavan elokuun 6 päivänä hänen pyytämänsä eron, luettuna syyskuun 1 päivästä 1914.

Joulukuun 13 päivänä 1911 myönnettiin siksi vuodeksi sekalais-ten menojen määrärahas- sa odotetun vajauksen peittämiseksi enintään 820 markan lisäys.

Siltä varalta, että kaupunki panee koululle käytettäväksi luovuttamansa huoneuston semmoiseen kuntoon, kuin kaupungin esittämä ehdotus sen laajentamisesta ja uudestaanrakentamisesta osottaa, vakuutti Keisarillinen Senaatti toukokuun 13 päivänä 1914 kaupungille 2,500 markasta 5,000 markkaan korotetun vuotuisen vuokran sanotusta huoneustosta.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut nuorempi lehtori Johan Fredrik Sandelin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 137, 133, 146.

Kouluneuvosto: Tohtori E. F. Staudinger (puheenjohtaja), tohtorinrouva E. Strengell, apteekkari F. Löfhjelm, pastori K. M. Mellberg ja asemapäällikkö E. Bengelsdorff.

Jyväskylä.

Suomalainen klassillinen lyseo. Realirinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi koulun V—VIII luokilla myönsi Keisarillinen Senaatti edelleen vuoden 1913 alusta toistaiseksi 2,000 markkaa toimessa olevaa luokkaa kohti eli enintään 8,000 markkaa vuodessa, suoritettavaksi määrärahas- ta rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi realilyseoissa, sikäli kuin oppilaslu- ku mainituilla osastoilla tekisi niiden ylläpitämisen välttämättömäksi, sekä käski Ylihallituksen, milloin epätietoisuutta tässä kohden ilmaantuisi, alistaa määrärahan jatkuvan suorittamisen Keisarillisen Senaatin harkittavaksi.

Helmikuun 14 päivänä 1912 myönnettiin 285 markan 15 pennin lisäys 1911 vuoden määrärahaan sekalaisia menoja varten. Sitä paitsi Ylihallitus joulukuun 31 päivänä 1912 sen vuoden vuosirahäsääntöön oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten otetusta määrärahastaan antoi 500 markkaa mainitussa määrärahassa syntyneen vajauksen peittämiseksi. Toukokuun 7 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi 2,850 markkaa lyseon rakennusten yhdistämistä varten kaupungin vesijohto- ja lokaviemäriverkkoon.

Jyväskylän maakuntakeskuskirjaston hoitovaliokunnan anomukseen, että Jyväskylän lyseon ja seminaarin kirjastoista se osa kirjavaroista, minkä ei kasota kuuluvan mainittujen laitosten opettajain tai oppilaiden lainauspiiriin, saataisiin siirtää mainittuun keskuskirjastoon, niin pian kuin kirjaston huoneusto valmistuu ja lainausliikettä voidaan alkaa, Keisarillinen Senaatti syyskuun 5 päivänä 1913 näki hyväksi suostua, kuitenkin eräillä ehdoilla.

Oppilaitoksen rehtorina on edelleen ollut vanhempi lehtori, filosofianlisensiaatti Kaarlo Jonatan Jalkanen.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 214, 216. 234.

Kouluneuvosto: Seminaarinjohtaja K. Raitio (jäsen ja puheenjohtaja vuoteen 1912), kirkkoherra K. Wanne, rouva A. Niemi, kauppias R. Ruth, seminaarinlehtori K. Rikala (kolme viimeksimainittua vuoteen 1912) sekä vuodesta 1912: ylimetsänhoitaja O. Timgren, seminaarinjohtajatar H. Söderström, apteekkari E. Mansnerus ja tohtori G. Palander.

Suomalainen tyttökoulu. Edellisen viranhaltijan kuoleman kautta avoimeksi joutuneeseen historian, maantiedon ja suomenkielen kolleganvirkaan Ylihallitus lokakuun 28 päivänä 1911 nimitti filosofianmaisteri, neiti Taimi Wuorisen, lukien toukokuun 1 päivästä 1912, sekä antoi hänelle valtakirjan joulukuun 27 päivänä 1911. Sittenkuin johtajattarelle Ida Matilda Granathille elokuun 18 päivänä 1914 oli vakuutettu hänen virasta erotessaan 3,000 markan suuruinen vuotuisen elinkautiseläke, myönsi Ylihallitus hänelle hänen anomansa virkaeron, lukien syyskuun 1 päivästä 1914, ja määräsi samalla koulun opettajattaren Maria Natalia Geitelin avoimeksi tullutta johtajattaren virkaa toistaiseksi hoitamaan.

Sittenkuin koulun johtajatar oli Ylihallitukselle ehdottanut, että eräät III luokan oppilaista saisivat vaihtaa ranskankielen kompensatiivisen kurssin englanninkielen kurssiin ja Ylihallitus kirjeessä syyskuun 12 päivältä 1911 oli puoltanut tätä esitystä, ehdolla että näille

oppilaille valmistetaan tilaisuus englanninkielen lukemiseen läpi koulun ja että koulun ranskankielen opettajatar, johtajatar Granath, niin kauan kuin hän on virassaan, palkkaa englanninkielen opettajan, suostui Keisarillinen Senaatti seuraavan lokakuun 6 päivänä opetuksen järjestämiseen mainitulla tavalla Ylihallituksen esittämillä ehdoilla. Samallaiseen opetuksen järjestämiseen eräille III luokan oppilaille suostui Keisarillinen Senaatti syyskuun 6 päivänä 1912 myöskin silloin kulumassa olevaa lukuvuotta varten ja niinkään lokakuun 29 päivänä 1913 lukuvuotta 1913—1914 varten.

Rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi I luokalla lukuvuonna 1913—1914 myönnettiin heinäkuun 11 päivänä 1913 enintään 4,290 markkaa.

Tammikuun 24 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi 1911 vuoden määrärahaan sekalaisia menoja varten korkeintaan 300 markan lisäyksen. Erinäisen kaluston hankkimiseksi koululle myönnettiin huhtikuun 3 päivänä 1912 1,100 markan suuruinen ylimääräinen määräraha.

Huhtikuun 29 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti salli, että koulun sekalaisten menojen määräraha siltä vuodelta saatiin pastori F. Agafanoffin tässä koulussa kreikkalais-katolista uskontunnustusta olevalle oppilaalle lukuvuonna 1913—1914 antaman uskonnonopetuksen korvaamiseksi sivuuttaa 280 markalla, minkä ohessa Keisarillinen Senaatti määräsi, että puheenaolevan määrärahan kohdalla oli vuodesta 1915 alkaen uskonnonopetuksen antamista varten kreikkalais-katolista uskontunnustusta oleville oppilaille otettava 280 markan suuruinen erä.

Toukokuun 4 päivänä 1914 Kirkollisasiain Toimituskunta myönsi 500 markan määrärahan seuraavaksi syksyksi toimitettavaksi aijotun juhlaulkaisun aikaansaamiseksi koulun 50-vuotisen olemassa-olon johdosta.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 125, 136, 158.

Kouluneuvosto: Sama kuin kaupungin klassillisen lyseon.

Oulu.

Suomalainen klassillinen lyseo. Täytettävänä olevaan uskonnon ja historiallisen lukemisen lehtorinvirkaan nimitti Ylihallitus lokakuun 20 päivänä 1911 Turun suomalaisen tyttökoulun uskonnon, historian ja maantiedon kollegan Albert Johan Soverin, lukien maaliskuun 1 päivästä 1912, sekä antoi hänelle valtakirjan joulukuun 19 päivänä 1911.

Toukokuun 22 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen saman toukokuun 3 päivänä tekemän esityksen mukaisesti määräsi, että, sittenkuin koulun saksankielen opettajatar, neiti Maria Kristina Ryselin huhtikuun 1 päivästä 1912 oli siirtynyt saman aineen opettajattareksi Viipurin suomalaiseen tyttökouluun, saksan- ja ranskankielen opettajanvirat olivat seuraavan lukuvuoden alusta lakkautettavat sekä näitä virkoja varten menosääntöön otetut palkkiot kruunulle pidätettävät, kuin myöskin että samasta ajasta alkaen oli kouluun perustettava kolleganvirka saksan- ja ranskankielessä, opetusvelvollisuudella myöskin suomenkielessä. Näin muodostettuun uuteen kolleganvirkaan, johon oli astuttava 1 päivänä syyskuuta 1913, Ylihallitus elokuun 14 päivänä 1912 nimitti ja seuraavan lokakuun 14 päivänä valtuutti Oulun suomalaisen realliyseon ruotsin- ja saksankielen kollegan Eine Elisabeth Salosen.

Sittenkuin Ylihallitus maaliskuun 2 päivänä 1909 oli määrännyt filosofianmaisteri Rafael Herman Hellströmin kahdeksi koetusvuodeksi matematiikan kollegaksi ja hän oli nämät koevuotensa palvellut, nimitettiin hän kesäkuun 12 päivänä 1912 vakinaiseksi sanottuun virkaan. Valtakirja hänelle annettiin elokuun 12 päivänä 1912. Kollega Antti Rietrikki Helaakosken nimittämisen kautta Tampereen realliyseon luonnonhistorian ja maantiedon lehtorinvirkaan avoimeksi joutuneeseen luonnonhistorian, maantiedon ja kaunokirjoituksen kolleganvirkaan nimitettiin lokakuun 4 päivänä 1912 Raahen alkeiskoulun luonnonhistorian ja maantiedon kollega August Armas Parvela, lukien seuraavan lokakuun 1 päivästä. Valtakirjan tähän virkaan hän sai joulukuun 3 päivänä 1912.

Toukokuun 29 päivänä 1912 myönnettiin sekalaisia menoja varten siksi vuodeksi osotettuun määrärahaan 2,000 markan ylimääräinen lisäys. Toukokuun 17 päivänä 1913 Ylihallitus omasta vuosirahansääntöön oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten otetusta määrärahastaan myönsi 150 markkaa koulussa toimeenpannun käsitöiden opetuksen kustantamiseen.

Oppilaitoksen rehtorina on edelleen ollut nuorempi lehtori Sakari Adolf Westerlund.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 182, 181, 184.

Kouluneuvosto: Sotarovasti V. G. Aulis (puheenjohtaja), insinööri J. Almberg (vuoteen 1912), konsuli Hj. Hägg, kauppaneuvos F. A. Riecki, tohtori K. Hj. Bergholm sekä (vuodesta 1912) rovasti Eljas Lönnrot.

Suomalainen realllyseo. Historian ja suomenkielen lehtorin, filosofiantohtori Eevert Johannes Laineen siirrettyä vastaavaan virkaan Hämeenlinnan suomalaiseen klassilliseen lyseoon, Ylihallitus siten avoimeksi joutuneeseen lehtorinvirkaan puheenaolevassa lyseossa huhtikuun 30 päivänä 1912 nimitti filosofianmaisteri Veikko Otto Pakarisen. Tämän nimityksen Keisarillinen Senaatti tehdyn valituksen johdosta seuraavan joulukuun 18 päivänä vahvisti, jonka jälkeen Ylihallitus tammikuun 15 päivänä 1913 antoi hänelle valtakirjan sanottuun virkaan. Matematiikan, fysiikan ja kemian lehtorinvirkaan, joka, sen entisen haltijan lehtori Juho Kahiluksen tultua valtuutetuksi vastaavaan toimeen Tampereen suomalaiseen realllyseoon, 1 päivästä lokakuuta 1913 joutui täytettäväksi, Ylihallitus 4 päivänä lokakuuta 1912 nimitti Viipurin suomalaisen klassillisen lyseon matematiikan kollegan Antti Arvid Jauhon, minkä nimityksen Keisarillinen Senaatti tehdyn valituksen johdosta vahvisti helmikuun 26 päivänä 1913. Sen johdosta Ylihallitus seuraavan maaliskuun 27 päivänä antoi lehtori Jauholle valtakirjan puheenalaiseen virkaan.

Sittenkuin Oulun tuomiokirkon kanttori, director cantus Juho Ranta marraskuun 1 päivänä 1909 oli määrätty kahden koevuoden aikana hoitamaan laulun opettajanvirkaa lyseossa, nimitti Ylihallitus hänet puheenalaiseen virkaan marraskuun 7 päivänä 1911 sekä antoi hänelle virkavahvistuskirjan seuraavan tammikuun 8 päivänä. Ruotsin- ja saksankielen nuoremman lehtorin virkaan, joka sen entisen haltijan kollega Eine Elisabeth Salosen siirrettyä saman paikkakunnan suomalaisen klassillisen lyseon saksan ja ranskankielen kollegaksi oli joutunut avoimeksi, nimitettiin lokakuun 7 päivänä 1913 ja valtuutettiin seuraavan joulukuun 6 päivänä filosofianmaisteri Johan Valfrid Vasenius, lukien 1 päivästä syyskuuta 1914. Avonaiseen suomen- ja ruotsinkielen nuoremman lehtorin virkaan Ylihallitus maaliskuun 13 päivänä 1914 nimitti filosofiankandidaatti Armas Lauri Kustaa Pelkosen, luettuna 1 päivästä toukokuuta 1914, sekä antoi hänelle valtakirjan sanottuun virkaan toukokuun 12 päivänä.

Kesäkuun 6 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi sekalaisia menoja ynnä lyseon pihamaan ja kadun puhtaanapitoa varten siksi vuodeksi osotettuihin määrärahoihin, edelliseen 625 ja jälkimäiseen 75 markan suuruisen lisäyksen. Joulukuun 17 päivänä 1913 myönnettiin pianinon ostamista varten 1,300 markkaa; samoin koulun fyysikaalisen kaluston täydentämiseksi huhtikuun 29 päivänä 1914 1,000 markan ylimääräinen määräraha. Toukokuun 13 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti myönsi 3,656 markkaa 70 penniä suoritettavaksi,

laskun mukaan, Oulun kaupungin Rahatoimikamarille kadun ja katu-käytävän rakennuttamisesta edellisellä kesänä lyseon tontin kohdalle. Lisäksi Ylihallitus marraskuun 7 päivänä 1911 antoi omasta vuosi-rahastaan 200 markkaa erään koulun edellisessä vuosikertomuksessa julaistun kirjoituksen painokustannusten suorittamiseksi.

Rehtorintointa on kuluneena kolmivuotiskautena edelleen hoitanut vanhempi lehtori Karl Gustaf Östberg.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 142, 139, 132.

Kouluneuvosto: Hovineuvos K. Th. Sohlberg (puheenjohtaja), tohtori S. A. Granberg, kapteeni O. Laurin, luutnantti R. Weckman (vuoteen 1912), oikeuspormestari A. Castrén ja vuodesta 1912: varatuomarit O. L. Helanen ja V. Poropudas.

Suomalainen tyttökoulu. Lokakuun 31 päivänä 1911 nimitti Ylihallitus avoimeen historian, maantiedon ja suomenkielen kolleganvirkaan filosofianmaisteri Jalmari Tobias Suomalaisen, lukien toukokuun 1 päivästä 1912, minkä nimityksen Keisarillinen Senaatti tehtyjen valitusten johdosta huhtikuun 17 päivänä 1912 vahvisti, minkä jälkeen Ylihallitus seuraavan toukokuun 7 päivänä antoi hänelle valtakirjan puheenalaiseen kolleganvirkaan.

Opettajatar Agnes Johanna Hagmanin siirryttyä Helsingin uuden tyttökoulun voimistelunopettajattareksi nimitettiin lokakuun 17 päivänä 1913 täten avonaiseksi joutuneeseen virkaan rouva Aina Matilda Wichmann ja annettiin hänelle virkavahvistuskirja seuraavan joulukuun 20 päivänä.

Elokuun 25 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti vakuutti saksankielen opettajattarelle Stella Alfthanille hänen virasta erottuaan 2,400 markan vuotuisen elinkautisen eläkkeen, minkä jälkeen Ylihallitus seuraavan syyskuun 11 päivänä myönsi hänelle hänen pyytämänsä eron lokakuun 1 päivästä 1914.

Rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi lukuvuonna 1913—1914 II luokalla myönsi Keisarillinen Senaatti heinäkuun 11 päivänä 1913 enintään 4,305 markkaa.

Heinäkuun 11 päivänä 1913 myönnettiin uuden kaapin hankkimiseksi koulun kirjastoon ja uuden urkuharmonion ostamiseksi yhteensä 600 markan suuruinen määräraha sekä vanhojen huonekalujen korjaamiseksi 1,673 markkaa.

Oppilaita oli eri vuosina: 128, 140, 149.

Kouluneuvosto: Lääninrahastonhoitaja G. W. Rehnäck (puheenjohtaja), tuomiorovasti E. Lönnrot, rouva J. Winkelmann (molemmat viimeksimainitut vuoteen 1912), rouvat M. Bergdahl ja M. Illikainen sekä vuodesta 1912: kauppias F. F. Ruotsalo ja neiti M. Bergh.

Ruotsalainen realioppilaitos. Poikien voimistelunopettajalle Yrjö Durchmanille myönnettiin kesäkuun 12 päivänä 1913 hänen pyytämänsä ero sanotusta virasta, seuraavan syyskuun 1 päivästä lukien. Tähän virkaan Ylihallitus lokakuun 17 päivänä 1913 nimitti voimistelunopettajan Onni Armas Pesosen ja antoi hänelle virkavahvistuskirjan joulukuun 20 päivänä 1913. Hänen samana päivänä tapahtuneen nimityksensä kautta Mikkelin suomalaisen klassillisen lyseon terveystoiminnan ja voimistelun nuoremmaksi lehtoriksi avonaiseksi joutunut virka tuli vasta tuonnempana täytetyksi.

Keisarillinen Senaatti on myöntänyt seuraavat ylimääräiset määrärahat: Joulukuun 18 päivänä 1912 myönnettiin sekalaisten menojen määrärahaan siltä vuodelta 156 markan 80 pennin lisäys; samoin kesäkuun 27 päivänä 1913 170 markan suuruinen määräraha kahden kaappin hankkimiseksi opetusvälineitä ja kokoelmia varten. Niinikään myönnettiin helmikuun 18 päivänä 1914 enintään 1,000 markan suuruinen määräraha uusien voimistelutelineiden hankkimista varten. Tämän lisäksi Ylihallitus lokakuun 24 päivänä 1913 antoi omasta määrärahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten 500 markkaa lukuvuoden 1912—1913 vuosiohjelman painatuskustannusten suorittamista varten.

Oppilaitoksen rehtorina on edelleen ollut nuorempi lehtori Vilhelm Alexander Frigren.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 112, 118, 115.

Kouluneuvosto: Kauppaneuvos K. A. Snellman (puheenjohtaja), rouvat S. Sohlberg ja E. Weckman, kaupunginlääkäri G. Borg ja kapteeni E. Bruun.

Raahe.

Suomalainen alkeiskoulu. Opettajatar Sofia Kandelbergin tultua nimitetyksi Vaasan suomalaisen tyttökoulun voimistelunopettajattareksi, Ylihallitus tammikuun 26 päivänä 1912 hänen jälkeensä nimitti neiti Salli Cecilia Auerman opettajattarenvirkaan tyttöoppilasten voimistelua ja terveydenhoitoa varten ja antoi hänelle seuraavan maaliskuun 26 päivänä virkavahvistuskirjan sanottuun toimeen.

Suomen- ja ruotsinkielen kollega, rehtori Hugo Anshelm Ingman kuoli helmikuun 25 päivänä 1912. Täten avoimeksi joutuneeseen virkaan nimitettiin helmikuun 11 päivänä 1913 ja valtuutettiin seuraavan huhtikuun 12 päivänä filosofianmaisteri, neiti Clarice Irene Hagar Malmberg, lukien toukokuun 1 päivästä 1913. Sittenkuin neiti Lyyli Ihanne Kaukovaara, joka 22 päivänä helmikuuta 1910 oli määrätty kahtena koetusvuotena hoitamaan piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajattarenvirkaa, oli koevuotensa loppuun palvellut, nimitti Ylihallitus hänet maaliskuun 2 päivänä 1912 virkaan ja antoi hänelle virkavahvistuskirjan 1 päivänä seuraavaa toukokuuta.

Keisarillinen Senaatti määräsi marraskuun 29 päivänä 1911, että venäjän- ja saksankielen kolleganvirkaa varten koulun menosääntöön otetut palkkaedut olivat vuoden 1912 alusta tarkoitukseensa käytettävät ja että samasta ajasta määräraha virantoimituspalkkioita varten oli vähennettävä 3,080 markalla eli 8,120 markkaan, sekä että Ylihallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin edellämainitun viran täyttämiseksi. Virkaan Ylihallitus huhtikuun 16 päivänä 1912 nimitti filosofianmaisterin, neiti Hilja Janhusen, lukien tammikuun 1 päivästä 1913 ja antoi hänelle valtakirjan kesäkuun 15 päivänä 1912. Kollega August Armas Parvelan tultua nimitetyksi luonnonhistorian, maantiedon ja kaunokirjoituksen kollegaksi Oulun suomalaiseseen klassilliseen lyseoon, Ylihallitus täten avoimeksi joutuneeseen virkaan nimitti joulukuun 16 päivänä 1913 ja valtuutti seuraavan helmikuun 14 päivänä filosofiankandidaatti Knut Ossian Reinilän.

Elokuun 14 päivänä 1913 Ylihallitus suostui siihen opetuksen järjestelyyn, että koulun tyttöoppilaat toiselta luokalta alkaen saisivat asteettain ruveta lukemaan ranskankieltä venäjän- tai englanninkielen asemesta, edellytyksellä että koulun käytettävänä oleva 1,500 markan suuruinen määräraha käsitöiden ynnä englannin- tai ranskankielen opetusta varten riittäisi.

Heinäkuun 11 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti määräsi, että koulun uuden rakennuksen hoitamiseen sekä pihan ja kadun puhtaana-pitoon on seuraavan elokuun 1 päivästä otettava lämmittäjä-talonmies, joka toimestaan, paitsi vapaata asuntoa ja lämpöä, saa 800 markan suuruisen palkkion vuodessa.

Sähkövalaistuksen johtamiseksi koulun vahtimestarin ja talonmiehen asuntoon myönsi Kirkollisasiain Toimituskunta 9 päivänä heinäkuuta 1912 120 markkaa. Heinäkuun 11 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi seuraavat määrärahat erinäisen kaluston hankkimiseksi kouluun uuden talon sisustamista ja kalustamista varten,

nimittäin: 7,000 markkaa huonekalujen ostamiseen, 1,500 markkaa piirustussalin sisustamiseen, 3,299 markkaa 65 penniä voimistelutelineiden hankkimiseen, 1,370 markkaa sekalaisiin tarpeisiin, 195 markkaa soittokellojohdon laittamiseksi kouluhuoneustoon ja 215 markkaa vanhojen huonekalujen korjaamiseen, yhteensä 13,579 markkaa 65 penniä. Sitä paitsi Ylihallitus antoi omasta vuosirahasääntöön oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten otetusta määrärahastaan 314 markan 80 pennin suuruisen rahaerän kouluun hankitun uuden kaluston kuljetusmaksujen suorittamista varten.

Kesäkuun 27 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi koulun pihamaan tasoitukseen 4,000 markkaa sekä antoi Yleisten rakennusten Ylihallitukselle asianmukaisen määräyksen työn suorituksesta. Heinäkuun 11 päivänä 1913 myönnettiin vuoden 1913 määrärahaan polttopuita ja valaistusta varten 1,500 markan lisäys. Marraskuun 19 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti suostui siihen, että sekalaisten menojen määrärahassa sinä vuonna syntyvän vajauksen täyttämiseksi mainittu määräraha saataisiin sivuuttaa 700 markalla.

Rehtorintointa kollega Hugo Anshelm Ingmanin kuoleman jälkeen on hoitanut v. t. rehtori, nuorempi lehtori Gustaf Adolf Wangel.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 123, 121, 137.

Kouluneuvosto: Kruununvouti W. Rehnäck (puheenjohtaja), rouva H. Rehnäck, johtajatar A. Heikel, kaupunginkamreeri J. H. Pietilä, kaupunginvouti J. H. Jacklin (neljä viimeksimainittua vuoteen 1912) sekä vuodesta 1912: kauppaopistonjohtaja N. Ojala, kaupunginlääkäri A. Boström, varatuomari A. Lagerlöf ja seminaarijohtajatar A. Salmela.

Tornio.

Suomalainen alkeiskoulu. Avoinna olleeseen uskonnon, historian ja suomenkielen kolleganvirkaan nimitettiin lokakuun 13 päivänä 1911 ja valtuutettiin seuraavan joulukuun 12 päivänä filosofianmaisteri Väinö Herman Perälä, lukien marraskuun 1 päivästä 1912.

Matematiikan ja luonnonopin kollega, rehtori Johan Ulrik Nordberg kuoli marraskuun 22 päivänä 1912. Siten avoimeksi joutuneeseen matematiikan ja luonnonopin nuoremman lehtorinvirkaan, johon oli astuttava toukokuun 1 päivänä 1914, Ylihallitus 15 päivänä toukokuuta 1914 nimitti filosofianmaisteri Heikki Karjalaisen ja antoi hänelle valtakirjan seuraavan heinäkuun 14 päivänä. Sittenkuin filo-

sofianmaisteri Väinö Nikolaus Ollila, jonka Ylihallitus lokakuun 10 päivänä 1911 oli määrännyt kahtena koetusvuotena hoitamaan luonnonhistorian ja maantiedon kollegan- eli sittemmin nuoremman lehtorinvirkaa, oli koepalveluksensa loppuun suorittanut, nimitti Ylihallitus tammikuun 13 päivänä 1914 hänet virkaan sekä antoi hänelle siihen valtakirjan maaliskuun 14 päivänä 1914. Venäjän- ja saksankielen nuorempi lehtori Viktor Kustaa Trast tuli joulukuun 23 päivänä 1913 nimitetyksi samojen aineiden nuoremmaksi lehtoriksi Iisalmen alkeiskouluun. Täten avoimeksi joutunut virka täytettiin tuonempana.

Keisarillinen Senaatti myönsi maaliskuun 20 päivänä 1912 1,153 markan 50 pennin suuruisen ylimääräisen määrärahan tarvittavien voimisteluvälineiden ostamiseen. Heinäkuun 23 päivänä 1912 Kirkollisasiain Toimituskunta asetti Ylihallituksen käytettäväksi korkeintaan 690 markan suuruisen määrärahan sähkövalaistuksen hankkimista varten kouluun.

Armollisella määräyksellä heinäkuun 13 (kesäkuun 30) päivästä 1912 suotiin koulun vahtimestarille I. Perttulalle mieskohtaista lisäpalkkiota vuosittain 200 markkaa, lukien tammikuun 1 päivästä 1912. Vahtimestari Perttula kuoli joulukuun 4 päivänä 1913.

Rehtorintointa on hoitanut kollega Johan Ulrik Nordberg ja hänen kuolemansa jälkeen on v. t. rehtorina ollut nuorempi lehtori Karl Eliel Petra.

Oppilaita on ollut: 78, 88, 86.

Kouluneuvosto: Kaupunginlääkäri E. Kalm (puheenjohtaja), rouva A. Sundqvist, neiti I. Castrén (molemmat viimeksimainitut vuoteen 1912), apteekkari F. G. Borg, nimismies B. F. O. Möller sekä vuodesta 1912: neuvosmies A. Jankkuri ja rouva F. Airas.

III. Yksityiset oppilaitokset.

Tilastollisia tietoja.

Yksityiskoulujen lukumäärä on puheenaolevankin ajanjakson kuluessa lisääntynyt, nousten kolmivuotiskauden lopussa, valmistavia kouluja lukuunottamatta, 92:een. Tällä ajanjaksolla lisää tulleita kouluja on näistä kaikkiaan 8. Aikaisemmista kouluista ovat taas toimintansa lopettaneet viime kolmivuotiskauden päättyessä 1 ja tällä ajanjaksolla 2 koulua. Näin ollen lisäys koulujen lukumäärään on 5.

Yllämainituista kysymyksessä olevan kolmivuotiskauden lopussa toiminnassa olevista 92 oppilaitoksesta oli yliopistoon johtavia kaikkiaan 62, joista poikaoppilaitoksia 1, kahdeksan- ja yhdeksänluokkaisia yhteiskouluja 40, tyttökouluja 7, tyttökoulun jatkoluokkia 8 ja alkeiskoulun jatkoluokkia 6. Paitsi mainittuja kouluja oli vielä järjestelyn alaisina 4 tämän ajanjakson viimeisenä lukuvuonna jo 7-luokkaisena ja yksi myöskin yliopistoon johtavaksi aijottu, vasta 2-luokkaisena toimiva yhteiskoulu.

Viisiluokkaisten yhteiskoulujen lukumäärä oli kolmivuotiskauden viimeisenä vuonna 16, ja sellaisiksi aijottujen, muodostumassa olevien koulujen määrä 4. Toimintansa oli myös alottanut yksi 5-luokkaiseksi aijottu poikakoulu. Viisi- tai kuusiluokkaisia tyttökouluja löytyi 3. — Lisäksi oli toimessa 1 kaksiluokkainen naisopisto.

Yksityisten valmistavien koulujen lukumäärä on edellisen ajanjakson lopusta vähentynyt 3:lla, tehden kuluneen kolmivuotiskauden lopussa 40.

Opetuskielen puolesta jakautuvat edellämainitut erilaatuiset oppilaitokset seuraavalla tavalla:

	Suomen- kielisiä.	Ruotsin- kielisiä.
Yliopistoon johtavia poikakouluja	—	1
» » yhteiskouluja	28	12
» » tyttökouluja	3	4
» » tyttökoulun jatkoluokkia	6	2
» » alkeiskoulun jatkoluokkia	2	4

	Suomen- kielisiä.	Ruotsin- kielisiä.
Yliopistoon johtaviksi aijottuja, ei vielä täysi- luokkaisia yhteiskouluja	3	2
Viisiluokkaisia yhteiskouluja	16	—
Viisiluokkaisiksi aijottuja yhteiskouluja	2	2
Viisiluokkaisiksi aijottuja poikakouluja	1	—
Viisi- tai kuusiluokkaisia tyttökouluja	2	1
Naisopisto, ainakin toistaiseksi sekä suomen- että ruotsinkielinen		1
Valmistavia kouluja	22	19

Oppilaita edelläluetelluissa oppilaitoksissa oli kysymyksessä olevan kolmivuotisjakson viimeisenä lukuvuonna, 1913—1914, yhteensä 15,872. Miten ne jakautuivat erilaatuisia kouluja kohden, näkyy seuraavasta ryhmittelystä:

	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.
Poika- ja yhteiskouluissa ..	5,186	6,432	11,618
Tyttökouluissa	11	2,128	2,139
Valmistavissa kouluissa	1,059	1,056	2,115

Äidinkieleensä nähden oppilaat eri kouluissa olivat:

	Suomen- kielisiä.	Ruotsin- kielisiä.	Muun kielisiä.
Poika- ja yhteiskouluissa ..	8,241	3,263	114
Tyttökouluissa	1,214	880	45
Valmistavissa kouluissa	879	1,187	49

Puheenaolevana kolmivuotiskautena ovat, asianomaisella luvalla, toimintansa alottaneet seuraavat yksityiset oppilaitokset: 9-luokkaiseksi aijottu Svenska samskolan i Helsingfors niminen oppilaitos ja 5-luokkaiseksi aijotut Töölön ja Seinäjoen suomalaiset sekä Oulunkylän ja Paraisten ruotsalaiset yhteiskoulut kuin myöskin Viipurin suomalainen realikoulu sekä lisäksi vielä Jyväskylän suomalaiset jatko-
luokat ja Porvoon naisopisto. Kaikki nämät oppilaitokset ovat jo huomioonotetut ylläolevissa ryhmittelyissä.

Entistä toimintaansa ovat asianomaisella luvalla tämän kolmivuotiskauden kuluessa laajentaneet Terijoen suomalainen yhteiskoulu

ja jo aikaisemmin myönnetyn luvan perusteella Riihimäen suomalainen yhteiskoulu, kehittyen 5-luokkaisista 8-luokkaisiksi. Sitä paitsi ovat tällä ajanjaksolla täysiluokkaisiksi muodostuneet useat edellisenä kolmivuotiskautena vielä järjestelyn alaisina olleet oppilaitokset.

Toijalan suomalainen yhteiskoulu, joka viime kolmivuotiskaudella sai luvan laajentua 5-luokkaisesta 8-luokkaiseksi, on, laajennuttuaan lukuvuoden 1913—1914 lopussa 7-luokkaiseksi, sen jälkeen jälleen supistautunut 5-luokkaiseksi.

Sörnäisten viime kolmivuotiskautena vielä 5-luokkaisena toiminut suomalainen yhteiskoulu ja yhteiskouluun sittemmin perustetut jatkoluokat ovat sulautuneet yhdeksi 8-luokkaiseksi kehittyväksi oppilaitokseksi, nimeltä Kallion yhteiskoulu.

Sitä paitsi on annettu asianomainen lupa perustaa 5-luokkainen suomalainen yhteiskoulu Karkkilaan sekä Raahen jatko-opisto ja Tornion alkeiskoulun jatkoluokat. Lapuan yhteiskoulun osakeyhtiölle on myönnetty lupa perustaa maanviljelyslyseo sikäläisen yhteiskoulun yhteyteen. Nämät oppilaitokset ovat alottaneet toimintansa vasta puheenaolevan ajanjakson päätyttyä, lukuunottamatta Raahen jatko-opistoa, jota ei olekaan perustettu.

Toimintansa ovat lopettaneet lukuvuoden 1912—1913 lopussa Kuopion ruotsalainen reallilyseo poikia ja tyttöjä varten sekä lukuvuoden 1913—1914 päättyessä Mikkelin ruotsalainen yhteiskoulu. Kumpikaan koulu ei enää esiinny ylläolevissa ryhmittelyissä.

Oikeus laskea täydellisen oppimäärän suorittaneet oppilaansa Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon on kysymyksessä olevina vuosina myönnetty seuraaville oppilaitoksille: Tyrvään, Riihimäen, Terijoen, Mikkelin ja Lapuan suomalaisille yhteiskouluille, Wiipurin uudelle suomalaiselle yhteiskoululle, Loviisan ruotsinkielisille alkeiskoulun jatkoluokille, Nikolainkaupungin suomalaiselle jatko-opistolle, saman kaupungin ruotsalaiselle yhteiskoululle sekä Jyväskylän suomalaisille ja Oulun ruotsalaisille jatkoluokille.

Opettajien lukumäärä yksityisissä kouluissa tämän ajanjakson lopussa teki yhteensä 1,213, joista miehiä 510 ja naisia 703.

**Yksityinen
oppilaitos
otettu val-
tion hal-
tuun.**

Kalenterivuoden 1914 alusta Iisalmen 8-luokkaisen yhteiskoulun 5 alaluokkaa, kuten jo aikaisemmin on mainittu, joutui valtion huostaan, joten 3 yläluokkaa nyttemmin esiintyy alkeiskoulun jatko-luokkina.

Keisarillisen Senaatin lähetepäätöksellä joulukuun 20 päivältä Ylihallituksen lausunto 1911, josta viime kolmivuotiskertomuksessa jo on mainittu, Ylihallituksen lausunto tusta oli käsketty antamaan alamainen lausuntonsa 14 päivänä huhtikuuta 1909 asetetun yksityiskoulukomitean »asetusehdotuksesta Suomen yksityisoppikouluista» sekä »asetusehdotuksesta valtion oppikoulujen ja seminaarien opettajien oikeudesta lisäpalkkioon ja eläkkeeseen nähden lukea hyväksensä yksityisoppikoulussa palvelemissa aika». Tämän johdosta Ylihallitus helmikuun 2 päivänä 1912, ennenkuin muihin toimenpiteisiin asiassa ryhdyttiin, oheenliittäen kappaaleen asiaa koskevaa mietintöä, kaikkien Ylihallituksen valvonnan alla olevien sekä valtion että yksityisten alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen rehtoreille ja johtajattarille lähettämässään kiertokirjeessä kehoitti heitä kutakin kohdaltaan, asianomaista opettajakuntaa kuulusteltuaan, ennen vuoden 1912 kevätlukukauden loppua Ylihallitukseen toimittamaan lausuntonsa puheenalaisessa mietinnössä tehdystä ehdotuksesta.

Tarkastaessaan sen jälkeen toukokuun 28 päivänä 1913 puheenaolevia ehdotuksia Ylihallitus päätti esittää, että nämät asetusehdotukset armossa vahvistettaisiin huomioonottamalla Ylihallituksen tekemät erinäiset muistutukset ja muutosehdotukset.

Asia on vielä lopullisesti ratkaisematta.

Edellisessä vuosikertomuksessa selostettujen ohjeiden mukaan on Yksityiskoulujen eläkekassa. yksityiskoulujen eläkekassa. yksityiskoulujen eläkekassan johtokunta Ylihallitukselle ilmoittanut eläkemaksujen määrän kutakin eri vuotta kohden, joiden ilmoitusten johdolla valtioavun korkeimmaksi määräksi vuotuisiin menosääntöihin on arviolta otettu:

vuoden 1912 varalle	7,000	markkaa
seuraavaa vuotta varten samoin	7,000	»
sekä vuotta 1914 varten	10,000	»

Valtion avustus kyseessä olevaa tarkoitusta varten on sanottuina vuosina lopullisesti noussut seuraaviin määriin: vuodelta 1912 5,190 markkaan 43 penniin, vuodelta 1913 6,974 markkaan 10 penniin sekä vuodelta 1914 7,806 markkaan 90 penniin.

Niinkuin jo viime kolmivuotiskertomuksessa lähemmin selostetaan, käskettiin armollisella määrällä kesäkuun 20 (7) päivältä Matka-apurahat.

1912, että yleisistä varoista vuosina 1912 ja 1913 on suoritettava 4,000 markkaa vuodessa, jaettaviksi yhtenä 1,500, yhtenä 1,000 ja kahtena 750 markan suuruisena kasvatusopillisena matka-apurahana maan yksityisoppikoulujen opettajille ja opettajattarille samalla tavalla ja muutoin samoilla ehdoilla, jotka kulloinkin ovat voimassa kasvatusopillisten matka-apurajojen antamisesta valtion oppikoulujen opettajille ja opettajattarille.

Näitä käytännöllis-kasvatusopillisia tai tieteellisiä opintoja varten ulkomailla annettavia matka-apurajoja myönsi Keisarillinen Senaatti seuraaville hakijoille:

Vuonna 1912, Hangon ruotsalaisen yhteiskoulun matematiikan, fysiikan ja kemian opettajalle, filosofiankandidaatti Johan Erik Nordströmille 1,500 markkaa; yksityiskoulunopettajalle, filosofianmaisteri Gustaf Valdemar Heléniukselle 1,000 markkaa, sekä Helsingin »Läroverket för gossar och flickor» nimisen yhteiskoulun johtajattarelle Hanna Kullhemille ja Porin suomalaisen tyttökoulun saksankielen opettajattarelle Hildur Koskimiehelle, kummallekin 750 markkaa;

Vuonna 1913, Viipurin vanhan suomalaisen yhteiskoulun johtajalle, filosofiankandidaatti Kaarle Reinhold Polén'ille 1,500 markkaa; »Hangö samskola» nimisen yhteiskoulun johtajalle, filosofiankandidaatti Jeja Roosille 1,000 markkaa, sekä Porvoon naisopiston johtajattarelle Edith Maria Bergholmille ja Kouvolan yhteiskoulun johtajalle Ivar Oskar Rafael Hallille, kummallekin 750 markkaa.

Tehdystä pyynnöstä sai Helsingin »Läroverket för gossar och flickor» nimisen yhteiskoulun johtajatar Hanna Kullhem luvan siirtää opintomatkinsa kesäkuuhun vuonna 1913.

**Yleisiä mää-
räyksiä yk-
sityiskou-
luille myön-
nettyjen
valtionavus-
tusten suh-
teen.**

Ehdot alempana eri koulujen kohdalla mainittujen, niille myönnettyjen valtioapujen nauttimiselle ovat yleensä — joitakin poikkeuksia lukuunottamatta — että koulun oppilasluku valtion lyseon viittä ensimmäistä luokkaa tai valtion tyttökoulun luokkia vastaavilla luokilla nousee keskimäärin vähintään 12:een kullakin luokalla ja valtion oppikoulujen ylempiä luokkia vastaavilla luokilla keskimäärin vähintään 10:een kullakin luokalla sekä, milloin rinnakkaisluokkien avustus on kysymyksessä, vähintään 45:een jakamattomalla luokalla, kuin myös että mainituissa oppilaitoksissa terveysopin yhteydessä annetaan raittiusopetusta siinä määrin, että sen voidaan katsoa vastaavan valtion oppilaitoksissa annettavaa opetusta raittiusopissa.

Helsinki.

Suomalainen yhteiskoulu, (9-luokkainen). Oppilaitoksen II—VI luokan kannattamiseksi on jo varemmin myönnetty vuotuinen 20,000 markan valtioapu sekä kolmea ylintä luokkaa varten niinkään vuosittain yhteensä 6,000 markkaa, lukien tammikuun 1 päivään 1913. Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti edelleen myönsi koululle sen II—VI luokan ylläpitämiseksi 4,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, luetuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmen ylimmän luokan kannattamiseksi 3,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 9,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi niinkään 1913 vuoden alusta toistaiseksi. Koululle, joka jo vuosina 1910, 1911 ja 1912 oli vuosittain nauttinut 2,500 markan valtionavustusta yhden rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi, myönnettiin armollisella määräyksellä syyskuun 16 (3) päivältä 1913 kahden rinnakkaisluokan kannattamiseksi 2,500 markkaa vuodessa kumpaakin luokkaa kohti, lukien 1914 vuoden alusta toistaiseksi.

Oppilaita oli eri vuosina: 347, 355, 344.

Uusi suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Heinäkuun 11 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti vahvisti koulun lukusuunnitelman.

Selostettavina vuosina oppilaitos aluksi, lukien tammikuun 1 päivään 1913, nautti sille aikaisemmin myönnettyjä valtioapuja: viittä alinta luokkaa varten vuosittain yhteensä 20,000 ja kolmen yläluokan kannattamiseksi vuosittain yhteensä 6,000 markkaa. Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi viiden alaluokan ylläpitämiseksi edelleen yhteensä 20,000 markkaa vuodessa, luettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi, ja armollisella helmikuun 26 (13) päivänä 1913 annetulla määräyksellä myönnettiin kolmen ylimmän luokan ylläpitämiseksi yhteensä 9,000 markkaa vuodessa, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut: 291, 287, 270.

Läroverket för gossar och flickor, (Oppilaitos poikia ja tyttöjä varten, 9-luokkainen). Oppilaitoksen ylläpitämiseksi on varemmin myönnetty, sen II—VI luokkia varten vuotuinen 20,000 markan valtioavustus ja kolmea ylintä luokkaa varten vuosittain yhteensä 6,000 mark-

kaa, kaikki laskettuna 1 päivään tammikuuta 1913. Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitokselle sen II—VI luokan ylläpitämiseksi jatkuvaa valtioapua 4,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 20,000 markkaa vuodessa, laskettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi, ja armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmen ylimmän luokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, luettuna niinkään vuoden 1913 alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 306, 315, 315.

Nya svenska läroverket, (Uusi ruotsalainen oppilaitos, 9-luokkainen). Nautittuaan yhteensä 24,500 markkaa vuotuista valtioapua 1 päivään tammikuuta 1913, myönnettiin oppilaitokselle armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 sanotun vuoden alusta toistaiseksi 26,000 markkaa vuodessa, laskettuna 2,500 markan mukaan II—V sekä 4,000 markan mukaan VI—IX luokkaa kohti.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 235, 238, 263.

Nya svenska samskolan, (Uusi ruotsalainen yhteiskoulu, 9-luokkainen). Se aika, joksi koulun II—VI luokkain kannattamiseksi oli myönnetty vuotuinen 20,000 markan valtionavustus sekä kolmea ylintä luokkaa varten yhteensä 6,000 markkaa, päättyi 1 päivänä tammikuuta 1913. Mainitusta päivästä toistaiseksi myönsi Keisarillinen Senaatti toukokuun 15 päivänä 1912 II—VI luokan ylläpitämiseksi jatkuvasti 20,000 markkaa vuodessa ja armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmen ylimmän luokan kannattamiseksi entinen 6,000 markan suuruinen valtioapu, luettuna niinkään vuoden 1913 alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 267, 271, 260.

Svenska privata läroverket för flickor, (Ruotsalainen yksityisoppilaitos tyttöjä varten, 9-luokkainen). Toukokuun 15 päivänä 1912 myönsi Keisarillinen Senaatti vuoden 1913 alusta toistaiseksi koululle edelleen sen siihen asti nauttiman valtioavun: 3,000 markkaa kutakin III—VII sekä 2,000 markkaa koulun kumpaakin kahta jatkoluokkaa kohti eli yhteensä 19,000 markkaa vuodessa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 169, 176, 176.

Privata svenska flickskolan i Helsingfors, (Helsingin ruotsalainen yksityinen tyttökoulu, 9-luokkainen). Jatkuvaa valtioapua luokille

II—VI myönnettiin elokuun 25 päivänä 1911 yhteensä 15,000 markkaa vuosittain, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä 1912 samaan päivään 1917. Armollisella helmikuun 2 (tammikuun 20) päivänä 1912 annetulla määräyksellä myönnettiin kolmen yläluokan ylläpitämiseksi vuosina 1912—1916 2,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa. Yhtäsuuren valtioavun koulu nautti myös lähinnä edellisinä vuosina.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 175, 179, 172.

Nya svenska flickskolan, (Uusi ruotsalainen tyttökoulu, 8-luokkainen). Keisarillinen Senaatti myönsi toukokuun 15 päivänä 1912 koulun III—VII luokan ylläpitämiseksi 3,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 15,000 markkaa vuodessa, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivästä 1913 myönnettiin oppilaitoksen VIII luokan ylläpitämiseksi 3,000 markkaa vuodessa, luettuna 1913 vuoden alusta toistaiseksi. Koulun edellinen tammikuun 1 päivään 1913 ulottuva valtioapu oli samoin yhteensä 18,000 markkaa. Keisarillinen Senaatti lokakuun 6 päivänä 1911 oikeutti Ylihallituksen, siitä huolimatta että VIII luokan oppilasmäärä lukuvuonna 1910—1911 ei noussut säädettyyn vähimpään määrään (10:een), sanotulta ajalta kuitenkin suorittamaan mainitulle luokalle myönnetyn valtioavustuksen.

Joulukuun 31 päivänä 1912 Ylihallitus myönsi määrärahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten koululle 300 markkaa opetusvälineiden kartuttamista varten.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 157, 173, 170.

Sörnäisten suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Nykyään *Kalvion yhteiskoulu* (kehittymässä 8-luokkaiseksi). Koululle varemmin myönnetyn luvan perustuksella on se tällä kolmivuotiskaudella alkanut laajentua 5-luokkaisesta 8-luokkaiseksi. Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi vuoden 1913 alusta toistaiseksi koululle edelleen sen sitä ennen nauttiman 4,000 markan valtioavun kutakin viittä luokkaa kohti eli siis yhteensä 20,000 markkaa vuodessa. Armollisella määräyksellä syyskuun 16 (3) päivästä 1913 myönnettiin koulun kolmen jatkoluokan kannattamiseksi 3,000 markkaa vuotta ja luokkaa kohti eli yhteensä enintään 9,000 markkaa vuodessa, lukien 1914 vuoden alusta toistaiseksi. Joulukuun 30 päivänä 1913 myönsi Keisarillinen Senaatti koululle 4,000 markan suuruisen tilapäisen avustuksen.

Nojaten Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeeseen 6 päivältä marraskuuta 1873, päätti Ylihallitus heinäkuun 9 päivänä 1913 tehdystä pyynnöstä siirtää johtajatar Hanna Castrén'in omistamille Sörnäisten yhteiskoulun alaluokille ennen myönnetyn valtioavun Sörnäisten suomalaisen yhteiskoulun jatkuoluokkien kannatusyhdistykselle, joka oston kautta oli tullut koulun omistajaksi, aikoen jatkaa sen ynnä puheenaolevien jatkuoluokain toimintaa Kallion yhteiskoulun nimellä.

Syyskuun 26 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti noudatettavaksi vahvisti lukusuunnitelman koululle.

Sörnäisten suomalaisessa yhteiskoulussa on oppilaita ollut lukuvuonna 1911—1912 (viidellä luokalla) 185, seuraavana lukuvuonna viidellä luokalla 175 ja yhdellä jatkuoluokalla 24, sekä Kallion yhteiskoulussa lukuvuonna 1913—1914 (7 luokalla) 161.

Töölön yhteiskoulu, (5-luokkaiseksi muodostumassa). Tammi-kuun 24 päivänä 1912 myönsi Keisarillinen Senaatti johtajatar Ida Henrikssonille, filosofianmaisteri Väinö Heikkilälle, opettajattarille Elsa Fontellille ja Therese Bäckmanille sekä lääketieteenkandidaatti Johannes Veikkolalle luvan joko Töölön esikaupunkiin tahi Eläintarhan puolisen Sörnäisiin seutuville Helsingin kaupungissa perustaa asteettain viisiluokkaiseksi yhteiskouluksi laajennettavan yksityisen suomenkielisen yhteiskoulun, jossa tullaan seuraamaan samaa lukusuunnitelmaa kuin valtion realilyseoiden viidellä alimmalla luokalla. Koulu alkoi sitten toimintansa syksyllä 1912 kahdella luokalla.

Toukokuun 29 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi koulun kannattamiseksi 4,000 markkaa kutakin toiminnassa olevaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien tammi-kuun 1 päivästä 1914 toistaiseksi.

Joulukuun 30 päivänä 1913 myönsi Keisarillinen Senaatti koulua varten 3,000 markan suuruisen tilapäisen avustuksen.

Samana päivänä Ylihallitus myönsi omasta määrärahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten 150 markkaa opetusvälineiden hankkimista varten.

Oppilaita on ollut lukuvuosina 1912—1913 (kahdella luokalla) 58, 1913—1914 (kolmella luokalla) 102.

Svenska samskolan i Helsingfors, (muodostumassa). Keisarillinen Senaatti helmikuun 5 päivänä 1913 myönsi everstinrouva Fanny de Pont'ille luvan perustaa täydellisen yliopistoon johtavan »Svenska

samskolan i Helsingfors» nimisen oppilaitoksen pääasiassa samalla tarkoituksella, joka on asetettu valtion realilyseoille, sekä lisäksi tarpeen vaatiessa yhteiskouluun liittyvän 2-luokkaisen valmistavan (esi-)koulun. Samalla Keisarillinen Senaatti vahvisti 4 lukusuunnitelmaa oppilaitokselle, joka tulisi alkamaan toimintansa yhdellä ja kolmella luokalla ja sitten luokka luokalta laajentuisi 9-luokkaiseksi opistoksi. Oppilaita on ollut lukuvuonna 1913—1914 (kahdella luokalla) 26.

Oulunkylä.

Ruotsalainen yhteiskoulu, (muodostumassa 5-luokkaiseksi). Tammikuun 24 päivänä 1912 myönsi Keisarillinen Senaatti eversti Sigfrid Collianderille y. m. luvan Oulunkylän huvila-alueelle Helsingin pitäjässä perustaa ja ylläpitää ruotsalaista yhteiskoulua, joka lukuvuodesta 1911—1912 lähtien alkoi yhdellä luokalla ja sittemmin tulisi laajenemaan viisiluokkaiseksi oppilaitokseksi ja jonka kurssit tulisivat vastaamaan maan realioppilaitoksille vahvistettuja kursseja.

Keisarillinen Senaatti huhtikuun 17 päivänä 1913 vahvisti koululle lukusuunnitelman.

Oppilaita oli lukuvuonna 1913—1914 (kahdella luokalla) 34.

Porvoo.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen), Oppilaitos nauttii viiden alaluokan ylläpitämiseksi yhteensä 20,000 markan vuotuista valtioavustusta, mikä sille on myönnetty toistaiseksi. Armollisella määräyksellä helmikuun 2 (tammikuun 20) päivältä 1912 myönnettiin kolmen yläluokan kannattamiseksi vuosina 1912—1916 yhtäsuuri valtioapu kuin niitä varten kahtena edellisenäkin vuonna oli käytettävissä, nimittäin 3,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä 9,000 markkaa vuodessa.

Joulukuun 28 päivänä 1911 myönsi Ylihallitus määrärahasta oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten opetusvälineiden hankkimista varten koululle 300 markkaa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 170, 155, 159.

Suomalaisen yhteiskoulun valmistava koulu. Keisarillinen Senaatti heinäkuun 11 päivänä 1912 oikeutti yhteiskoulun kannatusyhdistyk-

sen seuraavan syyskuun 1 päivästä mainitun oppilaitoksen yhteydessä avaamaan kaksiluokkaisen valmistavan koulun.

Porvoon suomalainen valmistava koulu. Neiti Edith Maria Bergholm ilmoitti syyskuun 1 päivästä 1912 lakkauttavansa Porvoon kaupunkiin perustamansa suomalaisen valmistavan koulun.

Yksityinen ruotsalainen tyttökoulu, (6-luokkainen). Oppilaitokselle oli varemmin myönnetty yhteensä 12,500 markan vuotuinen apuraha, lukien tammikuun 1 päivään 1913, ja mainitusta ajasta lähtien toistaiseksi myönsi Keisarillinen Senaatti toukokuun 15 päivänä 1912 edelleen 2,500 markkaa koulun kutakin viittä luokkaa kohti eli yhteensä enintään 12,500 markkaa vuodessa.

Koska »Privata svenska fruntimmersskolans i Borgå Aktiebolag»in hallitus oli ilmoittanut ottavansa haltuunsa Porvoon yksityisen ruotsalaisen tyttökoulun, siirsi Ylihallitus toukokuun 24 päivänä 1913, mainitun yhtiön hallituksen anomuksesta, oppilaitokselle myönnetyn 12,500 markan vuotuisen valtioavun sanotulle yhtiölle.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 99, 97, 104.

Porvoon naisopisto. Keisarillinen Senaatti huhtikuun 17 päivänä 1912 myönsi neiti Edith Maria Bergholmille luvan Porvooseen perustaa tyttökoulun tai viisiluokkaisen yhteiskoulun oppimäärän suorittaneita tyttöjä varten naisopiston, joka anomukseen liitetyn lukusuunnitelman mukaisesti tulisi toimimaan kaksivuotisena ja ainakin toistaiseksi sekä suomen- että ruotsinkielisenä.

Armollisella määräyksellä syyskuun 16 (3) päivältä 1913 myönnettiin opistolle 1914 vuoden alusta toistaiseksi 3,000 markkaa vuodessa oppilaitoksen kumpaakin luokkaa kohti sekä 1,500 markkaa vuodessa kumpaakin rinnakkaisosastoa kohti eli yhteensä enintään 9,000 markkaa vuodessa.

Oppilaita on ollut: lukuvuonna 1912—1913 (yhellä luokalla) 43 ja lukuvuonna 1913—1914 (kahdella luokalla) 60.

Loviisa.

Ruotsinkieliset alkeiskoulun jatkoluokat, (3 luokkaa). Helmikuun 14 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti koulun kannatusyhdistyksen hakemuksesta oikeutti oppilaitoksen säädetyssä järjestyksessä Kei-

sarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon laskemaan ne silloisen korkeimman jatkoluokan oppilaat, jotka oppilaitoksessa ovat suorittaneet hyväksytyin täydellisen oppimäärän, jota vastoin hakemus, mikäli se tarkoitti laajempaa dimissionioikeutta, sillä kertaa jätettiin huomioonottamatta. Tammikuun 29 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti sitten oikeutti oppilaitoksen säädetyssä järjestyksessä laskemaan yliopistoon hyväksytyin täydellisen oppimäärän suorittaneet oppilaansa.

Armollisella määräyksellä syyskuun 16 (3) päivältä 1913 myönnettiin 1914 vuoden alusta toistaiseksi kolmen jatkoluokan kannattamiseksi 3,000 markkaa vuotta ja luokkaa kohti. Joulukuun 30 päivänä 1913 myönsi Keisarillinen Senaatti jatkoluokkia varten 7,500 markan tilapäisen avustuksen.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 30, 31, 32.

Tammisaari.

Ruotsalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Oppilaitos nauttii valtioapua viittä alinta luokkaa varten yhteensä 20,000 markkaa vuodessa. Armollisella määräyksellä helmikuun 2 (tammikuun 20) päivältä 1912 myönnettiin koululle kolmen jatkoluokan kannattamiseksi vuosina 1912—1916 2,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, mikä apuraha koululle myöskin jo vuodeksi 1911 oli myönnetty.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 203, 200, 201.

Hanko.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Vuotuista valtioapua on oppilaitokselle varemmin myönnetty yhteensä 20,000 markkaa, lukien tammikuun 1 päivään 1913. Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti edelleen myönsi 4,000 markkaa koulun kutakin viittä luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, luettuna 1913 vuoden alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 74, 81, 86.

Ruotsalainen yhteiskoulu, (9-luokkainen). Koulu nauttii viittä alaluokkaa varten jo varemmin myönnettyä 20,000 markan vuotuista valtioapua. Armollisella määräyksellä helmikuun 2 (tammikuun 20)

päivältä 1912 myönnettiin koululle, a) kolmen jatkoluokan ylläpitämiseksi vuosina 1912—1916 2,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, sekä b) kahta rinnakkaisluokkaa varten läpi koulun 2,500 markkaa kumpaakin luokkaa kohti eli yhteensä 5,000 markkaa vuodessa. Samoja apurahoja koulu myös edellisinä vuosina nautti.

Oppilaita on ollut: 251, 257, 258.

Grankulla.

Ruotsalainen yhteiskoulu, (9-luokkaiseksi muodostumassa). Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi koulun kannattamiseksi 4,000 markkaa kutakin toiminnassa olevaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, luettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Armollisella määräyksellä syyskuun 16 (3) päivältä 1913 myönnettiin oppilaitokselle kolmen yläluokan erikoisine osastoinen naissivistystä varten kannattamiseksi 2,500 markkaa vuotta ja luokkaa kohti eli yhteensä 7,500 markkaa vuodessa, lukien 1914 vuoden alusta toistaiseksi.

Oppilaita oli lukuvuonna 1911—1912 (viidellä luokalla) 110, seuraavana lukuvuonna (kuudella luokalla) 152 ja lukuvuonna 1913—1914 (seitsemällä luokalla) 193.

Karkkila.

Suomalainen yhteiskoulu. Keisarillinen Senaatti heinäkuun 25 päivänä 1914 myönsi Karkkilan suomalaisen yhteiskoulun kannatusyhdistykselle luvan Uudenmaan läänin Pyhäjärven pitäjässä sijaitsevalle Högforsin tehtaalle perustaa ja edelleen ylläpitää 5-luokkaiseksi aijottua yhteiskoulua, vahvistaen samalla sen lukusuunnitelman.

Oppilaitos alkoi toimintansa seuraavana syksynä.

Turku.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Huhtikuun 17 päivänä 1913 myönsi Keisarillinen Senaatti esittelijäsihteeri H. R. Baeck-vainajan lahjoitusrahaston varoista viiden vuoden ajaksi, 1 päivästä syyskuuta 1913 lukien, latinankielen opetusta varten kolmella yläluokalla

jatkuvasti koulun viitenä edellisenäkin vuonna nauttiman avustuksen 2,660 markkaa vuodessa, laskettuna 140 markan mukaan viikkotunnilta, ehdolla että VI luokalla ainakin 5 oppilasta käyttää hyväksensä opetusta ja että seuraavilla luokilla joku heistä jatkaa opinnoitansa.

Oppilaitokselle varemmin tammikuun 1 päivään 1913 myönnettyä 4,000 markan valtioapua kutakin viittä alaluokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa myönsi Keisarillinen Senaatti toukokuun 15 päivänä 1912 koululle edelleen vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Jatkoluokkien kannattamiseksi on koulu puheenaolevina vuosina edelleen saanut nauttia tammikuun 1 päivään 1915 aluksi periaatteessa sekä sittemmin myöskin lopullisesti myönnettyä 9,000 markan suuruista valtioavustusta.

Oppilaita oli eri vuosina: 238, 241, 228.

Ruotsalainen yhteiskoulu, (9-luokkainen). Oppilaitoksen viiden alimman varsinaisen luokan kannattamiseksi on varemmin myönnetty vuotuista valtioapua 20,000 markkaa, laskettuna tammikuun 1 päivään 1913. Jatkuvaa valtioapua samaan tarkoitukseen Keisarillinen Senaatti toukokuun 15 päivänä 1912 myönsi entisen määrän, nimitäin 4,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Armollisella helmikuun 26 (13) päivänä 1913 annetulla määräyksellä myönnettiin kolmen ylimmän luokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, luettuna niinkään 1913 vuoden alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 158, 159, 168.

Yksityinen suomalainen jatko-opisto, (3 luokkaa). Opistolle vuosiksi 1911—1915 periaatteessa myönnetty yhteensä 6,000 markan vuotuinen valtioapu, sekä tähän avustukseen samaksi ajaksi periaatteessa myönnetty 500 markan lisäys vuodessa kutakin luokkaa kohti ovat puheenalaisen kolmivuotisjakson vuosilta sittemmin myöskin lopullisesti tulleet myönnetyiksi.

Oppilaita on ollut: 57, 71, 55.

(*Heurlinin*) *Yksityinen ruotsalainen tyttökoulu*, (9-luokkainen). Helmikuun 14 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti vahvisti uuden luku-suunnitelman koululle.

Oppilaitoksen nautittua sille varemmin myönnettyä yhteensä 15,000 markan vuotuista valtioapua kuutta varsinaista koululuokkaa varten sekä yhteensä 4,000 markkaa vuodessa kolmea jatkoluokkaa

kohden, luettuna tammikuun 1 päivään 1913, myönsi Keisarillinen Senaatti toukokuun 15 päivänä 1912 3,000 markkaa kutakin koulun II—VI luokkaa kohti sekä 2,000 markkaa koulun kutakin kolmea jatkoluokkaa kohti eli yhteensä enintään 21,000 markkaa vuodessa vuoden 1913 alusta toistaiseksi.

Helmikuun 5 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti salli, että kevätlukukaudelta 1913 saatiin suorittaa koululle toukokuun 15 päivänä 1912 kolmen ylimmän luokan kannattamiseksi myönnetty valtioapu, vaikkakin oppilasluku mainituilla luokilla ei silloin noussut säädettyyn pienimpään määrään eli keskimäärin 10:een luokkaa kohti. Kun lukuvuonna 1913—1914 oppilasmäärä 3 yläluokalla oli ainoastaan 19, suostui Keisarillinen Senaatti joulukuun 30 päivänä 1913 siihen, että valtioavustus kahta luokkaa varten saatiin mainittuna lukuvuonna suorittaa.

Oppilaita eri vuosina on ollut: 184, 185, 182.

Maarianhamina.

Alkeiskoulun jatkoluokat, (3 luokkaa). Jatkoluokkien kannattamiseksi on varemmin myönnetty 9,000 markan vuotuinen valtioapu, lukien tammikuun 1 päivään 1912. Samaan tarkoitukseen myönnettiin armollisella määräyksellä helmikuun 2 (tammikuun 20) päivältä 1912 edelleen vuosiksi 1912—1916 3,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli siis yhteensä 9,000 markkaa vuodessa.

Oppilaita on ollut eri vuosina 38, 42, 36.

Salon kauppala.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi 4,000 markkaa koulun kutakin viittä luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Myös sitä ennen koulu nautti samansuuruisen sille varemmin myönnetyn valtioavun.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 145, 152, 141.

Pori.

Suomalainen tyttökoulu, (6 luokkaa ja 3 jatkoluokkaa). Keisarillinen Senaatti toukokuun 15 päivänä 1912 myönsi koululle 3,000 markkaa kutakin viittä alaluokkaa kohti sekä 2,000 markkaa koulun kuta-

kin kolmea jatkoluokkaa kohti eli yhteensä 21,000 markkaa vuodessa, ja armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin koulun VI luokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa vuodessa, kaikki avustukset lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Oppilaitos nautti nyt puheenaolevan kolmivuotisjakson edellisenäkin puoliskona sille aikaisemmin myönnettyä samansuuruista valtioavustusta eli siis yhteensä 23,000 markkaa vuodessa.

Heinäkuun 25 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti vahvisti koululle uuden lukusuunnitelman.

Joulukuun 28 päivänä 1911 Ylihallitus myönsi koululle määrärahasta oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten 200 markkaa opetusvälineiden hankkimista varten.

Oppilaita on ollut: 229, 222, 225.

Ruotsalainen yhteiskoulu, (9-luokkainen). Valtioapua on oppilaitos nauttinut viittä alaluokkaa varten yhteensä 20,000 markkaa vuodessa, laskettuna tammikuun 1 päivään 1912, ja nauttii edelleen saman määrän, lukien mainitusta päivästä 1 päivään tammi-kuuta 1917.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 148, 158, 152.

Uusikaupunki.

Suomalainen yhteislyseo, (8-luokkainen). Oppilaitoksen kannattamiseksi on jo ennemmin myönnetty sen viittä alinta luokkaa varten vuotuinen 20,000 markan valtionkannatus sekä kolmea yläluokkaa kohden niinkään vuosittain yhteensä 6,000 markkaa, lukien 1 päivään tammikuuta 1913. Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi edelleen viiden alaluokan kannattamiseksi yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, ja armollisella helmikuun 26 (13) päivänä annetulla määräyksellä myönnettiin kolmen ylimmän luokan ylläpitämiseksi yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, molemmat valtioavut luettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 232, 209, 192.

Rauma.

Suomalainen yhteislyseo, (8-luokkainen). Koulu nauttii viittä alaluokkaa varten vuotuista valtioapua yhteensä 20,000 markkaa. Kol-

men yläluokan ylläpitämiseksi vuosina 1912—1916 myönnettiin armollisella määräyksellä helmikuun 2 (tammikuun 20) päivältä 1912 vuosittain entinen avustus, 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa.

Oppilaita oli eri vuosina: 247, 250, 255.

Forssa.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Heinäkuun 11 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti vahvisti uuden lukusuunnitelman koululle.

Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi viiden alaluokan ylläpitämiseksi edelleen 4,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmen yläluokan ylläpitämiseksi jatkuvasti 3,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 9,000 markkaa vuodessa, luettuna niinkään 1913 vuoden alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 165, 151, 152.

Tyrvää.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Helmikuun 14 päivänä 1912 oikeutti Keisarillinen Senaatti koulun säädetyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon laskemaan ne oppilaat, jotka oppilaitoksessa ovat suorittaneet hyväksytyyn täydellisen oppimäärän.

Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi viiden alaluokan kannattamiseksi edelleen 4,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä korkeintaan 20,000 markkaa vuodessa, luettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Marraskuun 20 päivänä 1912 myönsi Keisarillinen Senaatti 4,000 markkaa siksi vuodeksi avustuksena kolmen yläluokan kannattamiseksi. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmen yläluokan kannattamiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, lukien 1913 vuoden alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut: 158, 161, 153.

Marraskuun 1 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti oikeutti yhteiskoulun kannatusyhdistyksen syyskuun 1 päivästä 1911 muodostamaan sanotun pitäjän Vammalan kauppalassa jo useita vuosia toi-

minnassa olleen valmistavan koulun yhteiskoulun yhteydessä ylläpidettäväksi 3-luokkaiseksi, yhteiskoulun I luokalle valmistavaksi oppilaitokseksi.

Kokemäki.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Koulu on nauttinut sille varemmin ja toistaiseksi myönnettyä 4,000 markan valtioapua toimessa olevaa luokkaa ja vuotta kohti, eli siis enintään 20,000 markkaa vuodessa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 119, 105, 99.

Ikaalinen.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Jatkuvaa valtioapua myönsi Keisarillinen Senaatti toukokuun 15 päivänä 1912 koululle entiseen määrään, nimittäin 4,000 markkaa kutakin toiminnassa olevaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 77, 79, 73.

Loimaa.

Suomalainen yhteiskoulu, (muodostunut 5-luokkaiseksi). Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi koululle 4,000 markkaa sen kutakin toiminnassa olevaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, laskettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi.

Oppilaitoksen lukusuunnitelma vahvistettiin kesäkuun 27 päivänä 1913.

Oppilaita oli lukuvuonna 1911—1912 (kolmella luokalla) 87, seuraavana lukuvuonna (neljällä luokalla) 96 ja lukuvuonna 1913—1914 (viidellä luokalla) 100.

Parainen.

Ruotsalainen yhteiskoulu, (muodostumassa 5-luokkaiseksi). Maaliskuun 20 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi »Paraisten ruotsa-

laisen yhteiskoulun kannatusyhdistykselle» luvan Paraisten pitäjään n. s. »Pargas Malm'ille» perustaa 5-luokkaisen ruotsinkielisen yhteiskoulun, jossa tultaisiin seuraamaan lukusuunnitelmaa, mikä vastaa valtion realilyseoiden viiden alimman luokan lukusuunnitelmaa.

Helmikuun 5 päivänä 1913 vahvistettiin lukusuunnitelma koululle.

Joulukuun 30 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi koulua varten 4,000 markan suuruisen tilapäisen avustuksen.

Koulussa, joka jo lukuvuonna 1910—1911 oli toiminut yhdellä luokalla, oli lukuvuonna 1911—1912 (kahdella luokalla) 38, seuraavana lukuvuonna (kolmella luokalla) 50 ja lukuvuonna 1913—1914 (neljällä luokalla) 67 oppilasta.

Hämeenlinna.

Suomalainen yhteiskoulu ynnä sen jatkoluokat, (yhteensä 8 luokkaa). Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi edelleen 4,000 markkaa koulun kutakin viittä luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Jatkoluokat nauttivat 6,000 markan valtioapua vuosittain.

Joulukuun 28 päivänä 1911 myönsi Ylihallitus määrärahasta oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten 300 markkaa opetusvälineiden hankkimista varten.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 298, 302, 274.

Ruotsalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen viiden alaluokan ylläpitämiseksi edelleen 4,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, luettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmen yläluokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, lukien 1913 vuoden alusta toistaiseksi. Samoihin määriin oppilaitos nautti valtionkannatusta myöskin edellisinä vuosina.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 166, 158, 154.

Tampere.

Suomalainen yhteiskoulu, (9-luokkainen). Helmikuun 18 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti myönsi esittelijäsihteeri Baeck-vainaa-

jan lahjoitusrahaston varoista viiden vuoden ajaksi, vuoden 1914 alusta lukien, koulun viitenä edellisenäkin vuonna nauttiman avustuksen 2,170 markkaa vuodessa latinankielen opetusta varten kolmella yläluokalla, ehdolla kuitenkin että VII luokalla ainakin 5 oppilasta käyttää hyväksensä opetusta ja että seuraavilla luokilla joku heistä jatkaa opinnoitansa.

Heinäkuun 11 päivänä 1912 vahvistettiin koululle uusi lukusuunnitelma ja lokakuun 22 päivänä 1913 niinkään muutettu lukusuunnitelma.

Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi koululle sen II—VI luokan kannattamiseksi edelleen entisen avustuksen, 4,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, luettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin, samoin vuoden 1913 alusta toistaiseksi, 7,000 markasta 9,000 markkaan korotettu, 3,000 markan mukaan luokkaa kohti laskettu valtioapu.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 298, 272, 284.

Suomalainen tyttökoulu, (6-luokkainen ynnä 3 jatkoluokkaa). Oppilaitokselle on elokuun 25 päivänä 1911 myönnetty jatkuvaa vuotuista valtioapua tammikuun 1 päivästä 1913 samaan päivään 1915, a-osastoa (kuutta varsinaista luokkaa) varten 15,000 markkaa ja b-osastoa (kuutta rinnakkaisluokkaa) varten samoin 15,000 markkaa. Armollisella helmikuun 2 (tammikuun 20) päivänä 1912 annetulla määräyksellä myönnettiin koulun varsinaisten luokkain (eli a-osaston) ylläpitämiseksi vuosina 1913 ja 1914 lisäävustusta 3,000 markkaa vuodessa. Samansuuruista valtionapua, s. o. koulun toisen osaston kannattamiseksi 18,000 markkaa sekä toisen osaston ylläpitämiseksi 15,000 markkaa oli oppilaitos nauttinut vuodesta 1909 alkaen. Oppilaitoksen jatkoluokkien ylläpitämiseksi Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaan toukokuun 31 päivältä ja armollisella määräyksellä lokakuun 2 (syyskuun 19) päivältä 1910 periaatteessa tammikuun 1 päivään 1915 myönnetty yhteensä 9,000 markan suuruinen vuotuinen valtioapu on myös nyt puheenaolevan kolmivuotisjakson kaikilta vuosilta lopullisesti maksettavaksi myönnetty.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 467, 420, 416.

Ruotsalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Koulu on nauttinut valtion kannatusta 20,000 markkaa vuodessa viittä alaluokkaa varten. Armollisella määräyksellä heinäkuun 13 (kesäkuun 30) päivältä on

tammikuun 1 päivästä 1912 toistaiseksi edelleen myönnetty 6,000 markan määräraha koulun kolmen yläluokan kannattamiseksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 221, 213, 206.

Toijala.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkaiseksi aijottu). Lokakuun 16 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti vahvisti koululle 8-luokkaista koulua varten laaditun lukusuunnitelman, siltä varalta että koulua sellaiseksi ajottaisiin laajentaa.

Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi koulun ylläpitämiseksi edelleen 4,000 markkaa sen kutakin viittä luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi.

Koulun kannatusyhdistyksen anomuksen, että sille VI, VII ja VIII luokan ylläpitämiseksi, joista luokista VI ja VII luokka olivat toiminnassa, myönnettäisiin 3,000 markan mukaan vuotta ja toiminnassa olevaa luokkaa kohti laskettu valtionkannatus, Keisarillinen Senaatti joulukuun 30 päivänä 1913 hylkäsi, siihen nähden että Toijalan lähetyvillä on muita täysiluokkaisia oppikouluja, joissa tämän yhteiskoulun V luokan oppimäärän suorittaneet oppilaat voivat opinnoitansa jatkaa. Kuitenkin Keisarillinen Senaatti, kun yllämainittu kannatusyhdistys oli kahta jatkoluokkaa ylläpitänyt, myönsi sille tilapäisen 4,000 markan suuruisen avustuksen.

Oppilaita on ollut lukuvuonna 1911—1912 (5 luokalla) 115, lukuvuonna 1912—1913 (6 luokalla) 117 ja lukuvuonna 1913—1914 (7 luokalla) 120.

Riihimäki.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkaiseksi muodostunut). Uusi lukusuunnitelma vahvistettiin oppilaitokselle 16 päivänä lokakuuta 1912.

Joulukuun 30 päivänä 1913 oikeutti Keisarillinen Senaatti koulun säädetyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon laskemaan ne oppilaat, jotka ovat suorittaneet hyväksytyyn täydellisen oppimäärän.

Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti edelleen myönsi valtioapua 4,000 markkaa oppilaitoksen kutakin viittä luokkaa kohti

eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, luettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Armollisella määräyksellä syyskuun 16 (3) päivältä 1913 myönnettiin 1914 vuoden alusta toistaiseksi koululle sen kolmen yläluokan kannattamiseksi 3,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä korkeintaan 9,000 markkaa vuodessa.

Oppilaita on ollut: lukuvuonna 1911—12 (kuudella luokalla) 196, lukuvuonna 1912—1913 (seitsemällä luokalla) 211 ja lukuvuonna 1913—1914 (kahdeksalla luokalla) 211.

Lahti.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Heinäkuun 25 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti vahvisti koululle muutetun lukusuunnitelman.

Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi viiden alimman luokan kannattamiseksi, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi, entisen määrän, 4,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa. Kolmen yläluokan kannattamiseksi vuosina 1912—1916 myönnettiin armollisella määräyksellä helmikuun 2 (tammikuun 20) päivältä 1912 niinkään entinen määrä, 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa. Armollisella määräyksellä syyskuun 16 (3) päivältä 1913 myönnettiin, luettuna 1914 vuoden alusta toistaiseksi, ennen myönnettyyn määrärahaan 1,000 markan lisäys kutakin koulun kolmea yläluokkaa kohti eli yhteensä korkeintaan 3,000 markkaa vuodessa, ei kuitenkaan pitemmäksi aikaa kuin tammikuun 1 päivään 1917. Neljän alimman luokan rinnakkaisosastoa varten on koulu nauttinut kannatusta yhteensä 10,000 markkaa vuodessa, laskettuna tammikuun 1 päivään 1913. Mainitusta päivästä toistaiseksi myönnettiin armollisella käskyllä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi koulun viidellä alaluokalla 2,500 markkaa kutakin rinnakkaisosastoa kohti eli yhteensä enintään 12,500 markkaa vuodessa.

Oppilaita on ollut: 372, 385, 368.

Suomalainen tyttökoulu, (muodostunut 5-luokkaiseksi). Helmi-kuun 14 päivänä 1912 vahvistettiin koululle lukusuunnitelma.

Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi 3,000 markkaa koulun kutakin viittä toimessa olevaa luokkaa kohti eli yhteensä korkeintaan 15,000 markkaa vuodessa, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut lukuvuonna 1911—1912 (4 luokalla) 69, lukuvuonna 1912—1913 (5 luokalla) 92, ja lukuvuonna 1913—1914 97.

Jämsä.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Koulu nautti sille varemmin myönnettyä 4,000 markan suuruista vuotuista valtioapua sen kutakin viittä luokkaa kohti eli yhteensä 20,000 markkaa vuodessa, luettuna tammikuun 1 päivään 1913. Vuoden 1913 alusta myönsi Keisarillinen Senaatti toukokuun 15 päivänä 1912 sille edelleen toistaiseksi samansuuruisen valtioavun.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 79, 76, 65.

Viipuri.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi viiden alimman luokan ylläpitämiseksi 4,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, ja armollisella helmikuun 26 (13) päivänä 1913 annetulla määräyksellä myönnettiin kolmen yläluokan kannattamiseksi 3,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä korkeintaan 9,000 markkaa vuodessa, molemmat avustukset luettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Yhtäsuuren valtionkannatuksen nautti oppilaitos myöskin kolmena edellisenä vuonna.

Oppilaita on ollut: 252, 257, 263.

Uusi suomalainen yhteiskoulu, (muodostunut 8-luokkaiseksi). Tammikuun 29 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti oikeutti koulun säädettyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon laskemaan ne silloisen VIII luokan oppilaat, jotka ovat suorittaneet hyväksytyyn täydellisen oppimäärän, ja joulukuun 30 päivänä 1913 myönnettiin koululle laajempi dimissionioikeus, s. o. oikeus säädettyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon laskemaan hyväksytyyn täydellisen oppimäärän suorittaneet oppilaansa.

Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi edelleen viiden alaluokan kannattamiseksi vuosittain ja toistaiseksi, lu-

kien tammikuun 1 päivästä 1913, entisen valtioavun määrän, 4,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä korkeintaan 20,000 markkaa. Kolmen yläluokan ylläpitämiseksi myönnettiin armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913, lukien niinkään 1913 vuoden alusta toistaiseksi, niiden jo edellisinä vuosina nauttima avustus, 3,000 markkaa kutakin toiminnassa olevaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 9,000 markkaa vuodessa.

Joulukuun 28 päivänä 1911 Ylihallitus myönsi määrärahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten 200 markkaa koululle opetusvälineiden hankkimista varten.

Oppilaita on ollut lukuvuonna 1911—1912 (seitsemällä luokalla) 190, seuraavana lukuvuonna (kahdeksalla luokalla) 274 ja lukuvuonna 1913—1914 249.

Suomalainen jatko-opisto, (3-luokkainen). Varsinaista valtioapua on oppilaitos nauttinut toistaiseksi vuosittain yhteensä 6,000 markkaa. Armollisella määräyksellä heinäkuun 13 (kesäkuun 30) päivältä 1912 myönnettiin siihen edelleen lisäystä, lukien tammikuun 1 päivästä 1912 toistaiseksi, vuosittain 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 49, 42, 60.

*Ruotsalaiset jatko-*luokat**, (3 luokkaa). Joulukuun 13 päivänä 1911 myönnettiin oppilaitokselle edelleen tammikuun 1 päivästä 1912 lähtien 2,000 markan mukaan vuotta ja toiminnassa olevaa luokkaa kohti laskettu valtioapu.

Oppilaita on ollut: 34, 31, 30.

Realikoulu (muodostumassa). Keisarillinen Senaatti toukokuun 20 päivänä 1914 oikeutti Viipurin Realikoulu-Osakeyhtiön Viipurin kaupungissa ylläpitämään valtion realilyseoiden lukusuunnitelman mukaan toimivaa 5-luokkaista suomalaista realikoulua (poikia varten).

Koulu toimi jo lukuvuonna 1913—1914 yhdellä luokalla, jonka oppilasmäärä oli 36.

Terijoki.

Suomalainen yhteiskoulu, (muodostunut 8-luokkaiseksi). Toukokuun 15 päivänä 1912 oikeutettiin koulun osakeyhtiö asteettain laajentamaan tämän 5-luokkaisen koulun 8-luokkaiseksi yliopistoon johtavaksi oppilaitokseksi, jossa tullaan seuraamaan valtion realilyseoiden vastaavien luokkien lukusuunnitelmaa.

Keisarillinen Senaatti tammikuun 28 päivänä 1914 oikeutti koulun säädetyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon laskemaan ne oppilaat, jotka sanotussa oppilaitoksessa ovat suorittaneet hyväksytyt täydellisen oppimäärän.

Koulu on viiden alaluokan kannattamiseksi nauttinut 4,000 markan mukaan vuotta ja toiminnassa olevaa luokkaa kohti lasketun valtioavun eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien syyskuun 1 päivästä 1909 samaan päivään 1914.

Joulukuun 31 päivänä 1912 myönsi Ylihallitus määrärahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten koululle 300 markkaa opetusvälineiden kartuttamista varten.

Oppilaita on ollut: lukuvuonna 1911—1912 (kuudella luokalla) 231, seuraavana lukuvuonna (seitsemällä luokalla) 231 ja lukuvuonna 1913—1914 (kahdeksalla luokalla) 225.

Säkkijärvi.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Valtionavustusta koulu nauttii 4,000 markkaa kutakin toimessa olevaa luokkaa kohti vuosittain eli yhteensä korkeintaan 20,000 markkaa vuodessa, mikä avustus sille edellisellä kolmivuotiskaudella on toistaiseksi myönnetty.

Oppilaita on ollut: 103, 93, 82.

Hamina.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Oppilaitoksen viiden alaluokan kannattamiseksi on jo varemmin myönnetty yhteensä enintään 20,000 markan vuotuinen valtioapu toistaiseksi. Kolmea ylintä luokkaa varten on koulu, lukien 1 päivään tammikuuta 1913, nauttinut yhteensä 6,000 markan suuruista apurahaa. Mainitusta päivästä lähtien toistaiseksi myönnettiin armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 samaan tarkoitukseen edelleen 2,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, ja armollisella syyskuun 16 (3) päivänä 1913 annetulla määräyksellä tähän kolmen yläluokan valtioapuun 1,000 markan lisäys kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 3,000 markkaa vuodessa, luettuna vuoden 1914 alusta toistaiseksi. Joulukuun 30 päi-

vänä 1913 myönsi Keisarillinen Senaatti koulua varten 5,000 markan suuruisen tilapäisen avustuksen.

Joulukuun 31 päivänä 1912 myönsi Ylihallitus määrärahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten koululle 200 markkaa opetusvälineiden kartuttamista varten.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 208, 213, 201.

Kotka.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Valtioapua nauttii koulu viittä alaluokkaa varten vuosittain ja toistaiseksi yhteensä 20,000 markkaa. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmen yläluokan kannattamiseksi, lukien 1913 vuoden alusta toistaiseksi, samansuuruinen avustus kuin mitä oppilaitos lähinnä edellisinäkin vuosina oli nauttinut, nimittäin 3,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 9,000 markkaa vuodessa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 227, 232, 201.

Ruotsalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Oppilaitos on nauttinut viiden alaluokan kannattamiseksi 4,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, luettuna tammikuun 1 päivään 1913. Jatkuvaa valtioapua samaan tarkoitukseen Keisarillinen Senaatti toukokuun 15 päivänä 1912 myönsi saman määrän, laskettuna 1913 vuoden alusta toistaiseksi. Niinkään myönnettiin armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 kolmea yläluokkaa varten, lukien 1913 vuoden alusta toistaiseksi, niiden ennenkin nauttima avustus, 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa.

Marraskuun 29 päivänä 1913 tekemällään päätöksellä Keisarillinen Senaatti salli, että vaikka oppilasluku VII luokalla silloin ei nousut Keisarillisen Senaatin päätöksen kautta helmikuun 23 päivältä 1911 valtioavun nauttimisen ehdoksi säädettyyn määrään, s. o. vähintään 10:een kullakin kolmesta yläluokasta, näille luokille myönnetty valtioapu kuitenkin saatiin kokonaisuudessaan suorittaa, koska oppilasmäärä mainituilla luokilla keskimäärin nousi yli 10:n luokkaa kohti, ja valtuutti Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen vastakin samalla edellytyksellä suorittamaan kysymyksessä olevan valtioavun.

Oppilasmäärä on ollut eri vuosina: 154, 157, 165.

Kouvola.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Jatkuvaa valtioapua viiden alimman luokan kannattamiseksi, luettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi, myönsi Keisarillinen Senaatti toukokuun 15 päivänä 1912 entisen määrän, 4,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa. Marraskuun 20 päivänä 1912 myönsi Keisarillinen Senaatti koulun kannatusyhdistykselle siksi vuodeksi 9,000 markkaa avustuksena kolmen yläluokan kannattamiseksi. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmen yläluokan ylläpitämiseksi 2,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, lukien tammikuun 1 päivästä 1913 toistaiseksi. Joulukuun 30 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi koulua varten 6,000 markan suuruisen tilapäisen avustuksen.

Joulukuun 28 päivänä 1911 Ylihallitus myönsi määrärahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten 300 markkaa opetusvälineiden hankkimista varten koululle.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 181, 197. 202.

Lappeenranta.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Koulu nauttii viiden alaluokan kannattamiseksi sille varemmin toistaiseksi myönnettyä yhteensä 20,000 markan suuruista valtionavustusta vuodessa. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmen yläluokan kannattamiseksi, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi, 2,000 markkaa kutakin luokkaa kohti, siis yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, eli sama määrä, minkä oppilaitos ennenkin oli samaa tarkoitusta varten nauttinut.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 255, 238, 243.

Käkisalmi.

Reali- ja porvarikoulu ynnä kolme jatkoluokkaa, (yhteensä 8 luokkaa). Marraskuun 29 päivänä 1911 vahvisti Keisarillinen Senaatti yhtenäisenä oppilaitoksena toimiville reali- ja porvarikouluille sekä sen

jatkoluokille muutetun lukusuunnitelman, noudatettavaksi kevätlukukauden alusta 1912 toistaiseksi.

Valtioapua on oppilaitos nauttinut reali- ja porvarikoulun ylläpitämiseksi 20,000 markkaa vuosittain. Jatkoluokkien kannattamiseksi myönnettiin armollisella määräyksellä helmikuun 2 (tammikuun 20) päivältä 1912 vuosiksi 1912—1916 samansuuruinen avustus kuin minkä koulu jo lähinnä edellisinä vuosina oli nauttinut eli 3,000 markkaa luokkaa kohti, siis yhteensä 9,000 markkaa vuodessa.

Koska Käkisalmen reali- ja porvarikoulun jatkoluokkain kannatusyhdistys oli lakannut toimimasta ja kaupunki oli ottanut huostaansa sanotut jatkoluokat, siirsi Ylihallitus tammikuun 1 päivänä 1913 yhteiskoulun johtokunnan anomuksesta yllämainituille jatkoluokille myönnetyn valtioavun Käkisalmen kaupungille sikäläisen yhteiskoulun vastaavien luokkien ylläpitämistä varten, nautittavaksi samoilla ehdoilla, mitkä valtioapua myönnettäessä oli määrätty.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 162, 159, 165.

Parikkala.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Kesäkuun 13 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti vahvisti uuden lukusuunnitelman koululle sekä suostui ehdotetun kotitalouden ja ruuanlaiton opetuksen järjestämiseen koulun III—V luokan oppilaille koetteeksi toistaiseksi.

Koululle on varemmin myönnetty valtioapua vuosittain ja toistaiseksi 4,000 markkaa kutakin toimessa olevaa luokkaa kohti eli korkeintaan 20,000 markkaa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 105, 107, 100.

Sortavala.

Tyttökoulun jatkoluokat, (3-luokkainen oppilaitos). Syyskuun 20 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti vahvisti uuden lukusuunnitelman jatkoluokille.

Jatkoluokkain kannattamiseksi varemmin tammikuun 1 päivään 1915 periaatteessa myönnetty 2,000 markan suuruinen vuotuinen valtioavustus kutakin toimessa olevaa luokkaa kohti on myös nyt puheenaolevan kolmivuotiskauden vuosilta lopullisestikin myönnetty.

Oppilaita on ollut lukuvuonna 1911—1912 (kahdella luokalla) 30, lukuvuonna 1912—1913 (kolmella luokalla) 37 ja lukuvuonna 1913—1914 (kolmella luokalla) 29.

Imatra.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Koulu nauttii sille va-remmin periaatteessa ja sittemmin myöskin lopullisesti myönnettyä 4,000 markan suuruista vuotuista valtioapua kutakin toiminnassa olevaa luokkaa kohti, lukien 1 päivään tammikuuta 1915.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 129, 118, 118.

Mikkeli.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Tammikuun 24 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti oikeutti koulun kevästä 1912 alkaen säädetyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon laskemaan hyväksytyin täydellisen oppijakson suorittaneet oppilaansa.

Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi edelleen viiden alaluokan ylläpitämiseksi 4,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, ja armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin niinkään edelleen kolmen yläluokan kannattamiseksi 3,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 9,000 markkaa vuodessa, molemmat avustukset lukien tammikuun 1 päivästä 1913 toistaiseksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 257, 242, 246.

Suomalainen tyttökoulu, (7-luokkainen ja jatkoloukka). Niinkuin viime 3-vuotiskertomuksessa on mainittu, toimi koulussa vielä lukuvuonna 1910—1911 myös VI, VII ja VIII luokka, mutta lukuvuonna 1911—1912 oli näistä kolmesta luokasta toiminnassa ainoastaan VIII luokka, joka myös sinä vuonna Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaan tammikuun 24 päivältä 1912 sai nauttia sille aikaisemmin myönnettyä (syyslukukaudella 3,000 ja kevätlukukaudella 2,000 markaksi kalenterivuotta kohti laskettua) valtionavustusta, huolimatta siitä, että oppilasluku ei tällä luokalla noussut valtioavun nauttimisen ehdoksi säädettyyn määrään, s. o. vähintään 10:een. Armollisella mää-

räyksellä helmikuun 2 (tammikuun 20) päivältä 1912 myönnettiin VIII luokan kannattamiseksi aikaisemmin myönnettyyn 2,000 markan avustukseen lisäystä 1,000 markkaa vuodessa vuosiksi 1912—1914.

Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi edelleen 3,000 markkaa koulun kutakin viittä alinta luokkaa kohti sekä 2,000 markkaa koulun kutakin kolmea jatkoluokkaa kohti eli yhteensä enintään 21,000 markkaa vuodessa vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Armollisella helmikuun 26 (13) päivänä 1913 annetulla määräyksellä myönnettiin kolmen jatkoluokan kannattamiseksi lisäyksenä Keisarillisen Senaatin kutakin luokkaa kohti myöntämään 2,000 markan avustukseen 1,000 markkaa luokkaa kohti eli siis lisäavustusta yhteensä enintään 3,000 markkaa vuodessa, luettuna 1913 vuoden alusta toistaiseksi.

Joulukuun 31 päivänä 1912 myönsi Ylihallitus määrärahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten koululle 300 markkaa opetusvälineiden kartuttamista varten.

Oppilaita oli lukuvuonna 1911—1912 (viidellä ja kahdeksannella luokalla) 134, lukuvuonna 1912—1913 (kuudella luokalla) 139, lukuvuonna 1913—1914 (seitsemällä luokalla) 160.

Ruotsalainen yhteiskoulu (realioppilaitos poikia ja tyttöjä varten). Marraskuun 1 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti myönsi neiti Alina Antellille tämän hänen ylläpitämänsä koulun kannattamiseksi 4,000 markan tilapäisen avustuksen.

Siitä huolimatta, että kevätlukukaudella 1912 ei koulussa ollut keskimäärin vähintään 12 oppilasta luokkaa kohti, mikä oli asetettu valtioavun nauttimisen ehdoksi, Keisarillinen Senaatti kuitenkin helmikuun 21 päivänä 1912 tekemällään päätöksellä salli, että koulun kannattamiseksi myönnetty valtioapu saatiin suorittaa kysymyksessä olevalta ajalta, ja määräsi samalla, että puheenaoleva avustus seuraavana lukuvuonna saadaan, joskin koulun oppilasmäärä silloin olisi säädettyä minimimäärää pienempi, lyhentämättä nostaa.

Heinäkuun 11 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi neiti Antellille, jolle elokuun 25 päivänä 1911 oli myönnetty 6,000 markan vuotuinen valtionavustus vuosiksi 1912—1916 eli siis yhteensä 30,000 markkaa, mutta joka ei aikonut enää ylläpitää koulua kauemmin kuin lukuvuoden 1913—1914 loppuun, vuodeksi 1912 6,000 markan lisäyksen, josta 3,000 markkaa kevä- ja 3,000 markkaa syyslukukautta kohti, ehdolla että vähintään kolme koulun luokkaa on toiminnassa

lukuvuonna 1912—1913. Marraskuun 13 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti vielä, muuttamalla elokuun 25 päivänä 1911 tekemänsä päätöksen myönnetystä valtioavusta koulun kannattamiseksi, määräsi, että mainittu avustus oli suoritettava vaan kevätlukukauden 1914 loppuun, mutta myönsi sen sijaan neiti Antellille 6,000 markan vuotuisen lisäyksen myöskin kalenterivuodeksi 1913 sekä kevätlukukaudeksi 1914, kuitenkin sillä ehdolla, että vähintään 3 koulun luokkaa on toiminna, ja että avustusta, mikäli niin ei ole laita, ei saa suorittaa enemmän kuin 4,000 markan mukaan vuotta ja toiminnassa olevaa luokkaa kohti. Koulu lopetti toimintansa lukuvuoden 1913—1914 päättyessä.

Oppilasmäärä on ollut lukuvuonna 1911—1912 (viidellä luokalla) 60, lukuvuonna 1912—1913 (kuudella luokalla) 46.

Heinola.

Alkeiskoulun jatkoluokat, (3 luokkaa). Jatkoluokkain ylläpitämiseksi vuosina 1912—1916 myönnettiin armollisella määräyksellä helmikuun 2 (tammikuun 20) päivältä 1912 samansuuruinen valtioapu, kuin minkä ne siihenkin asti olivat nauttineet, nim. 2,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa. Armollisella määräyksellä syyskuun 16 (3) päivältä 1913 myönnettiin 1914 vuoden alusta jatkoluokkien kannattamiseksi 1,000 markan lisäys kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 3,000 markkaa vuodessa, ei kuitenkaan pitemmäksi aikaa kuin tammikuun 1 päivään 1917.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 41, 36, 32.

Savonlinna.

Suomalainen tyttökoulu, (5-luokkainen). Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi 3,000 markkaa koulun kutakin viittä luokkaa kohti eli yhteensä enintään 15,000 markkaa vuodessa, luettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Sitä ennen koulu nautti yhteensä 13,000 markan vuotuista valtioapua.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 71, 78, 72.

Pieksämäki.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkaiseksi muodostunut). Toukokuun 29 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi 4,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien tammikuun 1 päivästä 1914 toistaiseksi.

Oppilaita on ollut lukuvuonna 1911—1912 (kolmella luokalla) 76, seuraavana lukuvuonna (neljällä luokalla) 90 ja lukuvuonna 1913—1914 (viidellä luokalla) 88.

Kuopio.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi viiden alaluokan kannattamiseksi edelleen 4,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin a) kolmen yläluokan kannattamiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti sekä b) rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi enintään viidellä luokalla 2,500 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 18,500 markkaa vuodessa, luettuna 1913 vuoden alusta toistaiseksi. Samansuuruisia valtionavustuksia on oppilaitos nauttinut myös sitä ennen. Armollisella määräyksellä syyskuun 16 (3) päivältä 1913 myönnettiin koululle vuoden 1914 alusta toistaiseksi kolmen yläluokan kannattamiseksi 1,000 markan lisäys luokkaa kohti eli yhteensä enintään 3,000 markkaa vuodessa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 302, 325, 295.

Ruotsalainen realilyseo poikia ja tyttöjä varten. Niinkuin edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on esitetty, määräsi Keisarillinen Senaatti toukokuun 30 päivänä 1910, että koululle vuoden 1912 loppuun asti myönnetty valtionavustus oli lukuvuoden 1910—1911 alusta vähennettävä 4,000 markalla vuotta ja luokkaa kohti, kuitenkin niin, että koululle, siinä tapauksessa että valtiolaitoksen tila huomattaisiin sen sallivan, myös tammikuun 1 päivän 1913 jälkeen luvattiin 4,000 markkaa luokkaa ja lukuvuotta kohti, kunnes avustus kokonaisuudessaan luokka luokalta on lopetettu. Huhtikuun 17 päivänä

1913 Keisarillinen Senaatti, siihen nähden ettei oltu katsottu valtiovarain tilan sallivan jatkuvan avustuksen myöntämistä koululle, päätti jättää johtokunnan valtioavun suorittamista koskevan anomuksen huomioonottamatta.

Johtokunnan 30 päivänä toukokuuta 1913 lähettämän ilmoituksen mukaan oli oppilaitos silloin lopettanut toimintansa.

Oppilaita oli lukuvuonna 1911—1912 (viidellä luokalla) 51.

lisa!mi.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen), kalenterivuoteen 1914; siitä lähtien valtion *alkeiskoulun yksityiset jatkokoulut*, (3 luokkaa). Koulun kolmen yläluokan ylläpitämiseksi vuosina 1912—1916 myönnettiin helmikuun 2 (tammikuun 20) päivänä 1912 annetulla armollisella määräyksellä edelleen 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin vielä tämän lisäksi 1,000 markkaa vuodessa kutakin yläluokkaa kohti, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Viiden aliman luokan kannattamiseksi on koulu vuoden 1913 loppuun nauttinut 20,000 markan suuruista vuotuista valtionavustusta.

Kalenterivuoden 1914 alusta, jolloin valtio otti koulun 5 alinta luokkaa huostaansa, jäi 3 ylintä luokkaa jatkamaan toimintaansa alkeiskoulun jatkoluokkien nimellä.

Oppilaita oli 8 luokalla lukuvuonna 1911—1912 180 ja seuraavana lukuvuonna 186 sekä alkeiskoulun 3 jatkoluokalla lukuvuonna 1913—1914 35.

Joensuu.

Suomalainen yhteiskoulu, (muodostumassa 8-luokkaiseksi). Toukokuun 15 päivänä 1912 myönsi Keisarillinen Senaatti viiden alaluokan ylläpitämiseksi edelleen 4,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmen yläluokan kannattamiseksi 2,000 markkaa kutakin toiminnassa olevaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, lukien 1913 vuoden alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut: lukuvuonna 1911—1912 (viidellä luokalla) 172, lukuvuonna 1912—1913 (kuudella luokalla) 194 ja lukuvuonna 1913—1914 (seitsemällä luokalla) 208.

Värtsilä.

Suomalainen realli-yhteiskoulu, (5-luokkainen). Valtioapua nauttii oppilaitos vuosittain ja toistaiseksi 4,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 101, 95, 87.

Nurmes.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Keisarillinen Senaatti vahvisti koululle uudet lukusuunnitelmat huhtikuun 3 päivänä 1912 ja heinäkuun 26 päivänä 1912.

Viiden alaluokan ylläpitämiseksi on oppilaitokselle varemmin myönnetty valtioavustusta 4,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien tammikuun 1 päivään 1913, ja sanotusta päivästä toistaiseksi myönsi Keisarillinen Senaatti toukuu-kuun 15 päivänä 1912 edelleen samaan tarkoitukseen samansuuruisen avustuksen. Kolmen yläluokan kannattamiseksi nautti koulu sille tammikuun 1 päivään 1913 myönnettyä yhteensä 7,500 markan vuotuista avustusta, johon vuosiksi 1910, 1911 ja 1912 periaatteessa ja sittemmin myös lopullisesti myönnettiin lisäystä vuosittain 3,000 markkaa. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmea yläluokkaa varten 3,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä korkeintaan 9,000 markkaa vuodessa, luettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi.

Joulukuun 31 päivänä 1912 myönsi Ylihallitus määrärahastaan oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten koululle 200 markkaa opetusvälineiden kartuttamista varten.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 134, 148, 151.

Nikolainkaupunki.

Suomalainen jatko-opisto, (3 luokkaa). Tammikuun 29 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti oikeutti jatko-opiston säädetyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon laskemaan ne oppilaat, jotka sanotussa oppilaitoksessa ovat suorittaneet hyväksytyt täydellisen oppimäärän.

Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi opistolle edelleen 2,000 markkaa sen kutakin kolmea luokkaa kohti eli yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut lukuvuonna 1911—1912 (kahdella luokalla) 17, seuraavana lukuvuonna (kolmella luokalla) 30 ja lukuvuonna 1913—1914 (kolmella luokalla) 31.

Ruotsalaisen tyttökoulun jatkoluokat, (3 luokkaa). Joulukuun 13 päivänä 1911 Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitoksen kannattamiseksi edelleen, tammikuun 1 päivästä 1912 lähtien toistaiseksi, 2,000 markan mukaan vuotta ja toiminnassa olevaa luokkaa kohti lasketun valtioavun.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 50, 41, 35.

Ruotsalainen yhteiskoulu, (muodostunut 8-luokkaiseksi). Heinäkuun 11 päivänä 1912 vahvistettiin koululle uusi lukusuunnitelma.

Keisarillinen Senaatti joulukuun 30 päivänä 1913 oikeutti koulun säädetyssä järjestyksessä yliopistoon laskemaan ne oppilaat, jotka sanotussa oppilaitoksessa ovat suorittaneet täydellisen hyväksytyt oppimäärän.

Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi viiden alaluokan ylläpitämiseksi edelleen 4,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, luettuna vuoden 1913 alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut lukuvuonna 1911—1912 (kuudella luokalla) 123, lukuvuonna 1912—1913 (seitsemällä luokalla) 152, lukuvuonna 1913—1914 (kahdeksalla luokalla) 179.

Nya Primärskolan. Toukokuun 29 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi ylioppilas Venna Edit Jakobssonille ja kapteeninrouva Berta Maria Hildegard Häggblomille oikeuden perustaa 4-luokkaisen valmistavan Nya Primärskolan nimisen koulun poikia ja tyttöjä varten.

Kristiinankaupunki.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi edelleen 4,000 markkaa koulun kuta-

kin viittä luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien 1913 vuoden alusta toistaiseksi.

Elokuun 22 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti vahvisti noudatettavaksi uuden lukusuunnitelman koululle.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 65, 68, 63.

Ruotsalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Koulu nauttii viittä alaluokkaa varten vuotuista 20,000 markan valtionavustusta. Kolmen yläluokan kannattamiseksi viiden vuoden ajaksi, lukien tammikuun 1 päivään 1915, periaatteessa myönnetty 6,000 markan valtioapu on puheena olevilta vuosilta myös lopullisesti myönnetty.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 112, 109, 116.

Pietarsaari.

Ruotsalainen realioppilaitos, (8-luokkainen). 5-luokkainen realli- ja kunnalliskoulu nauttii valtioapua vuosittain ja toistaiseksi yhteensä 20,000 markkaa. Armollisella määräyksellä helmikuun 2 (tammikuun 20) päivältä 1912 myönnettiin a) kolmen jatkoluokan ylläpitämiseksi vuosiksi 1912—1916 samansuuruinen valtionavustus kuin minkä koulu jo kahtena edellisenä vuonna oli samaan tarkoitukseen nauttinut, nim. 3,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä 9,000 markkaa vuodessa, sekä b) yhtä silloista rinnakkaisluokkaa varten läpi koulun 2,500 markkaa vuodessa, mikä valtioapu koululle myöskin oli myönnetty vuodeksi 1911.

Keisarillinen Senaatti joulukuun 4 päivänä 1912 ja joulukuun 17 päivänä 1913 salli, että Pietarsaaren kunnalle vuosina 1912 ja 1913 saatiin suorittaa valtioapua täyteen määrään, siis 3,000 markkaa luokkaa kohti, realioppilaitoksen jatkoluokkien ylläpitämiseksi mainittuna aikana, vaikkakin oppilasluku näillä luokilla ei noussut keskimäärin vähintään 10:een kullakin luokalla, mikä elito valtioavun nauttimiselle aikaisemmin oli asetettu.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 184, 167, 157.

Kokkola.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Oppilaitos nauttii viittä alaluokkaa varten vuotuista 20,000 markan avustusta. Armollisella

helmikuun 2 (tammikuun 20) päivänä 1912 annetulla määräyksellä myönnettiin kolmen yläluokan kannattamiseksi vuosina 1912—1916 2,500 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä 7,500 markkaa vuodessa, minkä suuruisena koulu sitäkin ennen mainittuja luokkia varten oli valtioapua nauttinut. Marraskuun 20 päivänä 1912 myönsi Keisarillinen Senaatti koulun kannattajille jäännöksen yksityiskoulujen avustamiseksi annetuissa määrärahoissa syntyvästä säästöstä, kun siitä ensin Kouvolan suomalainen yhteiskoulu oli saanut 9,000 markkaa ja Tyrvään suomalainen yhteiskoulu 4,000 markkaa. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmen yläluokan kannattamiseksi lisäyksenä aikaisemmin myönnettyyn avustukseen 500 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä lisäavustusta enintään 1,500 markkaa vuodessa, laskien 1913 vuoden alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 248, 260, 230.

Ruotsalaisen alkeiskoulun jatkolokat, (3 luokkaa). Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin jatkolukien kannattamiseksi, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi, edelleen 2,000 markkaa kutakin kolmea luokkaa kohti eli yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 37, 33, 25.

Lapua.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Heinäkuun 14 päivänä 1912 oikeutti Keisarillinen Senaatti koulun säädetyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon laskemaan ne oppilaat, jotka oppilaitoksessa ovat suorittaneet hyväksytyyn täydellisen oppimäärän.

Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi koulun viiden alaluokan kannattamiseksi, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi, 4,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, minkä suuruista valtioapua koulu myös sitä ennen oli nauttinut. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmen yläluokan kannattamiseksi 2,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 6,000 markkaa vuodessa, laskettuna 1913 vuoden alusta toistaiseksi.

Yhteiskoulun johtokunnan anomuksen, että koululle maksettaisiin se 1,960 markan suuruinen avustus, minkä Keisarillinen Senaatti

heinäkuun 23 päivänä 1910 oli myöntänyt esittelijäsihteeri H. R. Baeck-vainajan lahjoitusrahaston korkovaroista latinankielen opetuksen kustantamista varten koulun VI—VIII luokilla, Keisarillinen Senaatti joulukuun 30 päivänä 1913 näki hyväksi hyljätä, siihen nähden että edellämainitun lahjoitusrahaston korkovarot eivät näyttäneet riittävän tälle yhteiskoululle ehdollisesti myönnetyn avustuksen suorittamiseen, sekä peruutti samalla edelläkerrotun päätöksensä. Kuitenkin Keisarillinen Senaatti koulun avustamiseksi latinankielen opetuksen antamisessa myönsi 2,250 markan suuruisen tilapäisen avustuksen.

Heinäkuun 14 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti myönsi Lapuan Yhteiskoulu-osakeyhtiölle luvan perustaa maanviljelyslyseo koulun yhteyteen.

Joulukuun 28 päivänä 1911 Ylihallitus myönsi määrärahasta oppilaitosten satunnaisia tarpeita varten koululle 300 markkaa opetusvälineiden hankkimista varten.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 200, 209, 186.

Haapamäki.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Koulu on nyt puheena-olevana kolmivuotiskautena nauttinut 20,000 markan suuruisa vuotuista kannatusapua, lukien tammikuun 1 päivään 1915.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 135, 112, 131.

Saarijärvi.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Joulukuun 18 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti vahvisti lukusuunnitelman koululle.

Toukokuun 31 päivänä 1910 koululle periaatteessa myönnetty 4,000 markan suuruisen vuotuinen kannatusapu kutakin luokkaa kohti, lukien syyskuun 1 päivään 1915, on sille puheena olevana ajanjaksona myös lopullisesti myönnetty.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 94, 83, 61.

Wiitasaari.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi koululle edelleen 4,000 markkaa

valtioapua sen kutakin viittä luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, lukien vuoden 1913 alusta toistaiseksi.

Oppilaita koulussa on ollut eri vuosina: 77, 78, 68.

Jyväskylä.

Suomalaiset jatkoluokat, (3 luokkaa). Tammikuun 24 päivänä 1912 myönsi Keisarillinen Senaatti Jyväskylän suomalaisten jatkoluokkien kannatusyhdistykselle luvan Jyväskylän kaupunkiin perustaa 3-luokkaiseksi laajentuvan jatko-oppilaitoksen 5-luokkaisen tyttökoulun oppimäärän suorittaneita varten.

Marraskuun 20 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti vahvisti jatkoluokkien lukusuunnitelman noudatettavaksi koetteeksi kolmen vuoden aikana.

Armollisella määräyksellä syyskuun 16 (3) päivältä 1913 myönnettiin oppilaitokselle, lukien vuoden 1914 alusta toistaiseksi, 3,000 markkaa koulun kutakin kolmea luokkaa kohti eli yhteensä enintään 9,000 markkaa vuodessa.

Helmikuun 3 päivänä 1914 Keisarillinen Senaatti oikeutti oppilaitoksen säädetyssä järjestyksessä laskemaan Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon ne oppilaat, jotka sanotussa oppilaitoksessa ovat suorittaneet hyväksytyn täydellisen oppimäärän.

Oppilaita on ollut lukuvuonna 1911—1912 (yhdellä luokalla) 17, lukuvuonna 1912—1913 (kahdella luokalla) 30 ja lukuvuonna 1913—1914 (kolmella luokalla) 42.

Seinäjoki.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkaiseksi muodostumassa). Keisarillinen Senaatti lokakuun 8 päivänä 1913 myönsi Seinäjoen yhteiskoulun kannatusyhdistykselle luvan Seinäjoelle perustaa viisiluokkaisen suomenkielisen yhteiskoulun, jonka opetussuunnitelma tulisi vastaamaan valtion realilyseoiden alaluokkien opetussuunnitelmaa.

Koulu alkoi toimintansa lukuvuonna 1913—1914 kolmella luokalla, ja oli koko oppilasmäärä silloin 60.

Oulu.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Toukokuun 15 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti myönsi, lukien vuoden 1913 alusta tois-

taiseksi, viiden alaluokan kannattamiseksi 4,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa, minkä suuruinen valtionavustus koululla samaan tarkoitukseen oli ollut myöskin sitä ennen.

Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin vuosittain: a) kolmen yläluokan ylläpitämiseksi edelleen 4,000 markkaa kutakin luokkaa kohti sekä b) kahden silloisen rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi läpi koulun, niinkään edelleen 3,500 markkaa luokkaa kohti, maksettavaksi 1913 vuoden alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 342, 336, 313.

Suomalainen jatko-opisto, (3 luokkaa). Kun opiston I luokka oppilaiden puutteen vuoksi ei ollut lukuvuonna 1912—1913 toiminnassa, salli Keisarillinen Senaatti marraskuun 6 päivänä 1912, että oppilaitoksen kolmea luokkaa kohti vuosiksi 1911—1915 periaatteessa myönnetystä yhteensä enintään 9,000 markan suuruisesta vuotuisesta valtioavusta saataisiin sinä aikana, jona oppilaitos toimii ainoastaan 2-luokkaisena, suorittaa valtioapu kahdelta luokalta, ehdolla että oppilasluku näillä luokilla nousee keskimäärin vähintään 10:een kummallakin ja sikäli kuin valtioavun suorittamiseksi tarpeellinen määräraha otetaan kunkin vuoden menosääntöehdotukseen. Puheenaolevilta vuosilta on koululle periaatteessa myönnetty kannatus sittemmin myöskin lopullisesti tullut myönnetyksi.

Oppilaita on ollut lukuvuonna 1911—1912 (kolmella luokalla) 24, seuraavana lukuvuonna (kahdella luokalla) 24 sekä lukuvuonna 1913—1914 (kahdella luokalla) 23.

Ruotsalaiset jatkoluokat, (3 luokkaa). Helmikuun 14 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti oikeutti oppilaitoksen säädetyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon laskemaan hyväksytyin täydellisen oppimäärän suorittaneet oppilaansa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 22, 18, 26.

Kemi.

Suomalainen yhteiskoulu, (8-luokkainen). Koulu nauttii viittä alinta luokkaa kohti toistaiseksi yhteensä 20,000 markan suuruisia vuotuisia valtioapua. Kolmen yläluokan kannattamiseksi myönnettiin armollisella määräyksellä helmikuun 2 (tammikuun 20) päivältä

1912 edelleen 3,000 markkaa kutakin luokkaa kohti eli yhteensä 9,000 markkaa vuodessa, vuosiksi 1912—1916.

Keisarillinen Senaatti maaliskuun 19 päivänä 1913 myönsi Baeckin lahjoitusrahaston varoista viiden vuoden ajaksi, vuoden 1914 alusta lukien, latinankielen opetusta varten kolmella yläluokalla edelleen 1,680 markkaa vuodessa, ehdolla kuitenkin että VI luokalla ainakin 5 oppilasta käyttää hyväksensä opetusta ja että seuraavilla luokilla joku heistä jatkaa opinnoitansa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 123, 126, 141.

Kajaani.

Porvari- ja yhteiskoulu, (8-luokkainen). Valtioapua on oppilaitos nauttinut vuosittain 4,000 markkaa kutakin viittä alinta luokkaa kohti eli yhteensä 20,000 markkaa vuodessa. Armollisella määräyksellä helmikuun 26 (13) päivältä 1913 myönnettiin kolmen yläluokan kannattamiseksi 3,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 9,000 markkaa vuodessa, lukien 1913 vuoden alusta toistaiseksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 157, 152, 173.

Rovaniemi.

Suomalainen yhteiskoulu, (5-luokkainen). Syyskuun 6 päivänä 1912 Keisarillinen Senaatti vahvisti uuden lukusuunnitelman koululle.

Toukokuun 29 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi koulun kannattamiseksi edelleen syyskuun 1 päivästä 1914 toistaiseksi koulun siihenkin asti nauttiman valtioavun 4,000 markkaa luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markkaa vuodessa.

Oppilaita on eri vuosina ollut: 93, 89, 84.

Tornio.

Alkeiskoulun jatkoluokat. Lokakuun 8 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi asemapäällikkö A. Jolmalle ja filosofianmaisteri

V. K. Trastille luvan viisiluokkaisen alkeiskoulun yhteyteen perustaa kolme yliopistoon johtavaa jatkoluokkaa, sekä vahvasti jatko-
luokille lukusuunnitelman.

Koulu alkoi toimintansa lukuvuonna 1914—1915 yhdellä luokalla.

Raahe.

Jatko-opisto. Heinäkuun 25 päivänä 1913 Keisarillinen Senaatti myönsi Raahen kaupungin valtuustolle luvan perustaa sikäläiseen Porvari- ja kauppakouluun lähinnä liittyvän ”Raahen jatko-opisto,, nimisen yksivuotisen, yliopistoon johtavan oppilaitoksen sekä vahvasti opetussuunnitelmaehdotuksen oppilaitosta varten.

Oppilaitos ei kuitenkaan ole alottanut toimintaansa.